

Desembre de 2025

Anàlisi de riscos i

tendències globals 2026

Taula de contingut

Introducció	5
1. El canvi en les relacions internacionals: del multilateralisme al multialineament	8
1.1. El declivi de les institucions multilaterals	8
Trump aprofundeix la crisi del multilateralisme	8
La inoperància de l'ONU i l'OMC	9
1.2. Una nova era en les relacions internacionals: transaccionalisme i multialineament	10
La reconfiguració de la UE davant l'era transaccionalista	10
El Sud global intensifica els lligams i l'estratègia de multialineament	12
1.3. Efecte dominó: l'erosió de les democràcies i l'augment de les autocràcies	15
2. La intensificació del discurs bel·licista: de Defensa a Guerra	20
2.1. Augment de la conflictivitat mundial	20
Escalada de la retòrica bel·licista	20
Tensió permanent a l'Orient Mitjà	21
Continuïtat de la guerra Rússia-Ucraïna	22
Conflicte latent a l'Indopacífic, amb Taiwan-Xina com a focus	23
El Sahel continua sent un focus de tensió a l'Àfrica	24
Nova era intervencionista dels Estats Units a l'Amèrica Llatina	25
L'Àrtic com a nova zona de disputa entre potències	26
2.2. Les tecnologies duals i les guerres híbrides a l'alça	28
L'impuls de les tecnologies d'ús dual	28
Guerres híbrides: ciberatacs i afectacions a infraestructures crítiques	31
2.3. Augment de la despesa militar	32
Creixement generalitzat de la despesa militar	32
La Defensa, al centre de l'agenda de la UE	33
3. El nou proteccionisme: l'adaptació empresarial a la geoeconomia	36
3.1. Política aranzelària unilateral i universal: el nou mapa aranzelari de Trump	36
3.2. La resposta europea: proteccionisme i acceleració de nous acords comercials	39
L'acord UE-EUA: desequilibrat, però amb esclatxes d'oportunitats	39
El gir proteccionista	40
L'acceleració d'acords comercials i aliances internacionals	42
3.3. Riscos sobre el transport marítim: geopolítica i canvi climàtic	45
La vulnerabilitat del transport marítim i la volatilitat dels preus	45
El mar Roig: cessament dels atacs, però el risc persisteix	46
L'estret d'Ormuz: el conflicte Israel-Iran	47
El canal de Panamà: sequera i tensions geopolítiques	47
El transport fluvial i marítim europeu: els efectes dels aranzels i el canvi climàtic	48
3.4. La resposta empresarial a la nova realitat proteccionista	49

La gestió eficaç del risc: cap a una empresa triple A	49
Diversificació i relocalització productiva	51
3.5. La reconfiguració dels fluxos comercials i d'inversió s'accelera	54
L'afectació als fluxos del comerç mundial	54
L'afectació als fluxos d'inversió globals.....	58
Els possibles escenaris de futur del comerç mundial.....	60
3.6. Riscos i oportunitats per a Catalunya.....	62
L'afectació dels aranzels de Trump a les exportacions catalanes.....	62
Les estratègies empresarials: multilocalització i diversificació	64
4. Sobirania tecnològica: la cursa pel domini mundial de les tecnologies fundacionals	69
4.1. Les tecnologies crítiques per a la nova realitat geopolítica: la seguretat econòmica	69
Les tecnologies fundacionals per a la seguretat econòmica.....	69
Intel·ligència artificial: el canvi de paradigma	70
Semiconductors: el motor de la digitalització	71
Quàntica: la revolució que ha de venir	72
Matèries primeres indispensables per a les tecnologies crítiques.....	73
4.2. La carrera per la sobirania tecnològica.....	76
El tecnonacionalisme intervencionista nord-americà	76
L'avenç tecnològic xinès.....	78
El retrocés imparable de la sobirania tecnològica europea.....	79
4.3. Implicacions a Catalunya.....	81
Alta dependència tecnològica de la Xina	81
Alta dependència en matèries primeres crítiques	83
Posicionament com a regió tecnològica per a la IA, la quàntica i els semiconductors.....	85
5. Transició energètica lenta: els combustibles fòssils agreugen l'emergència climàtica	88
5.1. Agreujament de l'emergència climàtica.....	88
Augment descontrolat de la temperatura.....	88
Rècords continuats en les emissions de gasos	90
Fracàs en l'assoliment d'objectius climàtics	91
5.2. Combustibles fòssils i energia nuclear a l'alça	92
Petroli: l'efecte Trump.....	92
Gas natural: demanda creixent vinculada a la IA	93
Energia nuclear: el nou impuls	94
Dependència energètica europea: la pèrdua de competitivitat	96
5.3. Transició verda lenta.....	98
Desplegament d'energies renovables: l'efecte Trump	98
Descarbonització de la UE: la suavització d'objectius	99
5.4. Implicacions a Catalunya.....	101
Efectes del canvi climàtic.....	101

Evolució de les emissions	103
Baix desplegament de les energies renovables	103
L'apagada nuclear	106
6. Impactes econòmics de les polítiques de Trump: desacceleració i riscos creixents	108
6.1. L'impacte de la política aranzelària: resiliència econòmica però amb fragilitats ...	108
6.2. La política monetària pendent de la inflació: divergència entre el BCE i una Fed sota pressió.....	112
6.3. Augment del pressupost de defensa: pressió fiscal a Europa i “emergentització” als EUA	115
6.4. La reducció de l'ajuda exterior: més pressió sobre els països més pobres	118
6.5. Impacte a Catalunya.....	120
7. La baixa productivitat a Europa: avenç lent i insuficient	123
7.1. Els reptes de productivitat de la UE	123
7.2. La IA com a palanca de productivitat	126
7.3. Envel·liment i escassetat laboral: la productivitat com a solució.....	129
7.4. Catalunya: reptes persistents	133
8. Riscos financers: una amenaça creixent	137
8.1. Desbordament del deute públic.....	137
8.2. Vulnerabilitat del sistema financer no bancari	141
8.3. El risc d'esclat de les borses: la bombolla de la IA.....	143
8.4. La guerra de divises: el procés de desdolarització incipient	146
La depreciació del dòlar.....	146
La desdolarització: un debat creixent	147
La consolidació de les <i>stablecoins</i> i l'impuls de les monedes digitals oficials.....	150
L'auge de l'or com a actiu refugi.....	154

Introducció

El 2026 s'inicia amb la consolidació d'una nova era dominada per la competència geoeconòmica entre els Estats Units i la Xina, i l'emergència de nous actors rellevants en l'esfera del Sud global. En aquest nou escenari, l'ordre internacional basat en normes establert després de la Segona Guerra Mundial ja no hi té cabuda. Les polítiques unilaterals, transaccionals i coercitives de Trump han dinamitat el multilateralisme. Els organismes internacionals s'han tornat inoperants i s'imposa el transaccionalisme i el multialineament en les relacions internacionals entre països on els règims autocràtics, en ascens, predominen i les democràcies liberals s'han convertit en el tipus de règim menys comú.

En aquest nou context, els conflictes mundials van en augment i sorgeixen noves zones de disputa com l'Àrtic. Trump ha encetat una nova era d'intervencionisme, que ja es manifesta a l'Amèrica Llatina. El discurs bel·licista s'intensifica, els EUA reprenen les proves nuclears, la Xina exhibeix cada cop més múscul militar i Europa canvia el to pacifista per un de rearmament. La despesa militar creix a ritmes de finals de la Guerra Freda i emergeix una nova cursa per les tecnologies duals a causa del seu creixent pes en els usos militars, mentre les guerres híbrides van a l'alça amb el focus posat a les infraestructures crítiques.

Trump dona un nou impuls al proteccionisme, amb la nova política aranzelària unilateral i universal, que viola tots els principis rectors de l'OMC. La Xina, conscient del seu domini, restringeix exportacions de minerals crítics i de productes tecnològics, i la UE fa un gir proteccionista, de moment lent i "quirúrgic", per protegir la seva indústria. Aquest proteccionisme creixent i la irrellevància de les institucions multilaterals han motivat que els països prioritzin els acords bilaterals o regionals per garantir l'estabilitat comercial i l'accés als mercats, i el multialineament comença a imperar en les relacions comercials.

El nou context de tensions geopolítiques i de proteccionisme obliga les empreses a prioritzar la gestió del risc geoeconòmic i estan canviant les estratègies cap a criteris de resiliència i de diversificació. Les empreses opten cada cop més per la diversificació de proveïdors, per la multilocalització, el *market to market* o el *nearshoring*. Aquesta reconfiguració de les cadenes de valor globals està produint una reorientació dels fluxos comercials i d'inversió: el desacoblament entre els EUA i la Xina s'accentua i la reorientació xinesa cap als països emergents i la UE s'accelera. L'Índia, el sud-est asiàtic i l'Orient Mitjà estan esdevenint pols importants d'atracció d'inversions i impulsaran el creixement del comerç mundial els anys vinents.

Les tecnologies fundacionals com la IA, els semiconductors i la quàntica, tenen un paper primordial per a la seguretat econòmica. Els estats estan posant el focus a garantir la sobirania tecnològica d'aquestes tecnologies, així com els minerals crítics claus per desenvolupar-les. Trump continua la pugna amb la Xina pel domini tecnològic, alhora que està adoptant un tecnonacionalisme intervencionista per garantir la sobirania tecnològica. La Xina, que controla

gran part dels minerals crítics, ja amenaça el lideratge tecnològic dels EUA, i un dels objectius del nou XV Pla Quinquennal (2026-2030) serà assolir el lideratge. A Europa, en canvi, s'aguditza el retard tecnològic a causa del dèficit en inversió.

L'emergència climàtica s'agreuja, les emissions globals de CO₂ segueixen en xifres rècord i ja s'ha superat el llindar d'1,5 °C. La manca d'acords i de cooperació mundial que limitin l'escalfament global, evidenciat de nou en la darrera COP30, encamina el món cap a un escenari d'entre 2,5 i 3 °C superior pel 2050. Lluny de reduir-se, la demanda de combustibles fòssils continua creixent i l'energia nuclear guanya impuls. Per contra, la transició verda continua alentint-se per l'efecte Trump i la seva sortida de l'Acord de París, i es consolida el lideratge de la Xina en la fabricació i el desplegament d'energies renovables; mentre que Europa, davant la pèrdua de competitivitat de la indústria, ha començat a suavitzar les exigències mediambientals imposades en anys anteriors.

S'inicien uns anys d'incertesa i d'una complexitat més elevada que marcaran els riscos principals per a l'economia mundial. De moment, l'economia mundial s'ha mostrat resilient, però es preveu una desacceleració econòmica, on els països avançats continuaran presentant les taxes de creixement més baixes i Àsia continuarà sent la regió més dinàmica del món. El punt de mira se situarà en la Fed, ja que el relleu de Powell marcarà la política monetària dels EUA els anys vinents. D'altra banda, l'augment de la despesa militar augura un major dèficit fiscal i un agreujament del deute públic als països avançats, mentre que la reducció de l'ajuda externa posa en risc el desenvolupament socioeconòmic als països més pobres. A l'augment desbordat del deute públic s'afegeixen altres riscos financers, com ara la creixent vulnerabilitat del sistema financer no bancari i el risc d'esclat de la bombolla de la IA. La depreciació del dòlar ha sacsejat el mercat de divises i s'intensifica el debat de desdolarització de l'economia, amb la proliferació de les *stablecoins* i les monedes digitals oficials. L'auge d'actius refugi com l'or és un senyal clar de les incerteses i la inestabilitat del moment.

Per la Unió Europea, el moment actual és d'una importància cabdal. Avança de forma lenta i insuficient en la millora de la productivitat, el retard tecnològic i la creació d'un verdader mercat únic, en especial en l'àmbit laboral, energètic i financer. La UE ha de preparar-se per a escenaris futurs adversos i ha d'accelerar l'autonomia estratègica tant en matèria de defensa com en matèria econòmica, tecnològica i de recursos minerals. Alhora, ha d'accelerar l'agenda exterior amb nous acords i aliances, i contribuir a una major estabilitat i cooperació internacional, mitjançant coalicions amb altres països occidentals i del Sud global per defensar i promoure una reforma de l'ordre internacional basat en normes. La inacció reduiria la seva influència al món i augmentaria la seva vulnerabilitat davant els EUA i la Xina.

A continuació, s'exposen en detall els riscos i les tendències globals principals que el món i Catalunya hauran d'afrontar el 2026, estructurats en vuit capítols.

Capítol 1.

El canvi en les relacions
internacionals: del multilateralisme
al multialineament

1. El canvi en les relacions internacionals: del multilateralisme al multialineament

1.1. El declivi de les institucions multilaterals

Trump aprofundeix la crisi del multilateralisme

Els darrers vint anys han estat escenari d'un canvi de tendència gradual però cada vegada més accelerat en l'ordre mundial i la relació entre països, que ha trencat la "normalitat" imperant a finals del segle XX amb els Estats Units com a gran potència mundial després del col·lapse de l'URSS, i un ordre internacional basat en normes, acordades després de la Segona Guerra Mundial.

La crisi financera del 2008, amb l'agudització de les desigualtats, va marcar un punt d'inflexió per fer emergir nous moviments populistes i neonacionalistes, que han anat expandint-se, especialment a Occident, tant als Estats Units amb Trump, com a Europa, amb Hongria, els Països Baixos o Itàlia com a màxims exponents, i que en el cas del Regne Unit va portar com a conseqüència la seva sortida de la Unió Europea (Brèxit). Aquests moviments d'extrema dreta coincideixen a oferir polítiques populistes, xenòfobes, negacionistes amb el canvi climàtic i contràries als acords multilaterals.

Paral·lelament, la Xina, que ha gaudit d'un creixement econòmic i avenç tecnològic espectacular, especialment palès arran de l'accés a l'OMC el 2001, ha estat capaç d'aglutinar políticament i diplomàticament un conjunt de països agrupats sota el concepte de "Sud global", que pretenen discutir el monopoli de poder dels Estats Units i les normes internacionals establertes després de la Segona Guerra Mundial.

El segon mandat de Trump, iniciat el 20 de gener de 2025, com ja es preveia¹, ha aprofundit la crisi de l'ordre mundial i l'impacte negatiu en el multilateralisme. En pocs mesos, Trump ha bloquejat gairebé per complet les activitats de cooperació i d'ajuda externa dels EUA (amb el tancament de la USAID); ha apartat el seu país de múltiples acords globals, com l'Acord de París, la UNESCO o l'OMS; i ha violat els principis rectors de l'OMC amb la posada en marxa d'una política aranzelària unilateral i universal, amb especial afectació a tots aquells països que no es dobleguin a les seves voluntats (vegeu l'apartat 3.1). En definitiva, Trump ha complert el que prometia el 2024 en campanya: unes polítiques transaccionals amb la resta de països, sense distingir entre aliats i adversaris, que fomenten una política aïllacionista i proteccionista.

¹ ACCIÓ (2025), [Anàlisi de riscos i tendències globals 2025](#).

La inoperància de l'ONU i l'OMC

Tot fa indicar que estem davant d'un col·lapse imminent de l'ordre internacional basat en normes, si més no les acordades després de la Segona Guerra Mundial. L'ONU, que el 2025 ha celebrat els seus 80 anys d'història, és el principal exemple d'aquest auge i caiguda del multilateralisme.

La inoperància de l'ONU es reflecteix en la seva incapacitat per frenar l'augment de conflictivitat al món (vegeu l'apartat 2.1). L'ONU, moltes vegades garant de la inviolabilitat territorial dels països, veu ara com moltes agressions entre països es duen a terme sense que la comunitat internacional hi imposi cap conseqüència. Més enllà de les guerres de Rússia-Ucraïna i d'Israel-Hamàs, el 2025 ha estat escenari de bombardeigs d'Israel al Líban i Síria, així com a l'Iran, que també va ser bombardejat pels Estats Units; l'Iran i Israel han llançat atacs en territori de Qatar (el primer per atacar una base nord-americana i el segon per eliminar una delegació de Hamàs); l'Índia i el Pakistan, països amb armament nuclear, s'han intercanviat el llançament de míssils durant el mes de maig; Cambodja i Tailàndia s'han enfrontat militarment per conflictes fronterers; o els Estats Units han atacat llanxes, suposadament vinculades al narcotràfic, davant les costes de Veneçuela. En el passat, l'ONU hauria capitalitzat el discurs contra aquests atacs i hauria armat una aliança de la comunitat internacional, però avui en dia és vista com un actor irrellevant.

L'ONU també ha vist com els Estats Units menyspreen la institució. Primer, van prohibir l'entrada al país al president de l'Autoritat Palestina, Mahmud Abbàs, per assistir a l'Assemblea General de l'ONU del 2025, malgrat que els Estats Units estan obligats a permetre l'accés de diplomàtics estrangers a l'ONU a Nova York. Ja durant l'esdeveniment, en el seu discurs, Trump va declarar: "Quin és el propòsit de les Nacions Unides? Tot el que sembla que fan és redactar una carta amb paraules molt contundents i després mai no la segueixen. Són paraules buides, i les paraules buides no solucionen les guerres."²

Per últim, l'ONU es veu afectada per una crisi financera per la retallada de les aportacions dels Estats Units. Com a conseqüència, a principis de juny del 2025, l'ONU va anunciar que retallaria un 20% els llocs de treball de l'organització, així com la congelació de contractacions i una retallada de 600 milions de dòlars al pressupost operatiu anual, el 17% del total.³

Menystinguda pel seu valedor originari, els Estats Units, i instrumentalitzada per les altres dues potències membres del Consell de Seguretat, la Xina i Rússia, l'ONU ha deixat de ser l'instrument central del multilateralisme.

Les agències de l'ONU també han estat el punt de mira de l'executiu nord-americà i ha anunciat la seva retirada d'alguna d'elles. És el cas de la UNESCO (de la que ja es van retirar durant el primer mandat de Trump), la sortida de la qual serà efectiva a finals del 2026 i respon

² UN News (2025), "[US President Trump criticizes UN, NATO and climate 'hoax'](#)".

³ Núñez, J. (2025), "[ONU, sinónimo de crisis](#)", Real Instituto Elcano.

a “l’orientació antiisraeliana” de la institució, segons el Departament d’Estat. Aquesta ruptura s’ha produït en el context de guerra entre Israel i Hamàs, i després que Washington hagi deixat de finançar també la UNWRA.⁴ També s’ha iniciat el procés de retirada de l’Organització Mundial de la Salut (OMS), de la qual Trump és crític per la manera com l’organisme va gestionar la COVID-19.⁵

Per la seva banda, la rellevància de l’Organització Mundial del Comerç (OMC), ja minvada pel fracàs de la Ronda de Doha el 2008, ha seguit reduint-se, sobretot des del bloqueig que va patir l’Òrgan d’Apel·lació de disputes comercials entre països el 2019, instigat per la primera Administració Trump. En el seu segon mandat, Trump ha sacsejat encara més els fonaments del sistema comercial multilateral amb la implementació d’aranzels unilaterals sobre les importacions de la majoria dels seus socis comercials, cosa que va en contra de l’esperit de l’OMC.

L’OMC, malgrat que segueix operativa, ha quedat pràcticament reduïda a la irrellevància, almenys pel que fa a la seva influència en les relacions comercials entre països. Si la política actual dels Estats Units no canvia, i sense un gran esforç dels seus valedors com la UE, la situació de l’OMC serà difícilment sostenible, la qual cosa suposarà un gran repte per a la governança del comerç mundial.⁶

Per a la UE, l’erosió de l’ordre internacional basat en les normes i la seva fragmentació té un efecte desestabilitzador en l’economia i el benestar de la població europea. Tot i que el retorn a l’*statu quo* és improbable, la UE hauria de ser protagonista en la reconfiguració del futur ordre mundial i defensar un ordre basat en normes (vegeu l’apartat 3.2).

1.2. Una nova era en les relacions internacionals: transaccionalisme i multialineament

La reconfiguració de la UE davant l’era transaccionalista

La UE s’enfronta a diversos riscos a curt termini fruit de la situació geopolítica: una escalada de l’agressió militar russa contra Ucraïna o directament contra la UE; un augment de victòries electorals de partits d’extrema dreta i/o antieuropeus; o un xoc comercial provocat per l’augment de tensions entre els EUA i la Xina i/o per accions xineses hostils a l’Àsia oriental.

Les polítiques europees han de preparar el continent per a escenaris futurs adversos i, alhora, contribuir a una major estabilitat i cooperació internacional. Això requereix, per una banda,

⁴ Peirón, F. (2025), “[Trump anuncia una nueva retirada de la Unesco por antiisraelí y globalista](#)”, La Vanguardia.

⁵ Faguy, A. i Hughes, D. (2025), “[US exit from WHO could see fifth of budget disappear](#)”, BBC.

⁶ Mavroidis, P. (2025), “[Tariffs, deals and multilateral ideals: can the World Trade Organization survive?](#)”, Bruegel.

augmentar l'autonomia estratègica respecte als Estats Units i la Xina, tant per a la seva protecció com per incrementar-ne el poder de negociació, especialment en matèria de defensa, tecnologia i finances; crear un sistema energètic molt més resilient i integrat; aconseguir un accés segur als minerals crítics, i elaborar un marc fiscal que doni més flexibilitat. Per l'altra, a escala internacional, Europa hauria de defensar i promoure la reforma de l'ordre internacional basat en normes, formant coalicions amb altres països occidentals i del Sud global.⁷

La relativa estabilitat en les relacions entre la UE i els Estats Units durant l'Administració Biden ha tornat a trontollar amb la nova Administració Trump. Tan sols un mes després que Trump assumís el càrrec de president dels Estats Units ja es va oficialitzar el distanciament amb els països europeus al voltant de la guerra a Ucraïna. El 22 de febrer de 2025, a l'Assemblea General de l'ONU, es va sotmetre a consideració una resolució de condemna a la invasió de Rússia, promoguda per la UE i Ucraïna. Els EUA hi van votar en contra i van trencar una llarga tradició de donar suport a resolucions de l'ONU que condemnin les violacions flagrants del dret internacional i de la sobirania. Els EUA es van alinear amb Rússia, Belarús o Corea del Nord, als quals també es va afegir Hongria, que va trencar la unanimitat dins de la UE.⁸

En aquest context de guerra a Europa i en què els països europeus no tenen les capacitats per donar ple suport a Ucraïna ni afrontar un possible conflicte armat amb Rússia, es temia que el següent pas fos que els Estats Units deixessin de donar suport a l'OTAN i suport militar a Ucraïna. Tanmateix, Trump va expressar el seu suport a l'OTAN després que els països europeus acceptessin el compromís a destinar el 5% del PIB nacional a defensa (3,5% a inversió militar directa i un 1,5% addicional a despesa relacionada amb la seguretat i la defensa), en l'horitzó 2035. Abans de l'acord a què es va arribar, aquest percentatge era del 2%.⁹

L'altre focus de tensió amb els EUA ha estat en l'àmbit comercial. L'acord comercial que finalment es va signar amb els EUA a finals de juliol de 2025, que imposa uns aranzels "recíprocs" del 15% en la majoria de productes de la UE (vegeu l'apartat 3.2), s'ha vist com una capitulació de la Comissió Europea, però s'ha d'entendre també pel marc de les dependències militars i estratègiques amb els EUA, més que per incompetència negociadora de la UE. Tanmateix, l'acord comercial transatlàntic a què s'ha arribat corre el risc de minar els principis que Brussel·les ha defensat durant molt de temps a l'OMC. El problema central de l'acord és que va en contra dels principis bàsics del sistema comercial multilateral: reciprocitat i no discriminació.¹⁰

⁷ Sapis, A. (2025), [Geopolitical shifts and their economic impacts on Europe: Short-term risks, medium-term scenarios and policy choices](#), Bruegel.

⁸ Talvi, E. (2025), [La ley del más fuerte y el factor miedo: Trump redefine el orden internacional](#), Real Instituto Elcano.

⁹ Planas, C. (2025), [La UE recluta nuevas empresas tecnológicas per a la seva defensa](#), El Periódico.

¹⁰ Gijis, C. (2025), [Trump deal threatens EU's image as champion of rules-based trade](#), Politico.

Tant en l'acord en el marc de l'OTAN com en el dels aranzels amb els EUA s'han de tenir en compte els precedents que aquests tipus d'acords poden comportar per a la UE en un futur; és a dir, aquests pactes no representen la fi de les pressions i una estabilització de les relacions sinó el precedent que pot legitimar futures demandes encara més extremes.¹¹

La UE ha de posicionar-se com a soci mundial fort i de confiança, i prioritzar la cooperació a la rivalitat, però també ha de ser capaç de fer-se valer i fer front a aquells que amenacen els seus interessos. Davant d'això, la Comissió Europea prioritza una sèrie d'accions, com donar suport a l'euro perquè assumeixi un paper més destacat a l'economia global; proporcionar un entorn regulador estable que faciliti l'atracció d'inversions; ampliar la UE per fer-la econòmicament i geopolíticament més forta; formar noves associacions i aliances basades en interessos comuns, basant-se en l'estratègia Global Gateway, i ser més activa en el debat sobre un nou ordre mundial basat en normes i la reforma del multilateralisme.¹²

El Sud global intensifica els lligams i l'estratègia de multialineament

El concepte Sud global es refereix als països que no formen part de l'esfera occidental i que tenen un paper a l'alça en la governança mundial. La influència creixent no només econòmica, sinó també política, fa que aquests països marquin l'agenda en determinats temes i prenguin decisions que poden ser contràries als interessos d'Occident. Entre aquest grup heterogeni de països destaquen per sobre de la resta la Xina, l'Índia i Rússia.

Malgrat l'existència de moltes discrepàncies en diferents temes entre els països del Sud global, un dels punts en comú és el desacord amb el funcionament de les institucions multilaterals existents, cosa que els ha dut a encetar iniciatives alternatives davant la incapacitat de reformar-les. En són exemples els BRICS+, que es va consolidant com institució alternativa a Occident i cada cop més països del Sud global s'hi volen sumar,¹³ o la Shanghai Cooperation Organisation,¹⁴ ambdues amb un lideratge destacat de la Xina.

La Xina s'erigeix com a representant del Sud global i vol ser l'alternativa de poder dels Estats Units. La Xina projecta una imatge de soci previsible i racional però que amaga la creació de dependències estructurals a través del comerç, la inversió i la tecnologia. En els darrers anys ha consolidat les seves indústries locals, ha inundat els mercats amb productes barats i ha desequilibrat el comerç mundial, a la vegada que s'ha apoderat del control de sectors

¹¹ Ruiz, J. (2025), "[Acuerdo comercial UE-EEUU: victoria táctica, desastre estratégico](#)", Real Instituto Elcano.

¹² Comissió Europea (2025), [2025 Strategic Foresight Report](#).

¹³ El gener de 2025, Indonèsia va entrar formalment al grup com a desè membre, seguint els passos d'Egipte, els Emirats Àrabs Units, Etiòpia, i l'Iran l'any 2024.

¹⁴ Conformat per la Xina, Bielorrússia, Rússia, l'Índia, l'Iran, el Kazakhstan, el Kirguizstan, el Tadjikistan, l'Uzbekistan i el Pakistan.

estratègics com els minerals crítics i les cadenes de subministrament de l'energia verda, i els ha utilitzat com a instruments de “weaponització” econòmica.¹⁵

L'Índia també vol ser un representant destacat d'aquest Sud global, amb una agenda pròpia contraposada a la xinesa, amb qui té unes relacions amb alts i baixos. Al nucli de la política exterior de l'Índia hi ha el principi d'autonomia estratègica, un principi històric que ha evolucionat de la no alineació cap a una postura de multialineament i que té com a objectiu salvaguardar la capacitat de l'Índia de calibrar de manera independent les seves aliances externes. Això ha permès a Nova Delhi adoptar una política exterior que permet compromisos militars amb els Estats Units, el Japó i Austràlia (a través del Quad), tot mantenint relacions bilaterals regulars tant amb Rússia com amb la Xina.¹⁶

Darrerament, les postures índia i xinesa s'han acostat per l'efecte Trump, qui ha imposat aranzels de fins al 50% a l'Índia, acusada de beneficiar-se de la compra de gas i petroli russos sancionats. L'acostament de Modi a la Xina s'ha d'entendre com una estratègia de defensa de l'interès nacional davant del seu electorat més que de canvi radical en les relacions exteriors. Aquesta millora de relacions es va posar de manifest amb l'assistència inesperada del primer ministre indi, Narendra Modi, a la cimera de la Shanghai Cooperation Organisation, on també hi havia Xi Jinping i Vladímir Putin, que es va convertir en la primera visita de Modi a la Xina en set anys. Ara bé, l'Índia i la Xina són adversaris, amb disputes frontereres i interessos contraposats al sud de l'Àsia i l'Indopacífic, i amb aliances amb països rivals de l'altra part, com la relació estreta de la Xina amb el Pakistan en temes de seguretat o la vinculació creixent de l'Índia amb el Japó i les Filipines.¹⁷

De cimeres també destaca la de l'ASEAN,¹⁸ que va comptar, primer, amb la presència de Donald Trump per facilitar la millora de les relacions econòmiques (és una de les regions més afectades pels aranzels nord-americans) i per la signatura d'un acord de pau entre Tailàndia i Cambodja, i el dia després amb el primer ministre xinès, Li Qiang, per la signatura de modernització de l'acord comercial entre la Xina i l'ASEAN. Per a l'ASEAN, aquest tipus de coreografia diplomàtica constitueix una eina essencial per projectar neutralitat i preservar la seva capacitat de mantenir relacions amb ambdues potències. A més de modernitzar el seu pacte comercial amb la Xina, l'organització també s'ha proposat actualitzar el seu acord amb Corea del Sud i accelerar el de la UE. La declaració conjunta sobre cooperació econòmica ASEAN-Consell de Cooperació del Golf evidencia el seu interès a ampliar socis més enllà dels tradicionals.¹⁹

Rússia també s'ha fet forta dins del Sud global. Davant les sancions occidentals derivades de la invasió d'Ucraïna, Rússia ha fet un gir estratègic cap a noves aliances, i ha aprofitat els

¹⁵ Wolf, M. (2025), “[A world with two predatory superpowers](#)”, Financial Times.

¹⁶ Bomassi, L. (2025), “[Strategic Friction: Indo-Pacific Curbs on China and Russia](#)”, CEPA.

¹⁷ Bremmer, I. (2025), “[China's “Trump” Card](#)”, Project Syndicate.

¹⁸ Integrada per Brunei, Cambodja, Indonèsia, Laos, Malàisia, Birmània, les Filipines, Singapur, Tailàndia, Timor Oriental i el Vietnam.

¹⁹ De Esperanza, C. (2025), “[La ASEAN en 2025: entre el avance y el estancamiento](#)”, Real Instituto Elcano.

seus amplis recursos energètics, les seves capacitats militars i les seves relacions polítiques. El mercat europeu s'ha substituït per corredors comercials alternatius: el comerç i els lligams polítics amb la Xina s'han disparat, els vincles diplomàtics amb l'Amèrica Llatina i l'Àfrica s'han enfortit, i les associacions en matèria de defensa amb països d'Àsia i l'Orient Mitjà s'han consolidat.²⁰

L'Àfrica s'està convertint en una de les regions més atractives pels països del Sud global i una arena estratègica clau en les rivalitats geopolítiques mundials. Els països africans estan guanyant autonomia en la diversificació de les seves associacions i aliances amb tercers països, així com una major participació en fòrums econòmics internacionals: recentment, Egipte i Etiòpia s'han incorporat als BRICS+ i la Unió Africana s'ha convertit en membre de ple dret del G20. En aquest sentit, a la cimera del G20 de finals de novembre de 2025 a Johannesburg, la presidència de Sud-àfrica va aconseguir, malgrat el boicot dels Estats Units, la unanimitat amb la resta de delegacions en diferents àmbits d'interès pels països africans com l'alleujament del deute per als països més pobres, cadenes de subministrament de minerals crítics més equitatives o un augment del finançament per a projectes d'energies renovables. Si bé la manca de signatura dels EUA debilita aquests acords, els experts coincideixen a destacar que es tracta d'una victòria diplomàtica.²¹

La Xina és el principal soci comercial i inversor a l'Àfrica gràcies a la Belt and Road Initiative (BRI), i ha finançat nombroses infraestructures (ferrocarrils, ports i centrals elèctriques) arreu del continent. Turquia ha incrementat la seva presència a través de projectes d'infraestructura, associacions en educació i comerç, mentre que els països del golf Pèrsic estan augmentant el seu compromís diplomàtic i econòmic. Rússia, l'Iran, Turquia i els Emirats Àrabs Units també s'hi posicionen enfortint els vincles militars.²² Per la seva banda, la UE té la voluntat d'estrener els llaços amb la Unió Africana, especialment en l'àmbit dels minerals crítics i la transició energètica.²³

Els països del Consell de Cooperació del Golf també segueixen una estratègia de multialineament. L'Aràbia Saudita, mitjançant fons d'inversió estatals, està invertint en empreses tecnològiques xineses,²⁴ alhora que anuncia inversions bilionàries als Estats Units, per consolidar també l'accés a la tecnologia nord-americana i la cooperació en el seu incipient programa nuclear.²⁵ Els Emirats Àrabs Units, amb una estratègia similar de diversificació de la seva economia més enllà del petroli, s'està posicionant en el desplegament de la

²⁰ Schneider, G. (2025), "[Is Russia really isolated? The increasing importance of East and South diplomacy](#)", Modern Diplomacy.

²¹ Mark, M. et al. (2025), "[G20 defies Trump as leaders press on without the US](#)", Financial Times.

²² Pichon, E. (2025), "[EU-African Union Summit 2025: Setting the scene](#)", European Parliamentary Research Service.

²³ European Commission (2025), "[Joint Declaration of the 7th African Union - European Union Summit 2025, 24-25 November 2025](#)".

²⁴ ACCIÓ (2025), [Anàlisi de riscos i tendències globals 2025](#).

²⁵ Hauslohner, A. i England, A. (2025), "[Donald Trump says Saudi crown prince 'knew nothing' about Jamal Khashoggi's murder](#)", Financial Times.

intel·ligència artificial i ha afavorit les inversions de les grans tecnològiques nord-americanes al país, i ha aconseguit l'autorització dels EUA per a l'exportació de xips d'NVIDIA als projectes que Microsoft té al país.²⁶ De fet, la necessitat dels països del Golf de reforçar-se militarment davant la inestabilitat de la regió i els canvis a la Casa Blanca han fet que s'hagin apropiat amb interès a l'esfera Trump per l'atractiu que tenen els petrodòlars pel president dels Estats Units. No és d'estranyar, doncs, que el primer viatge oficial de Trump en el seu segon mandat hagi estat a l'Àrabia Saudita, Qatar i els Emirats Àrabs Units, a on també es van desplaçar executius poderosos dels EUA, inclosos Elon Musk i Sam Altman.²⁷

En el cas de Turquia, Erdogan vol convertir el país en un nexa entre Orient i Occident, i mantenir bones relacions amb totes les parts. En el conflicte a Ucraïna, Turquia ha sabut posicionar-se tant amb Occident com amb Rússia. Ankara ha donat suport a Kíiv, proporcionant-li armes i drons; mentre que, paral·lelament, continua sent un gran client d'armament rus —malgrat formar part de l'OTAN—, i no ha adoptat les sancions occidentals i ha seguit mantenint els vincles comercials i energètics amb Moscou.

1.3. Efecte dominó: l'erosió de les democràcies i l'augment de les autocràcies

L'ascens al poder de discursos extremistes no és nou sinó una tendència que ha anat a l'alça i que la reelecció de Trump com a president dels Estats Units ha consolidat. En el seu primer any de retorn a la Casa Blanca, Trump ha tensat al màxim les costures de la democràcia estatunidenca: ha pressionat el Departament de Justícia perquè prengui represàlies contra els seus enemics polítics, ha ordenat a l'exèrcit desplegar soldats en ciutats dels Estats Units, o ciutadans nord-americans han estat detinguts en batudes d'immigració i retinguts sense tenir en compte els seus drets protegits per la Constitució.²⁸

Aquest moviment s'ha estès a la resta del món i les democràcies liberals s'han convertit en el tipus de règim menys comú al món, amb un total de 29 països l'any 2024. En canvi, el procés d'"autocratització" s'està aprofundint i estenent, i gairebé 3 de cada 4 persones al món (72%) viuen actualment en autocràcies, en un total de 91 països.

El 2024 va ser el pitjor any en els darrers 25, en termes d'afebliment de les democràcies i d'aprofundiment de l'autocràcia. Com s'observa a la figura 1, els nivells més alts de democràcia es concentren a l'Europa occidental i a l'Amèrica del Nord (el mapa no té en

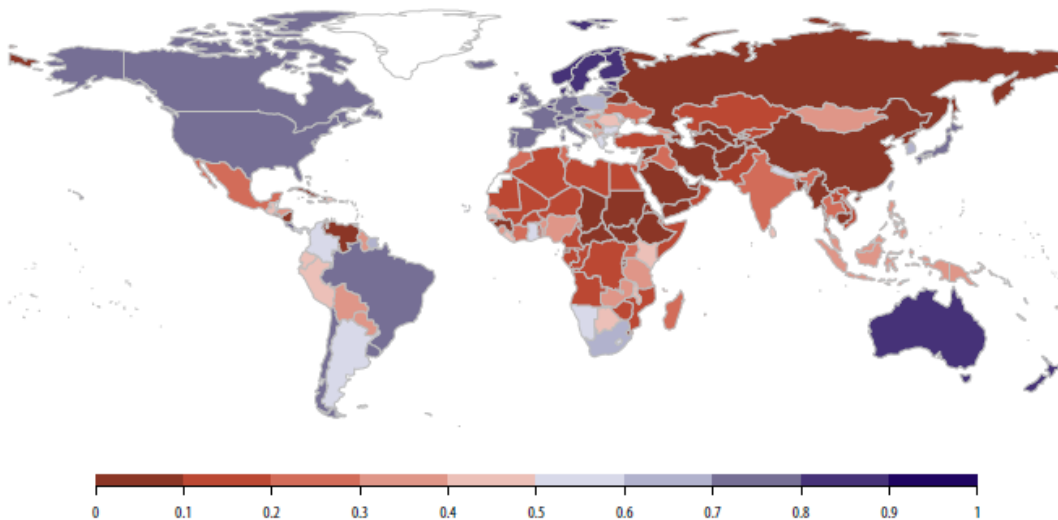
²⁶ Bradshaw, T. (2025), "[US allows Microsoft to ship Nvidia AI chips to use in UAE for first time](#)", Financial Times.

²⁷ England, A. i Chazan, G. (2025), "[Donald Trump seeks bromance and billions as he heads to Gulf](#)", Financial Times.

²⁸ Rogers, K. et al. (2025), "[En la gira de Trump por Asia, los ideales democráticos no están en la agenda](#)", The New York Times.

compte l'efecte Trump als Estats Units, que va assumir el poder el 20 de gener de 2025), mentre que a l'Orient Mitjà, l'Àfrica i l'Àsia, amb alguna excepció, estan dominats per països autocràtics.²⁹

Figura 1. Estat de la democràcia el 2024 (0=nivell molt baix; 1= nivell molt alt)

Font: V-Dem

La recessió democràtica mundial dels darrers vint anys s'ha caracteritzat per nombrosos casos de líders escollits que han anat desmantellant gradualment la democràcia mitjançant una centralització progressiva del poder i l'afebliment dels equilibris i contrapesos institucionals. En el segon mandat de Donald Trump, els Estats Units mostren signes clars de seguir aquest camí, amb una erosió democràtica similar a l'ocorreguda a Hongria, l'Índia, Polònia o Turquia. El projecte polític global de l'Administració Trump es desenvolupa en tres nivells interrelacionats:³⁰

- Establir el president com a autoritat suprema dins del poder executiu, amb una concentració de poder portada a l'extrem.
- Convertir el poder executiu en dominant, per sobre del poder judicial, el Congrés i els estats.
- Atacar la societat civil que critica el seu poder, com els mitjans independents, advocats considerats opositors, i les organitzacions cíviques i educatives.

Les eleccions que s'han de celebrar durant el 2026 marcaran el pols de l'estat de la democràcia arreu del món. Les que s'esperen amb més atenció es viuran als Estats Units amb les eleccions de mig mandat (*midterms*) el novembre del 2026. Les eleccions locals i

²⁹ V-Dem (2025), [Democracy Report 2025](#).

³⁰ Carrier, M. i Carothers, T. (2025), [U.S. Democratic Backsliding in Comparative Perspective](#), Carnegie.

estatals celebrades el novembre del 2025 donen esperances al Partit Demòcrata per plantar cara a Trump després de les victòries en estats com Nova York, Virgínia, Nova Jersey, Pennsilvània i Califòrnia. La voluntat és recuperar el control d'almenys una de les dues cambres del Congrés, actualment en mans republicanes per una diferència mínima. L'objectiu més immediat és recuperar la Cambra de Representants, actualment dominada pels republicans amb 219 escons, davant dels 213 demòcrates i tres vacants. Si ho aconsegueixen, disposaran d'una major capacitat d'oposició: podran liderar la iniciativa legislativa en matèria de despesa i impostos, impulsar processos d'*impeachment* com els que van promoure contra Trump durant el seu primer mandat, i obrir investigacions o audiències per fiscalitzar l'acció del govern.³¹

En el context europeu, poden ser rellevants eleccions que aparentment són de segon nivell, com les autonòmiques a Castella i Lleó i Andalusia a Espanya, les locals a França o les d'alguns *länder* a Alemanya, on l'extrema dreta pot seguir escalant. Els governs de Pedro Sánchez i d'Emmanuel Macron, respectivament, tenen suports parlamentaris dèbils, són contestats per una part important de la població i no disposen de pressupost aprovat per al 2026. En funció dels resultats electorals que s'obtinguin, podrien fer precipitar eleccions generals a tots dos països, inicialment previstes per al 2027. També seran esperades les eleccions a Suècia i Dinamarca, dos països amb fortes implicacions en la nova era geopolítica europea, tant pel que fa a les relacions amb Rússia (Suècia es va incorporar recentment a l'OTAN) com al protagonisme que està adquirint l'Àrtic (Groenlàndia depèn de Dinamarca i Trump situa el control de l'illa com a essencial per als Estats Units) (vegeu l'apartat 2.1).

A l'Amèrica Llatina, després del triomf de l'extrema dreta a Xile a finals del 2025, també s'hauran de seguir amb atenció les eleccions a Colòmbia i el Brasil, especialment per les interferències de la presidència de Trump al Con Sud (vegeu l'apartat 2.1). S'haurà de veure com afecta aquesta influència, si passa com al Canadà, que va donar ales a Mark Carney per esdevenir president essent el candidat més contrari a Trump, o si succeeix com a l'Argentina, on la incidència de Trump és decisiva per als triomfs electorals de Milei. El president sortint d'esquerres de Colòmbia, Gustavo Petro, ja té en Iván Cepeda el seu candidat a succeir-lo al capdavant de la presidència, mentre que Lula buscarà reeditar per quarta vegada el seu mandat al Brasil.

A continuació, es presenten les eleccions més rellevants ja previstes per al 2026:

³¹ De la Sotilla, J. (2025), "[Misión demócrata: recuperar el Capitolio](#)", La Vanguardia.

Taula 1. Eleccions més rellevants previstes per al 2026

Mes	País
Gener	Portugal: eleccions presidencials
Març	Colòmbia: eleccions parlamentàries
	Eslovènia: eleccions parlamentàries
Abril	Perú: eleccions generals
	Hongria: eleccions parlamentàries
Maig	Colòmbia: eleccions presidencials
	Líban: eleccions generals
Juny	Algèria: eleccions parlamentàries
	Etiòpia: eleccions generals
Setembre	Marroc: eleccions generals
	França: eleccions al Senat
	Suècia: eleccions generals
Octubre	Brasil: eleccions generals
	Israel: eleccions legislatives
	Bòsnia i Hercegovina: eleccions generals
	Letònia: eleccions parlamentàries
	Dinamarca: eleccions generals
Novembre	Estats Units: <i>midterms</i>
	Bulgària: eleccions presidencials
Desembre	Nova Zelanda: eleccions generals

Font: elaboració pròpia

Capítol 2.

La intensificació del discurs bel·licista: de Defensa a Guerra

2. La intensificació del discurs bel·licista: de Defensa a Guerra

2.1. Augment de la conflictivitat mundial

Escalada de la retòrica bel·licista

Un dels esdeveniments destacats del 2025 i que prova l'augment de la retòrica bel·licista és el canvi de nom del Departament de Defensa pel de Departament de Guerra promogut per Donald Trump. Aquest canvi té per objectiu consolidar la imatge més agressiva i poderosa de les forces armades nord-americanes que intenta projectar davant la resta del món. El missatge que vol transmetre és que els Estats Units no només se centren en la defensa sinó també en l'atac, com va demostrar al juny bombardejant centres nuclears a l'Iran o a la segona meitat del 2025 bombardejant llanxes suposadament vinculades al narcotràfic davant les costes de Veneçuela. També ho demostren fets com la represa de proves d'armes nuclears als Estats Units per primera vegada en 30 anys per, segons Trump, mantenir-se al mateix nivell que altres països com Rússia i la Xina. En l'àmbit nuclear, el Nou Tractat de Reducció d'Armes Estratègiques (signat pels presidents Obama i Putin el 2011 i que des de llavors s'ha anat renovant) expirarà el 4 de febrer de 2026. En cas que no es renovi, s'obriria un escenari sense controls, deixant els EUA i Rússia sense cap acord vinculant que reguli la mida i la transparència dels seus arsenals nuclears.³²

Per la seva banda, Xi Jinping va presidir al setembre de 2025 una gran desfilada militar a Pequín amb avions de combat, míssils i soldats per demostrar el seu potencial militar. Va estar acompanyat pel president de Rússia, Vladímir Putin, i el líder de Corea del Nord, Kim Jong-un, així com els dirigents de l'Iran, el Pakistan i altres nacions del Sud-est asiàtic i l'Àsia central. La desfilada s'ha d'interpretar com un missatge per a Occident sobre l'imparable ascens militar i tecnològic de la Xina, així com del seu poder d'influència al Sud global.³³

Al Japó, davant l'amenaça xinesa, la primera ministra Sanae Takaichi ha obert el debat sobre la política antinuclear nipona, en què ha inclòs si hauria d'abandonar els tres principis de no posseir, no produir ni permetre l'entrada d'armes nuclears a territori japonès. També estudia augmentar la despesa militar fins al 2% del PIB, i ha insinuat una intervenció militar japonesa

³² Milosevich-Juaristi, M. (2025), "[Más allá de la disuasión: la escalada de pruebas nucleares entre Estados Unidos y Rusia](#)", Real Instituto Elcano.

³³ Pierson, D. (2025), "[El desfile militar de Xi deja claro que China no será intimidada](#)", The New York Times.

en cas de conflicte armat a Taiwan-Xina, cosa que ha obert una crisi diplomàtica amb la Xina.³⁴

La UE, davant l'amenaça d'una escalada militar russa al continent, ha pres consciència de la necessitat d'augmentar la seva inversió en defensa. El discurs de Brussel·les ha canviat d'un to pacifista a un de rearmament per assegurar la pau al continent. En aquest sentit, aquest darrer any s'han aprovat multitud de plans com el *EU Defence Industry Transformation Roadmap*, el *ReArm Europe Plan/Readiness 2030* i el Llibre Blanc sobre la Defensa Europea, així com s'han modificat programes de finançament per donar cabuda a projectes de defensa, fins ara restringits (vegeu l'apartat 2.3). Més de la meitat dels països de la UE, entre els quals destaquen França o Alemanya, han introduït de nou el servei militar.

Tensió permanent a l'Orient Mitjà

Des dels atacs de Hamàs a territori hebreu l'octubre de 2023, Israel ha llançat una campanya destructiva especialment a Gaza, però també a Cisjordània, el Líban, Síria i l'Iran per acabar amb els principals centres de poder rivals a tota la regió. Dos anys després de l'esclat del conflicte, Israel i Hamàs han signat un pla de pau de vint punts presentat pel president dels Estats Units. Sense terminis precisos d'implementació, el pla ha estat acceptat per Israel amb condicions i deixa punts essencials del conflicte palestí-israelià oberts a la interpretació, i que de fet ja ha registrat incompliments amb bombardejos israelians a Gaza.

L'auge d'Israel com a superpotència militar a la regió, lluny de posar fi a la contínua inestabilitat regional, amenaça de convertir en crònics els desequilibris a l'Orient Mitjà, i acabar amb la perspectiva d'una normalització de relacions entre Israel i els seus veïns que havia començat amb els Acords d'Abraham.³⁵

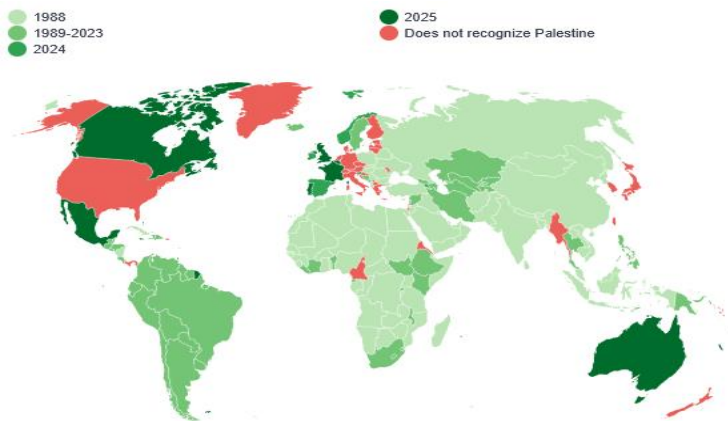
La invasió israeliana a Gaza ha complicat la posició diplomàtica d'Israel. Molts països han demanat la fi de les hostilitats i s'han accelerat els reconeixements de Palestina com a estat (fins a 156 països ja ho han fet). Durant l'Assemblea General de Nacions Unides del 2025, una iniciativa liderada per França i l'Aràbia Saudita va fer que deu països més (entre ells, França, Bèlgica, el Regne Unit, el Canadà o Austràlia) reconeguessin l'Estat de Palestina i mostressin el seu suport a la solució de dos estats. Aquest reconeixement és una ruptura amb el que fins fa poc havia estat una reticència per part de governs aliats dels EUA, malgrat que té poc impacte més enllà del simbòlic.³⁶

³⁴ Abril, G. (2025), "[Japón revisa su política antinuclear mientras crece la tensión con China](#)", El País.

³⁵ Vericat, J. (2025), "[La guerra Israel-Irán por la hegemonía regional](#)", Real Instituto Elcano.

³⁶ Le Monde (2025), "[Map: The countries that recognize a Palestinian state](#)".

Figura 2. Països que reconeixen l'estat de Palestina

Font: Le Monde

Continuïtat de la guerra Rússia-Ucraïna

La invasió de Rússia a Ucraïna ja suma gairebé quatre anys, malgrat mesos d'esforços de l'Administració Trump per posar fi als combats, des de converses bilaterals amb el govern rus a l'Àrabia Saudita fins a una cimera a Alaska entre Trump i Putin. Els europeus, per la seva banda, han passat gairebé un any discutint entre ells sobre la possibilitat de proporcionar contingents de manteniment de pau quan s'arribi a un eventual alto el foc i han augmentat les seves capacitats de producció militars per donar suport als ucraïnesos. Mentrestant, Rússia continua colpejant les ciutats ucraïneses i duu a terme una ofensiva que ja fa mesos que dura.

A les rondes de negociació hi ha hagut possibles acords energètics com a incentiu al Kremlin per a acceptar la pau i que Washington relaxés les sancions sobre Rússia, com, per exemple, que ExxonMobil tornés al projecte petroler i gasístic Sakhalin-1 a l'extrem oriental rus, la possible compra per part de Rússia d'equipament nord-americà per als seus projectes de gas natural liquat com l'Arctic LNG 2, i la venda de trencaglaç nuclears dels EUA a Rússia.³⁷

Els escenaris més plausibles per al futur de la guerra són: un avenç decisiu de Rússia i el col·lapse de les forces militars d'Ucraïna, un conflicte prolongat de baixa intensitat, o la negociació d'un acord de pau que podria implicar pèrdues significatives de territori per Ucraïna. Tanmateix, l'any 2026 podria ser decisiu pel desenllaç de la guerra, davant la creixent debilitat de l'exèrcit ucraïnès i el cada cop menor protagonisme de la UE en les negociacions de pau.

Paral·lelament a la continuïtat de la invasió russa d'Ucraïna, des del setembre de 2025 Rússia ha dut a terme incursions a l'espai aeri de la UE i l'OTAN mitjançant drons. Concretament, Bèlgica, Lituània, Polònia, Romania, Dinamarca, Alemanya, Letònia, Estònia, França i

³⁷ Hirtenstein, A. i Rashad, M. (2025), "[Exclusive: US and Russian officials discussed energy deals alongside latest Ukraine peace talks](#)", Reuters.

Noruega han denunciat la presència de drons russos als seus cels, cosa que ha obligat al tancament d'aeroports i, fins i tot, la destrucció d'alguns d'aquests drons per part de l'exèrcit polonès. Les intencions russes són variades: erosionar la confiança occidental, posar a prova la credibilitat de l'article 5 de l'OTAN o recollir informació d'intel·ligència sobre els procediments de resposta.

Conflicte latent a l'Indopacífic, amb Taiwan-Xina com a focus

Taiwan-Xina és un territori altament estratègic, tant a nivell tecnològic com geopolític. En el camp tecnològic, ha construït una posició de lideratge en l'assemblatge de semiconductors punters, aparells que són claus per anar a l'avantguarda tecnològica en àmbits com la IA. En el camp geopolític, la seva ubicació al mar de la Xina meridional col·loca el país en un punt clau en les rutes comercials i per a la seguretat de països com el Japó, Corea del Sud i els països de l'ASEAN davant l'expansionisme xinès a l'Indopacífic.

La Xina reivindica la sobirania sobre l'illa per motius històrics, però la realitat és que controlar-la li permetria accedir a la fabricació de semiconductors punters, essencials per al desenvolupament en camps com la intel·ligència artificial i la defensa. Els Estats Units volen evitar un avenç tecnològic xinès que faria discutir la seva posició de lideratge, tant a nivell polític com econòmic, i hi ha intensificat la seva presència militar amb la voluntat d'assegurar que la invasió xinesa no es produeixi. De manera estratègica també està fomentant i subvencionant la construcció de grans *fabs* de semiconductors punters en territori nord-americà, com la de TSMC a Arizona o la d'Intel a Ohio.

El risc d'un conflicte armat creix a mesura que la Xina intensifica les maniobres militars per simular atacs armats contra l'illa. El 2025, l'Exèrcit Popular d'Alliberament ha dut a terme exercicis de foc real de llarg abast a les aigües del mar de la Xina oriental i ha llançat atacs de precisió contra objectius simulats com ports i instal·lacions energètiques. A més de l'entrenament amb foc real, l'exercici es va centrar en accions per posar a prova "les capacitats de control regional, bloqueig conjunt i atac de precisió de les tropes".³⁸

Tant als Estats Units com a Taiwan-Xina situen el 2027 com a possible data per a l'ofensiva xinesa sobre l'illa. El secretari de Guerra dels EUA, Pete Hegseth, alerta que la Xina representa una amenaça imminent i que s'està preparant per utilitzar potencialment la força militar.³⁹ Aquesta data ha estat esmentada durant anys per funcionaris i generals nord-americans, però mai ha estat confirmada per Pequín. I segons el secretari del Tresor dels

³⁸ Abril, G. (2025), "[China intensifica la presión sobre Taiwán con ejercicios militares con fuego real](#)", El País.

³⁹ Wong, T. (2025), "[Hegseth warns China poses 'imminent' threat to Taiwan and urges Asia to boost defence](#)", BBC.

EUA, Scott Bessent, Donald Trump confia que Xi Jinping no atacarà Taiwan-Xina durant el seu mandat a la Casa Blanca.⁴⁰

Ara bé, la voluntat del president xinès és clara: en el discurs de Cap d'Any del 2024, va afirmar que la reunificació de la Xina amb Taiwan és inevitable, i que les persones de tots dos costats "han d'estar unides per un sentit comú de propòsit i compartir la glòria del renaixement de la nació xinesa".⁴¹

Més enllà dels interessos dels Estats Units també hi ha els dels països asiàtics, que veurien compromesa la seva seguretat econòmica davant l'eventual control xinès de l'illa pel domini que els donaria sobre les rutes marítimes. La nova primera ministra del Japó, la ultraconservadora Sanae Takaichi, ha insinuat una intervenció militar japonesa en cas de conflicte armat, cosa que ha tensat les relacions diplomàtiques amb la Xina.⁴²

La conflictivitat a la regió ha anat a l'alça més enllà del protagonisme central de Taiwan-Xina. Durant el 2025, l'Índia i el Pakistan, països amb armament nuclear, s'han intercanviat el llançament de míssils, mentre que Cambodja i Tailàndia s'han enfrontat militarment per conflictes fronterers.

El Sahel continua sent un focus de tensió a l'Àfrica

L'Àfrica continua sent escenari de conflictivitat, especialment al Sahel, una regió molt castigada pels efectes del canvi climàtic i que ha estat l'escenari de diversos cops d'estat els darrers anys a països com Níger, Mali, Burkina Faso, Guinea o el Txad. La disminució continuada del suport internacional a l'antiterrorisme, així com l'afebliment del lideratge en els esforços regionals ha creat un buit en el qual l'extremisme violent troba espai per créixer, i de fet, el 51% de les morts relacionades amb el terrorisme a escala mundial van tenir lloc al Sahel el 2024.⁴³ Els atacs terroristes islàmics s'estenen per la resta del continent, com prova l'atac a finals de novembre a la República Democràtica del Congo en què van morir 90 persones.⁴⁴

L'expansió de grups terroristes islamistes s'ha combinat amb el desplegament de tropes russes, que veuen el continent com una oportunitat on donar sortida al seu armament a canvi de drets sobre terres riques en minerals (a tall d'exemple, el Sudan i el Txad són rics en or, Mali ho és en or i liti, i el Níger ho és en urani).

⁴⁰ Sevastopulo, D. (2025), "[Donald Trump 'confident' China will not invade Taiwan during his presidency, Scott Bessent says](#)", Financial Times.

⁴¹ Reuters (2024), "[Xi says no one can stop China's 'reunification' with Taiwan](#)".

⁴² Joan, J. (2025), "[China sale en tromba contra la "injerencia" de Japón en Taiwán: "Perecerán bajo el fuego"](#)", La Vanguardia.

⁴³ Center for Preventive Action (2025), "[Violent Extremism in the Sahel](#)", Council on Foreign Relations.

⁴⁴ Europa Press (2025), "[La ONU condena la muerte de 90 civiles en ataques de ADF en República Democrática del Congo](#)".

L'augment de la presència russa ha anat en detriment de la francesa, que s'ha vist obligada a replegar-se del continent per les demandes dels governs africans. L'última base militar a tancar ha estat la del Senegal el 2025; abans ja ho havien fet les de Mali, Burkina Faso, Níger, la República Centreafricana, el Txad i la Costa d'Ivori. A l'Àfrica central i occidental només queda, de manera testimonial, un petit contingent en una base conjunta franco-gabonesa a Libreville, i l'única presència militar permanent és la base a Djibouti, tot i que la seva funció està més orientada a la zona de l'Índic i del Pacífic que a l'Àfrica.⁴⁵

Un dels països africans més afectats i que és fronterer amb la zona del Sahel és el Sudan, el tercer país més gran de l'Àfrica, que està en guerra civil des de l'abril de 2023. Es calcula que més de 150.000 persones han mort en el conflicte a tot el país i uns 12 milions han fugit de les seves llars en el que l'ONU ha qualificat com la crisi humanitària més gran del món. El conflicte, a més, ha exacerbat la fam crònica de la regió i més de 24 milions de persones al país (gairebé la meitat) s'enfronten a una inseguretat alimentària aguda, segons el Programa Mundial d'Aliments. En aquest conflicte tenen un paper important tercers països que no se solen involucrar en conflictes fora de les seves fronteres; és el cas d'Egipte, que dona suport a les forces armades sudaneses, i dels Emirats Àrabs Units, a qui s'acusa de donar suport als insurgents. Per la seva part, els Estats Units i l'Aràbia Saudita també s'han involucrat per intentar arribar a alts el foc humanitaris.⁴⁶

Nova era intervencionista dels Estats Units a l'Amèrica Llatina

La presència creixent de la Xina a l'Amèrica Llatina durant el segle XXI ha contrastat amb el descens d'influència dels Estats Units i els països europeus. La Xina hi té interessos econòmics, principalment per les matèries primeres que hi importa i els projectes d'infraestructures que hi desenvolupa en el marc de la BRI.

El primer any del segon mandat de Trump ha fet que aquesta tendència hagi canviat amb un augment intervencionista, amb especial èmfasi en el poder dur. Una de les primeres accions del president nord-americà va ser pressionar Panamà perquè trenqués els llaços amb la Xina, amenaçant amb l'ús de la força per annexionar-se el canal de Panamà. La seva estratègia va ser efectiva perquè CK Hutchison (amb llaços amb el govern xinès) va acabar retirant-se dels ports que operava al país i el govern panameny va abandonar la BRI.

També ha activat mesures molt agressives en matèria d'immigració per accelerar o facilitar deportacions, especialment de migrants americans, així com de pressió econòmica als governs de països americans per tractar d'aturar l'exportació il·lícita de droga.

⁴⁵ Val, E. (2025), "[Francia dice adiós a África](#)", La Vanguardia.

⁴⁶ Booty, N. (2025), "[A simple guide to what is happening in Sudan](#)", BBC.

En el cas de la droga, Trump ha apujat el nivell i l'exèrcit nord-americà ha dut a terme més d'una vintena de bombardejos contra llanxes en aigües properes a països sud-americans, entre el Carib i el Pacífic, amb més de vuitanta morts, en la seva suposada lluita contra el narcotràfic. El president de Veneçuela, Nicolás Maduro, percep l'amenaça de prop davant d'operacions que molts interpreten com un possible intent de canvi de règim. Recentment, s'ha llançat l'operació militar Llança del Sud, que va lligada a l'anunci previ que es va fer sobre un desplegament important militar nord-americà a les aigües de Sud-amèrica, Centre-amèrica i el Carib, amb portavions, avions de combat, destructors i un submarí nuclear, amb més de 15.000 militars previstos.⁴⁷

També influeix a la regió perquè es consolidin les seves polítiques, en especial a l'Argentina, on el president nord-americà va condicionar un rescat de 20.000 milions de dòlars a la victòria de Javier Milei en les eleccions legislatives de finals d'octubre de 2025, amb qui comparteix afinitat política. El Brasil de Lula da Silva ha estat una altra víctima de l'intervencionisme de Trump, qui va anunciar aranzels del 50% com a càstig per l'enjudiciament de Jair Bolsonaro, amb qui també comparteix principis polítics.⁴⁸

L'Àrtic com a nova zona de disputa entre potències

L'Àrtic,⁴⁹ que abasta el 4% de la superfície del planeta, s'està convertint en una de les regions més disputades del món. Els científics climàtics afirmen que l'Àrtic s'escalfa quatre vegades més ràpidament que qualsevol altra zona, cosa que té un impacte sobre els ecosistemes, la fauna i les poblacions locals, però també obre un nou món d'oportunitats per a les potències mundials.⁵⁰

El desgel facilita l'accés als recursos naturals de la regió: minerals crítics (hi ha jaciments de 25 dels 34 minerals que la Comissió Europea qualifica com a matèries primeres crítiques), petroli i gas (s'estimen reserves del 30% del gas natural no explotat al món). A més, s'obren possibilitats per a noves rutes comercials marítimes, que redueixen dràsticament el temps de viatge entre Àsia i Europa.

Groenlàndia s'ha convertit en un punt geogràfic controvertit. Situada a l'Àrtic, es tracta de l'illa més gran del món que no és un continent. És un territori autònom que depèn de Dinamarca i que acull bases militars daneses i nord-americanes. Al voltant del 80% del territori està cobert de gel, la qual cosa fa que la majoria dels 56.000 habitants visqui a la costa sud-oest. Sota

⁴⁷ Peirón, F. (2025), "[EE.UU. hunde otras cuatro embarcaciones en el Pacífico en tres operaciones y mata a 14 personas](#)", La Vanguardia; La Vanguardia (2025), "[EE.UU. pone en marcha la operación 'Lanza del sur' en la lucha contra el narcotráfico en el Caribe](#)".

⁴⁸ Caruncho, D. (2025), "[Trump resucita el intervencionismo de EE.UU. en América Latina](#)", La Vanguardia.

⁴⁹ Vuit països tenen frontera amb l'Àrtic: Canadà, Rússia, els Estats Units, Finlàndia, Suècia, Noruega, Dinamarca i Islàndia.

⁵⁰ Adler, K. (2025), "[Tensions rise as superpowers scrap for a piece of the Arctic](#)", BBC.

del gel, però, s'amaguen grans quantitats de recursos naturals preuats, principalment terres rares, urani i ferro.

Groenlàndia ha tornat al centre del debat després que Trump afirmés que el control de l'illa era essencial “per a la seguretat nacional i internacional”, sense descartar l'ús de la força militar per fer-se amb el seu control. Tot i que la retòrica del president pugui semblar inusual, diferents presidents nord-americans han intentat fer-se amb el control de l'illa l'últim segle, i, de fet, Trump ja va intentar comprar-la el 2019.⁵¹ Els Estats Units veu una oportunitat en la regió àrtica però també una preocupació pels darrers moviments de Rússia i la Xina a la regió.

Més enllà de Groenlàndia, Rússia és un dels països amb més presència a l'Àrtic al controlar la meitat de la línia costanera, i inverteix molts esforços a la zona, tant comercials, com d'explotació de minerals, així com militars (emmagatzema armes nuclears a la península de Kola, fronterera amb Finlàndia i Noruega, que és també la seu de la seva Flota del Nord). L'economia russa, molt orientada als recursos (els hidrocarburs i els minerals representen al voltant del 60% de les exportacions), depèn en gran mesura de l'explotació àrtica: més del 80% del gas de Rússia i aproximadament el 17% del seu petroli es produeixen a l'Àrtic.

Per al règim de Putin, l'Àrtic és una “base de recursos estratègica”. L'interès de Moscou per l'exploració de recursos l'ha portat a reclamar àmplies zones de la regió àrtica, inclòs el 70% de la plataforma de l'oceà Àrtic més enllà de la seva zona econòmica exclusiva (ZEE), argumentant que les dorsals Lomonóssov i Mendeléiev són extensions naturals de la massa terrestre siberiana.

La Ruta Marítima del Nord (NSR, per les seves sigles en anglès) té un paper destacat en els plans de Moscou tant per estimular el desenvolupament socioeconòmic a la seva zona àrtica com per establir una alternativa viable a les principals rutes marítimes globals. Rússia té plans ambiciosos per desenvolupar les seves terminals portuàries, ampliar la flota de vaixells trencaglaç i desplegar una xarxa d'infraestructures al llarg de la ruta.

Rússia, per tant, gaudeix de certs avantatges a l'Àrtic, especialment la seva presència militar i una flota de gairebé seixanta vaixells trencaglaç, inclosa una subflota única de vuit vaixells amb propulsió nuclear, més gran que la de la resta del món combinada. Ara bé, necessita el suport tecnològic de tercers països per als seus projectes comercials i d'explotació de recursos. Amb l'objectiu de recuperar l'accés a tecnologies nord-americanes i retornar als mercats internacionals, el Kremlin ha intentat atraure l'Administració Trump cap a una cooperació renovada en l'exploració àrtica i que podria arribar a ser moneda de canvi per acabar amb la guerra a Ucraïna. El tema es va tractar a la reunió entre tots dos presidents a Alaska l'agost de 2025.⁵²

⁵¹ Vock, I. (2025), “[Why does Trump want Greenland and what do its people think?](#)”, BBC.

⁵² Ditych, O. (2025), “[The northern frosts: The EU should contain and unpower Russia in the Arctic](#)”, European Union Institute for Security Studies.

La Xina, malgrat no disposar de sortida natural a l'Àrtic, ha estat desenvolupant un pla de "ruta de la seda polar" per al transport marítim àrtic, i s'ha aliat amb Rússia per fer-ho en el marc de la NSR. Tots dos països cooperen també militarment a l'Àrtic: la guàrdia costanera xinesa va entrar a l'Àrtic per primera vegada el 2024, en una patrulla conjunta amb forces russes. Ho van fer prop de les illes Aleutianes, territori d'Alaska, dels Estats Units. Aquesta activitat es veu amb preocupació al Pentàgon.⁵³

La UE, per la seva banda, té sortida natural a l'Àrtic mitjançant Dinamarca (Groenlàndia), Suècia i Finlàndia. Recentment, en una visita oficial per enfortir els seus lligams amb Islàndia, Von der Leyen va anunciar que revisarien l'[Estratègia de l'Àrtic](#), que data del 2021.⁵⁴ Segons els analistes, la UE hauria de concentrar esforços a frenar el poder de Rússia a la regió i mantenir un control estricte sobre les ambicions i moviments de la Xina. Ara bé, també ha de tenir en compte les implicacions dels canvis en la política nord-americana, que van des de l'interès renovat per adquirir Groenlàndia fins a la possibilitat de restablir la cooperació amb Rússia en l'exploració àrtica.

La Comissió Europea té interessos comercials a la regió i dona suport a l'estudi preliminar del que seria el primer gran cable de comunicacions submarí que travessaria l'Àrtic, i connectaria Europa amb Amèrica del Nord i l'Àsia oriental. Això podria reduir fins a un 40% el temps de trànsit en comparació amb les rutes del mar Roig, cada vegada més insegures. Aquest projecte altament ambiciós és un bon exemple de com es solapen les qüestions de seguretat i les econòmiques ja que tindria una utilitat dual significativa i podria ajudar a proporcionar connectivitat d'alta velocitat i gran capacitat per impulsar la infraestructura militar de l'OTAN, i crear alhora un altre objectiu potencial per a possibles atacs russos.⁵⁵

2.2. Les tecnologies duals i les guerres híbrides a l'alça

L'impuls de les tecnologies d'ús dual

A escala militar, la tendència creixent en els darrers anys s'ha centrat en les tecnologies d'ús dual, és a dir, aquelles que tenen el potencial d'utilitzar-se amb finalitats tant civils com militars. La frontera entre el que és dual i el que no és molt fina i, per tant, un gruix important de tecnologies es poden considerar duals, com la intel·ligència artificial, la fotònica, la

⁵³ Alfirraz, A. (2025), "[Get Ready for the Aleutian Island Crisis](#)", Foreign Policy.

⁵⁴ Comissió Europea (2025), "[Statement by President von der Leyen with Icelandic Prime Minister Kristrún Frostadóttir](#)".

⁵⁵ Bego, K. (2025), "[Russia and China are expanding in the Arctic: Europe needs a new plan for the region](#)", Chatham House.

biotecnologia, els sensors, la ciberseguretat, les tecnologies de l'espai, els drons, la connectivitat, la fabricació additiva o els semiconductors.

D'entre aquestes, l'atenció principal l'estan centrant els drons o vehicles aeris no tripulats (UAV, per les seves sigles en anglès), la intel·ligència artificial i les tecnologies espacials. Això reflecteix el canvi de la indústria armamentística cap a tecnologies avançades en resposta als requisits de la guerra moderna i les prioritats militars.

Especial rellevància han cobrat els drons armats en les estratègies de seguretat i militars. El seu creixent protagonisme tant en la guerra d'Ucraïna com en el context de les recents incursions russes a l'espai aeri de l'OTAN en són un exemple clar. Es tracta d'una nova realitat en el camp de batalla, on es combinen tecnologies d'alta precisió amb la proliferació de sistemes autònoms de baix cost. Al cap i a la fi, els drons estan transformant la naturalesa de la guerra: un món on drons valorats en pocs milers d'euros poden destruir vaixells i avions valorats en centenars de milions d'euros canvien les dinàmiques de poder i l'economia de guerra.

Tant l'OTAN com la UE han reconegut aquesta nova realitat estratègica derivada dels drons, i han constatat que les capacitats de defensa aèria i antimíssils occidentals no estan optimitzades per afrontar-la: els europeus han d'activar sofisticats caces F-35 i utilitzar míssils amb un cost aproximat d'1 milió d'euros per enderrocar drons russos que tenen un valor d'uns 1.000 euros. En aquest sentit, el comissari de Defensa de la UE, Andrius Kubilius, ha remarcat la importància de detectar i enderrocar drons, i d'invertir en el desenvolupament de sensors acústics (seguint l'exemple d'Ucraïna) i en la introducció de làsers per enderrocar aeronaus no tripulades a un cost mínim.⁵⁶

Per fer front a aquests incidents, la UE ha posat sobre la taula la *European Drone Defence Initiative* (sistema avançat per detectar i neutralitzar drons) i la *Eastern Flank Watch* (reforç de les fronteres orientals de la UE contra amenaces híbrides, cibernètiques, marítimes i convencionals, combinant defensa aèria, guerra electrònica, vigilància i seguretat marítima).⁵⁷

La IA també s'ha fet un lloc al terreny militar. Els usos militars de la IA s'han centrat principalment en els sistemes d'armes autònoms (AWS, per les seves sigles en anglès), que poden seleccionar i atacar objectius sense intervenció humana. També s'exploren aplicacions com la selecció d'objectius, la planificació i l'anàlisi d'intel·ligència. Els usos reportats de la IA en conflictes armats a Gaza i Ucraïna il·lustren que la IA militar té una rellevància creixent.

Les grans corporacions tecnològiques es mostren cada vegada més interessades a ampliar els seus serveis en intel·ligència artificial a l'arena militar. Especialment rellevant és el cas de Silicon Valley: OpenAI, Google, Anthropic i xAI (l'empresa d'IA d'Elon Musk) han obtingut contractes de fins a 200 milions de dòlars cadascun per fomentar les capacitats avançades

⁵⁶ Simón, L. (2025), "[Entre dos aguas: Rusia, el sur y el futuro de la defensa española](#)", Real Instituto Elcano.

⁵⁷ Think Tank del Parlament Europeu (2025), "[Eastern Flank Watch and European Drone Wall](#)".

d'intel·ligència artificial al Departament de Defensa dels EUA. A les tecnològiques ja no els enutja treballar a l'àmbit militar: Google ha eliminat del seu codi de conducta la restricció de desenvolupar armes o eines de vigilància massiva; Microsoft ha reconegut que ven a l'exèrcit israelià tecnologia avançada d'IA i serveis de computació al núvol; OpenAI ha modificat la seva política d'ús per suprimir la prohibició que impedia utilitzar la seva tecnologia en tasques "militars i de guerra"; o Meta ha revelat que ha donat llum verda perquè els seus models d'IA estiguin disponibles per als contractistes militars Lockheed Martin i Booz Allen, i ha fet públic un acord amb Anduril per desenvolupar ulleres de realitat virtual i mixta per als soldats.⁵⁸

L'espai, un sector clau que sustenta infraestructures i serveis crítics relacionats amb les telecomunicacions, la navegació global, l'observació de la Terra, la ciència, l'exploració i la seguretat nacional, també s'ha convertit en estratègic per als usos duals. En són un exemple els satèl·lits de comunicació Starlink per part de SpaceX per a usos tant civils com militars a Ucraïna, així com les imatges de satèl·lit de Planet Lab, que retraten l'abast de la destrucció causada pel bombardeig de Gaza per part d'Israel. A més, l'OTAN ja ha pres mesures per protegir la indústria civil espacial que proporciona serveis espacials a l'aliança.

En l'arena purament militar, Donald Trump ha llançat un projecte de defensa espacial anomenat Golden Dome (Cúpula Daurada), que consistirà en la construcció d'un enorme escut antimíssils format per una xarxa de satèl·lits i interceptors que protegirà des de l'espai tot el territori nord-americà de tota mena de míssils enemics, inclosos els hipersònics, llançats des de qualsevol distància. Segons el president nord-americà, la Cúpula Daurada estarà llesta abans que acabi el seu mandat i tindrà un cost inicial de 175.000 milions de dòlars.⁵⁹ A Europa, Airbus, Leonardo i Thales han signat un acord per crear un actor europeu líder en el sector espacial, amb l'objectiu d'enfortir l'autonomia estratègica europea a l'espai. L'objectiu és crear un actor espacial europeu unificat, integrat i resiliència, amb la massa crítica necessària per competir a nivell mundial.⁶⁰

La UE, molt endarrerida en el terreny militar, ha identificat les tecnologies duals com a estratègiques. La presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, ha afirmat que la UE necessita "construir més ponts" entre els àmbits civil i militar. Durant el Fòrum de la Indústria de Defensa de la Cimera de l'OTAN a La Haia, el passat 24 de juny, Von der Leyen va apuntar que "molts components crítics de la defensa del segle XXI són de doble ús: xips, serveis al núvol, *software*, satèl·lits, intel·ligència artificial, etc. La nostra indústria de defensa necessita un accés fluid a aquestes tecnologies vitals. [...] Avui, els projectes de doble ús sovint no es poden executar en plataformes civils. Hem de canviar això".⁶¹ En aquest sentit,

⁵⁸ Pascual, M. (2025), "[Las grandes tecnológicas se lanzan al negocio de la guerra: así se militariza Silicon Valley](#)", El País.

⁵⁹ Vidal, M. (2025), "[Trump lanza el proyecto Cúpula Dorada, un escudo antimisiles para proteger todo el territorio de Estados Unidos](#)", El País.

⁶⁰ Thales (2025), "[Airbus, Leonardo and Thales sign Memorandum of Understanding to create a leading European player in space](#)".

⁶¹ Greenacre, M. (2025), "[Von der Leyen reaffirms dual use R&D plans ahead of EU budget proposal](#)", Science Business.

s'ha arribat a un acord sobre mesures per incentivar les inversions relacionades amb la defensa en l'actual pressupost de la UE i implementar el *ReArm Europe Plan* (vegeu l'apartat 2.3), així com modificar programes de finançament convencionals per donar cabuda al finançament de tecnologies i empreses duals.

El recentment publicat [*EU Defence Industry Transformation Roadmap*](#) destaca la IA, la quàntica, la ciberseguretat i les tecnologies de l'espai com a tecnologies prioritàries per desenvolupar-les amb usos duals. D'entre les propostes, destaquen la que incentiva els estats membres a destinar almenys el 10% dels pressupostos d'adquisició armamentística a tecnologies emergents i disruptives, o el llançament d'un fons de fins a 1.000 milions d'euros destinat a pimes i empreses emergents relacionades amb la defensa i a consolidar les cadenes de subministrament de defensa abans del primer trimestre de 2026.

Guerres híbrides: ciberatacs i afectacions a infraestructures crítiques

Les guerres híbrides, que es caracteritzen per l'ús d'eines no convencionals com la desinformació i els ciberatacs, van en augment. Els objectius principals d'aquests atacs solen ser les infraestructures crítiques, com les energètiques o les xarxes digitals, amb impacte directe sobre la població civil.

La ciberseguretat és un àmbit clau que cada vegada rep més atenció donades les intencions malicioses creixents en l'àmbit digital. Els incidents de *ransomware*⁶² augmenten any rere any en infraestructures crítiques, amb els sistemes d'atenció mèdica com a principal objectiu. També destaquen les vulnerabilitats a les xarxes de telecomunicacions i governamentals, així com la fragilitat mostrada en la connectivitat global relacionada amb danys a cables submarins. Les eleccions nacionals també s'han d'enfrontar a interferències a través d'atacs de denegació de servei distribuït (DdoS, per les seves sigles en anglès)⁶³ i campanyes de *fake news*, ja impulsades per la IA. Ara bé, la IA també està transformant positivament el panorama de la ciberseguretat, amb la consegüent millora de les capacitats ofensives i defensives.

D'entre les infraestructures crítiques destaca l'augment en els atacs als cables submarins. Col·locats al fons de l'oceà, els cables transmeten dades entre continents i sovint es descriuen com la columna vertebral d'internet. Fins a dos-cents cables es veuen danyats cada any per la pesca o les àncores, però també, i principalment, pel sabotatge.⁶⁴

⁶² Atac informàtic en què els *hackers* prenen el control dels actius d'un objectiu i exigeixen un rescat a canvi de retornar-ne la disponibilitat.

⁶³ Atacs massius que tenen per objectiu esgotar el sistema i els seus recursos, o sobrecarregar la infraestructura de xarxa, per tal que els usuaris no puguin accedir-hi.

⁶⁴ Dempsey, H. i Keohane, D. (2025), "[Japan set to make subsea cables a national security issue with support for new fleet](#)", Financial Times.

Entre 2024 i 2025, els cables submarins que travessen el mar Bàltic han estat atacats fins a quatre vegades, associats a interferències xineses i russes.⁶⁵ També han estat afectats els cables que travessen el mar Roig el 2025, per la qual cosa han destorbat el trànsit d'internet entre Àsia i Europa. Tot i que la causa continua sense confirmar-se, observadors assenyalen una preocupació creixent sobre un possible sabotatge deliberat. Els rebels houthis del Iemen han estat implicats en incidents similars en el passat, però han negat la responsabilitat per aquestes interrupcions concretes.

El mar Roig és considerat un dels corredors digitals més crítics del món, ja que actua com una via principal per al flux de dades entre tres continents (Àsia, Europa i Àfrica), i transporta aproximadament el 17% del trànsit global d'internet. Aquesta ubicació estratègica el converteix en un enllaç vital per a les comunicacions mundials i els serveis al núvol, però també en un punt únic de vulnerabilitat, on qualsevol interrupció pot provocar alentiments generalitzats i redireccions a diverses regions. Les interrupcions posen de manifest fins a quin punt la infraestructura digital mundial pot ser fràgil en zones de conflicte i han reactivat les demandes per reforçar la protecció dels sistemes de comunicació submarina.⁶⁶

2.3. Augment de la despesa militar

Creixement generalitzat de la despesa militar

La despesa militar mundial va augmentar el 2024 per desè any consecutiu, fins a arribar als 2,7 bilions de dòlars (valor superior al PIB d'Itàlia; la vuitena economia del món). Es tracta d'un creixement del 9,4% respecte l'any anterior, l'alça més gran des del final de la Guerra Freda. Aquest creixement contrasta amb la caiguda del 9% en fons al desenvolupament entre els països de l'OCDE.⁶⁷

Des del 2015, l'augment de la despesa militar ha estat del 37%; el creixement és especialment rellevant a Europa (+83%, que s'explica per la guerra a Ucraïna), seguida d'Àsia i Oceania (+46%), Amèrica (+19%), l'Orient Mitjà (+19%) i l'Àfrica (+11%). Com a resultat, la despesa militar mundial respecte al PIB mundial ja suposa el 2,5%.⁶⁸

Els Estats Units continua sent, amb diferència, el país amb més despesa militar del món, amb 997.000 milions de dòlars, 3,2 vegades superior a la de la Xina, el següent país amb més despesa. Pequín també va augmentar el seu pressupost militar un 7% interanual, i l'augment

⁶⁵ Milne, R. (2025), "[Baltic Sea data cable damaged in latest case of potential sabotage](#)", Financial Times.

⁶⁶ SubSea Cables (2025), "[International Cable Breaks in Red Sea Cause Latency Surge Across Asia and Gulf](#)".

⁶⁷ Ross, T. (2025), "[The West's new arms race: Selling peace to buy war](#)", Politico.

⁶⁸ SIPRI (2025), [SIPRI Yearbook 2025](#).

de les tensions regionals influeix en l'augment de la despesa en altres països, com el Japó, on va augmentar un 21%, el major creixement interanual des del 1952.

A Europa, 17 dels 30 membres europeus de l'OTAN van assolir o superar l'objectiu de despesa del 2% del PIB establert per l'aliança. Els països membres de l'OTAN van acordar, a la cimera del juny de 2025, augmentar aquesta despesa fins al 5% del PIB de cara al 2035: 3,5% a inversió militar directa i 1,5% addicional destinat a protegir infraestructures crítiques, incrementar la resiliència civil i digital, fomentar la innovació i enfortir la base industrial.

La Defensa, al centre de l'agenda de la UE

La guerra Rússia-Ucraïna, les tensions geopolítiques i l'erosió de l'ordre mundial multilateral han incrementat la necessitat dels països europeus d'augmentar la seva capacitat autònoma de defensa davant la seva dependència dels Estats Units, especialment rellevant pel que fa a l'equipament d'alta tecnologia (sistemes de defensa aèria, míssils o avions de combat). Aquesta dependència estratègica dels Estats Units, fins i tot quan els riscos que comporta són baixos, atorga a Washington un important poder de negociació sobre Europa, que ja s'utilitza en diversos àmbits de política, com ara el comerç. A més, la indústria militar nord-americana té les seves pròpies limitacions, i les administracions actuals o futures podrien donar prioritat a les entregues destinades a l'Àsia.⁶⁹

La Comissió Europea recomana que la UE desenvolupi un enfocament tecnològicament avançat, aprofitant les sinergies civils-militars, per dissuadir els actors malintencionats i protegir els ciutadans i les empreses de les amenaces de seguretat internes i externes.

Els ministres de Finances dels països de la UE han mantingut discussions sobre com adaptar les línies vermelles de la UE pel que fa a les regles fiscals amb la necessitat de donar suport a l'augment de la despesa en defensa. El resultat, dos plans clau presentats el 2025: el [*ReArm Europe Plan/Readiness 2030*](#) i el [*Llibre Blanc sobre la Defensa Europea*](#).

El *ReArm Europe Plan/ Readiness 2030*, que s'espera que rebi l'aprovació definitiva aviat, se centra a invertir en capacitats de defensa. Tot i que la despesa europea en defensa va arribar als 326.000 milions d'euros el 2024, continua per sota del 2% del PIB de la UE, i se situa a l'1,9%. El pla té cinc pilars principals:

- Un nou instrument (SAFE) per oferir fins a 150.000 milions d'euros en préstecs als estats membres, garantits pel pressupost de la UE, per invertir en defensa i seguretat.

⁶⁹ Mejino-López, J. et al. (2025), "[Europe's dependence on US foreign military sales and what to do about it](#)", Bruegel.

- L'activació de la clàusula d'escapament nacional del Pacte d'Estabilitat i Creixement, que permet desbloquejar fins a 650.000 milions addicionals, de manera temporal i amb un màxim de l'1,5% del PIB per any d'activació durant quatre anys.
- L'ús del pressupost de la UE per impulsar inversions relacionades amb la defensa, que haurien d'orientar les negociacions del proper marc financer plurianual (2028-35).
- Un paper més actiu del Banc Europeu d'Inversions per desbloquejar finançament.
- La mobilització de capital privat mitjançant la culminació de la Unió dels Mercats de Capitals, en la línia d'una propera comunicació sobre una Unió d'Estalvi i Inversions.

El Llibre Blanc destaca set àrees de capacitat crítica d'inversió: defensa aèria i antimíssils, sistemes d'artilleria, munició i míssils, drons i sistemes antidrons, mobilitat militar, IA, quàntica, ciber i guerra electrònica, i facilitadors estratègics i protecció d'infraestructures crítiques.⁷⁰

A banda d'aquests plans ambiciosos, també s'han modificat cinc reglaments de la UE per a facilitar inversions de base tecnològica i industrial de defensa europea més ràpides, flexibles i coordinades: el Programa Digital Europeu, el Fons Europeu de Defensa, el Connecting Europe Facility, la Plataforma de Tecnologies Estratègiques per a Europa (STEP), i l'*Horizon Europe*. En concret, per l'*Horizon Europe* s'ha acordat ampliar el suport financer a les empreses de doble ús i relacionades amb la defensa.⁷¹

⁷⁰ Cunha, A. (2025), "[Rebuilding European defence? Rethinking fiscal and financial capacities for a strategically autonomous EU](#)", Real Instituto Elcano.

⁷¹ Consell Europeu (2025), "[EU investments in defence: Council and Parliament agree to support faster, more flexible and coordinated investments in European defence](#)".

Capítol 3.

El nou proteccionisme: l'adaptació empresarial a la geoeconomia

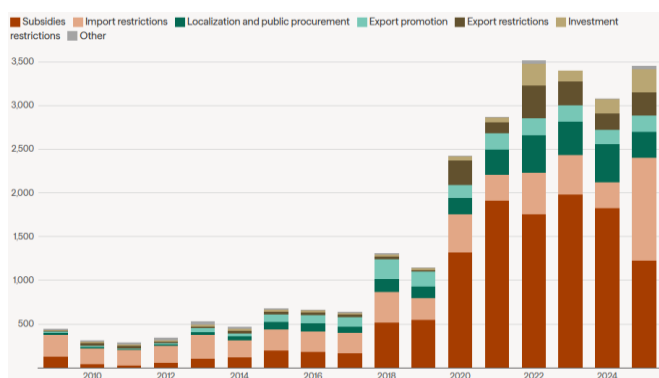
3. El nou proteccionisme: l'adaptació empresarial a la geoeconomia

3.1. Política aranzelària unilateral i universal: el nou mapa aranzelari de Trump

El comerç internacional cada cop està més influït per consideracions de seguretat econòmica. Aquesta tendència va ser impulsada arran de la guerra comercial entre els Estats Units i la Xina iniciada en el primer mandat de Trump el 2018, i accelerada per la crisi de la COVID-19, la invasió russa d'Ucraïna, la guerra d'Israel-Hamàs i les vulnerabilitats conseqüents en les cadenes de valor globals.

El volum total de mesures restrictives ha anat escalant des de 2018 fins a les més de 3.000 restriccions anuals actuals, cinc vegades més que abans de 2018. Al setembre de 2025, les mesures restrictives van superar les registrades en el global de 2024, impulsades per la política aranzelària del segon mandat de Trump (restriccions a les importacions).⁷² S'estima que l'aranzel efectiu dels Estats Units ha incrementat fins al 14,4%, des del 2,5% anterior a l'arribada de Trump.⁷³

Figura 3. Nombre de mesures restrictives comercials anunciades a escala mundial

Font: Council on Foreign Relations

Amb aquesta nova política proteccionista de caràcter unilateral i universal, Trump pretén, per una banda, reduir el dèficit comercial nord-americà i, per l'altra, impulsar la reindustrialització

⁷² Council on Foreign Relations (2025), [US Economic Security. Winning the Race for Tomorrow's Technologies](#).

⁷³ The Budget Lab (2025), ["State of U.S. Tariffs: November 17, 2025"](#).

del país, a més de considerar-la una via per augmentar la recaptació fiscal. Addicionalment, Trump també utilitza els aranzels com a mesura de coerció, com, per exemple, la imposició d'aranzels del 25% a Mèxic i el Canadà (país en què van ser elevats al 35% posteriorment) per erradicar el narcotràfic (fentanil) i l'onada migratòria cap als EUA,⁷⁴ o la imposició d'aranzels del 50% a l'Índia, amb la voluntat que deixi de comprar petroli rus, o del 50% al Brasil, per l'empresonament de l'expresident Jair Bolsonaro.

Trump ha violat els principis rectors de l'Organització Mundial del Comerç (OMC) amb la posada en marxa d'aquesta política aranzelària universal, tant a escala de sectors com de països. Des d'una perspectiva sectorial, l'Administració Trump ha imposat aranzels universals del 50% a l'acer, l'alumini i productes derivats del coure; del 25% als vehicles i les seves parts, i del 10% a la fusta i del 25% als productes derivats, com els mobles —excepte en el cas dels països amb acord comercial específic. Alhora, manté obertes amenaces d'aranzels universals de fins al 100% als productes farmacèutics amb patent o marca que no es fabriquin als Estats Units, així com investigacions sobre les importacions d'equips de protecció individual, dispositius mèdics, robòtica, maquinària industrial i semiconductors, que podrien desembocar en aranzels potencials en un futur.^{75;76}

Des de la perspectiva de països, el 2 d'abril de 2025 (*Liberation Day*), Trump va establir un aranzel mínim universal del 10% a totes les importacions de béns dels Estats Units i la imposició d'aranzels “recíprocs” a un llistat de més de 70 països. La reacció dels mercats financers a aquests anuncis va obligar Trump a posposar l'aplicació dels aranzels “recíprocs” 90 dies i va obrir la porta a possibles negociacions (vegeu l'apartat 6.1).

La resposta dels diferents països objecte de les polítiques proteccionistes dels EUA ha estat variada. Tanmateix, tot i algunes amenaces inicials de represàlies, la gran majoria ha optat per mantenir una postura pragmàtica i negociar amb Trump per evitar una escalada de tensions i, alhora, poder assolir tipus aranzelaris més reduïts als imposats, a canvi de compromisos d'inversió als EUA en sectors estratègics o compres de productes nord-americans.

A Europa, Trump ha tancat acords comercials amb el Regne Unit (aranzels del 10%), la Unió Europea (15%) i Suïssa (15%). A l'Àsia, amb el Japó i Corea del Sud (15%), Indonèsia, Filipines, Malàisia, Pakistan i Cambodja (19%), i el Vietnam (20%).

La Xina, per contra, va optar per aplicar represàlies, cosa que va desembocar en una escalada mútua d'aranzels (política de *tit for tat*) fins al 145% per part dels EUA i de fins al 125% per part de la Xina, que va col·lapsar el comerç bilateral a l'abril. Després d'un acord provisional el maig de 2025 (aranzels del 30% als productes xinesos i del 10% als productes nord-

⁷⁴ ACCIÓ (2025), [Afectació dels aranzels de Trump a les relacions comercials de Catalunya amb els EUA](#).

⁷⁵ Bureau of Industry and Security U.S. Department of Commerce (2025), “[Section 232 Investigations. The Effect of Imports on the National Security](#)”.

⁷⁶ EY Global (2025), “[US Trade: Tariffs on pharmaceuticals: investigations into imports](#)”.

americans), que es va allargar fins al novembre de 2025, i després de maniobres de pressió per reforçar la capacitat negociadora d'ambdós països,⁷⁷ Xi Jinping i Donald Trump van arribar finalment a un acord amb vigència d'un any (fins al novembre de 2026): els EUA redueixen els aranzels imposats a la Xina fins al 20%, mentre que la Xina, a canvi, es compromet a suspendre els controls a l'exportació de terres rares i altres minerals crítics, retirar els aranzels que havia imposat des del maig de 2025, reprendre el comerç de semiconductors i altres productes tecnològics clau, així com el compromís de comprar grans volums de productes agrícoles als EUA (soja).

L'Índia, l'altre gegant asiàtic, de moment (desembre de 2025), no ha arribat a cap acord amb els EUA i és el país asiàtic més perjudicat, amb aranzels imposats del 50%.

Pel que fa als països de l'Orient Mitjà, Trump només ha imposat els aranzels universals del 10%, donat que ja no exporten grans volums de combustible als EUA i, en canvi, importen armament, vehicles, maquinària, productes farmacèutics i productes alimentaris dels EUA,⁷⁸ a més del compromís de grans inversions bilionàries als EUA en el cas de l'Àrab Saudita, els Emirats Àrabs Units i Qatar (vegeu l'apartat 1.2).

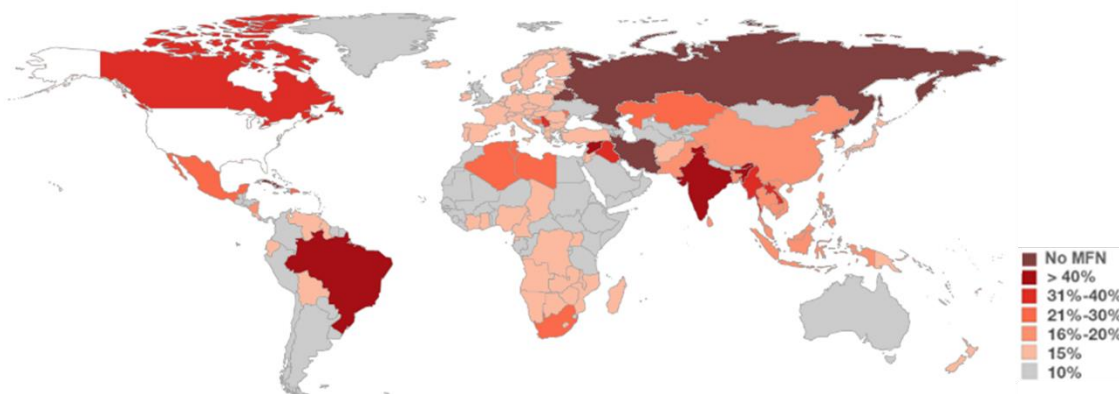
A l'Àfrica, Trump tampoc ha imposat aranzels "recíprocs" a la majoria dels països més pobres degut a la poca rellevància en el comerç internacional i, per tant, s'han vist gravats amb la taxa mínima universal del 10%. Aquest també és el cas del Marroc, país políticament alineat amb Trump. Per contra, Algèria, Líbia i Sudàfrica (30%) i Tunísia (25%) han sortit més perjudicats.

A l'Amèrica Llatina, els EUA han establert acords comercials a finals de 2025 amb l'Argentina, l'Equador, Guatemala i El Salvador, principalment per eliminar aranzels a alguns productes agroalimentaris amb l'objectiu de reduir els preus dels aliments als EUA. No obstant això, els aranzels recíprocs es mantenen en el 15% en aquests països, amb l'excepció de l'Argentina (10%), el país de la regió més alineat amb les polítiques de Trump. Pel que fa al Brasil, tot i que es manté l'aranzel del 50%, sent el país més perjudicat de la regió, a finals de 2025, Trump també ha eliminat els aranzels d'alguns productes agroalimentaris, com el cafè, la fruita o la carn de vedella.

⁷⁷ Abril, G. (2025), "[China aprueba nuevas restricciones sobre las tierras raras y las baterías de litio](#)", El País.

⁷⁸ Mills, Robin M. (2025), "[US Tariffs and the Middle East: Calculations and Implications](#)", Al Jazeera Centre for Studies.

Figura 4. Països per tarifa aranzelària a les importacions dels EUA

Font: ACCIÓ

3.2. La resposta europea: proteccionisme i acceleració de nous acords comercials

L'acord UE-EUA: desequilibrat, però amb escletxes d'oportunitats

L'acord entre la Unió Europea i els Estats Units va arribar a l'agost de 2025, amb la fixació d'un aranzel "recíproc" del 15% per a la majoria dels productes procedents de la UE, inclosos els cotxes i els mobles, gravats amb aranzels universals superiors en els països sense acord amb els EUA. Certs productes crítics o no disponibles als EUA també queden exempts dels aranzels recíprocs i, per tant, se'ls aplica la tarifa aranzelària de nació més afavorida (MFN), en la majoria dels casos del 0% d'aranzels o un percentatge molt baix. És el cas de certs recursos naturals, les aeronaus i les seves parts, els semiconductors, els medicaments genèrics i els seus ingredients, i els precursors químics. Tanmateix, de moment, es mantenen els aranzels del 50% sobre l'acer, l'alumini i els productes de coure, considerats sectors estratègics per a la indústria nord-americana.⁷⁹

En contrapartida, la UE ha eliminat els aranzels sobre tots els béns industrials nord-americans, s'ha compromès a obrir accés preferent als productes agrícoles i pesquers dels EUA, a incrementar les compres en sectors estratègics (750.000 milions de dòlars en productes energètics i 40.000 milions de dòlars en xips d'intel·ligència artificial per a centres de computació), i a invertir 600.000 milions addicionals en projectes als Estats Units.⁸⁰ Més

⁷⁹ Comissió Europea (2025), [Joint Statement on a United States-European Union framework on an agreement on reciprocal, fair and balanced trade](#).

⁸⁰ ACCIÓ (2025), [Afectació dels aranzels de Trump a les relacions comercials de Catalunya amb els EUA](#).

enllà dels aranzels, els compromisos europeus semblen poc realistes de poder-se complir, ja que la Comissió Europea no es pot comprometre amb la part privada de les compres i les inversions als EUA.⁸¹

La majoria d'analistes consideren que la UE ha acceptat un acord desequilibrat, similar al d'altres economies avançades, malgrat que la UE té un pes econòmic molt superior. Aquesta situació es deu a una estratègia negociadora feble i a la divisió interna entre estats membres.⁸² Des d'aquesta posició relativa de debilitat, la UE ha prioritzat evitar una guerra comercial i, per altra banda, mantenir les fortes dependències militars i estratègiques amb els EUA i conservar (en el moment de l'acord) la imatge de relativa unitat en el conflicte d'Ucraïna.⁸³

El 15% d'aranzels aplicats a la UE és superior al 10% d'altres economies avançades com el Regne Unit, Singapur o Austràlia, així com altres països, entre els quals destaquen el Marroc, els Emirats Àrabs Units, l'Àràbia Saudita o l'Argentina. Això situa la UE en una posició desfavorable respecte d'aquests països a l'hora d'exportar els seus productes als Estats Units.

Tanmateix, l'acord de la UE és més avantatjós que el de la Xina (20% d'aranzels), l'Índia (50%) i els països del sud-est asiàtic (entre el 19% i el 20%). Aquest guany relatiu de competitivitat de la UE per exportar als EUA respecte dels països asiàtics obre una escletxa d'oportunitat per a les empreses europees en aquells sectors on els països asiàtics i europeus competeixen en les exportacions als EUA. És el cas de la maquinària, la química i els plàstics, els equips elèctrics i electrònics, els aparells mèdics i els instruments de mesura. També, països com el Brasil i Sud-àfrica afronten aranzels molt superiors als europeus.

La UE també es pot beneficiar d'un aranzel més baix respecte d'altres competidors en productes com els automòbils o els mobles de fusta. Es tracta de productes gravats amb el 15% a la UE (igual que Japó o Corea del Sud) i, en canvi, amb el 25% a la resta de països del món. En el cas de mobles de fusta amb tapisseria i armaris de cuina i bany, els aranzels s'apujaran fins al 30% i el 50%, respectivament, a partir del gener de 2026.

El gir proteccionista

Aquest escenari d'aranzels imposats per part dels EUA comporta, però, un risc de reorientació de fluxos comercials dels països asiàtics cap als mercats europeus. Així, la UE també es veu "obligada" a adoptar mesures defensives per protegir la seva indústria, en particular de la

⁸¹ Kimball, S. (2025), "[EU's \\$250 billion-per-year spending on US energy is unrealistic](#)", Reuters.

⁸² Gómez, M. i Camhaji, E. (2025), "[Un mal acuerdo comercial para Europa que lanza un mensaje preocupante](#)", El País.

⁸³ Chase, C. (2025), "[La UE frente a Trump: ¿pragmatismo sumiso o estratégico?](#)", El Economista.

Xina, el proveïdor mundial principal de béns industrials i tecnològics, i sovint acusada de distorsionar el mercat global amb pràctiques com la sobreproducció i la competència deslleial.

El 2024, la UE ja va imposar aranzels als vehicles elèctrics xinesos, una decisió, però, que ha afectat la indústria automobilística europea i ha deixat en evidència les limitacions de la política comercial de la UE. Una part rellevant dels vehicles elèctrics de marca europea són produïts a la Xina, amb Alemanya com el país més exposat (una quarta part dels ingressos de la seva indústria automobilística depenen de la Xina).⁸⁴ De fet, des de l'aplicació dels aranzels, les marques xineses han doblat la seva quota de mercat a la UE en l'últim any i, per contra, les vendes de les marques de les empreses europees que fabriquen a la Xina s'han vist afectades.⁸⁵ Després de les pressions rebudes, el desembre de 2025, la Comissió Europea revisa els aranzels aplicats al grup Volkswagen, entre ells als vehicles de Cupra-Seat.⁸⁶

Durant el 2025, la Comissió Europea ha anat aprovant altres mesures de protecció per les pràctiques de subvenció injusta i d'antidúmping. La majoria de les mesures s'apliquen a les importacions de la Xina, com els aranzels al biodièsel, als pneumàtics i altres productes químics i industrials. Però també s'han adoptat mesures a d'altres països, com l'acer laminat d'Egipte, el Japó i el Vietnam, els cables de fibra òptica de l'Índia, o el PVC dels EUA i Egipte.^{87;88}

Brussel·les va anunciar també que duplicarà els aranzels per a les importacions d'acer fins al 50% a partir del juny de 2026, en un intent d'alinejar-se amb la política nord-americana i en resposta a la sobreproducció de la Xina i l'Índia, que ha transformat la balança comercial europea de l'acer, des d'un superàvit d'11 milions de tones a un dèficit de 10 milions en l'última dècada.⁸⁹ La UE també ha anunciat restriccions a l'exportació de ferralla d'alumini, material clau per al reciclatge i la descarbonització,⁹⁰ així com quotes a les importacions d'aliatges de ferro amb manganès i silici.⁹¹

La UE, en línia amb la suspensió universal del tractament *duty-free de minimis* dels EUA, també ha obert un front amb els gegants xinesos del comerç electrònic i aplicarà aranzels (de forma parcial el 2026 i total el 2028) als productes de menys de 150 euros importats a través

⁸⁴ Agenda Pública (2024), "[Los efectos de los aranceles de la UE a los vehículos eléctricos chinos](#)".

⁸⁵ Gunter, J. i Stec, G. (2025), "[EV tariffs + EU-China policy at an inflection point + Exports to China](#)", Mercator Institute for China Studies (MERICS).

⁸⁶ Ash, S., i Bounds, A. (2025), "[EU to review tariffs on Volkswagen's EVs made in China](#)", Financial Times.

⁸⁷ Comissió Europea (2025), "[Commission acts against unfairly subsidised imports of mobile access equipment from China](#)".

⁸⁸ Comissió Europea (2025), "[News – Anti-dumping and Anti-subsidy measures](#)".

⁸⁹ Buj, A. (2025), "[Brussel·les vol doblar l'aranzel a l'acer per alinear-se amb els EUA](#)", La Vanguardia.

⁹⁰ Bounds, A. (2025), "[EU plans to restrict aluminium scrap exports](#)", Financial Times.

⁹¹ Blenkinsop, P. (2025), "[EU imposes quotas to curb imports of ferro-alloys](#)", Reuters.

de plataformes xineses com Temu, Shein i Alibaba, fins ara exempts. Un total de 4.600 milions d'articles d'aquest tipus van arribar a la UE el 2024, el 91% procedents de la Xina.⁹²

En paral·lel, la UE ha avançat en la implementació del Mecanisme d'ajustament en frontera per carboni (CBAM), aprovat el 2023 i que entrarà en vigor el gener de 2026.⁹³ Tot i presentar-se com una iniciativa climàtica per prevenir la “fuita de carboni”, el CBAM té un component proteccionista clar, ja que grava les importacions de productes intensius en emissions (l'acer, el ferro, l'alumini, el ciment, els fertilitzants o l'electricitat), per equiparar els costos de producció de països amb estàndards més laxos amb els dels països europeus. L'aplicació final del CBAM pot ser un altre motiu de conflicte entre la UE i els seus socis comercials, principalment els EUA i els BRICS (el Brasil, Rússia, l'Índia, la Xina i Sud-àfrica). Els EUA ja han advertit que podria posar en risc els acords comercials i disparar disputes legals,⁹⁴ l'Índia ha amenaçat amb mesures de represàlia, i la Xina, el Brasil i Rússia han plantejat queixes davant l'ONU i l'OMC.⁹⁵

En definitiva, el proteccionisme nord-americà ha obert la porta a la UE a emular els EUA en la protecció de la indústria europea. En el cas de la UE, però, la protecció via aranzels, mesures antidúmping i mecanismes com el CBAM és més lenta, més reactiva i més “quirúrgica”, tot evidenciant la vulnerabilitat del poder decisor europeu davant les potències comercials globals de la Xina i els EUA.

En aquest sentit, sectors industrials europeus es queixen que les mesures de protecció que ha activat la UE, particularment envers la Xina, van amb retard i són insuficients, i reclamen salvaguardes, quotes o aranzels més estrictes. Tanmateix, Alemanya advoca per la prudència degut a la seva dependència econòmica amb la Xina.⁹⁶ Així, la UE es troba amb el repte de protegir les seves indústries i, alhora, mantenir els equilibris geopolítics per no posar en risc els subministraments essencials.

L'acceleració d'acords comercials i aliances internacionals

La tendència proteccionista global i la pèrdua d'eficàcia de les institucions multilaterals han motivat que cada país prioritzi acords bilaterals o regionals per garantir estabilitat comercial i accés als mercats (vegeu l'apartat 1.2). En aquest sentit, la Unió Europea, a part del biaix

⁹² Abril, P. (2025), “[Cop de la UE a les importacions xineses de baix cost: aranzels per a Temu, Shein o Alibaba](#)”, 3Cat.

⁹³ Directorate-General for Taxation and Customs Union (2025), “[Carbon Border Adjustment Mechanism](#)”.

⁹⁴ Meredith, S. (2025), “[The world's first carbon border tax will soon go live — shaking up global trade](#)”, CNBC.

⁹⁵ Winters, A. (2025), “[Mr Trump's Reciprocal Tariffs and the Carbon Boarder Adjustment Mechanism \(CBAM\)](#)”, The Centre for Inclusive Trade Policy - University of Sussex Business School.

⁹⁶ Martinez, M., Reid, H., Blenkinsop, P. (2025), “[Insight: Pressure grows on Europe to act on Chinese import surge](#)”, Reuters.

proteccionista, ha accelerat la seva agenda exterior per ampliar l'accés a mercats i recursos, i consolidar aliances estratègiques arreu.

Entre les iniciatives de 2025, destaca l'acord amb el Mercosur (l'Argentina, el Brasil, Paraguai i l'Uruguai), que impulsarà un mercat conjunt de 780 milions de persones, estalviarà 4.000 milions d'euros anuals en aranzels i podria incrementar un 39% les exportacions europees a aquesta regió.⁹⁷ També destaca l'acord amb Indonèsia per reduir progressivament la pràctica totalitat (98,5%) dels aranzels fins al 2030 i un pacte polític basat en la sostenibilitat i la transició energètica.⁹⁸ Així mateix, la UE i l'Índia han accelerat les seves negociacions comercials per assolir un acord integral que permeti un accés privilegiat de les empreses europees al mercat indi.⁹⁹ A més, tant la UE com l'Índia pateixen els efectes del proteccionisme nord-americà i necessiten diversificar socis. L'Índia, en particular, troba a la UE l'únic mercat amb prou capacitat per compensar pèrdues comercials amb els Estats Units i, per tant, els vincles econòmics i estratègics UE-Índia avui tenen més valor que mai.¹⁰⁰

A banda d'aquests grans acords, la Unió Europea ha mantingut acostaments comercials i estratègics amb altres països i blocs durant el 2025. Dintre del continent europeu, amb Noruega, s'ha reforçat la cooperació, principalment, en defensa i energia;¹⁰¹ amb el Regne Unit, s'ha firmat un pacte ampli que inclou cooperació energètica, quotes de pesca, i la simplificació de la burocràcia per al comerç,¹⁰² i amb Suïssa, s'ha acordat ampliar la cooperació en àmbits com la lliure circulació de persones i de mercaderies, el comerç agrícola, l'energia i la salut, entre d'altres.¹⁰³ A més, amb Armènia, s'ha establert una nova agenda de cooperació i el compromís de 2.500 milions d'euros en inversions per promoure infraestructures sostenibles, digitalització i economia verda,¹⁰⁴ i, amb Moldàvia, s'han revisat les condicions de l'àrea de lliure comerç per liberalitzar productes agrícoles.¹⁰⁵

Altres iniciatives inclouen l'acord amb Sud-àfrica per impulsar el comerç i les inversions que afavoreixen la transició verda, un nou acord de cooperació sobre cadenes de valor de minerals i metalls crítics i nous projectes en el marc de *Global Gateway* (l'estratègia d'inversió

⁹⁷ Bounds, A. (2025), "[EU offers safeguards to ease farmers' fears over Mercosur trade deal](#)", Financial Times.

⁹⁸ European Commission (2025), "[EU and Indonesia choose openness and partnership with political agreement on CEPA](#)".

⁹⁹ Editorial Expansión (2025), "[La UE se acerca a India para esquivar a Trump](#)", Expansión.

¹⁰⁰ Erixon, F. (2025), "[The EU Should Sign New Trade Agreements to Revive Long-term Economic Growth](#)", European Centre for International Political Economy (ECIPE).

¹⁰¹ European Commission (2025), "[Press statement by President von der Leyen with Norwegian Prime Minister Støre](#)".

¹⁰² Francis, S. (2025), "[The new UK-EU deal at a glance](#)", BBC.

¹⁰³ Delegation of the European Union to Switzerland and Liechtenstein (2025), "[EU and Switzerland initial agreements to strengthen bilateral relations](#)".

¹⁰⁴ Comissió Europea (2025), "[Joint press release: EU and Armenia reaffirm and advance their partnership during a leaders' Meeting](#)".

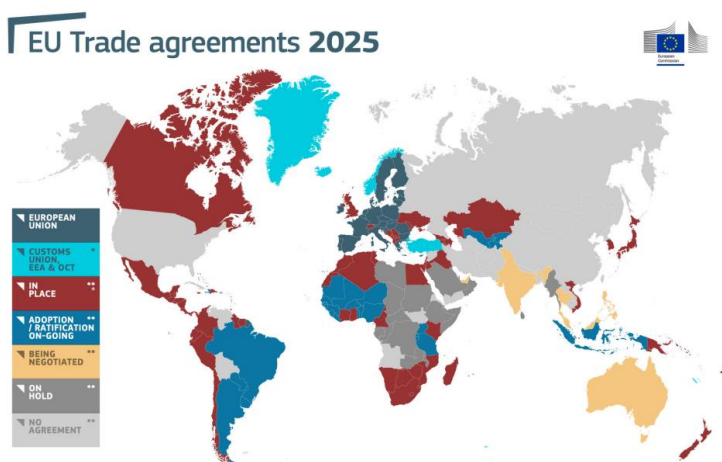
¹⁰⁵ Comissió Europea (2025), "[EU and Moldova reach agreement on a modernised trade relationship](#)".

d'Europa per al món).¹⁰⁶ Amb Austràlia, es negocia un acord de seguretat i defensa.¹⁰⁷ A l'Àsia central, s'ha establert una associació estratègica amb el Kazakhstan, el Kirguizstan, el Tadjikistan, el Turkmenistan i l'Uzbekistan per reforçar la cooperació en seguretat, comerç, infraestructures i canvi climàtic, així com la cooperació en matèria de materials crítics i terres rares.¹⁰⁸

La UE també ha participat en actes amb el bloc transpacífic CPTPP (Acord ampli i progressista d'associació transpacífic), que agrupa 12 països de la conca del Pacífic com el Canadà, Mèxic, el Japó, el Vietnam, Austràlia i Xile, entre d'altres, amb l'objectiu de reforçar la cooperació en comerç de béns i serveis digitals,¹⁰⁹ i ha mantingut contactes amb altres països com Singapur, Tailàndia i Malàisia, entre d'altres, en un esforç per ampliar la seva presència comercial.¹¹⁰

En definitiva, la Unió Europea actua cada cop més orientada a la diversificació, amb nous acords i aliances amb països i blocs d'arreu, per cercar nous mercats, reduir dependències estratègiques i guanyar marge d'autonomia.

Figura 5. Estat dels acords i les negociacions comercials de la Unió Europea

Font: Comissió Europea

¹⁰⁶ Comissió Europea (2025), "[Ahead of G20 Summit, EU and South Africa advance cooperation on clean trade and investment](#)".

¹⁰⁷ Comissió Europea (2025), "[Europe and Australia commit to Security and Defence Partnership](#)".

¹⁰⁸ Consell de la Unió Europea (2025), "[Primera cumbre UE-Àsia Central, 4 de abril de 2025](#)".

¹⁰⁹ Foster, P., Gridneff, I., Bounds, A., i Walker, O. (2025), "[EU eyes closer ties to transpacific bloc as Trump jolts trade order](#)", Financial Times.

¹¹⁰ Comissió Europea (2025), "[Press statement by President von der Leyen with Norwegian Prime Minister Støre](#)".

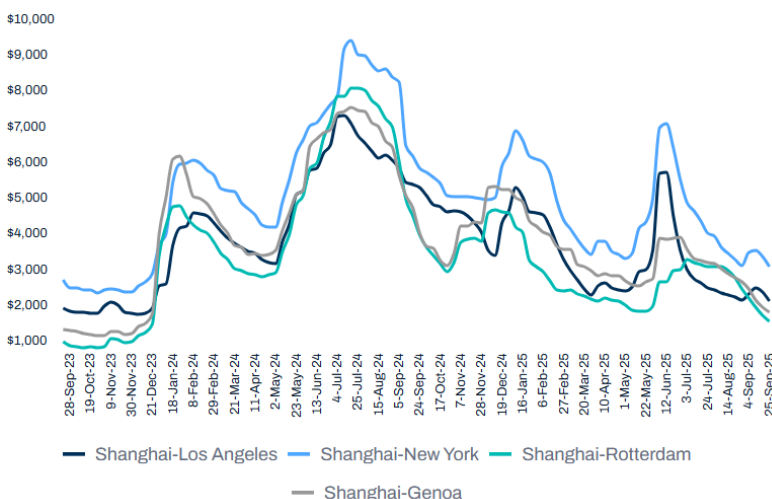
3.3. Riscos sobre el transport marítim: geopolítica i canvi climàtic

La vulnerabilitat del transport marítim i la volatilitat dels preus

Les cadenes de subministrament globals cada cop són més vulnerables a les disrupcions ocasionades per motius geopolítics, climàtics i de seguretat que afecten les rutes comercials i, especialment, les rutes marítimes. Les tarifes marítimes (indicadors del preu mitjà que les navilieres cobren per transportar un contenidor en un moment concret) han experimentat una gran volatilitat els darrers cinc anys. Primerament, entre 2020 i 2021, per la COVID-19, que va provocar una disrupció sense precedents en el transport marítim amb increments històrics de les tarifes i, posteriorment, per l'impacte de la guerra entre Rússia i Ucraïna en les cadenes de valor a principis de 2022.

En els darrers dos anys, les tarifes han continuat experimentant volatilitats fortes. La guerra d'Israel-Hamàs i la crisi del mar Roig consegüent a finals de 2023, juntament amb la forta sequera que va afectar el canal de Panamà, van provocar noves fluctuacions dels preus. Darrerament, la nova onada proteccionista i les tensions geopolítiques han agreujat aquesta volatilitat. A finals de 2024 i principis de 2025, els preus van repuntar per l'alta demanda de les compres avançades als EUA abans de la imposició dels aranzels i, al maig-juny de 2025, per la treva temporal en l'aplicació d'aranzels mutus entre els EUA i la Xina, que va tornar a reactivar el comerç entre els dos països.¹¹¹

Figura 6. Volatilitat de les tarifes marítimes en rutes est-oest (dòlars per contenidor de 40 peus)

Font: Shanghai Shipping Exchange, Drewry Supply Chain Advisors i Xeneta

¹¹¹ Miller, G. (2025), "[The rise and fall of container spot rates — and what it means for 2026](#)", Lloyd's List.

A finals de 2025, els índexs referents de tarifes han tornat a baixar als nivells previs a la crisi del mar Roig de finals de 2023. Aquest descens s'explica en bona part per l'augment de l'estabilitat fruit dels acords bilaterals comercials dels EUA i per l'augment de la certesa aranzelària. Tot i així, el risc de volatilitat continua fortament lligat a les tensions geopolítiques, als canvis en la política comercial i a les impugnacions legals contra els aranzels de Trump.¹¹²

El mar Roig: cessament dels atacs, però el risc persisteix

Els atacs dels houthis des de finals de 2023 van provocar una forta crisi del transport marítim al mar Roig durant tot el 2024 i part de 2025, i van alterar el comerç global greument. El trànsit pel canal de Suez va caure a més de la meitat, fet que va desestabilitzar cadenes de subministrament a Europa, l'Àsia i l'Àfrica.¹¹³ Les navilieres principals van desviar els vaixells del mar Roig i del canal de Suez cap a la ruta més llarga del cap de Bona Esperança, amb un temps de trànsit entre 10 i 14 dies més llarg i amb costos més elevats.

La possible fi dels atacs dels houthis al mar Roig anunciada el novembre de 2025 hauria de comportar una recuperació gradual del trànsit pel canal de Suez i, en conseqüència, una caiguda de les tarifes del transport marítim de contenidors. Tot i així, el retorn massiu a aquest corredor requerirà garanties sòlides de seguretat, tant per part de les navilieres com de les asseguradores, ja que els houthis mantenen la capacitat i la intenció d'atacar sense previ avís. El cessament d'atacs és, de moment, temporal i condicionat a l'evolució del conflicte a Gaza.¹¹⁴

A això s'afegeix un problema de sobre capacitat. Durant la crisi del mar Roig, moltes navilieres van reposicionar vaixells i van afegir tones de capacitat per compensar els desviaments pel cap de Bona Esperança. Amb la reobertura comercial potencial del corredor del mar Roig, la demanda no cobreix tota aquesta capacitat, la qual cosa pressiona els preus a la baixa. Actualment, les tarifes mitjanes des d'Àsia cap al nord d'Europa, la Mediterrània i la costa est dels EUA ja han caigut més d'un 50% des de començament de 2025 i el retorn al mar Roig, podria fer caure encara més els preus a escala global. Es preveu que les tarifes mundials baixin fins a un 25% el 2026, degut, per una banda, a l'excés de capacitat naviliera i, per l'altra, a la desacceleració econòmica mundial (vegeu l'apartat 6.1). Aquesta situació portarà moltes navilieres a operar amb pèrdues i podria generar disrupcions a les cadenes logístiques marítimes.¹¹⁵

¹¹² El Mercantil (2025), "[El flete marítimo repunta de golpe tras la pausa de Trump en sus aranceles de importación](#)".

¹¹³ Sainz, V. (2025), "[The Red Sea Shipping Crisis \(2024–2025\): Houthi Attacks and Global Trade Disruption](#)", Atlas Institute for International Affairs.

¹¹⁴ Jalabi, R. i John, J. (2025), "[Houthis signal halt to Red Sea shipping attacks](#)", Financial Times.

¹¹⁵ Marine Link (2025), "[Container Freight Rates Could Plunge with End of Houthi Attacks](#)".

L'estret d'Ormuz: el conflicte Israel-Iran

Aquest estret és l'única sortida marítima del golf Pèrsic, separa l'Iran d'Oman i els Emirats Àrabs Units, i connecta el golf Pèrsic amb el mar d'Oman i l'oceà Índic. Al voltant del 20% del petroli mundial passa per aquest punt, declarat per l'Administració d'Informació Energètica dels EUA com “el punt de col·lapse més important del trànsit petrolier mundial”.

El juny de 2025, Israel va atacar objectius militars i nuclears a l'Iran, la qual cosa va provocar una resposta iraniana amb centenars de míssils. Tot i un cessament del foc temporal, la situació a la regió encara és tensa. Un tancament potencial de l'estret d'Ormuz, una mesura que l'Iran ja s'ha plantejat, podria suposar un impuls en els preus del petroli fins als 100 dòlars per barril a curt termini i fins i tot als 150 dòlars si el bloqueig es mantingués durant mesos. Això afectaria directament l'economia global, amb restriccions en l'oferta, caigudes borsàries i increment del deute públic. Caldrà veure, però, si Teheran té la voluntat (i la capacitat) de tancar l'estret.^{116,117} Els EUA, de moment, són presents a la regió per vetllar per la seguretat a la zona i un tancament de l'estret molt probablement provocaria una resposta militar dels EUA.

El canal de Panamà: sequera i tensions geopolítiques

El canal de Panamà és un altre punt clau en el comerç marítim mundial, ja que connecta els oceans Atlàntic i Pacífic. El canal va patir restriccions el 2023 i el 2024 per falta d'aigua arran d'un període de sequera llarg i va obligar a buscar rutes alternatives menys eficients, com el corredor interoceànic de Mèxic.¹¹⁸

Actualment, el trànsit de vaixells portacontenidors ja supera els nivells previs a la sequera, gràcies a la recuperació del nivell d'aigua i l'augment de rutes desviades del mar Roig.¹¹⁹ A més, davant dels riscos ambientals futurs, l'Autoritat del Canal de Panamà (ACP) ha anunciat un pla estratègic de 7.400 milions de dòlars en deu anys, per garantir la disponibilitat d'aigua davant els efectes del canvi climàtic, incloent-hi la construcció d'un gasoducte per descongestionar el trànsit marítim.¹²⁰

Cal destacar que, darrerament, el canal de Panamà ha incrementat el seu protagonisme geopolític. Aproximadament el 40% del tràfic de contenidors nord-americà passa per aquesta via i el control dels ports per part de Hutchison Ports PPC (Hong Kong, Xina) ha generat preocupació en la seguretat econòmica i militar dels EUA. Tot i ser un conglomerat privat, la legislació xinesa podria obligar-lo a cooperar amb Pequín en cas de conflicte.¹²¹

¹¹⁶ Al Jazeera Staff (2025), “[What is the Strait of Hormuz, could it factor into Israel-Iran conflict?](#)”, Al Jazeera.

¹¹⁷ 3Cat (2025), “[Per què és important l'estret d'Ormuz, pas estratègic del petroli que l'Iran amenaça de tancar](#)”.

¹¹⁸ ACCIÓ (2025), [Anàlisi de riscos i tendències globals 2025](#).

¹¹⁹ Project44 (2025), “[Recovery of the Panama Canal](#)”.

¹²⁰ Morán, C. (2025), “[Canal de Panamá invertirá 7.400 millones en diez años](#)”, Expansión.

¹²¹ Swanson, A. (2025), “[Per què la Xina no para d'invertir als ports d'arreu del món?](#)”, Ara.

En aquest context, Donald Trump ha amenaçat diverses vegades amb annexionar el canal de Panamà amb els EUA per reduir la influència xinesa i garantir el control nord-americà sobre infraestructures crítiques.¹²² Així, Panamà, que el 2017 es va sumar a la iniciativa xinesa de la ruta de la seda, ha anunciat que no renovarà l'acord amb la Xina, després de pressions dels EUA. El govern panameny també revisarà les concessions portuàries i ha reforçat la cooperació amb Washington en projectes estratègics.¹²³

El transport fluvial i marítim europeu: els efectes dels aranzels i el canvi climàtic

La xarxa fluvial europea té un paper clau en la circulació de mercaderies. Connecta 25 estats membres de la UE i és una opció eficient i baixa en emissions (consumeix un 17% de l'energia del transport via carretera i un 50% del ferrocarril).¹²⁴ Els rius s'utilitzen principalment per al transport de productes petroquímics, minerals metàl·lics i productes agrícoles, que junts representen més de dues terceres parts del transport fluvial.¹²⁵ Grans empreses europees com BASF depenen del transport fluvial (40% del seu volum) i els rius són indispensables per al subministrament de moltes empreses. És el cas de la siderúrgia Thyssenkrupp, que necessita 60.000 tones diàries de matèries primeres, una demanda impossible de cobrir amb camions (en necessitaria 20.000), o de Covestro, que utilitza el Rin per rebre la majoria de les matèries primeres.¹²⁶

Des de principis d'estiu de 2025, els ports europeus s'han vist desbordats degut a l'augment del volum d'importacions des d'Àsia cap a Europa, fruit de la desviació del mercat nord-americà. Tot i que a finals de 2025 la congestió portuària ha millorat, els ports europeus principals, com Anvers, Rotterdam o Hamburg, continuen operant més lentament. Durant l'estiu i la tardor de 2025, aquests ports van patir esperes de vaixells de fins a 10 dies, temps que s'ha reduït a entre 1 i 3 dies a l'octubre i el novembre de 2025.¹²⁷

¹²² Crespí, A. (2025), "[Trump insinua l'ús de la força militar per annexionar-se Groenlàndia i el canal de Panamà](#)", Ara.

¹²³ Lauría, S. (2025), "[Panamá no renovará el acuerdo de entendimiento con China tras reunirse con Marco Rubio](#)", El País.

¹²⁴ Niu, T., Shao, Z. i Zhu, G. (2024), "[Toward greener freight: Overview of inland waterway transport for freight in the European Union](#)", The International Council on Clean Transportation (ICCT).

¹²⁵ Eurostat (2025), "[Inland waterway freight transport - quarterly and annual data](#)".

¹²⁶ Sorge, P., Eckl-Dornay, W. i Look, C. (2025), "[La ruta comercial más importante de Europa se encuentra en riesgo debido al cambio climático](#)", Infobae.

¹²⁷ Tradlinx (2025), "[How Bad Is European Port Congestion Really in Late 2025?](#)"

A més, la sequera ha reduït el nivell d'aigua dels rius europeus principals, com el Rin, el Danubi i el Tisza, i ha limitat la capacitat de càrrega dels vaixells fins al 50%.¹²⁸ Això ha provocat un increment dels costos i retards.¹²⁹

Aquesta situació ha forçat grans empreses a replantejar les seves cadenes de subministrament; en el cas de BASF, derivant part del transport per carretera o ferrocarril i, en el de Covestro, plantejant-se traslladar part de la producció a Bèlgica. El govern alemany té iniciatives per abordar el repte de la sequera del Rin, però no aconsegueix accelerar els projectes per les disputes polítiques i les barreres burocràtiques. Aquest fet contrasta amb Suïssa, que el 2019 va finalitzar un projecte de dragatge per millorar l'accés dels seus ports al Rin.

Es preveu que les interrupcions en el comerç fluvial arran dels efectes climàtics cada cop siguin més freqüents. Els rius, que tradicionalment eren una alternativa econòmica, eficient i ecològica, estan perdent la fiabilitat. Les empreses, amb l'objectiu de continuar operant, intenten adaptar-se amb flotes noves i acumulació d'estocs, però això té un cost alt i difícilment sostenible en el temps.¹³⁰

3.4. La resposta empresarial a la nova realitat proteccionista

La gestió eficaç del risc: cap a una empresa triple A

La imprevisibilitat actual de les dinàmiques del comerç internacional obliga les empreses a anticipar-se als canvis. La clau de la resiliència de la cadena de subministrament ja no rau en l'eliminació del risc, sinó en la seva gestió eficaç.

En aquest sentit, construir cadenes de valor resilients exigeix una forta capacitat estratègica i d'adaptació constant al canvi, i el compliment de tres conceptes clau.¹³¹ El primer és la redundància, que implica mantenir estocs de seguretat, proveïdors de reserva i un excés de capacitat per tal d'absorbir qualsevol augment de la demanda i continuar servint els clients durant una possible interrupció del subministrament. En negatiu, suposa un cost associat, ja que les empreses mantenen actius redundants que no s'utilitzen quan no hi ha interrupció.

¹²⁸ Wright, R. (2025), "[Los puertos europeos están 'desbordados' debido a la congestión causada por los aranceles de Trump](#)", Expansión.

¹²⁹ Portal Portuario (2025), "[Bajo nivel de agua y ola de calor siguen dificultando transporte de carga por el río Rin](#)".

¹³⁰ Sorge, P., Eckl-Dornay, W. i Look, C. (2025), "[La ruta comercial más importante de Europa se encuentra en riesgo debido al cambio climático](#)", Infobae.

¹³¹ OCDE (2025), "[OECD Supply Chain Resilience Review. Navigating Risks](#)".

El segon és la flexibilitat, que comporta desenvolupar capacitats dinàmiques per adaptar-se ràpidament i canviar l'organització de les cadenes de subministrament quan es produeix una interrupció. La flexibilitat és necessària en els processos de contractació, producció, distribució i atenció al client, així com en els sistemes de control.

I el tercer és la capacitat de resposta, que permet ser sensible als senyals d'alerta i ser eficaç en l'execució dels plans de resposta a les crisis. Implica la formació adequada del personal i dels directius, així com una presa de decisions descentralitzada.

D'aquesta manera, les empreses amb millor rendiment solen ser aquelles que posseeixen tres qualitats, descrites com a “triple A”. Es tracta d'empreses *àgils* (poden reaccionar ràpidament a qualsevol canvi en la demanda o l'oferta), *adaptables* (poden ajustar-se ràpidament als canvis estructurals i a les noves estratègies) i *alineades* (amb els interessos de tots els proveïdors de la cadena de producció, així com amb governs, organitzacions no governamentals i altres parts interessades).

Una empresa triple A passa, cada cop més, per disposar d'una unitat geopolítica,¹³² un centre de decisions que faci un seguiment dels nous desenvolupaments en el comerç global, que planifiqui a través de diversos horitzons temporals, i que guiï els responsables de l'empresa sobre les maneres de mitigar l'impacte de l'expansió dels aranzels i els controls comercials. Aquesta unitat geopolítica hauria d'establir horitzons de treball a curt termini, amb tasques enfocades a respondre ràpidament als possibles canvis aranzelaris i de normativa aplicada als productes, i, a llarg termini, cercar l'adaptació de l'empresa a la nova normalitat. L'entorn geopolític actual obliga l'empresa no només a estar disposada a canviar de proveïdors i replantejar la seva presència a l'estranger, sinó també a ser capaç de canviar la cartera de productes cap a negocis amb més marge mitjançant desinversions, reassignació de capital o fusions i adquisicions.

En concret, si l'empresa té avantatge comparatiu respecte de la competència (pot augmentar els preus sense perdre vendes), l'empresa optarà a dues estratègies. En cas que la demanda dels consumidors augmenti (els aranzels han tingut un impacte més baix que per als competidors i l'empresa comercialitza amb mercats en auge), l'empresa es troba en la posició més idònia per accelerar accions comercials (nous productes i millora de marca) i noves instal·lacions de producció. Per contra, en cas que la demanda es redueixi (l'empresa comercialitza amb mercats en desacceleració), les empreses han d'evitar grans inversions de capital, ajustar els preus i focalitzar les vendes on la posició de l'empresa hagi millorat amb els aranzels.

En canvi, si l'empresa no té avantatge comparatiu, opta a dues altres estratègies. Si la demanda augmenta, l'empresa ha de considerar reduccions de costos per millorar els marges, renegociacions amb proveïdors i calibratge de preus. A mitjà termini, pot ser necessari sortir de línies de negoci no rendibles i realinear les plantes de producció. En cas que la demanda

¹³² McKinsey (2025), “[Navigating tariffs with a geopolitical nerve center](#)”.

es redueixi, l'empresa es troba en la posició més vulnerable, perquè els seus productes estan molt exposats als aranzels. La prioritat és la contenció de costos, optimitzar la cartera de productes, ajornar les inversions de capital i focalitzar-se en els mercats amb marges més alts.¹³³

Totes aquestes decisions es prenen amb més encert quan l'empresa inverteix en eines d'anàlisi i IA, com la modelització d'escenaris i costos tarifaris, el càlcul de l'avantatge competitiu, la modelització de la demanda en funció de l'elasticitat del sector específic o la identificació de riscos associats a cada proveïdor.

Figura 7. Matriu de les estratègies empresarials en funció de l'impacte dels aranzels

AVANTATGE COMPARATIU REVELAT	ALT	PROTEGIR ELS MARGES I AUGMENTAR QUOTA DE MERCAT	ACCELERACIÓ COMERCIAL I PRODUCTIVA
	BAIX	RACIONALITZAR I REORIENTAR	RESTABLIR L'ESTRUCTURA DE COSTOS
		DISMINUEIX	AUGMENTA
		DEMANDA DELS CONSUMIDORS	

Font: McKinsey

Diversificació i relocalització productiva

La imposició d'aranzels de Trump en el seu segon mandat ha accentuat la relació tensa entre els Estats Units i la Xina. L'acord bilateral EUA-Xina del mes de novembre de 2025, que ha anat precedit d'una escalada mútua d'aranzels (política de *tit for tat*) i de maniobres de pressió per reforçar la capacitat negociadora d'ambdós països, s'ha signat de forma temporal per tan sols un any i, per tant, no allunya un futur ple d'incertesa en les relacions comercials entre ambdues potències.

Aquesta situació està provocant que les empreses nord-americanes ja considerin, des de fa un temps, buscar fonts de subministrament alternatives a la Xina.¹³⁴ Aquest fet pot suposar oportunitats per a les empreses europees, ja que són productores de molts dels productes que els Estats Units compren a la Xina. S'estima que Europa subministra el 55% dels productes que els EUA importen de la Xina.

Tanmateix, les economies de l'Associació de les Nacions del Sud-est Asiàtic (ASEAN) també tenen un paper significatiu en la substitució de les exportacions provinents de la Xina, especialment en el sector de l'electrònica, on el Vietnam s'erigeix en un *hub* important. El

¹³³ McKinsey (2025), "[Tariffs and global trade: The economic impact on business](#)".

¹³⁴ McKinsey (2025), "[The great trade rearrangement](#)".

sector tèxtil també podria sortir reforçat en les exportacions provinents d'aquests països, però, en aquest cas, s'enfronten a la competència de les empreses del Marroc i Turquia.

En molts casos, l'estratègia de diversificació de proveïdors xinesos, però, xoca amb les dificultats de trobar proveïdors alternatius, sobretot en matèries primeres crítiques o béns intermedis. L'estratègia exportadora de la Xina ha anat derivant cap a béns intermedis i de capital, i s'ha convertit en un proveïdor clau d'*inputs* intermedis en moltes cadenes de subministrament. Això comporta que cada cop sigui més difícil per als fabricants globals excloure els components xinesos o minimitzar la dependència de la Xina. A més, la Xina ha virat cap a exportacions de més valor afegit. Els béns d'alta tecnologia, com ara ordinadors, equips de telecomunicacions, productes aeroespacials i biotecnologia, representen ara al voltant del 30% del total de les exportacions, i també s'ha posicionat com un exportador molt rellevant de vehicles elèctrics a tot el món, malgrat la imposició d'aranzels.¹³⁵

Les dificultats de trobar alternatives al subministrament xinès obliga les empreses a buscar altres estratègies. Una d'elles és impulsar la fabricació en el país propi, tal com pretén Trump per al cas de les empreses nord-americanes, especialment en productes estratègics com els semiconductors, tot i que són decisions de resultats a llarg termini (la instal·lació d'una planta productiva de semiconductors triga entre 3 i 5 anys de mitjana).¹³⁶

Una altra solució és la deslocalització de part de la producció a altres països. En aquesta estratègia, l'Índia (país no-alineat geopolíticament) s'ha postulat per atraure inversions d'alt valor afegit, tant per reexportar des d'allà com per aprofitar el creixent mercat nacional. Un exemple és el d'Apple, que va construir una planta de pantalles a l'Índia enmig de la crisi aranzelària EUA-Xina, per subministrar aquest component per als telèfons intel·ligents¹³⁷ des de l'Índia, o de Micron, que va construir una planta de semiconductors a l'Índia.¹³⁸

Per a les empreses xineses, substituir les seves exportacions als EUA, en general, està sent més senzill i han pogut reaccionar ràpidament a l'hora de trobar destinacions alternatives. Una d'elles és Europa, atès que les importacions europees i nord-americanes comparteixen perfils similars, i és un mercat de substitució natural per a les empreses xineses si no s'enfronten a barreres comercials significatives. El sud-est asiàtic, l'Àfrica, i l'Amèrica Llatina són altres mercats de diversificació de les exportacions xineses (vegeu l'apartat 3.5).

Per altra banda, per tal d'escapar dels aranzels nord-americans, moltes empreses xineses han optat per diversificar la seva producció als països emergents. Un bon exemple és Lenovo,

¹³⁵ OCDE (2025), "[OECD Supply Chain Resilience Review. Navigating Risks](#)".

¹³⁶ Singer, P. (2025), "[Building Fabs in the U.S. vs Taiwan: Twice as Long, Twice as Much](#)", Semiconductor Digest.

¹³⁷ Reed, J. i Bradshaw, T. (2025), "[Apple ampliará su cadena de suministro en India mediante una planta de Foxconn de 1.500 millones de dólares](#)", Expansión.

¹³⁸ McKinsey (2025), "[A new trade paradigm: How shifts in trade corridors could affect business](#)".

que, gràcies a una inversió del fons sobirà saudita PFIA, va establir una nova seu a Riad per a l'Orient Mitjà i l'Àfrica, i té previst construir una fàbrica a la regió.¹³⁹

Les empreses europees també han optat per reforçar la seva presència als Estats Units, cosa que els permet evitar els costos aranzelaris i, a part, satisfer la demanda nord-americana. Alguns exemples són Campari, productora italiana de licors, o Louis Vuitton, dissenyadora francesa de roba i components de luxe, que han mostrat interès a ampliar la seva capacitat productiva al país nord-americà. Pel que fa a la indústria farmacèutica, grans empreses com Roche, Novartis, Eli Lilly, AstraZeneca o GSK han anunciat inversions milionàries als EUA, impulsades pels compromisos de l'acord amb els EUA i per un entorn més favorable en termes fiscals i de regulació. El sector de l'automoció és un altre dels més actius: BMW vol augmentar la producció de la planta de Carolina del Sud, mentre que Volkswagen i Mercedes estudien la possibilitat de fabricar certs models als EUA per evitar els aranzels que afecten els vehicles muntats a Mèxic.¹⁴⁰ També Ikea, davant dels aranzels a la fusta i als mobles, ha decidit augmentar la producció als EUA. Fins ara, Ikea només fabricava localment el 15% dels productes que venia als Estats Units, mentre que a Europa i l'Àsia aquesta producció suposa un 75% i 80% respectivament.¹⁴¹

L'augment del proteccionisme també és una nova oportunitat perquè les empreses europees reforcin el mercat intern propi, lliure d'aranzels, sigui per traslladar-hi part de la producció o per concentrar-hi les vendes. En el sector de l'automoció, Volvo,¹⁴² Polestar¹⁴³ i Husqvarna¹⁴⁴ han retornat producció de la Xina a Europa. Altres empreses com H&M han anunciat que recorreran a compres més grans a proveïdors propers a Europa i reforçaran les vendes al Vell Continent.¹⁴⁵ Aquestes decisions, d'altra banda, es produeixen en plena consolidació de la regió mediterrània com a pol de *nearshoring*. Espanya, Portugal i el Marroc emergeixen com a destinacions preferents per a indústries que busquen reduir terminis, assegurar aprovisionaments i millorar la competitivitat global.¹⁴⁶

Les decisions estratègiques de les empreses europees també han de tenir en compte els acords comercials potencials que la UE pugui signar i que poden suposar oportunitats de negoci en regions que poden servir com a via d'escapament als aranzels nord-americans. En aquest sentit, la UE es troba en un procés d'ampliació de la seva xarxa d'acords amb algunes de les economies més dinàmiques del món, com ara el Mercosur o el sud-est asiàtic, que

¹³⁹ Gallego, N. (2025), "[Lenovo sale indemne de la crisis arancelaria](#)", La Vanguardia.

¹⁴⁰ Granda, M. i Millán Alonso, S. (2025), "[De Campari a Louis Vuitton: las empresas que pasan por el aro de Trump y se refuerzan en EE UU](#)", El País.

¹⁴¹ Milne, R. (2025), "[Ikea aumenta su producción en EEUU en respuesta a los aranceles de Trump a los fabricantes de muebles](#)", Expansión.

¹⁴² Montenegro, A. (2025), "[Volvo repatria de China a Europa su superventas eléctrico EX30](#)", Coche Global.

¹⁴³ Reuters (2025), "[Polestar to make new SUV in Europe from 2028](#)".

¹⁴⁴ Reuters (2025), "[Husqvarna reworking supply chain to offset tariffs, CEO says](#)".

¹⁴⁵ Reuters (2025), "[H&M speeds up shift to regional supply chains amid tariff threat](#)".

¹⁴⁶ Moneda Única (2025), "[El renacer del nearshoring en el Mediterráneo: empresas europeas reconfiguran sus cadenas de suministro](#)".

poden suposar una oportunitat tant en termes de diversificació de vendes com en termes d'inversió (vegeu l'apartat 3.2).

En definitiva, el nou context proteccionista obliga les empreses a desenvolupar una estratègia de multilocalització, amb la voluntat de no perdre el mercat nord-americà i, a la vegada, aprofitar les oportunitats de mercats alternatius, independentment, cada cop més, de l'alineament geopolític tradicional.

3.5. La reconfiguració dels fluxos comercials i d'inversió s'accelera

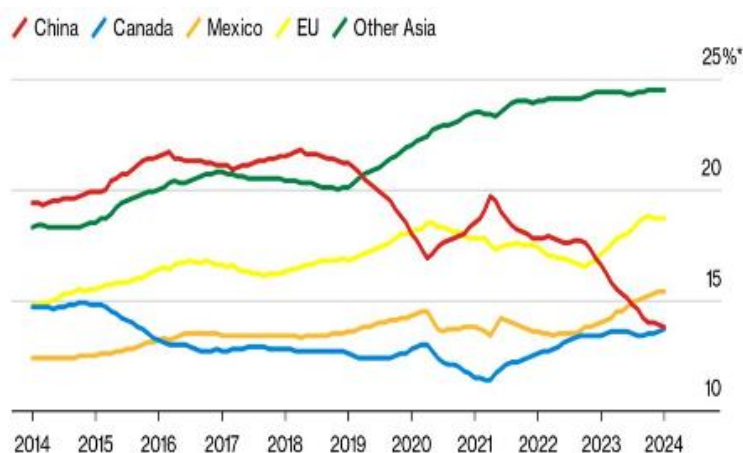
Les empreses s'enfronten cada cop a més riscos que afecten les cadenes de valor global, com el creixent proteccionisme, iniciat per Trump en el seu primer mandat el 2018, l'agreujament de les tensions geopolítiques, derivat de la crisi de la COVID-19, o els conflictes bèl·lics, en particular la invasió de Rússia a Ucraïna i el conflicte a l'Orient Mitjà.

Aquestes tensions geopolítiques i l'auge proteccionista estan canviant les estratègies empresarials i reconfigurant les cadenes de subministrament globals d'acord, cada cop més, amb criteris de resiliència i de diversificació, en detriment de criteris d'eficiència. Aquest fenomen s'ha reforçat encara més el 2025, arran de la nova política aranzelària de Trump, que ha accelerat la transformació dels fluxos de comerç i d'inversió mundials.

L'afectació als fluxos del comerç mundial

La reconfiguració de les cadenes de valor global està produint una reorientació dels fluxos comercials cada cop més acusada. Un primer canvi que s'observa és el procés progressiu de desacoblament comercial entre els Estats Units i la Xina: el pes de la Xina en les importacions dels EUA s'ha reduït del 22% el 2018 al 14% el 2024. Per contra, augmenta el pes de la UE, Mèxic i, molt especialment, l'Índia i l'ASEAN en les importacions nord-americanes.

Figura 8. Importacions dels Estats Units per regions. 2014-2024 (en percentatge respecte del total importat)

Font: Oxford Economics / Haver Analytics

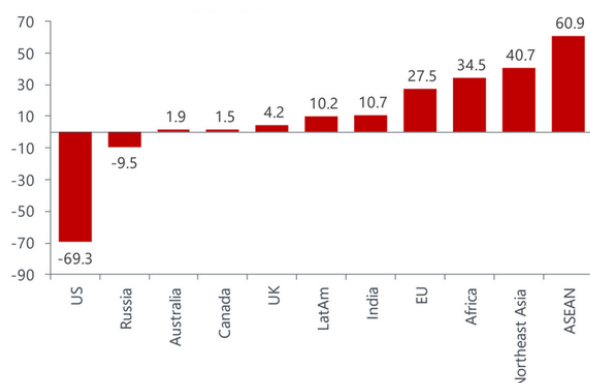
Els aranzels anunciats per Trump a la primavera de 2025 han debilitat encara més els vincles comercials entre els EUA i la Xina, i han fet més profund el desacoblament iniciat en el primer mandat de Trump. Tot i l'avançament de vendes a principis d'any, l'entrada en vigor dels aranzels ha implicat una forta caiguda de les exportacions xineses als Estats Units (-16,9% interanual en el període gener-setembre de 2025).¹⁴⁷

Això ha obligat les empreses xineses a intensificar la reorientació de l'exportació cap als països emergents, especialment al sud-est asiàtic i l'Àfrica, i a la UE, que han més que compensat la caiguda del mercat nord-americà.¹⁴⁸ De fet, el superàvit comercial de la Xina ha assolit un nou rècord fins a gairebé un bilió de dòlars el 2025.

¹⁴⁷ Irwin-Hunt, A. (2025), "[China's export machine remains resilient beyond the US](#)", FDi Intelligence.

¹⁴⁸ Loo, L. (2025), "[Why have China's exports held up so well under higher US tariffs?](#)", Oxford Economics.

Figura 9. Exportacions de la Xina. Febrer-setembre de 2025 (volum acumulat en milers de milions de dòlars, variació interanual)

Font: Oxford Economics i Administració de Duanes de la Xina

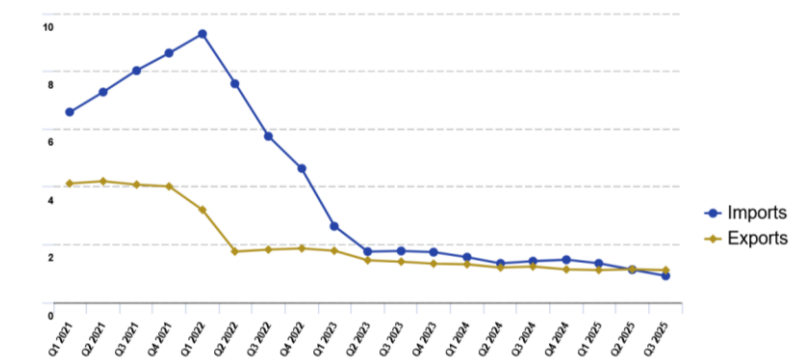
La desviació d'exportacions xineses cap a Europa (han pujat un 9% interanual durant el període gener-setembre de 2025) pot generar un impacte important a la indústria, especialment a l'automoció, l'acer, la química, la maquinària i els panells solars.¹⁴⁹ Els sectors industrials relacionats amb l'acer i l'alumini, a més, estan directament afectats pels alts aranzels imposats per Trump de fins al 50%, fent que la reorientació d'acer i alumini barat (i subvencionat) xinès cap a la UE augmenti la pressió competitiva a la indústria europea¹⁵⁰ i obligui Europa a protegir la seva indústria (vegeu l'apartat 3.2).

Un altre dels canvis rellevants és el desacoblament entre la Unió Europea i Rússia arran de la invasió de Rússia a Ucraïna i les sancions imposades per la UE tant pel que fa a les importacions (combustibles) com a les exportacions. Així, el pes de Rússia en les importacions extracomunitàries ha passat del 9,3% d'abans de la invasió al 0,9% en el tercer trimestre de 2025, mentre que el pes de Rússia en les exportacions extracomunitàries ha passat del 4% a l'1%.

¹⁴⁹ Tumerkan, A. (2025), "[China vs. the E.U.: The Trade War Nobody Is Talking About \(Yet\)](#)", Dunham.

¹⁵⁰ Euractive (2025), "[On U.S. steel and aluminum tariffs and their impact: 'EU must renegotiate the new U.S. tariffs'](#)".

Figura 10. Comerç de béns de la UE amb Rússia. 1T 2021-3T 2025 (en percentatge respecte del total comerç extra-UE)

Font: Eurostat

Aquesta ruptura amb Rússia ha suposat un gran daltabaix per a l'economia europea per la gran dependència energètica amb aquest país, cosa que ha comportat un procés de diversificació accelerat: abans de la invasió a Ucraïna de 2022, la UE depenia de Rússia per més del 40% del gas i més del 25% del petroli; des d'aleshores, la UE ha reduït les importacions energètiques russes, fins al 13% en gas i pràcticament ha eliminat la importació de petroli rus, amb l'objectiu de prescindir completament de l'energia de Moscou a finals de 2027. En aquest procés de diversificació, els Estats Units, Noruega i el Kazakhstan han esdevingut els nous proveïdors energètics principals de la UE. Tanmateix, els compromisos adquirits en el recent acord comercial UE-EUA en matèria energètica pot suposar la substitució de la dependència russa per la nord-americana (vegeu l'apartat 5.2).

Aquest desacoblament entre la UE i Rússia ha comportat un altre fenomen, que és el vincle comercial creixent entre la Xina i Rússia, en línia amb el seu vincle geopolític (vegeu l'apartat 1.2). Des de l'esclat del conflicte d'Ucraïna, les exportacions xineses a Rússia han augmentat més d'un 70%, en especial en maquinària, equips elèctrics i electrònics i automoció, tot ocupant el buit de les empreses occidentals. Les importacions xineses procedents de Rússia (principalment, combustibles) segueixen una trajectòria similar a l'alça i han augmentat amb força després de l'inici del conflicte d'Ucraïna. Tot i això, la Xina, que continua amb l'estratègia de diversificació de fonts d'energia, no depèn exclusivament dels combustibles russos. En canvi, Rússia depèn cada cop més de la Xina en una gamma àmplia de productes. El resultat és una bretxa asimètrica de dependència: Pequín té l'opció de reduir la cooperació russa i Moscou, en canvi, no té aquesta possibilitat.¹⁵¹

Tot i que ja no es pot parlar de dos blocs comercials tancats, degut a la política transaccional de l'Administració Trump i el multialineament que comença a imperar en les relacions

¹⁵¹ Caruso, A. i Rühlig, T. (2025), "[The dependence gap in Russia-China relations](#)", European Union Institute for Security Studies.

comercials actuals, sí que es pot parlar de dos grups de països liderats per les dues superpotències, els EUA i la Xina, i les seves economies aliades més properes. Segons la consultora britànica Capital Economics, el pes del comerç de béns entre els blocs rivals respecte del total ha baixat del 12,7% el 2019 al 10,2% el 2025, però la major part d'aquesta reducció es va produir entre el 2022 i el 2023, en l'època Biden, principalment, pel procés de desacoblament entre els Estats Units i la Xina, i pel desacoblament dels països d'Occident amb Rússia arran de la guerra amb Ucraïna.¹⁵²

La manca de consistència en el descens de les relacions comercials entre els dos blocs evidencia la presència, cada cop més gran, de països no-alineats. És el cas de l'Índia, dels països de l'ASEAN o de gran part dels països africans. En aquest sentit, la Xina ha compensat la caiguda d'exportacions als EUA amb vendes a aquests països, mentre que aquests mateixos països han signat acords comercials amb els EUA que inclouen compromisos de comerç i inversions. Amb això, es conclou que, si bé ha baixat el comerç entre blocs, aquest no s'ha desplaçat cap a un comerç més gran entre aliats, sinó, en major mesura, cap als països no-alineats o amb alineaments geopolítics flexibles, en funció dels interessos en joc.

En aquest context s'emmarca l'esforç de la Unió Europea d'arribar a acords comercials amb països com l'Índia, el sud-est asiàtic o el Mercosur, llunyans geogràficament, però estratègics per contrarestar la dependència de les dues superpotències. En aquest sentit, un informe recent de la Comissió Europea confirma l'impacte positiu d'aquesta estratègia d'expansió i diversificació dels acords comercials: les exportacions cap als socis comercials creixen el doble que les destinades a països sense acords, mentre que el comerç de serveis augmenta gairebé quatre vegades més. A més, els acords comercials permeten diversificar i estabilitzar les cadenes de subministrament; per exemple, les exportacions a països com Mèxic, Noruega, Suïssa o el Regne Unit han compensat la caiguda de les vendes de vehicles, components i maquinària elèctrica derivada de les sancions imposades a Rússia. Al mateix temps, les importacions de gas procedents d'Algèria, Kazakhstan i Noruega, així com les de coure de Xile han contribuït a substituir les importacions russes reduïdes per les sancions.^{153;154}

L'afectació als fluxos d'inversió globals

Les tensions geopolítiques estan més presents en els fluxos d'inversió que en els de comerç. Al desacoblament intens dels fluxos d'inversió entre els EUA i la Xina, s'hi suma també la caiguda dràstica de les inversions de la resta de països avançats a la Xina. Entre el 2020 i el 2024, la inversió estrangera directa (IED) occidental a la Xina ha caigut més d'un 90%; ha

¹⁵² Dolz, C. (2025), "[La globalización no se frena, pero el mundo se ha partido en dos](#)", El Confidencial.

¹⁵³ Comissió Europea (2025), "[EU trade agreements accelerate EU export growth and support diversification](#)".

¹⁵⁴ Comissió Europea (2025), "[Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions On the Implementation and Enforcement of EU Trade Policy](#)".

assolint el nivell més baix en tres dècades.¹⁵⁵ Aquesta forta caiguda es deu, en primer lloc, a les restriccions dels països avançats, especialment dels Estats Units, d'invertir a la Xina en sectors estratègics com les tecnologies avançades, per tal de reduir les dependències i evitar el seu avanç tecnològic. En segon lloc, per l'auge proteccionista, que ha fet que les empreses hagin canviat l'estratègia d'inversió a la Xina per raons només de mercat: *China for China*. De fet, el proteccionisme creixent ha accelerat la tendència, que ja s'observava, de disminució progressiva d'inversions a la Xina per raons d'eficiència.

Per contra, els fluxos d'inversió entre les economies avançades ha augmentat (el pes de la inversió entre països avançats ha passat del 35% al 45% en el període 2017-2024), especialment pel que fa a les inversions de tecnologies i manufactures avançades. Així, per exemple, pel que fa als semiconductors, les inversions augmenten en les economies avançades mentre que es redueixen a la Xina (-80% des de 2022). S'estima que els EUA podrien convertir-se en el segon productor de xips d'última generació a principis de la dècada de 2030, i acollir més del 20% de la capacitat mundial. Les inversions a la UE i al Japó també creixen, però en menor mesura.¹⁵⁶

Per la seva banda, la inversió de la Xina als Estats Units s'ha reduït més d'un 95% des del primer mandat de Trump, l'any 2016, i les inversions s'han reorientat cap al sud-est asiàtic, l'Orient Mitjà i l'Amèrica Llatina, i, darrerament, cap a Europa.¹⁵⁷ Per exemple, la IED de vehicles elèctrics i bateries s'està reconfigurant fora de la Xina. A banda de les inversions a Europa, la Xina s'està convertint en l'inversor més gran en les economies emergents (bateries al Marroc i al Vietnam, i vehicles elèctrics a Malàisia, Mèxic, l'Aràbia Saudita i Turquia). Les economies avançades també redirigeixen la inversió cap a socis propers o no-alineats geopolíticament, com, per exemple, les inversions japoneses i sud-coreanes de bateries i vehicles elèctrics a l'Índia i Indonèsia.¹⁵⁸

Les inversions en minerals crítics també han augmentat substancialment en els darrers anys, tant d'empreses xineses com d'economies avançades. Tot i que una fracció rellevant de les inversions dels països avançats es dirigeix a altres economies avançades riques en minerals, la distància geogràfica i el factor geopolític no és determinant en aquest cas.

Si bé els fluxos d'inversió entre blocs s'han reduït més que els fluxos de comerç, aquest fet es deu a un desacoblament inversor molt més intens entre els EUA i la Xina, i a la reorientació dels fluxos d'inversió d'indústries i tecnologies avançades dels països avançats fora de la Xina. En canvi, les inversions xineses i de les economies emergents no han reduït la distància geopolítica.

¹⁵⁵ Waldron, J. (2025), "[Strategic Interdependence Is Rewiring the Global Economy](#)", Goldman Sachs.

¹⁵⁶ McKinsey (2025), "[The FDI shake-up: How foreign direct investment today may shape industry and trade tomorrow](#)".

¹⁵⁷ Waldron, J. (2025), "[Strategic Interdependence Is Rewiring the Global Economy](#)", Goldman Sachs.

¹⁵⁸ McKinsey (2025), "[The FDI shake-up: How foreign direct investment today may shape industry and trade tomorrow](#)".

Aquesta reconfiguració de la IED proporciona un senyal sobre els fluxos comercials futurs. Els EUA atrauen més IED que Europa o els països asiàtics avançats, mentre que la Xina ha passat de ser un destí d'inversió estrangera a ser un inversor net, sent el principal inversor mundial en metalls i minerals, automoció i electrònica, i l'Àsia emergent ha esdevingut la seva destinació principal. L'Índia i els països del sud-est asiàtic, com Malàisia, el Vietnam o Indonèsia, estan esdevenint pols importants d'atracció d'inversió estrangera industrial, mentre que l'Aràbia Saudita i els Emirats Àrabs Units estan impulsant l'atracció d'inversions en intel·ligència artificial i centres de dades. En canvi, l'Amèrica Llatina i l'Àfrica continuen atraient inversions relacionades amb l'energia i els minerals crítics principalment.

Els possibles escenaris de futur del comerç mundial

L'onada aranzelària de Trump ha posat fi a gairebé 80 anys de lideratge nord-americà d'un ordre comercial basat en normes. Fins i tot en el cas improbable que el pròxim president dels EUA revertís completament els aranzels de Trump, no és d'esperar que els EUA liderin una reforma del sistema comercial mundial. Ens trobem en un moment en el qual la geopolítica està dominada per la competència geoeconòmica entre els EUA i la Xina, alhora que emergeixen nous actors rellevants en l'esfera del sud global (vegeu l'apartat 1.2).

Aquesta nova realitat difícilment podrà gestionar-se sense introduir ajustaments considerables en el règim comercial, per la qual cosa el manteniment de l'*statu quo* ha deixat de ser una opció. Davant aquest panorama, resultarà decisiu veure fins a quin punt estaran disposats o no els EUA i la Xina a acceptar determinades normes de comerç internacional, així com la capacitat de la resta del món per actuar de manera col·lectiva i organitzar un sistema comercial regulat.

Alguns analistes modelen diversos escenaris de futur.¹⁵⁹ El primer (el més pessimista) preveu un funcionament del comerç mundial sense normes. En aquest escenari, les institucions multilaterals perdrien rellevància i tant els EUA com la Xina intentarien atraure els països al seu bloc, i la UE perdria la capacitat d'influència.

El segon escenari, més probable, implica un ordre comercial fragmentat, amb els Estats Units i la Xina que continuarien amb el seu posicionament actual i, en contrast, es formaria una coalició favorable al comerç basat en normes. Aquesta coalició podria comptar amb el lideratge de la UE i hi haurien de participar els membres del CPTPP i altres països que hagin signat tractats amb aquests dos grups.¹⁶⁰ Això no descartaria la possibilitat que els EUA i la Xina participessin en negociacions de possibles tractats comercials, però la seva resolució

¹⁵⁹ Sapir, A. et al. (2025), [Geopolitical shifts and their economic impacts on Europe: short-term risks, medium-term scenarios and policy choices](#), Bruegel.

¹⁶⁰ Altenberg, P. (2025), [A New Trade Policy Era: The need for a rule-based trade coalition](#), National Board of Trade Sweden.

dependria dels interessos de cada país negociador. En aquest escenari, l'OMC continuaria tenint una funció rellevant.

Un tercer escenari, ara mateix improbable, comportaria una reestructuració del sistema mundial de comerç que inclogués tant els EUA com la Xina. Aquest escenari s'hauria de basar en una reforma de l'OMC juntament amb la implantació d'un sistema interconnectat de tractats de lliure comerç.

En l'escenari de fragmentació, amb un creixement substancial de les barreres comercials entre els països avançats i la Xina, el comerç entre la Xina i les economies avançades disminuiria significativament, però el comerç entre les economies avançades s'acceleraria, i el comerç entre la Xina i les economies emergents es mostraria resilient i creixeria ràpidament.¹⁶¹

De cara als pròxims anys, sembla clar que alguns corredors comercials poden sortir reforçats, com l'Índia amb la resta del món, la Xina amb les economies emergents, els mercats emergents entre ells, les economies avançades entre elles, i corredors que connecten economies emergents i economies avançades amb productes complementaris en la cadena de valor.

Malgrat les preocupacions, doncs, sobre una possible desglobalització per les polítiques aranzelàries de Donald Trump, aquestes mesures no sembla que siguin suficients per revertir la globalització.¹⁶² Els Estats Units representen només el 13% de les importacions mundials de béns, i el comerç entre la Xina i els EUA només suposa el 2,6% del comerç mundial de mercaderies.

La Unió Europea, en canvi, té un pes més important en el comerç global i té la voluntat de reforçar més la integració econòmica i comercial. A més, regions com l'Índia, el sud-est asiàtic i l'Orient Mitjà impulsaran el creixement del comerç mundial els pròxims anys. D'aquesta manera, tot i que ens trobem en un escenari de màxims aranzels i represàlies, i es preveu una desacceleració en el creixement del comerç internacional, s'estima que el comerç mundial el 2029 podria ser un 5% superior al de 2024. A més, el comerç de serveis ha crescut dues vegades més ràpid que el comerç de mercaderies des de 1990, impulsat per l'auge del comerç digital i de serveis com les finances i les TIC, i es preveu que, amb el desenvolupament de la intel·ligència artificial, aquest creixement s'acceleri.¹⁶³ En conjunt, la globalització continua essent una força dominant a llarg termini, malgrat el proteccionisme actual.

Per a la UE, el moment actual suposa tant un repte com una oportunitat. La inacció reduiria la seva influència i la deixaria en una posició vulnerable davant de la pressió coercitiva de les grans potències. En canvi, si inverteix en aliances estratègiques i expandeix els tractats de lliure comerç, procura que la majoria de les economies continuïn respectant les normes i

¹⁶¹ McKinsey (2025), "[A new trade paradigm: How shifts in trade corridors could affect business](#)".

¹⁶² Parikh, T. (2025), "[Globalisation will triumph over Donald Trump](#)", Financial Times.

¹⁶³ OMC (2025), "[World Trade Report 2025: Making trade and AI work together to the benefit of all](#)".

busca, amb una coalició de països, una reforma efectiva de l'OMC, la UE pot tenir un paper decisiu en la configuració de l'ordre comercial mundial del futur.

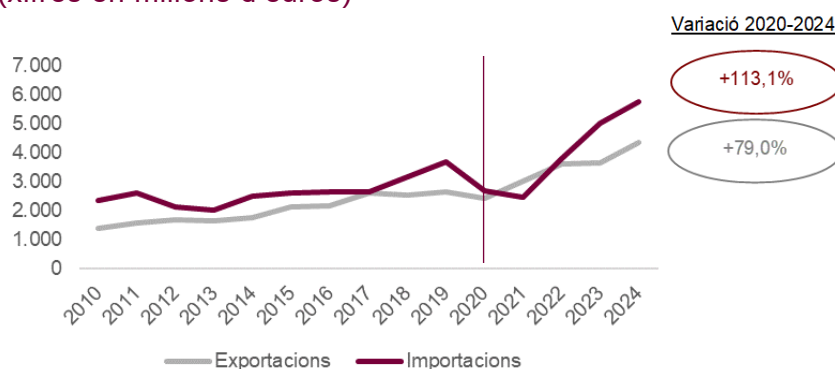
3.6. Riscos i oportunitats per a Catalunya

L'afectació dels aranzels de Trump a les exportacions catalanes

Els EUA han tingut un rol creixent els darrers anys en les relacions comercials de Catalunya. En el període 2020-2024, les exportacions catalanes als EUA han pujat un 79%, fins als 4.351 milions d'euros, mentre que les importacions s'han més que doblat (+113%), fins als 5.757 milions d'euros. Degut a un augment més elevat de les importacions respecte de les exportacions, Catalunya ha passat a tenir un dèficit comercial creixent amb els EUA a partir de l'any 2022, fins a assolir els 1.406 milions d'euros el 2024.

Figura 11. Exportacions i importacions de Catalunya amb els EUA. 2010-2024

(xifres en milions d'euros)

Font: ACCIÓ a partir de la base de dades d'ICEX-Estacom

Com a resultat de l'augment de les relacions comercials amb els EUA, aquest país ha esdevingut el cinquè soci comercial de Catalunya el 2024 i des de 2019 ha guanyat dues posicions en el rànquing dels principals socis comercials de Catalunya, per darrere d'Alemanya, França, Itàlia i la Xina. Es tracta de la primera destinació de les exportacions catalanes fora del continent europeu, amb el 4,3% del total exportat; i el segon proveïdor de les importacions catalanes de fora del continent europeu, per darrere de la Xina, amb el 5,2% del total importat.

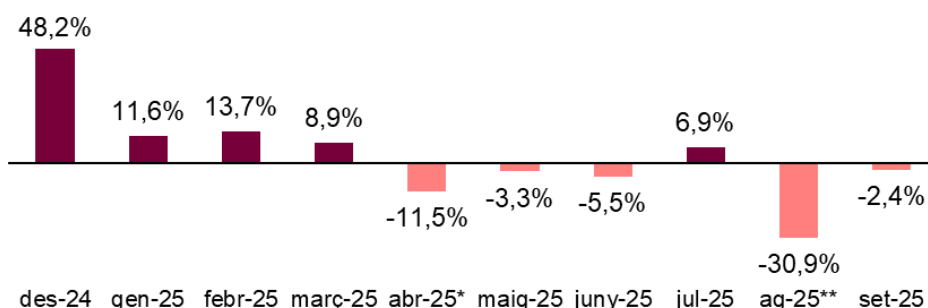
En l'àmbit sectorial, les indústries catalanes més exportadores als EUA i, per tant, potencialment més afectades pels aranzels, són les indústries químiques, els productes farmacèutics, la maquinària, l'agroalimentació, i la metal·lúrgia i els productes metàl·lics, que, conjuntament, representen el 70% de les exportacions catalanes als EUA. Tanmateix, amb

l'acord entre la UE i els EUA a l'agost,¹⁶⁴ i d'altres acords addicionals que ha publicat la Casa Blanca posteriorment,¹⁶⁵ alguns dels productes que Catalunya exporta als EUA es troben exempts d'aranzels (s'aplica el règim de nació més afavorida (MFN) que en molts casos són aranzels del 0% o molt baixos). Es tracta de productes farmacèutics genèrics, combustibles, certs productes químics, certa maquinària (elevadors de mercaderies, motors hidràulics i bombes per a líquids, entre d'altres), les aeronaus i alguns productes agrícoles, com el cacau i productes de fleca.

Tenint en compte aquests productes, ACCIÓ estima que el 32,9% de les exportacions catalanes als EUA (1.431,4 milions d'euros) estarien subjectes a exempcions dels aranzels de Trump. El 67,1% restant (2.920,0 milions d'euros) queden gravades amb els aranzels "recíprocs" del 15% (excepte el 50% en l'acer, l'alumini i productes de coure). Finalment, doncs, els aranzels han acabat afectant tan sols el 2,9% del total exportat al món per Catalunya.

Resultat dels aranzels, les exportacions catalanes als Estats Units han caigut un 1,6% interanual en el període gener-setembre de 2025. Tanmateix, aquest impacte moderat es deu a l'avançament de les vendes que es va produir durant el primer trimestre de 2025, previ a l'entrada en vigor dels aranzels a l'abril, i que ja s'havia iniciat el desembre de 2024 (vegeu la figura 12). És de preveure que l'impacte negatiu s'accentuï a mesura que es dilueixi l'efecte de l'avançament de vendes (en el període en vigor dels aranzels d'abril a setembre de 2025, les exportacions als EUA han caigut un 7,0%). Els productes més afectats, de moment, han estat la perfumeria i la cosmètica, la joieria, les manufactures de ferro i acer, les peces de vestir, les motocicletes, les matèries colorants, l'oli d'oliva, i el vi i el cava.

Figura 12. Evolució de les exportacions catalanes als Estats Units. Desembre 2024 - Setembre 2025 (% var. interanual)

*Entrada en vigor de l'aranzel universal de Trump del 10%.

**Entrada en vigor dels aranzels recíprocs (15% a la UE).

Font: ACCIÓ a partir de la base de dades d'ICEX-Estacom

¹⁶⁴ Comissió Europea (2025), "[Questions and answers on the EU-US Joint Statement on Transatlantic Trade and Investment](#)".

¹⁶⁵ Registre Federal dels EUA (2025), "[Implementing Certain Tariff-Related Elements of the U.S.-EU Framework on an Agreement on Reciprocal, Fair, and Balanced Trade](#)".

Segons el Clima exportador de Catalunya, un 60% de les empreses catalanes que exporten als Estats Units es considera afectada negativament per la política aranzelària (enquesta realitzada després de l'entrada en vigor dels aranzels del 15% a la UE). En concret, un 38,6% de les empreses que exporten als EUA s'ha vist afectada per la reducció del marge de benefici, un 35,1% per la reducció de les vendes i un 12,9% ha hagut d'aturar les exportacions als Estats Units.¹⁶⁶

Tanmateix, els impactes indirectes en l'economia i les empreses catalanes poden ser superiors als efectes directes. En aquest sentit, els socis comercials europeus principals de Catalunya, com és el cas d'Alemanya, França o Itàlia, tenen més exposició a la política proteccionista dels EUA (el pes dels EUA en les exportacions d'aquests països voreja el 10% vs. el 4,3% a Catalunya). Aquesta vulnerabilitat més alta dels socis comercials de Catalunya pot comportar, per una banda, una reducció de les vendes de les empreses exportadores catalanes proveïdores de productes intermedis o components a les multinacionals europees i, per l'altra, una possible reducció de la inversió industrial. En aquest sentit, un 16% de les empreses catalanes exportadores que no venen als Estats Units es consideren afectades pels aranzels de Trump. En concret, un 7,3% s'han vist afectades per la reducció de vendes, un 5,9% per l'aturada de les vendes a clients afectats i un 5,1% per canvis en les cadenes de subministrament.

A aquesta situació s'afegeix una pèrdua relativa de competitivitat de les empreses catalanes i europees davant de països competidors que han estat gravats amb aranzels inferiors al 15%. És el cas de països avançats com el Regne Unit, Singapur o Austràlia, així com altres països entre els quals destaquen el Marroc, els Emirats Àrabs Units, l'Àrabia Saudita o l'Argentina, que suporten els aranzels mínims universals del 10%. Tanmateix, s'obren oportunitats enfront dels països asiàtics, la regió més afectada pels gravàmens "recíprocs", i en productes específics com els automòbils o els mobles de fusta, gravats amb el 15% a la UE i, en canvi, amb el 25% o més a la resta de països del món (excepte països amb acords específics) (vegeu l'apartat 3.1). De fet, un 2% de les empreses catalanes que exporten als EUA consideren que s'han vist afavorides pels aranzels.

Per pal·liar aquests efectes, tant el Govern espanyol com la Generalitat de Catalunya han aprovat plans de xoc de 14.320 milions d'euros i 1.500 milions d'euros respectivament.¹⁶⁷

Les estratègies empresarials: multilocalització i diversificació

Les primeres actuacions de les empreses catalanes exportadores als EUA per pal·liar els efectes dels aranzels "recíprocs" de Trump han estat repercutir els aranzels als preus (un

¹⁶⁶ ACCIÓ i Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya (2025), Clima exportador de Catalunya, III trimestre de 2025.

¹⁶⁷ ACCIÓ (2025), [Responem. Pla de defensa de la Catalunya de tothom](#).

43,1%), assumir el cost aranzelari i reduir el marge comercial (24,5%) o negociar amb els proveïdors (16,4%).¹⁶⁸

Tanmateix, un 6,2% de les empreses catalanes que venen als EUA es plantegen l'estratègia de multilocalització: un 5% es plantegen implantar-se als EUA i un 1,2% en països amb menys aranzels que els aplicats a Catalunya (UE), com pot ser el Marroc. Entre els exemples anunciats d'implantació als EUA trobem l'empresa Girbau, multinacional de solucions de bugaderia industrial, Indústries Galfer, empresa familiar especialitzada en components de fricció per a motocicletes i bicicletes, o Bold Technology, fabricant de bateries d'alt rendiment.

El 41,5% de les empreses catalanes que exporten als EUA també es plantegen aprofundir en el mercat europeu com a estratègia per compensar la caiguda de vendes o de rendibilitat ocasionada pels aranzels de Trump. Una estratègia lògica tenint en compte els avantatges de proximitat geogràfica, integració econòmica i seguretat normativa. En aquest sentit, la Comissió Europea, amb la nova Estratègia del mercat únic de 2025, té l'objectiu de reduir les barreres al comerç i d'inversió principals dins de la UE, alleugerir les càrregues administratives i ajudar les pimes a créixer i operar a escala europea.¹⁶⁹

Alhora, gairebé la meitat de les empreses catalanes que exporten als Estats Units (47%) es planteja diversificar l'exportació a altres mercats. De fet, les empreses que exporten als EUA preveuen obrir nous mercats d'exportació en major mesura que la resta d'empreses exportadores el 2026, fet que suggereix la necessitat i la predisposició de diversificar l'exportació en aquelles empreses afectades pels aranzels de Trump (vegeu la figura 13).

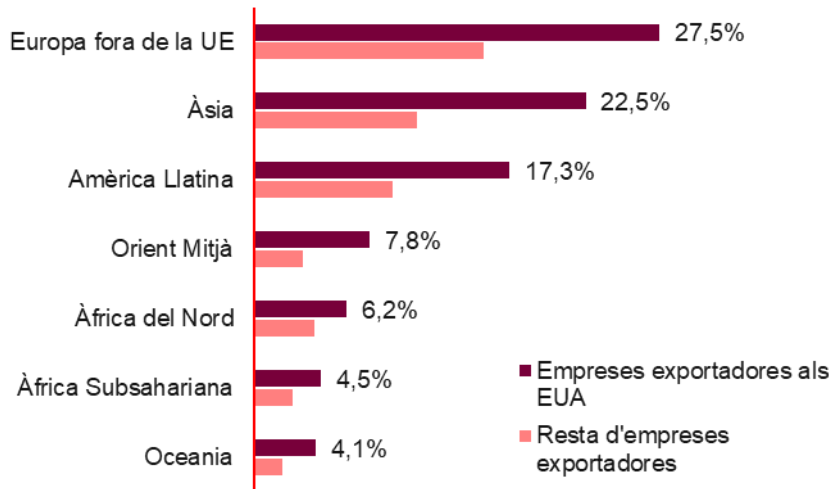
Entre els destins prioritaris fora d'Europa, l'Àsia sorgeix com el mercat amb més interès per a les empreses catalanes per diversificar les exportacions: un 22,5% de les empreses catalanes que exporten als EUA preveu començar a vendre a aquest continent; en concret, el 14% a la Xina, un 11% a l'Índia, un 8% al Japó i un 6% a Corea del Sud i els països de l'ASEAN. L'Amèrica Llatina (17,3%) i l'Orient Mitjà (7,8%) són uns altres mercats atractius.¹⁷⁰

¹⁶⁸ ACCIÓ i Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya (2025), Clima exportador de Catalunya, III trimestre de 2025.

¹⁶⁹ Comissió Europea (2025), "[A simpler Single Market to make companies choose Europe](#)".

¹⁷⁰ ACCIÓ i Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya (2025), Clima exportador de Catalunya, III trimestre de 2025.

Figura 13. Perspectives d'exportar a nous mercats els pròxims 12 mesos (% d'empreses)

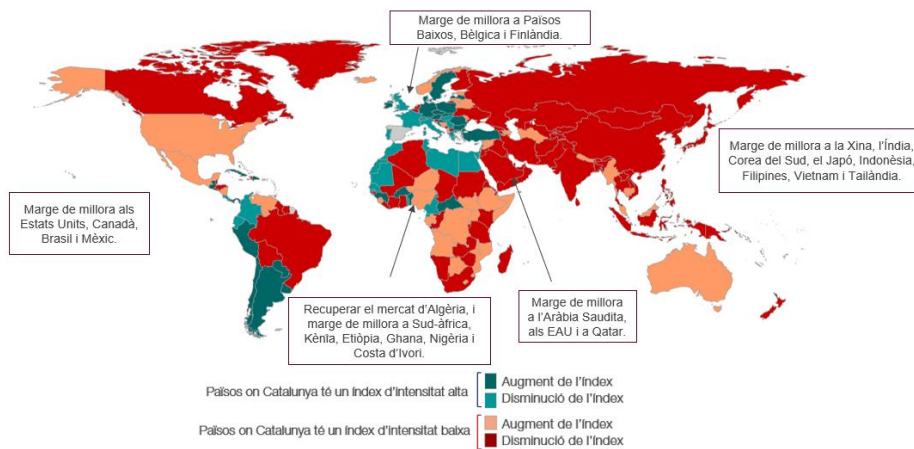
Font: ACCIÓ i Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya

En aquest sentit, Catalunya té marge de millora per impulsar les exportacions fora d'Europa. La intensitat exportadora de Catalunya¹⁷¹ és especialment baixa a l'Amèrica del Nord i l'Àsia en comparació amb els socis europeus de referència principals, amb marge de millora per exportar a la Xina, l'Índia, Corea del Sud, el Japó i els països de l'ASEAN, com el Vietnam, Indonèsia, les Filipines o Tailàndia. També destaquen altres mercats com el Brasil i Mèxic, o l'Orient Mitjà, amb un marge de millora clar en mercats com l'Aràbia Saudita, els Emirats Àrabs Units i Qatar. A l'Àfrica subsahariana, també hi ha camí per recórrer en països destacats com Sud-àfrica, Nigèria, Ghana, Kenya i Etiòpia. Catalunya, a més, ha de continuar recuperant el mercat d'Algèria, amb el restabliment de les relacions diplomàtiques a finals de 2024 després del conflicte diplomàtic amb Espanya el 2022.¹⁷²

¹⁷¹ L'índex d'intensitat exportadora determina si un territori exporta més o menys en comparació amb altres territoris en la mateixa destinació. Es calcula en termes relatius per tal d'esvair l'efecte dimensió i poder comparar els diferents països i regions entre ells. L'índex pren valors entre 0 i ∞; un valor superior a 1 indica intensitat exportadora alta i un valor inferior a 1 indica intensitat baixa.

¹⁷² ACCIÓ (2025), [Índex d'intensitat exportadora de Catalunya Comparativa 2021 - 2024](#).

Figura 14. Mapa de la variació de l'índex d'intensitat exportadora per països, 2021-2024

Font: ACCIÓ

En aquest context, les empreses catalanes han de tenir molt presents els acords comercials actuals o en negociació que la Unió Europea estableixi amb tercers països, sobretot si es té en compte que Catalunya no aprofita completament els acords comercials de la UE amb països tercers, principalment, pel desconeixement i la manca d'informació sobre els dits acords.¹⁷³ És un fet imprescindible, atès que els acords de la UE han contribuït a la resiliència de les cadenes de subministrament dels darrers anys; a tall d'exemple, les exportacions cap als socis comercials preferencials de la UE van créixer el doble que les destinades a països sense acord el 2024 (vegeu l'apartat 3.5). Per al 2026, destaca l'acord amb Indonèsia i la ratificació de l'acord amb el Mercosur, mentre la UE continua negociant amb l'Índia, Malàisia, les Filipines, Austràlia, Tailàndia i els Emirats Àrabs Units (vegeu l'apartat 3.2).

En definitiva, les empreses catalanes han de virar cap a la triple A (agilitat, adaptació i alienació) amb estratègies com la diversificació (prioritzant els acords comercials de la UE), la multilocalització i l'aprofundiment del mercat europeu, entre d'altres (vegeu l'apartat 3.4).

¹⁷³ ACCIÓ (2024), [Anàlisi de l'aprofitament dels acords comercials de les exportacions catalanes](#).

Capítol 4.

La sobirania tecnològica: la cursa pel domini mundial

4. Sobirania tecnològica: la cursa pel domini mundial de les tecnologies fundacionals

4.1. Les tecnologies crítiques per a la nova realitat geopolítica: la seguretat econòmica

Les tecnologies fundacionals per a la seguretat econòmica

La seguretat econòmica, és a dir, la confluència entre la seguretat nacional i l'economia, és el mantra de la nova realitat geopolítica de confrontació (vegeu l'apartat 1.1). En aquesta seguretat econòmica hi tenen un paper primordial les tecnologies fundacionals, que són tecnologies estratègiques essencials per permetre el desenvolupament d'altres tecnologies. Les més destacades en la pugna per la sobirania tecnològica són la intel·ligència artificial, la quàntica i els semiconductors.

Durant l'última dècada, els Estats Units i la Xina han intervingut cada cop més en l'economia desplegant una bateria de polítiques tant defensives com ofensives per protegir aquestes tecnologies, així com els minerals crítics claus per desenvolupar-les.¹⁷⁴ Amb aquesta nova realitat, han proliferat mesures com els controls a l'exportació, les restriccions a la inversió o les subvencions i les polítiques industrials, amb l'objectiu d'assegurar les economies nacionals davant la competició creixent i evitar l'avanç de la potència rival. Aquest enfocament s'ha adoptat des d'un punt de vista tant intern de desenvolupament i seguretat tecnològica com extern, per reduir la col·laboració amb tercers països.

Internament, els governs alineen cada vegada més les seves polítiques de ciència, tecnologia i innovació amb objectius de seguretat econòmica: des de la promoció de les tecnologies emergents fins a la protecció contra la filtració no autoritzada de coneixement i la defensa dels interessos nacionals mitjançant la diplomàcia científica. En aquest sentit, segons apunta l'OCDE, s'observa un fort augment de les mesures dissenyades per protegir la recerca sensible i prevenir la interferència estrangera: el 2025, els països han informat de 250 polítiques d'aquest tipus, gairebé deu vegades més que el 2018. En el mateix període, el nombre de països amb polítiques de seguretat en recerca ha passat de 12 a 41.

Externament, els efectes de la securització i dels reajustaments geopolítics ja es fan notar en la col·laboració científica. Si bé el percentatge de publicacions científiques amb coautoría

¹⁷⁴ Council on Foreign Relations (2025), [US Economic Security. Winning the Race for Tomorrow's Technologies](#).

internacional als països de l'OCDE va passar del 2 % l'any 1970 al 27 % el 2023, les dades més recents indiquen que aquesta tendència està perdent força.¹⁷⁵

El lideratge tecnològic en les tres tecnologies fundacionals principals —la intel·ligència artificial, la quàntica i els semiconductors—, així com les matèries primeres crítiques claus per desenvolupar-les, és on els estats posen més el focus. Aquestes tres tecnologies, a més, estan guanyant protagonisme en els darrers mesos per la importància que tenen com a tecnologies duals (vegeu l'apartat 2.2).

Intel·ligència artificial: el canvi de paradigma

La intel·ligència artificial (IA) està provocant el canvi de paradigma organitzatiu més gran des de les revolucions industrial i digital. La irrupció de la IA generativa el novembre del 2022 va suposar un punt d'inflexió per a la intel·ligència artificial. Aquesta tecnologia està escalant i les aplicacions de la IA ja formen part del dia a dia tant de la societat com del teixit empresarial (vegeu l'apartat 7.2).

Els Estats Units segueixen liderant el desenvolupament de la IA, però la Xina s'hi està acostant. Segons l'informe anual d'IA que elabora la Universitat de Stanford, els Estats Units encara lideren la producció dels millors models d'IA, però la Xina està reduint la diferència de rendiment. El 2024, les institucions nord-americanes van produir 40 models d'IA destacats, en comparació amb els 15 de la Xina i els 3 d'Europa. Tot i que els Estats Units mantenen el lideratge en quantitat, l'informe indica que els models xinesos han reduït ràpidament la diferència en la qualitat en quatre indicadors clau de rendiment una mitjana del 80 %.¹⁷⁶

Un estudi del Massachusetts Institute of Technology (MIT) indica que la Xina supera els Estats Units en el mercat global de models d'intel·ligència artificial oberts. Concretament, els models oberts de la Xina tenen una quota de mercat del 17 %, per sobre del 15,8 % nord-americà. Els models oberts (que els desenvolupadors poden descarregar, modificar i integrar de manera gratuïta) faciliten que les empreses emergents creïn productes i que els investigadors els millorin. L'impuls de la Xina per llançar models oberts contrasta amb l'enfocament tancat de la majoria de les grans empreses tecnològiques dels Estats Units, com Google, OpenAI i Anthropic, malgrat que l'Administració de Trump anima a fer models oberts en el marc de l'estratègia AI Action Plan.¹⁷⁷

En relació amb el desenvolupament de patents, els Estats Units obtenen resultats lleugerament superiors als de la Xina, amb un domini clar en la IA generativa, però la Xina destaca en alguns subcamps significatius, com la visió per computador aplicada a la vigilància

¹⁷⁵ OCDE (2025), [OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2025](#).

¹⁷⁶ Universitat de Stanford (2025), [The 2025 AI Index Report](#).

¹⁷⁷ Heikkilä, M. (2025), "[China leapfrogs US in global market for 'open' AI models](#)", Financial Times.

i als sistemes autònoms, o la IA per a drons i vehicles aeris. La Unió Europea queda a molta distància i només destaca en la IA aplicada al sector mèdic.¹⁷⁸

L'endarreriment de la Unió Europea es fa palès també en la inversió privada en intel·ligència artificial, que va ascendir a 11.000 milions d'euros el 2023, sis vegades menys que els 67.000 milions que s'hi van invertir als Estats Units.¹⁷⁹

Semiconductors: el motor de la digitalització

Els semiconductors tenen una importància estratègica en l'era digital: des dels més punters, que s'utilitzen per a la IA, la robòtica humanoide o els drons autònoms, fins als més tradicionals, utilitzats en aplicacions del dia a dia, com en els vehicles, la maquinària industrial o els sensors de tot tipus.

La indústria global dels semiconductors es troba en un període de creixement i s'estima que el sector tindrà un valor d'1 bilió de dòlars l'any 2030. Aproximadament el 70 % d'aquest creixement vindrà de la indústria automobilística, la connectivitat, la computació i l'emmagatzematge de dades, el darrer segment dels quals és la font de creixement principal.

La fabricació dels semiconductors és un dels processos més complexos i sofisticats de tota la indústria manufacturera, ja que requereix una precisió a escala nanomètrica. A més, la cadena de valor és altament complexa i cada etapa del procés de producció és dependent de les altres. L'alta demanda d'innovació constant en cada etapa fa que cap país pugui concentrar tot el procés de producció al seu territori i que cadascun s'hagi hagut d'especialitzar en alguna etapa. Els Estats Units lideren les activitats intensives en R+D, especialment el disseny, amb Europa en segon terme; Taiwan-Xina és experta en la fabricació dels semiconductors més punters, amb TSMC com a empresa destacada; la Xina és un dels fabricants i assembladors principals dels semiconductors més estàndards; el Japó és expert en materials i química; i els països del sud-est asiàtic, com Malàisia, ho són en assemblatge.

La indústria de semiconductors s'enfronta a reptes significatius. L'escassetat de semiconductors durant la pandèmia de covid va exposar la fragilitat de les cadenes de valor, cosa que ha impulsat els governs a apropar-ne la fabricació al seu país.

Paral·lelament, els Estats Units i la Xina lliuren una batalla tecnològica al voltant dels semiconductors punters, que són clau per a aplicacions tecnològiques de futur com la intel·ligència artificial o les tecnologies vinculades a la guerra. Els Estats Units han prohibit la venda de semiconductors punters a la Xina, que ha respost imposant restriccions a l'exportació de gal·li i germani, claus en la cadena de valor. Aquestes accions van combinades

¹⁷⁸ García-Herrero, A. i Krystyanczuk, M. (2025), "[What can Europe learn from China's critical-tech innovation push?](#)", Bruegel.

¹⁷⁹ Portillo, J. (2025), "[La inversión europea en IA es seis veces inferior a la estadounidense](#)", Expansión.

amb negociacions i treves, donada la importància cabdal dels semiconductors a l'economia. La voluntat xinesa de recuperar la sobirania de Taiwan-Xina (puntera en la indústria dels semiconductors) pot fer escalar aquesta guerra tecnològica a l'esfera militar (vegeu l'apartat 2.1).

El desenvolupament de patents és similar entre els Estats Units i la Xina. Els Estats Units són líders indiscutibles en la fase de més valor afegit, la de disseny, mentre que el lideratge de la Xina es basa en subcamps intensius en maquinari i orientats a la producció, amb un enfocament clar en l'apilament 3D per a memòries d'alta densitat, una tecnologia fonamental per als dispositius d'IA més avançats. La Unió Europea, en canvi, va molt endarrerida i només destaca en electrònica de potència i litografia gràcies a l'empresa neerlandesa ASML.¹⁸⁰

Quàntica: la revolució que ha de venir

Les tecnologies quàntiques, incloent-hi la computació, les comunicacions i la sensòrica, són molt incipients. La computació quàntica utilitza bits quàntics, o qubits, per permetre un processament més ràpid de càlculs complexos; les comunicacions quàntiques fan servir els principis de la mecànica quàntica per millorar dràsticament la seguretat de les comunicacions, i els sensors quàntics utilitzen principis similars per permetre mesures extremament precises a escala atòmica.

La computació quàntica representa l'oportunitat econòmica principal de les tres tecnologies quàntiques i podria generar entre 1 i 2 bilions de dòlars d'aquí al 2035. Es preveu que els primers ordinadors quàntics aptes per a usos del dia a dia i capaços de resoldre problemes actualment inviables amb ordinadors clàssics arribin cap al 2030, tot i que hi ha projeccions més conservadores que situen aquest moment entre el 2035 i el 2040. Sigui quan sigui, aconseguir-ho requerirà inversions importants en maquinari.

Assolir el ple rendiment dels ordinadors quàntics representarà una amenaça important per als estàndards de xifratge actuals, que protegeixen moltes comunicacions i dades. Els algorismes quàntics poden permetre als ordinadors quàntics trencar aquests mètodes de xifratge, cosa que podria comprometre dades sensibles a tot el món.

Davant tanta impredictibilitat de quan arribarà el ple desenvolupament tecnològic, és necessària la intervenció estatal per assegurar inversions. Els Estats Units, el Canadà, França, Israel, el Japó i el Regne Unit han impulsat programes i inversions per fer de la quàntica una prioritat nacional. La Comissió Europea ha adoptat recentment una [Estratègia Quàntica](#) per posicionar Europa com a líder mundial en tecnologia quàntica abans del 2030.

¹⁸⁰ García-Herrero, A. i Krystyanczuk, M. (2025), "[What can Europe learn from China's critical-tech innovation push?](#)", Bruegel.

La contribució més destacada, però, és la de la Xina. Fins al 2023, la Xina havia invertit 15.300 milions de dòlars en finançament públic, més del doble del finançament públic i privat dels Estats Units. El lideratge xinès és destacat en les comunicacions quàntiques: ha construït la xarxa de comunicació quàntica més gran del món, que s'estén per més de 10.000 quilòmetres i integra la distribució de claus quàntiques, una tecnologia que augmenta la seguretat de les comunicacions i permet detectar intromissions de manera molt precisa. La Xina també ha llançat dos satèl·lits quàntics que permeten el desplegament de comunicacions quàntiques a altres països, com Sud-àfrica, el març del 2025.¹⁸¹

Els Estats Units dominen clarament pel que fa a les patents en la majoria dels subcampus quàntics, especialment la computació quàntica, mentre que els avenços de la Xina i de la Unió Europea són similars. La Xina destaca en els sensors quàntics i la Unió Europea en fotònica quàntica.¹⁸²

Matèries primeres indispensables per a les tecnologies crítiques

Les matèries primeres crítiques són indispensables per a la fabricació i el desplegament de les tecnologies fundacionals, però també les tecnologies duals (vegeu l'apartat 2.2). Per exemple, les terres rares són vitals per a productes com ara vehicles elèctrics, turbines eòliques, robots humanoides o avions de combat.

El creixement de la importància d'aquestes tecnologies i la necessitat dels estats d'assegurar la sobirania tecnològica impulsa la demanda d'aquests recursos: la demanda de liti va augmentar gairebé un 30 % el 2024, mentre que la de níquel, cobalt, grafit i terres rares va créixer entre un 6 i un 8 %.¹⁸³

L'emergència de la IA dels últims mesos, que ha provocat una inversió desorbitada en centres de dades i semiconductors especialitzats, farà augmentar encara més la demanda d'aquests materials, especialment del coure. També hi tindran un paper clau les tecnologies vinculades al sector de la seguretat i la defensa, com els drons, els radars, els míssils i les ulleres de visió nocturna, molt intensives en minerals.¹⁸⁴

L'augment de la demanda d'aquests minerals afronta un risc d'aprovisionament elevat a causa de l'alta concentració de l'oferta en pocs països, especialment per al liti, les terres rares, el cobalt, el níquel i el coure. La Xina és un actor molt destacat tant en la fase d'extracció com en el processament de la majoria dels minerals crítics; en aquesta última baula, domina 19

¹⁸¹ Council on Foreign Relations (2025), [US Economic Security. Winning the Race for Tomorrow's Technologies](#).

¹⁸² García-Herrero, A. i Krystianczuk, M. (2025), ["What can Europe learn from China's critical-tech innovation push?"](#), Bruegel.

¹⁸³ IEA (2025), [Global Critical Minerals Outlook 2025](#).

¹⁸⁴ McKinsey (2025), [Global Materials Perspective 2025](#).

dels 20 minerals principals, amb una quota de mercat mitjana del 70 % (arriba al 90 % en el cas de les terres rares i supera el 70 % en el cobalt, el 60 % en el liti i el 40 % en el coure).

Les restriccions a l'exportació i els riscos per a la seguretat del subministrament estan proliferant. Des del 2023, les autoritats xineses han anunciat diverses mesures restrictives en els minerals següents: gal·li i germani (juliol del 2023), grafit (octubre del 2023), antimoni (agost del 2024), tungstè i tel·luri (febrer del 2025), gadolini, disprosi i terbi (terres rares, abril del 2025), holmi, erbi, tuli, europi i iterbi (terres rares), i tecnologia per refinar les terres rares (octubre del 2025). Tots aquests materials sustenten tecnologies clau com la IA, l'energia renovable o les aplicacions de defensa.¹⁸⁵

La dependència europea és molt evident: els països de la zona euro depenen de la Xina per a prop del 70 % de les seves importacions de terres rares, mentre que més del 80 % de les grans empreses europees es troben a menys de tres intermediaris d'un productor xinès d'aquests materials.¹⁸⁶

La concentració excessiva i l'augment de les restriccions a les exportacions és un dels punts més sensibles en l'estratègia per assolir una certa autonomia estratègica per als països amb baixa disponibilitat de recursos. Davant d'aquests reptes, la Unió Europea ha posat en marxa polítiques per reduir vulnerabilitats en l'aprovisionament de matèries primeres i assegurar l'autonomia estratègica. D'una banda, ha adoptat polítiques com la Critical Raw Materials Act, la Net-Zero Industry Act o la Plataforma de Tecnologies Estratègiques per a Europa i, d'altra banda, ha arribat a acords amb països rics en minerals (com Xile, el Japó o Noruega). La darrera acció de la Comissió ha estat adoptar, el 2025, una llista amb 13 projectes estratègics sobre matèries primeres crítiques situats fora de territori continental de la Unió Europea (inclosos Groenlàndia, el Canadà, el Kazakhstan, Ucraïna i Sud-àfrica) per diversificar les fonts de subministrament i incrementar la seguretat econòmica. Aquesta llista de projectes complementa els 47 projectes existents dins la Unió Europea (vegeu la figura 15).¹⁸⁷ Recentment, ha adoptat el Pla d'Acció RESourceEU, que mobilitzarà 3.000 milions d'euros durant el 2026 per assegurar el subministrament a la UE de matèries primeres crítiques, com ara terres rares, cobalt o liti.¹⁸⁸

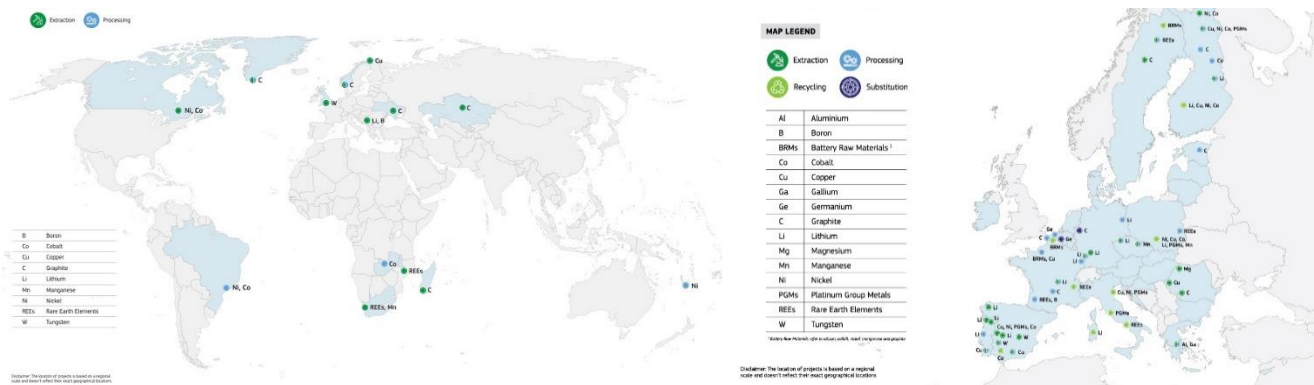
¹⁸⁵ Risse, M. (2025), "[A Widening Net: A Short History of Chinese Export Controls on Critical Raw Materials and Their Usage](#)", Global Trade Alert.

¹⁸⁶ Banin, M. (2025), "[How vulnerable is the euro area to restrictions on Chinese rare earth exports?](#)", Banc Central Europeu.

¹⁸⁷ Comissió Europea (2025), "[Commission selects 13 Strategic Projects in third countries to secure access to raw materials and to support local value creation](#)".

¹⁸⁸ Comissió Europea (2025), "[Commission adopts RESourceEU to secure raw materials, reduce dependencies and boost competitiveness](#)".

Figura 15. Projectes fora de la Unió Europea (esquerra) i a dins de la Unió Europea (dreta) per a l'extracció, el processament, el reciclatge i la substitució de matèries primeres crítiques

Font: Comissió Europea, 2025

Una altra alternativa recent és la creació de reserves estratègiques de minerals per assegurar-ne un mínim en cas d'urgència. La Comissió Europea ha anunciat que crearà un centre de matèries primeres crítiques per supervisar, comprar conjuntament i emmagatzemar minerals,¹⁸⁹ mentre que els Estats Units, mitjançant el Pentàgon, ja emmagatzemen aliatges, metalls, terres rares, minerals i metalls preciosos valorats en 1.300 milions de dòlars, que ara volen ampliar per valor de fins a 1.000 milions de dòlars més en cobalt, antimoni, tàntal i escandi.¹⁹⁰

La demanda creixent de minerals per a les tecnologies punteres, combinada amb la concentració excessiva de l'oferta, està fent que s'explorin noves vies d'explotació de minerals. Tot i que els horitzons temporals encara són llargs, ja hi ha sobre la taula la mineria submarina¹⁹¹ i, encara a més llarg termini, la mineria lunar i espacial.¹⁹²

¹⁸⁹ Hancock, A., i Hodgson, C. (2025), "[Europe struggles to catch up in race to stockpile critical minerals](#)", Financial Times; Hancock, A. i Bounds, A. (2025), "[EU plans minerals stockpile centre to stop US snapping up supplies](#)", Financial Times.

¹⁹⁰ Hodgson, C. et al. (2025), "[Pentagon steps up stockpiling of critical minerals with \\$1bn buying spree](#)", Financial Times.

¹⁹¹ Ashford, O. (2025), "[What We Know About Deep-Sea Mining — and What We Don't](#)", World Resources Institute.

¹⁹² Cohen, A. (2025), "[Moon Mining May Solve The EU's Energy Resource Problems—But Not Today](#)", Forbes.

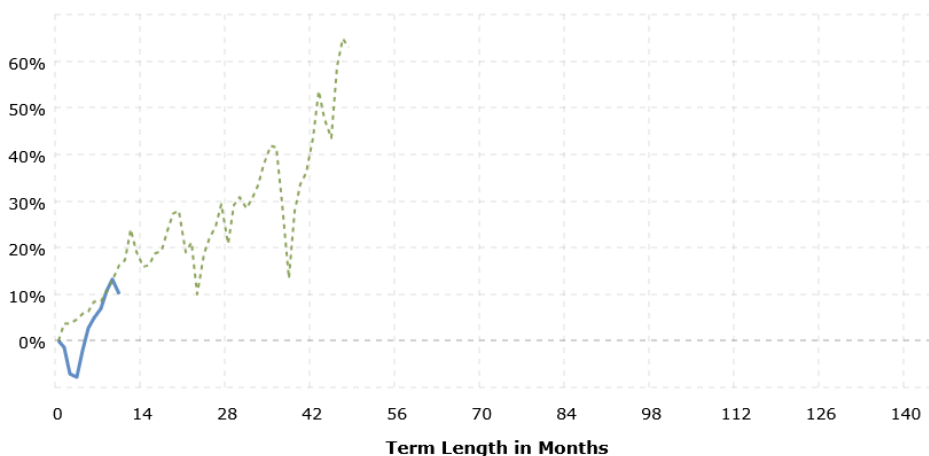
4.2. La carrera per la sobirania tecnològica

El tecnonacionalisme intervencionista nord-americà

La segona legislatura de Donald Trump segueix un camí similar a la primera pel que fa a l'enfocament tecnològic: d'una banda, continua amb la guerra comercial contra la Xina (vegeu l'apartat 3.1) per evitar que el gegant asiàtic domini les tecnologies fundacionals, com la IA o els semiconductors punters, i per afavorir el lideratge de les grans empreses nord-americanes; d'altra banda, continua tenint una agenda i unes polítiques molt favorables a les grans corporacions de Silicon Valley.

De fet, el primer mandat de Trump ja va ser molt favorable als gegants tecnològics, com ho prova el fet que l'S&P 500 va revalorar-se un 70 % entre el 2015 i el 2019; en els pocs mesos del seu segon mandat, malgrat els vaivens en la política aranzelària, l'indicador principal de les corporacions tecnològiques americanes s'ha revalorat ja un 10% i ha assolit màxims històrics.

Figura 16. Revaloració de l'S&P 500 durant els mandats de Trump

Nota: en verd, el primer mandat de Trump; en blau, el segon mandat (fins al novembre del 2025).

Font: Macrotrends

El seu segon mandat segueix, doncs, una trajectòria favorable als gegants tecnològics nord-americans. Hi ajuden les donacions milionàries de les grans tecnològiques de Silicon Valley al comitè inaugural de Trump i el suport a la iniciativa de la primera dama, Melania Trump, per afavorir l'ensenyament de la IA a la infància nord-americana.

La novetat del segon mandat és, però, l'impuls intervencionista de l'Administració de Trump. La compra estatal del 9,9 % d'Intel per 8.900 milions de dòlars, que converteix el Govern dels Estats Units en un dels accionistes principals de l'empresa, planteja dubtes importants sobre com aquesta associació influirà en altres empreses i en els mercats. Tot i que en altres

ocasions el Govern dels Estats Units havia comprat participacions d'empreses, se solia fer per evitar que una gran corporació fes fallida, cosa que no és el cas d'Intel. L'argument és diferent: els xips que Intel dissenya i fabrica són cada vegada més indispensables per a la seguretat nacional i s'utilitzen en una àmplia gamma d'indústries.¹⁹³

L'acord amb Intel s'ha de sumar a l'aprovació de l'adquisició de US Steel per part de la japonesa Nippon Steel a canvi d'una «acció daurada» per al Govern (poder de veto en certes decisions estratègiques) i a l'aprovació que el Pentàgon es convertís en l'accionista principal d'MP Materials, l'operador de l'única mina de terres rares activa dels Estats Units. Aquestes mesures han generat moltes crítiques dins del mateix Partit Republicà, ja que van en contra de l'ortodòxia republicana, que defensa el capitalisme de lliure mercat i s'oposa a les intervencions de l'Estat en el món empresarial nord-americà.¹⁹⁴

El que persegueix Trump en aquest mandat és internalitzar la producció tecnològica als Estats Units, especialment dels semiconductors, cosa que ja va intentar durant el primer mandat de manera infructuosa. En el marc de la guerra aranzelària, Trump ha amenaçat amb aranzels del 100 % a les importacions de semiconductors per forçar que aquests es fabriquin als Estats Units (això ha provocat ja moviments com el d'Apple, que va comunicar que augmentaria a 600.000 milions de dòlars les inversions productives al país,¹⁹⁵ o de la taiwanesa TSMC, que va anunciar que invertiria 165.000 milions de dòlars en cinc fàbriques a Arizona).¹⁹⁶

El [Pla d'Acció en IA](#) de l'Administració de Trump preveu també internalitzar la fabricació de components crítics per als semiconductors, incloent-hi els productes químics, les plaques dels circuits impresos i els substrats dels circuits integrats. A més d'aquest Pla d'Acció en IA, Trump ha posat en marxa la [Missió Genesis](#), un gran projecte publico-privat liderat pel Departament d'Energia i amb la participació de grans empreses tecnològiques, com Nvidia, Anthropic, OpenAI, Google i Amazon, amb l'objectiu de crear la plataforma d'IA més potent del món per accelerar descobriments científics. El projecte, comparable amb el Projecte Manhattan i el programa Apol·lo, pretén respondre a la competència amb la Xina i situar la IA al centre de la sobirania nacional. La plataforma es preveu operativa en algun repte científic important abans del setembre del 2026.¹⁹⁷

Tanmateix, Trump combina aquesta estratègia de *reshoring* tecnològic amb retallades massives al finançament científic dels Estats Units, que és l'origen del coneixement acumulat a les empreses. Les propostes de Trump inclouen retallades a la National Science Foundation (de 9.000 milions de dòlars a 3.900), al US Department of Health and Human Services

¹⁹³ Grabenstein, H. (2025), "[What you need to know about the government's 10% stake in Intel](#)", PBS.

¹⁹⁴ McCormick, M. i Fontanella-Khan, J. (2025), "[Dirigiste-in chief: Trump opens the door to 'state-run capitalism'](#)", Financial Times.

¹⁹⁵ DW (2025), "[Trump anuncia aranceles del 100 % a chips y semiconductores](#)".

¹⁹⁶ RTVE (2025), "[Trump anuncia una inversión de 165.000 millones de dólares para impulsar la industria de semiconductores en EE.UU.](#)".

¹⁹⁷ Hudson, R. (2025), "[New US plan for 'AI in science' could change how research is done, for better or worse](#)", Science Business.

(retallada del 26,2 % del pressupost), a l'Environmental Protection Agency (retallada del 55 % del pressupost, equivalent a 5.000 milions de dòlars) i a la NASA (retallada del 26 % del pressupost, equivalent a 6.000 milions de dòlars).¹⁹⁸ Malgrat que han estat suavitzades pel Congrés, aquestes mesures, juntament amb les traves imposades en matèria d'immigració que frenen l'atracció de talent forà, amenacen de minar la innovació, que ha estat central per a la fortalesa econòmica del país durant dècades.

L'avenç tecnològic xinès

La Xina fa anys que subvenciona massivament sectors i tecnologies clau per a l'economia mundial per dominar-los, alhora que s'ha fet amb el control de les cadenes de subministrament dels minerals crítics. Això ha provocat que amenaci ja el lideratge tecnològic dels Estats Units i ha fet que la Unió Europea, fins fa uns anys líder en determinats sectors, sigui ara un actor cada vegada més residual.

Aquest sorpasso es deu a la inversió massiva en R+D: segons l'OCDE, l'any 2023 la Xina va invertir-hi 781.000 milions de dòlars i els Estats Units, 823.000 milions de dòlars, un canvi radical respecte del 2007, quan la despesa en R+D de la Xina era de 136.000 milions de dòlars, menys d'un terç dels 462.000 milions de dòlars dels Estats Units. Malgrat que la majoria prové de l'Estat, el nombre d'institucions d'R+D corporatives gairebé s'ha triplicat des del 2015 i ja supera les 150.000, i el nombre de personal dedicat a l'R+D corporativa gairebé s'ha duplicat i ja arriba als 5 milions de persones. La Xina també està formant anualment uns 50.000 doctorands (PhD) en els camps de la ciència, la tecnologia, l'enginyeria i les matemàtiques, en comparació amb uns 34.000 de les universitats dels Estats Units.¹⁹⁹

El 2015 va suposar un abans i un després: el govern de Xi Jinping va llançar el programa Made in China 2025, una política industrial per convertir la Xina en líder en tecnologies emergents. Deu anys després, el pla ha estat un èxit: de les tretze tecnologies prioritzades, la Xina ha aconseguit una posició de lideratge global en cinc d'elles: drons, panells solars, grafè, tren d'alta velocitat, i vehicles elèctrics i bateries de liti. Alhora, ha creat empreses tecnològiques líders mundials, com BYD en vehicles elèctrics, CATL en bateries de liti, Alibaba en intel·ligència artificial i Huawei en connectivitat, que, gràcies a la Belt and Road Initiative i la Digital Silk Road Initiative, tenen presència arreu del món.²⁰⁰

Paral·lelament, el Govern xinès està invertint de manera massiva en intel·ligència artificial, tecnologies quàntiques i biotecnologia (900.000 milions de dòlars durant la darrera dècada, més del triple del que han invertit els Estats Units) i fa avenços ràpids en els models d'IA, les comunicacions quàntiques i la innovació biotecnològica, amb l'objectiu de dominar sectors

¹⁹⁸ Vasquez, K. et al. (2025), "[Proposed White House budget would slash science funding](#)", Chemical & Engineering News.

¹⁹⁹ White, E. (2025), "[Is China winning the innovation race?](#)", Financial Times.

²⁰⁰ Bloomberg News (2025), "[US Efforts to Contain Xi's Push for Tech Supremacy Are Faltering](#)".

clau. També disposa d'un quasimonopoli en l'extracció i el refinament dels minerals crítics, cosa que els permet «weaponitzar» les cadenes de subministrament d'aquests minerals.

Actualment, el Partit Comunista xinès es troba en plena preparació del XV Pla Quinquennal (2026-2030), que es publicarà el març del 2026. Malgrat l'hermetisme, s'ha filtrat que l'accent es posarà en qüestions de tecnologia i de seguretat, apostant per ampliar la inversió en tecnologies punteres (especialment en IA, robòtica, quàntica i energies renovables) i modernitzar les indústries tradicionals per crear nous motors de creixement, augmentar la productivitat i trencar el domini nord-americà en les tecnologies clau. Els pròxims cinc anys seran un període crucial perquè la Xina assoleixi l'objectiu del 2035: duplicar en quinze anys el PIB del 2020.²⁰¹

El retrocés imparable de la sobirania tecnològica europea

Europa està perdent la cursa de la competitivitat davant dels Estats Units i la Xina a causa del seu dèficit en inversió en R+D, que és un 35 % inferior a l'estatunidenc (el 2,3 % del PIB europeu en comparació amb el 3,5 % del PIB nord-americà, segons dades de l'OCDE) i es concentra en tecnologies tradicionals com l'automoció, en contrast amb l'aposta americana i xinesa per camps emergents com la biotecnologia, els semiconductors i la intel·ligència artificial.²⁰²

Un any després de la publicació de l'[informe Draghi](#), el seu autor creu que Europa ha empitjorat a causa de la no reducció de les dependències estratègiques, la inestabilitat geopolítica i comercial, i la lentitud de la Unió Europea per resoldre els seus obstacles. Draghi demana a la Unió Europea que inverteixi massivament en innovació i, en aquest sentit, demana que el futur Fons Europeu de Competitivitat 2028-2034 disposi d'una bona dotació pressupostària. De fet, considera insuficient la proposta de la Comissió Europea per a l'Horizon Europe 2028-2034 (175.000 milions d'euros). En el seu informe, Draghi demanava inversions públiques i privades per valor de 800.000 milions d'euros anuals, que ha elevat enguany a 1,3 bilions, i considera que per fer-hi front és necessari l'endeutament conjunt.

Draghi també incideix en el fet que la propera revisió de les ajudes de l'Estat i les normes de competència per a les fusions, prevista per al 2027, arribarà massa tard. A més, considera que la Unió Europea hauria d'aprofitar tot el potencial de la contractació pública per crear mercats a Europa, particularment en els semiconductors per a la indústria de defensa i en l'acer i l'alumini sostenibles.²⁰³

²⁰¹ Abril, G. (2025), "[China sitúa la tecnología y la seguridad en el centro de su nuevo plan quinquenal](#)", El País.

²⁰² Portillo, J. (2025), "[La inversión europea en IA es seis veces inferior a la estadounidense](#)", Expansión.

²⁰³ Gómez, M. (2025), "[Draghi lanza la voz de alarma a la UE: 'La inacción amenaza nuestra competitividad y nuestra soberanía'](#)", El País.

Segons un estudi del Banc Europeu d'Inversions, es calcula que caldrien entre 13.000 i 16.000 milions d'euros fins al 2030 per construir i actualitzar les infraestructures tecnològiques (instal·lacions, equips, capacitats i recursos que donen suport al desenvolupament, les proves i l'escalada de tecnologies abans que arribin al mercat) a la Unió Europea, fet que suposa augmentar les inversions en més del 200 % en els propers cinc anys respecte als nivells actuals. Els sectors amb més necessitat d'inversió són els semiconductors i l'energia neta, seguits de les tecnologies quàntiques, la intel·ligència artificial i les dades, així com l'aeronàutica i l'espai.²⁰⁴

La Unió Europea té una dependència excessiva en sectors clau, com el digital, que l'exposa a riscos com la vulnerabilitat de la seguretat de les dades, les disrupcions de serveis, l'espionatge o la coerció econòmica. L'última prova d'això és el cas Nexperia, filial xinesa de xips destinats a l'automoció ubicada als Països Baixos, en què el setembre del 2025 el Govern neerlandès va voler assumir el control de l'empresa per evitar interferències del Govern xinès. Pequín va reaccionar-hi vetant l'exportació de determinats components fabricats a la Xina, cosa que va fer saltar les alarmes a les firmes automobilístiques europees, que van anunciar aturades de producció si no es recuperava la normalitat. Finalment, l'executiu neerlandès es va tirar enrere i es van reprendre les exportacions xineses, de manera que es va evitar una nova crisi del sector de l'automoció europeu, però es va fer palesa la vulnerabilitat tecnològica d'Europa.²⁰⁵

La Comissió Europea recomana una sèrie d'actuacions per fer front a la decadència tecnològica europea: assegurar un desenvolupament segur de la IA a Europa, alineat amb els valors europeus, i preparar-se per als canvis que la IA generarà; influir en l'establiment d'estàndards globals en àrees clau de la IA i posicionar-se com a líder mundial en la configuració d'innovacions ètiques i segures; reforçar la seva sobirania tecnològica en àmbits crucials i consolidar el seu paper com a soci regional de confiança; eliminar la fragmentació de polítiques de governança tecnològica dins la Unió Europea, i simplificar la burocràcia, especialment per a les pimes.²⁰⁶

En relació amb la IA, la Unió Europea va presentar a l'octubre del 2025 l'[Estratègia Apply AI](#), dissenyada per millorar la competitivitat dels sectors estratègics i enfortir la sobirania tecnològica de la Unió Europea. Té com a objectiu impulsar l'adopció i la innovació en intel·ligència artificial arreu d'Europa, especialment entre les pimes. També promou una política de compra europea, especialment al sector públic, amb èmfasi en les solucions d'IA de codi obert. L'Estratègia consta de 3 seccions:

²⁰⁴ Banc Europeu d'Inversions (2025), [Unlocking innovation: Addressing the funding needs of EU technology infrastructures](#).

²⁰⁵ Granda, M. (2025), "[China permetrà la exportación de chips de Nexperia para "uso civil" y trae paz al automóvil europeo](#)", Cinco Días.

²⁰⁶ Comissió Europea (2025), [2025 Strategic Foresight Report](#).

- Projectes insígnia sectorials, amb mesures per impulsar l'adopció de la IA en deu sectors industrials clau i en el sector públic. Els sectors inclouen: salut i indústria farmacèutica; mobilitat, transport i automoció; robòtica; fabricació, enginyeria i construcció; clima i medi ambient; energia; agroalimentació; defensa, seguretat i espai; comunicacions electròniques, i sectors culturals, creatius i mitjans de comunicació.
- Mesures de suport i accions per incrementar la sobirania tecnològica de la Unió Europea i adopció de la IA. Es reforça el paper dels *European digital innovation hubs*, transformats en *experience centres for AI*, que esdevenen punts d'accés a l'ecosistema d'innovació en IA de la Unió Europea. Això inclou *AI factories* i *AI gigafactories* (com la del BSC), instal·lacions de proves i experimentació en IA, i *regulatory sandboxes* per a IA. També es preveuen mesures per preparar una força laboral adaptada a la IA.
- La creació d'un nou sistema de governança, l'Apply AI Alliance, que reuneix proveïdors d'IA, líders industrials, el món acadèmic i el sector públic, per garantir que les accions polítiques responguin a les necessitats reals.

4.3. Implicacions a Catalunya

Alta dependència tecnològica de la Xina

Catalunya, com la resta d'Europa, té una manca de competitivitat tecnològica davant de les grans empreses nord-americanes i xineses. En les tecnologies per a les transformacions digital i verda, Catalunya té una alta dependència de la Xina. Com s'observa a la taula 2, destaca l'alta dependència de la Xina en productes com els vehicles elèctrics, l'emmagatzematge de dades, els telèfons intel·ligents i els equips de transmissió de dades, els panells fotovoltaics, les bombes de calor industrials, els imants permanents i els drons. Altres tecnologies, com les bateries d'ió liti, els robots industrials o les impressores 3D, provenen majoritàriament de països de la Unió Europea, en especial d'Alemanya.

Taula 2. Importació de productes tecnològics a Catalunya (2024)

Producte	Importació 2024 (M€)	% de fora de la UE	Països d'origen principals		
Vehicles elèctrics	2.208,7	69,5 %	Xina (55,3 %)	Països Baixos (15,9 %)	Alemanya (11,9 %)
Semiconductors	661,0	57,3 %	Alemanya (29,2 %)	Xina (29,1 %)	Països Baixos (7,8 %)
Emmagatzematge de dades	439,8	77,2 %	Xina (53,1 %)	Alemanya (9,1 %)	Estats Units (7,1 %)
Telèfons intel·ligents i equips de transmissió de dades	439,1	75,2 %	Xina (30,7 %)	Taiwan-Xina (15,3 %)	Vietnam (11,5 %)
Bateries d'ió liti	330,5	22,9 %	Alemanya (44,8 %)	República Txeca (28,5 %)	Xina (15,4 %)
Robots industrials	161,4	27,3 %	Alemanya (51,5 %)	Japó (16,1 %)	Suècia (12,0 %)
Panells fotovoltaics	141,6	88,6 %	Xina (86,1 %)	Alemanya (5,6 %)	Portugal (2,7 %)
Impressores 3D	110,0	21,8 %	Alemanya (29,8 %)	Itàlia (18,8 %)	Àustria (13,1 %)
Bombes de calor	46,2	56,4 %	Xina (55,5 %)	Itàlia (29,0 %)	França (11,9 %)
Imants permanents	30,8	47,2 %	Xina (44,1 %)	Alemanya (18,6 %)	Itàlia (11,1 %)
Llançadores i satèl·lits	30,3	39,8 %	Estats Units (23,9 %)	Alemanya (23,6 %)	França (15,5 %)
Turbines eòliques	22,1	99,0 %	Índia (98,7 %)	-	-
Drons	14,3	95,0 %	Xina (94,1 %)	-	-

Nota: es distingeix entre els productes amb alta dependència de la Xina (salmó); amb alta dependència dels Estats Units (gris); amb alta dependència d'altres països, sigui geopolític o per distància geogràfica (gris), i amb alta dependència dels països europeus (blanc).

Font: ACCIÓ, a partir de les dades d'ICEX-Estacom

Alta dependència en matèries primeres crítiques

Catalunya té risc de subministrament de matèries primeres crítiques per a les transicions digital i verda. Les importacions de matèries primeres són baixes pel fet que Catalunya encara no és protagonista en la fabricació de tecnologies clau per a les transicions digital i verda, com s'observa a la taula 3. Ara bé, hi ha dependència de certs països, com la Xina (titani, germani, terres rares, cobalt, magnesi, grafit i gal·li), la República Democràtica del Congo i Xile (coure), el Brasil i l'Índia (manganès), i Perú (borat), cosa que augmenta el risc de subministrament en cas de tensions geopolítiques, desastres naturals o canvis en les polítiques comercials. També es pot observar que moltes matèries primeres s'importen de països europeus, com Alemanya o Bèlgica, però l'origen real es troba en els països rics en minerals.

Les dependències aniran en augment a mesura que augmenti el nombre de projectes tecnològics a Catalunya. Per això, és necessari tenir una estratègia que prevegi els diferents escenaris possibles, com un augment sobtat dels preus o l'escassetat de matèries primeres.

Taula 3. Importació de matèries primeres a Catalunya (2024)

Matèria primera	Importació 2024 (M€)	% de fora de la UE	Països d'origen principals		
Coure	1.136,5	49,8 %	República Democràtica del Congo (18,7 %)	Xile (17,2 %)	França (14,0 %)
Níquel	28,3	41,0 %	Alemanya (19,0 %)	Bèlgica (11,9 %)	Sudàfrica (11,3 %)
Titani	18,9	45,4 %	Xina (39,2 %)	Alemanya (31,6 %)	França (9,0 %)
Cobalt	15,7	30,0 %	Bèlgica (58,5 %)	Xina (28,4 %)	Alemanya (9,8 %)
Magnesi	14,1	27,0 %	Alemanya (21,4 %)	Xina (20,6 %)	Itàlia (15,0 %)
Silici	13,9	32,3 %	Alemanya (30,2 %)	Països Baixos (18,7 %)	Malàisia (12,9 %)
Borat	3,8	84,2 %	Perú (49,7 %)	Xile (25,3 %)	Itàlia (10,8 %)
Terres rares	3,6	61,1 %	Xina (19,0 %)	Àustria (16,5 %)	Vietnam (12,7 %)
Manganès	3,4	87,6 %	Brasil (27,2 %)	Índia (23,6 %)	Xina (21,9 %)
Liti	3,1	18,7 %	Alemanya (30,7 %)	Països Baixos (11,9 %)	Brasil (11,8 %)
Germani	2,3	82,0 %	Xina (80,9 %)	França (12,5 %)	Luxemburg (2,7 %)
Tungstè	1,3	16,6 %	Alemanya (24,9 %)	Portugal (18,0 %)	Itàlia (17,6 %)
Grafit	1,2	38,2 %	Alemanya (42,0 %)	Xina (28,8 %)	Països Baixos (12,6 %)
Pal·ladi	0,6	4,1 %	Alemanya (87,3 %)	Itàlia (8,6 %)	Estats Units (2,5 %)
Gal·li	0,4	31,3 %	França (44,1 %)	Xina (28,8 %)	Luxemburg (15,6 %)

Nota: es distingeix entre els productes amb alta dependència de la Xina (salmó); amb alta dependència dels Estats Units (gris); amb alta dependència d'altres països, sigui geopolític o per distància geogràfica (gris), i amb alta dependència els països europeus (blanc).

Font: ACCIÓ a partir de les dades d'ICEX-Estacom

Posicionament com a regió tecnològica per a la IA, la quàntica i els semiconductors

Catalunya està avançant per posicionar-se com una regió de referència tecnològica a Europa, especialment en les tecnologies fundacionals, com la IA, la quàntica i els semiconductors.

Pel que fa a la intel·ligència artificial, el 2025 s'ha anunciat la nova [Estratègia Catalunya IA 2030](#), que té previst mobilitzar 1.000 milions d'euros fins al 2030 per implementar la IA a Catalunya per tal de guanyar competitivitat, millorar la qualitat de vida i garantir una prosperitat compartida, responsable, ètica i segura. El pla preveu actuacions en infraestructura, talent, investigació, IA a l'empresa i al sector públic, ètica i regulació, societat digital i projecció global de la IA catalana. Entre les actuacions, destaquen la creació de noves infraestructures, com ara un servei de núvol públic sobirà, la candidatura de la gigafactoria europea d'IA a Móra la Nova i l'augment dels centres de dades i de la connectivitat 5G i de banda ampla.²⁰⁷

Catalunya disposa d'una bona massa crítica per encarar el repte que suposa la intel·ligència artificial. El Barcelona Supercomputing Center és una infraestructura clau i recentment el Govern ha aprovat destinar 57,2 milions d'euros per posar en funcionament el supercomputador Mare Nostrum 5 i desenvolupar les tecnologies quàntiques i la intel·ligència artificial, a fi d'assegurar el lideratge europeu en el context internacional.²⁰⁸ Al Barcelona Supercomputing Center se li pot sumar, si la Comissió Europea hi dona llum verda, la gigafactoria d'IA a Móra la Nova, una infraestructura dissenyada per desenvolupar, entrenar i implementar models i aplicacions d'IA, amb una inversió superior als 3.000 milions d'euros. Catalunya disposa també de gairebé 500 empreses que presten serveis d'IA, amb una facturació superior als 2.150 milions d'euros, que donen feina a 14.500 treballadors.²⁰⁹

En quàntica, Catalunya disposa d'un ecosistema incipient, cosa rellevant tenint en compte que aquesta tecnologia es troba a les beceroles del seu desenvolupament i és clau estar-hi posicionats. Un centre de recerca clau és l'Institut de Ciències Fotòniques (ICFO), amb seu a Castelldefels, que investiga el futur a través de la llum i que és clau per generar coneixement en les tecnologies quàntiques. D'aquesta institució ja han nascut *spin-offs* líders en el desenvolupament de la quàntica a Europa, com Quside o Luxquanta. A més, Barcelona és seu, des del 2025, d'un ordinador quàntic, instal·lat al Barcelona Supercomputing Center (BSC), una infraestructura clau per fomentar la recerca i la innovació en aquest àmbit.

El Govern de la Generalitat vol dur a terme la Vall de la Quàntica, un projecte ambiciós que liderarà l'ICFO i que comptarà amb una inversió inicial de 5,5 milions d'euros d'un total de 43 milions d'euros en un període de cinc anys. Aquest projecte esdevindrà un eix estratègic per

²⁰⁷ Gispert, B. (2025), "[La Generalitat mobilitzarà 1.000 milions per al desplegament de la IA](#)", La Vanguardia.

²⁰⁸ Generalitat de Catalunya (2025), "[Aportació de més de 57 milions per sostenir l'activitat del Barcelona Supercomputing Center](#)".

²⁰⁹ ACCIÓ (2024), "[La intel·ligència artificial a Catalunya](#)".

consolidar Catalunya com un pol de referència en tecnologies quàntiques, impulsant la recerca d'avantguarda i la seva aplicació en sectors estratègics.²¹⁰

En els semiconductors, Catalunya presideix l'Aliança de Regions Europees de Semiconductors el 2026. Amb 31 regions participants, l'objectiu d'aquesta Aliança és focalitzar les regions en el desplegament de les polítiques d'impuls als semiconductors a Europa en el marc de la llei europea de xips. També el 2026, Catalunya acollirà el congrés principal de la indústria dels semiconductors d'Espanya.

Catalunya també es prepara per a la construcció de l'InnoFAB, una infraestructura capdavantera que convertirà Catalunya en un actor clau en el desenvolupament de semiconductors avançats, amb una sala blanca d'última generació de 2.000 m². El projecte preveu la creació d'un centre d'investigació i preproducció de xips que utilitzin materials alternatius al silici, amb aplicacions estratègiques en sectors com l'electrònica, la salut o l'energia. Amb una inversió total de 400 milions d'euros, l'InnoFAB s'emmarca dins del PERTE Xip i de l'European Chips Act.

Catalunya, amb 260 agents entre empreses i entitats, i més de 4.600 professionals altament qualificats dedicats als semiconductors,²¹¹ se situa d'aquesta manera entre les regions europees capdavanteres en la construcció d'un ecosistema de semiconductors que doti tot el continent de sobirania tecnològica i capacitat productiva.

D'entre els hàndicaps que amenacen el desplegament de les tecnologies fundacionals, destaquen per sobre de la resta el dèficit energètic i la manca de talent. Tant els semiconductors com la IA (especialment els centres de dades on s'hi desenvolupa) són intensius en energia. Amb el cessament de les plantes nuclears catalanes entre el 2030 i el 2035, i amb la poca implantació d'energia verda a Catalunya, el mercat energètic català es pot veure molt congestionat, cosa que pot dificultar l'atracció de nous projectes tecnològics intensius en energia, ja que l'accés a energia de baix cost és un requisit indispensable per a moltes empreses. Alhora, la xarxa elèctrica es troba congestionada, per la qual cosa és complicat introduir nous projectes electrointensius.

Pel que fa a la manca de talent, el nombre de treballadors de les TIC és de 168.300, un 3,7 % del total a Catalunya, per sobre de la mitjana europea, però el sector encara arrossega un dèficit de talent.²¹² El 80 % de les empreses tenen dificultats per trobar personal qualificat, especialment en IA, ciberseguretat i computació al núvol. Per abordar aquesta mancança, la Generalitat ha impulsat el Pacte Nacional pel Talent Digital, que busca doblar el talent disponible i ajustar millor l'oferta formativa a la demanda del mercat laboral, especialment mitjançant formació no reglada.

²¹⁰ Generalitat de Catalunya (2025), "[President Illa: "Impulsarem la Vall de la Quàntica per consolidar Catalunya com un pol de referència en tecnologies quàntiques"](#)".

²¹¹ ACCIÓ (2024), [Els semiconductors a Catalunya](#).

²¹² Cercle Tecnològic (2025), [Baròmetre del sector tecnològic a Catalunya](#).

Capítol 5.

Transició energètica lenta: els combustibles fòssils agreugen l'emergència climàtica

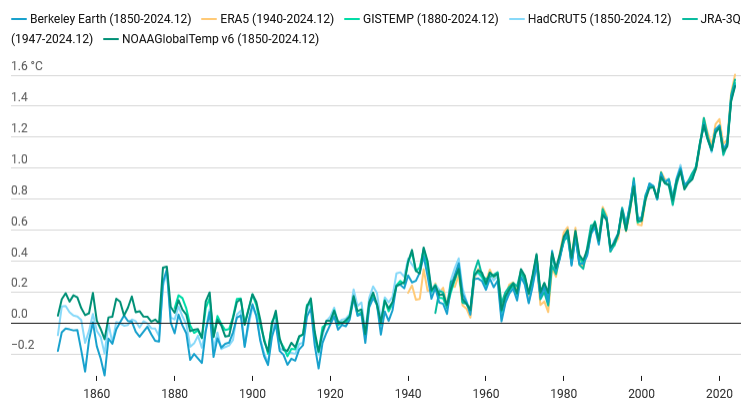
5. Transició energètica lenta: els combustibles fòssils agreugen l'emergència climàtica

5.1. Agreujament de l'emergència climàtica

Augment descontrolat de la temperatura

L'any 2024 ha estat el més calorós en 175 anys, des que se'n tenen registres, i el primer de sobrepassar el grau i mig per damunt dels nivells preindustrials, segons l'[informe anual de l'Organització Meteorològica Mundial](#). Els causants de l'augment de temperatura han estat la combinació de l'activitat humana amb altres factors com el fenomen meteorològic El Niño, que ha provocat la intensificació de les tempestes, i els desastres climàtics com els incendis de nova generació, especialment el que va afectar l'Amazones, el més greu en dues dècades.²¹³ Els mars també han assolit un escalfament rècord per vuitè any consecutiu.²¹⁴ L'Agència Internacional de l'Energia assenyala que les polítiques actuals, lluny de limitar l'escalfament global a 1,5 °C, ens encaminen cap a un escenari d'entre 2,5 i 3 °C superior pel 2050.²¹⁵ Copernicus, el programa d'observació de la Terra de la UE, preveu que el 2025 hagi estat el segon any més calorós de la història, només per darrere del 2024, i serà la primera vegada que la mitjana de tres anys (2023-2025) superi el llindar d'1,5 °C.²¹⁶

Figura 17. Diferència de la temperatura mitjana anual respecte de la mitjana entre el 1850 i el 1900

Font: Organització Meteorològica Mundial

²¹³ JRC (2025), "[Unprecedented Amazon fires in 2024 fuel record CO₂ emissions](#)".

²¹⁴ Organització Meteorològica Mundial (2025), "[State of the Global Climate 2024](#)".

²¹⁵ International Energy Agency (2025), "[World Energy Outlook 2025](#)".

²¹⁶ Copernicus (2025), "[Third-warmest October on record, 2025 to finish among the three warmest years](#)".

Un dels termòmetres de l'estat del planeta són els esculls de corall, que són ecosistemes essencials per a la vida marina. Segons l'informe [Global Tipping Points Report 2025](#), les aigües càlides han arribat ja a un punt crític, anomenat punt de no retorn, la superació del qual provoca canvis ràpids, imprevisibles i sovint irreversibles. Aquestes estructures subaquàtiques estan patint una mortalitat generalitzada i, si no s'atura l'escalfament global, corren el risc de desaparèixer completament. A més a més, s'alerta que el planeta està a punt de superar altres punts de no retorn com el desglaç irreversible de les capes de gel polars, el col·lapse de les corrents oceàniques clau i la mort progressiva de la selva amazònica.²¹⁷

La UE és una de les regions més afectades: el 2024 va ser l'any més calorós registrat a Europa, amb una temperatura mitjana d'1,5 °C per sobre de la mitjana dels últims trenta anys, a un ritme de 0,5 °C per dècada, més del doble que la mitjana mundial (0,2 °C per dècada). Els incendis forestals de l'estiu de 2025 a la UE han cremat més d'1 milió d'hectàrees, xifra rècord des que hi ha registres oficials. Altres fenòmens extrems, com les inundacions i les tempestes, van causar 335 morts i van afectar 413.000 persones a Europa el 2024. Les inundacions van ser les més generalitzades des de 2013, amb danys estimats en 18.000 milions d'euros, la major part a causa de les inundacions.²¹⁸ Entre el 1980 i el 2023, els efectes meteorològics extrems ja han causat pèrdues econòmiques per valor de 738.000 milions d'euros a la UE, el 22 % de les quals només entre el 2021 i el 2023, i els riscos no paren de multiplicar-se: megasequeres que comporten inseguretat alimentària i d'aigua, disruptions en infraestructures crítiques o en rutes de transport crítiques, etc.

La regió mediterrània ha patit de forma especial els efectes de la crisi climàtica. La conca mediterrània és una de les regions més vulnerables del món davant els impactes de l'escalfament global, i ja ha experimentat un augment de temperatura superior a l'1,5 °C respecte als nivells preindustrials (xifra superior a la mitjana mundial) i s'està escalfant un 20 % més ràpid que la resta del planeta.²¹⁹ Les onades de calor, l'erosió costanera, els incendis forestals, les sequeres o les inundacions són recurrents, i posen en risc els sistemes alimentaris, l'agricultura i el turisme regionals. A més, el Mediterrani és la regió amb més estrès hídric del món. En conjunt, els problemes derivats dels efectes de l'emergència climàtica ja han provocat pèrdues equivalents a prop del 20 % del PIB conjunt de les economies mediterrànies,²²⁰ mentre que l'escassetat d'aigua podria provocar una disminució del PIB d'entre el 6 % i el 14 % per a l'any 2050. A banda, la regió afronta riscos derivats de l'augment del nivell del mar: prop d'una quarta part del PIB costaner i una cinquena part de les zones urbanes costaneres són altament vulnerables a aquests canvis.

²¹⁷ Cerrillo, A. (2025), "[El planeta supera su primer punto de no retorno climático: la muerte de los arrecifes de coral](#)", La Vanguardia.

²¹⁸ Organització Meteorològica Mundial (2025), [European State of the Climate 2024](#).

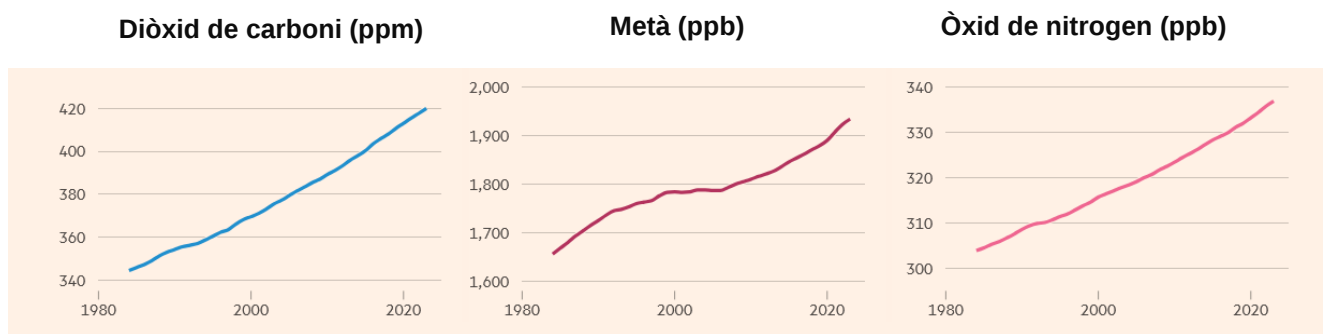
²¹⁹ MedECC (2024), [Climate and Environmental Coastal Risks in the Mediterranean](#).

²²⁰ Zibaoui, A. (2025), "[El Mediterrani i el cost econòmic del canvi climàtic](#)", El Nacional.

Rècords continuats en les emissions de gasos

La concentració atmosfèrica de diòxid de carboni no para d'assolir rècords any rere any. Segons dades de les Nacions Unides, aquesta concentració es troba en el seu punt àlgid dels darrers 800.000 anys i ja ha superat els 424 ppm, més d'un 50 % per sobre dels nivells preindustrials.²²¹ Però no només aquest gas és el responsable de l'escalfament global a través de l'efecte hivernacle: també ho són el metà i l'òxid de nitrogen. El metà és un gas d'efecte hivernacle més potent que el CO₂, és responsable d'almenys un terç de l'escalfament actual, i és vuitanta vegades més potent que el diòxid de carboni en els primers vint anys després de la seva emissió, però té una vida útil atmosfèrica més curta. L'òxid de nitrogen és un gas de llarga vida que s'acumula a l'atmosfera durant dècades o segles i atrapa 270 vegades més calor per tona que el diòxid de carboni. En els tres casos, el seu nivell de concentració bat rècords de manera continuada.²²²

Figura 18. Evolució de la concentració de diferents gasos d'efecte hivernacle. 1980-2024

Font: World Data Centre for Greenhouse Gases a partir del Financial Times

Les previsions indiquen que el 2025 les emissions globals de diòxid de carboni procedents de combustibles fòssils (carbó, petroli i gas natural) hauran arribat a una xifra rècord de 38.100 milions de tones,²²³ cosa que suposa un augment d'un 1,1 % respecte a 2024. L'augment s'explica perquè, tot i que la transició energètica i les energies renovables avancen en molts països, la demanda mundial d'energia fòssil continua creixent. En conjunt, tot i que les emissions totals de diòxid de carboni han crescut més lentament en l'última dècada, el cert és que no s'està produint la disminució necessària per reduir l'escalfament global.

²²¹ Mooney, A. i Tauschinski, J. (2025), "[Carbon dioxide levels in atmosphere reach 800,000-year high](#)", Financial Times.

²²² Comissió Europea (2025), "[Causes of climate change](#)"; UNEP (2025): "[As heat records fall, experts call for reductions in this often-overlooked greenhouse gas](#)".

²²³ Global Carbon Project (2025), "[Fossil fuel CO₂ emissions hit record high in 2025](#)".

Fracàs en l'assoliment d'objectius climàtics

La COP30 celebrada al Brasil va ser un xoc de realitat sobre el profund deteriorament del consens global en les qüestions climàtiques. L'acord a què es va arribar a última hora ni tan sols esmenta el full de ruta necessari per eliminar els combustibles fòssils.

Deu anys després de la històrica COP21, que va acabar amb el cèlebre Acord de París, el deteriorament climàtic és cada vegada més imparable i no s'assoleixen acords vinculants per a la reducció d'emissions ni la limitació de l'escalfament global. Emmarcat en l'Acord de París, el 2025 els països havien de presentar la seva tercera ronda de contribucions nacionals tot establint objectius de descens d'emissions i només el 74 % la van presentar.

En termes de finançament, l'aspecte positiu de la cimera va ser la reafirmació dels països de l'acord establert a Bakú (COP29) per mobilitzar 300.000 milions de dòlars anuals de finançament per a les nacions en desenvolupament fins al 2035 i l'objectiu més ampli d'aconseguir 1,3 bilions de dòlars anuals procedents de fonts públiques i privades durant el mateix període. La protecció forestal també va rebre un impuls de finançament (el Tropical Forest Forever Facility del Brasil va superar els 9.000 milions de dòlars). Altres resultats van ser l'acord per crear un mecanisme de transició justa o que, per primera vegada, el comerç (incloent-hi mesures de comerç de carboni com el Mecanisme d'Ajustament en Frontera per Carboni o CBAM, per les seves sigles en anglès, de la UE) es va tractar com a part de les negociacions formals.²²⁴

En termes d'assistència, els Estats Units van menysprear la cimera amb el fet de no enviar-hi oficials d'alt rang. Davant aquest buit de poder, tant la UE com la Xina es van posicionar com a líders per accelerar la descarbonització. En el cas xinès, però, el fet de tenir uns objectius nacionals de descarbonització poc ambiciosos fa que aquest posicionament s'interpreti com a interès comercial al ser els líders manufacturers de tecnologies verdes. Per altra banda, Rússia, l'Aràbia Saudita i altres grans productors de combustibles fòssils van bloquejar els intents d'establir fulls de ruta per eliminar-los.²²⁵

²²⁴ King's College London (2025), "[Your quick guide to the outcomes of COP30](#)".

²²⁵ Valdre, P. (2025), "[What happened at COP30 – and what comes next?](#)", World Economic Forum; Rowlatt, J. i McGrath, M. (2025), "[5 conclusiones de la accidentada cumbre del Clima en Brasil, que acabó sin mención a los combustibles fósiles](#)", BBC; King's College London (2025): "[Recalibrating climate leadership at COP30: China's constructive role, Europe's ambition, and the US absence](#)".

5.2. Combustibles fòssils i energia nuclear a l'alça

Petroli: l'efecte Trump

El petroli és la font d'energia principal usada arreu del món, amb una contribució superior al 30 % del total de generació d'energia, especialment pel sector del transport. D'acord amb les polítiques actuals, es preveu que la demanda de petroli segueixi augmentant, i passi de 100 a 113 milions de barrils diaris el 2050.

El preu del petroli, com ja es preveia,²²⁶ ha experimentat una tendència a la baixa durant el 2025, especialment influït per l'efecte Trump: el preu del barril Brent es trobava al voltant dels 80 \$ a l'inici de la seva presidència i a finals del 2025 es troba al voltant dels 60 \$ (vegeu la figura 19).

Figura 19. Evolució del preu del barril Brent (USD per barril)

Font: Trading Economics

La baixada de preu respon a l'excés d'oferta en el mercat per l'augment de la producció dels Estats Units, amb la política de Trump "*Drill, baby, drill*", malgrat que la demanda mundial de petroli ha augmentat i ha tornat als nivells previs a la pandèmia de la COVID-19. L'Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP+) ha anunciat l'aturada de l'augment de la producció durant el primer trimestre del 2026.

Diversos factors, com el desenvolupament de combustibles alternatius, l'adopció del vehicle elèctric o la desacceleració econòmica (vegeu l'apartat 6.1) podrien afectar les previsions d'augment de la demanda de petroli a mitjà termini, tot i que les polítiques que n'incentiven el

²²⁶ ACCIÓ (2025), [Anàlisi de riscos i tendències globals 2025](#).

consum als Estats Units podrien tenir un efecte contrari. Les projeccions també varien segons els sectors: es preveu que l'ús marítim i industrial del petroli disminueixi a mesura que aquests sectors passin dels combustibles derivats del petroli al gas natural, als combustibles sostenibles o a l'electrificació a partir de l'any 2040. Ara bé, es preveu que el sector químic continuï depenent dels derivats del petroli per a la producció de plàstics fins al 2050.²²⁷

Gas natural: demanda creixent vinculada a la IA

La demanda global de gas ha augmentat i es preveu que segueixi creixent fins, com a mínim, al 2030. Aquest creixement arriba després d'un període de volatilitat en els preus, que va assolir el seu màxim el 2022 i va contenir-ne l'expansió. La demanda creixent s'espera que vingui del sector elèctric, en què les turbines de cicle combinat tenen un paper essencial per satisfer l'augment de les necessitats d'electricitat. Tanmateix, es preveu que l'ús del gas disminueixi en els edificis i en la indústria, especialment a Europa, a mesura que aquests sectors s'electrifiquin.²²⁸

El mercat mundial del gas està marcat des del 2022 per la guerra a Ucraïna i les sancions d'Occident a Rússia. La UE ha passat d'importar més del 40 % del gas de Rússia al 13 % el 2025, amb l'objectiu de prescindir-ne completament a partir de la tardor del 2027, i n'ha diversificat l'aprovisionament procedent d'altres països com els Estats Units o Noruega. A finals del 2025, els preus de referència del gas europeu van caure per sota dels 30 €/MWh, el seu nivell més baix des del maig del 2024, davant les pressions de Trump per acabar la guerra a Ucraïna, que pot anar supeditat a una suavització de les sancions europees a Rússia.²²⁹

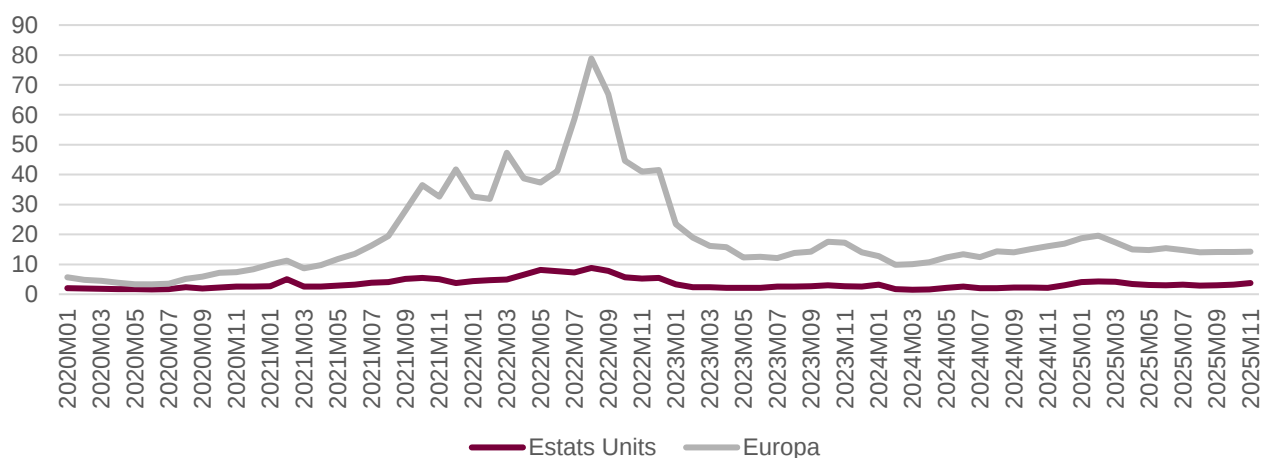
Tanmateix, la UE segueix sent molt dependent energèticament, cosa que li mina la competitivitat davant d'altres competidors amb preus energètics més baixos, com els Estats Units. Malgrat el descens del preu, a Europa es paga gairebé el triple pel gas natural que als EUA.

²²⁷ McKinsey (2025), [Global Energy Perspective 2025](#).

²²⁸ McKinsey (2025), [Global Energy Perspective 2025](#).

²²⁹ Satoh, R. (2025), ["European gas hits 18-month low amid Trump-led Ukraine peace talks"](#), Financial Times.

Figura 20. Preus mensuals del gas natural als Estats Units i Europa (gener de 2020 - novembre de 2025, en dòlars nord-americans nominals per milió d'unitats tèrmiques britàniques)

Font: World Bank Commodity Price Data

La demanda creixent del sector elèctric, apuntada anteriorment, i vinculada sobretot als nous centres de dades que han d'alimentar la IA, farà augmentar, al seu torn, la demanda global de turbines de gas, especialment als EUA (suposen gairebé la meitat de les comandes mundials de turbines). Projectes com el d'Entergy a Louisiana, vinculat al centre de dades de Meta, exemplifiquen aquesta tendència.²³⁰ La provisió d'electricitat mitjançant gas natural complementa els projectes ja anunciats mitjançant l'energia nuclear amb els reactors modulars petits (SMR, per les seves sigles en anglès).

Energia nuclear: el nou impuls

L'energia nuclear és una font d'energia neta sense emissions, tot i que la generació de residus nuclears fa que sigui controvertida. Recentment, ha recuperat impuls, amb el suport de governs i actors industrials: des de la COP29 el novembre de 2024, 31 països s'han compromès a triplicar la capacitat nuclear abans del 2050, amb la Xina i l'Índia com a països on més creixerà la capacitat nuclear. Com a font d'energia estable, l'energia nuclear complementa les renovables. La demanda dels reactors modulars petits augmenta, especialment en el sector privat, i complementen les grans centrals nuclears.²³¹

A escala europea, la Comissió ha reconegut la importància de l'energia nuclear i ha xifrat en uns 241.000 milions d'euros fins al 2050 l'execució dels plans dels estats membres en energia nuclear, tant per ampliar la vida útil dels reactors existents com per construir-ne de nous a

²³⁰ Dempsey, R. i Moore, M. (2025), "[The fallout from the AI-fuelled dash for gas](#)", Financial Times.

²³¹ McKinsey (2025), [Global Energy Perspective 2025](#).

gran escala. Amb això, s'espera que la capacitat nuclear passi de 98 GWe el 2025 a 109 GWe el 2050. D'altra banda, la Comissió Europea preveu que més del 90 % de l'electricitat de la UE el 2040 provingui de fonts descarbonitzades, principalment renovables complementades amb energia nuclear.²³²

França i Alemanya, de fet, ja han fet moviments favorables a l'energia nuclear. En el cas de França, principal productor d'energia nuclear de la UE, al juny del 2025 es va decidir a mantenir les centrals existents i construir catorze reactors de nova generació.²³³ Pel que fa a Alemanya, que va finalitzar el desmantellament complet dels seus reactors nuclears el 2023, està estudiant reobrir-ne alguns, així com apostar pels reactors modulars petits.²³⁴

El Regne Unit va anunciar una inversió pública de més de 20.000 milions d'euros en una nova central nuclear a Suffolk, amb l'objectiu de garantir la seguretat energètica i fer front a la inestabilitat de la producció eòlica i solar.²³⁵ Un altre país que ha retornat al tren de les nuclears és el Japó, que ha aprovat el reinici de la central nuclear més gran del món més d'una dècada després del seu tancament arran del desastre de Fukushima. El reinici de la central arriba quan el país s'enfronta a uns costos energètics alts provocats pel conflicte ucraïnès i agreujats per un ien feble.²³⁶

Espanya, de moment, és l'excepció i manté el tancament dels seus reactors nuclears a partir del 2027, amb la projecció d'eliminar totalment aquesta font d'energia l'any 2035.

Amb tot, segons la World Nuclear Association, la demanda mundial d'urani augmentarà un 33 % fins a les 86.000 tones el 2030 i arribarà a les 150.000 tones el 2040.²³⁷ Per la seva banda, l'Agència Internacional de l'Energia afirma que l'energia nuclear està experimentant un nou auge per la necessitat de reduir emissions i garantir la sobirania energètica, però a diferència de fa cinquanta anys, quan els EUA, Europa i el Japó lideraven el sector, ara el protagonisme s'ha desplaçat a la Xina i Rússia, i no només com a productors, sinó també com a proveïdors.²³⁸

²³² Comissió Europea (2025), "[La Comisión evalúa las necesidades de inversión nuclear de aquí a 2050 con vistas a los objetivos de descarbonización y competitividad](#)".

²³³ Villaécija, R. (2025), "[Francia redobla su estrategia nuclear](#)", El País.

²³⁴ Sánchez, R. (2025), "[Alemania busca fórmulas para volver a producir energía nuclear](#)", ABC.

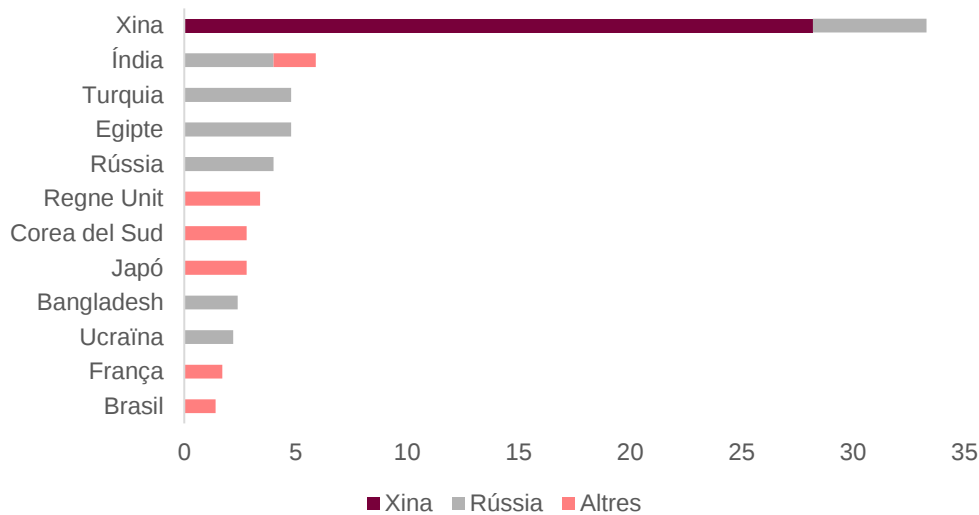
²³⁵ De Miguel, R. (2025), "[El Reino Unido abraza la energía nuclear para activar el crecimiento económico](#)", El País.

²³⁶ Keohane, D. i Lewis, L. (2025), "[Japan approves restart of world's biggest nuclear power plant](#)", Financial Times.

²³⁷ Hodgson, C. (2025), "[La falta de uranio amenaza el renacer de la energía nuclear](#)", Expansión.

²³⁸ International Energy Agency (2025), "[The Path to a New Era for Nuclear Energy](#)".

Figura 21. Capacitat d'energia nuclear en construcció per país. Per país d'origen de la tecnologia (en gigawatts, desembre del 2024)

Font: Agència Internacional de l'Energia

Dependència energètica europea: la pèrdua de competitivitat

Europa continua gestionant les conseqüències de la ruptura amb Rússia i la transició cap a un model més diversificat. Abans de la invasió a Ucraïna de 2022, la UE depenia de Rússia per a més del 40% del seu gas i més del 25% del seu petroli.²³⁹ Des d'aleshores, la UE ha reduït les importacions energètiques russes, fins al 13% en gas i, pràcticament, ha eliminat la importació de petroli rus (malgrat que el continua important indirectament des de l'Índia). L'objectiu de prescindir completament de l'energia de Moscou es manté a finals de 2027.²⁴⁰

En aquest procés de diversificació, els Estats Units, Noruega i el Kazakhstan han esdevingut els nous proveïdors de petroli europeu principals. Pel que fa al gas natural, Noruega s'ha convertit en el subministrador principal (mitjançant gasoductes), mentre que els EUA lideren en gas natural liquat (GNL). Aquesta reestructuració ha anat acompanyada d'una disminució del consum de gas (el de 2024 va ser un 20% inferior al de 2021).²⁴¹

Un cas particular és el de l'urani rus. Tot i que només representa una petita part de les importacions energètiques, és clau per al funcionament dels reactors nuclears, responsables del 25% de l'electricitat generada a la UE. La reducció d'importacions d'urani rus ha estat mínima (només un 2% menys entre 2022 i 2024), tot i que el seu pes relatiu ha disminuït gràcies a l'augment de les compres provinents del Canadà, que ja suposen el 31% del total.

²³⁹ Fisher, J. (2022), "[Rusia y Ucrania: en qué consiste el plan de Europa para sustituir el gas ruso](#)", BBC.

²⁴⁰ Satoh, R. (2025), "[European gas hits 18-month low amid Trump-led Ukraine peace talks](#)", Financial Times.

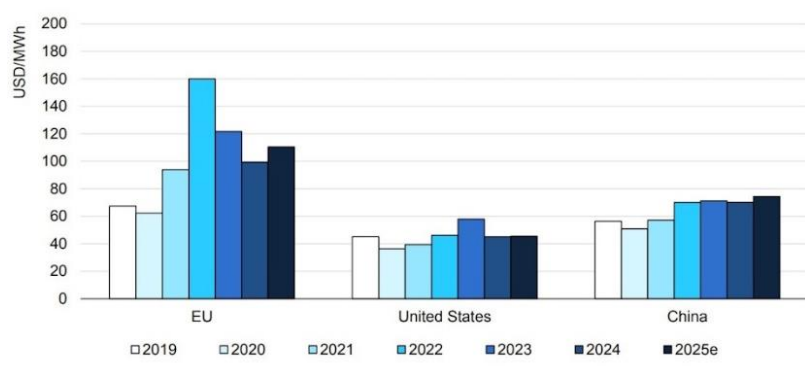
²⁴¹ Romero, M. (2025), "[El difícil adeu de la UE a l'energia russa](#)", CaixaBank Research.

Tanmateix, la desconexió russa de la UE no està exempta de polèmica. Hongria i Eslovàquia s'han oposat tant a les sancions com al pla europeu de desconexió energètica. A més, tot i les interrupcions arran de la guerra, han mantingut el comerç via l'oleoducte que els connecta amb Rússia, ja que sense aquest no poden garantir la seva seguretat energètica.²⁴²

Actualment, segons el recent acord comercial UE-EUA, la UE es compromet a triplicar les compres de petroli, carbó i GNL. Això implicaria que el 70% de les importacions energètiques de la UE haurien de venir dels EUA, cosa que suposaria substituir la dependència del gas rus pel GNL dels EUA.²⁴³ No obstant aquest compromís, la demanda de gas a Europa està disminuint i és poc probable que el mercat pugui absorbir aquests volums. Encara més si es té en compte que el GNL, el qual es transporta per vaixell, és un combustible més car que el gas per gasoducte i el nord-americà és més car que el de qualsevol altre proveïdor de la UE; i també té preus més volàtils, ja que depèn de factors geopolítics, climàtics i del preu del transport marítim.

En aquest sentit, la combinació de costos elevats i volatilitat de preus del GNL afecta directament els preus de l'electricitat i, en conseqüència, a la competitivitat industrial europea, tot agreujant el desavantatge competitiu respecte als EUA i la Xina.²⁴⁴

Figura 22. Preu final estimat de l'electricitat per a grans clients industrials en indústries d'alta intensitat energètica (USD/MWh)

Font: IEA (International Energy Agency)

Per al sector químic, per exemple, és especialment sensible, ja que és el consumidor industrial de gas i electricitat principal a la UE. Els costos energètics elevats, junt amb la competència xinesa, que concentra més del 60% dels nous projectes petroquímics globals, està accelerant

²⁴² Polityuk, P., Komuves, A. i Dvorakova, V. (2025), "[Ukrainian attack suspends Russian oil flows to Hungary, Slovakia](#)", Reuters.

²⁴³ Sandri, P. (2025), "[Europa tendrá que importar el 70% de su energía fósil de Estados Unidos](#)", La Vanguardia.

²⁴⁴ Feás, E., i Tapia, I. (2025), "[The volatility of energy prices and its effect on industry](#)", Real Instituto Elcano.

la desindustrialització d'aquest sector. Europa ha perdut un 30% de la seva producció química els darrers deu anys, amb tancaments d'empreses importants.²⁴⁵

Europa necessita, doncs, reduir les fonts de volatilitat i garantir un marc estable per a la indústria. Això implica diversificar subministraments amb energies renovables i baixos en carboni, establir contractes a llarg termini per donar certesa als inversors, i reduir la incertesa reguladora. Alhora, Europa ha de definir una estratègia industrial que prioritzi sectors amb avantatge competitiu i aposti per innovació i productes d'alt valor, perquè competir en escala ja no és viable, principalment, per la sobreproducció de països com la Xina.²⁴⁶

5.3. Transició verda lenta

Desplegament d'energies renovables: l'efecte Trump

L'efecte Trump ha afectat negativament el sector de les energies renovables. El president nord-americà ha pres mesures dirigides a promoure les perforacions petrolíferes i de gas i ha anunciat plans per derogar els límits sobre les emissions de gasos d'efecte hivernacle de les centrals elèctriques del país alimentades amb combustibles fòssils (la segona font contaminant més gran del país). Així mateix, ha cancel·lat més de 13.000 milions de dòlars en fons per a projectes d'energia verda i ha intentat aturar projectes d'energia eòlica marina que ja estaven en construcció. L'Administració Trump també ha eliminat els subsidis per als consumidors pels panells solars a les teulades o les bombes de calor (desapareixeran l'1 de gener de 2026) o els vehicles elèctrics (derogats el 30 de setembre de 2025).²⁴⁷ Darrerament, ha proposat reduir dràsticament els requisits d'eficiència energètica dels vehicles als Estats Units.²⁴⁸

La Xina, per contra, consolida el seu lideratge en fabricació i desplegament d'energies renovables. De fet, hi inverteix més que la suma dels Estats Units i la UE (680.000 milions de dòlars el 2024, segons l'Agència Internacional de l'Energia) i produeix més energia solar i eòlica que la resta del món en conjunt. Tot i que segueix sent la principal economia més emissora de gasos d'efecte hivernacle, amb aquest impuls es preveu que el 2025 hagi assolit la producció d'energia neta promesa per al 2030, i que assoleixi el pic d'emissions el 2030 i la

²⁴⁵ Otero, A. (2025), "[Primero fue la industria automotriz, ahora Europa va a perder frente China otra de sus industrias estrella](#)", Xataka.

²⁴⁶ The European Chemical Industry Council (Cefic) (2025), "[How can the EU tackle high gas prices to protect its chemical industry?](#)"; Feás, E., i Tapia, I. (2025), "[The volatility of energy prices and its effect on industry](#)", Real Instituto Elcano.

²⁴⁷ Borunda, A. (2025), "[Countries are gathering for climate negotiations. Here's where the U.S. stands](#)", NPR.

²⁴⁸ Davies, C. (2025), "[Donald Trump proposes slashing fuel efficiency goals for cars](#)", Financial Times.

neutralitat de carboni el 2060. La Xina, a més, és la fàbrica del món d'energies verdes: lidera la fabricació de plaques solars, turbines eòliques, cotxes elèctrics i bateries.²⁴⁹

Quant a tecnologies, es preveu que l'energia solar i eòlica experimentin un creixement important en les pròximes dues dècades: es preveu que gairebé es tripliquin el 2030 i es multipliquin per més de nou el 2050, en comparació amb els nivells de 2023. Això significa que la quota d'energia renovable en el *mix* elèctric podria més que duplicar-se en els pròxims vint anys. No obstant això, com que són fonts d'energia intermitent, és essencial disposar de fonts d'energia estable per construir un sistema fiable, així que es preveu que altres fonts com la geotèrmica, la hidroelèctrica i la nuclear creixin al voltant d'un 3 % anual fins al 2050. El gas natural, com a font d'energia estable, també tindrà una contribució creixent al mercat elèctric, especialment en les economies emergents.

Per la seva part, les bateries són una altra alternativa a la intermitència de la solar i l'eòlica, i es preveu que la seva capacitat creixi aproximadament quinze vegades fins al 2050. La Xina, l'Índia i els països europeus seran els que més n'instal·laran.

Per contra, l'hidrogen net encara no és competitiu en costos a gran escala, i probablement començarà en el transport (camions pesants, aviació o transport marí) i en la fabricació de ferro i acer, especialment en regions amb preus alts del carboni i incentius per a la producció local.²⁵⁰ El biometà també segueix sent car com a alternativa als combustibles fòssils, mentre que la captura de carboni, a l'igual de l'hidrogen net, no és viable a gran escala ni econòmicament competitiva. La manca de tecnologies verdes alternatives als combustibles fòssils per a processos molt intensius en calor, en què l'electrificació de processos no és viable (per exemple, la indústria ceràmica necessita temperatures de fins a 1.200 °C), fa que la descarbonització industrial de sectors concrets (vidre, ferro, acer, ciment, etc.) avanci lentament.

Descarbonització de la UE: la suavització d'objectius

La UE ha avançat en els objectius de 2030 la voluntat de reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle un 55 % respecte als nivells de 1990 (el 2024 ja s'han reduït un 37,2 %) i d'aconseguir almenys un 42,5 % d'energia renovable en el *mix* elèctric: el 2024 el 47 % ja provenia de les renovables. El consum final d'energia també s'ha reduït gràcies a la millora de l'eficiència energètica: un 3 % respecte al 2022.

La política energètica europea inclou grans iniciatives com el Pacte Verd Europeu, el *Fit for 55*, el pla REPowerEU o la *Net-Zero Industry Act*. El 2025 es va aprovar el [Clean Industrial Deal](#), un pla que mobilitzarà més de 100.000 milions d'euros per augmentar la competitivitat i

²⁴⁹ Foncillas, A. (2025), "[La Xina es consolida com a primera potència mundial en energies verdes](#)", El Periódico.

²⁵⁰ McKinsey (2025), [Global Energy Perspective 2025](#).

la descarbonització de la indústria europea. Busca donar suport a la indústria intensiva en energia (acer, metall, química, etc.) i impulsar el sector europeu de tecnologies netes. Inclou mesures com assegurar energia assequible, accelerar l'electrificació i millorar l'eficiència energètica.

Ara bé, els preus de l'energia a Europa continuen sent més alts que els dels principals competidors (especialment, els Estats Units i la Xina), i varien considerablement entre els estats membres, cosa que limita la competitivitat de la indústria i de l'economia en general. La UE necessita dur a terme una electrificació a gran escala, incrementar substancialment les inversions en la xarxa elèctrica, reforçar els esforços en eficiència energètica i impulsar la innovació per construir un sector de tecnologies netes competitiu. Per superar aquests reptes, la Comissió estima que la UE haurà de mobilitzar 695.000 milions d'euros anuals entre 2031 i 2040 per a inversions relacionades amb l'energia.²⁵¹

L'afectació a la competitivitat industrial i econòmica europea està fent suavitzar les exigències imposades en anys anteriors. Si bé és cert que la UE segueix amb la voluntat d'assolir la reducció del 100 % d'emissions per al 2050, s'han introduït mesures per suavitzar els impactes negatius. El 2025, els països de la UE van aprovar un pas intermedi de reduir un 90 % les emissions el 2040, però introduint condicionants, com retardar la implantació del nou sistema de comerç d'emissions per a habitatges i transport per carretera (del 2027 al 2028) o permetre que els estats externalitzin fins a un 5 % de les reduccions d'emissions comprant crèdits de carboni internacionals. Aquestes decisions poden debilitar els objectius climàtics i reduir la credibilitat internacional de la UE en les negociacions globals, i afeblir la seva posició a l'hora d'impulsar reduccions d'emissions.²⁵²

Al sector industrial també s'estan adoptant mesures suavitzadores davant la manca de competitivitat com, per exemple, els terminis perquè els fabricants d'automòbils puguin complir els objectius de reducció de CO₂. La nova normativa concedeix un marge addicional de tres anys, cosa que permet evitar les sancions previstes per al 2025 sempre que compensin el desfasament en el futur.²⁵³ La prohibició de vendre vehicles emissors de CO₂ a partir del 2035 també s'ha flexibilitzat: a partir del 2035, els fabricants d'automòbils hauran de complir un objectiu de reducció del 90 % de les emissions, mentre que el 10 % restant d'emissions s'haurà de compensar mitjançant l'ús d'acer de baix carboni fabricat a la UE, o bé amb biocombustibles. El sector de l'automòbil europeu ha iniciat una clara marxa enrere en els seus plans d'electrificació després que les vendes de vehicles elèctrics hagin crescut molt per sota de les previsions i hagi augmentat la competència de les marques xineses. Mercedes-Benz, Stellantis o Porsche han flexibilitzat els seus objectius i tornen a apostar per

²⁵¹ Comissió Europea (2025), [State of the Energy Union Report 2025](#).

²⁵² Consell Europeu (2025), ["2040 climate target: Council agrees its position on a 90% emissions reduction"](#).

²⁵³ Movilidad Eléctrica (2025), ["La UE se ablanda y concede un plazo de tres años para que los fabricantes reduzcan las emisiones"](#).

híbrids i vehicles de combustió davant la impossibilitat de compliment dels objectius de CO₂ per al 2030 i el 2035.²⁵⁴

La UE també ha simplificat l'aplicació del CBAM, el nou aranzel climàtic que entrarà en vigor el 2026, i que gravarà les importacions de productes fabricats amb emissions altes de CO₂ (com el ferro, l'acer, l'alumini, el ciment i els fertilitzants) provinents de tercers països. Amb aquesta modificació només hauran de pagar l'aranzel les empreses que superin les 50 tones anuals d'emissions, fet que deixa exemptes el 90 % de les companyies importadores. També s'han simplificat els tràmits administratius per als importadors. L'objectiu d'aquest mecanisme és evitar que les empreses europees, que han de pagar drets d'emissió per complir les normes climàtiques de la UE, pateixin una desavantatge competitiu respecte als productors de països amb normatives ambientals menys estrictes. Des del 2023, la Comissió Europea ja recopila dades sobre importacions en una fase transitòria, en preparació per a la implementació definitiva de l'aranzel el 2026.²⁵⁵

5.4. Implicacions a Catalunya

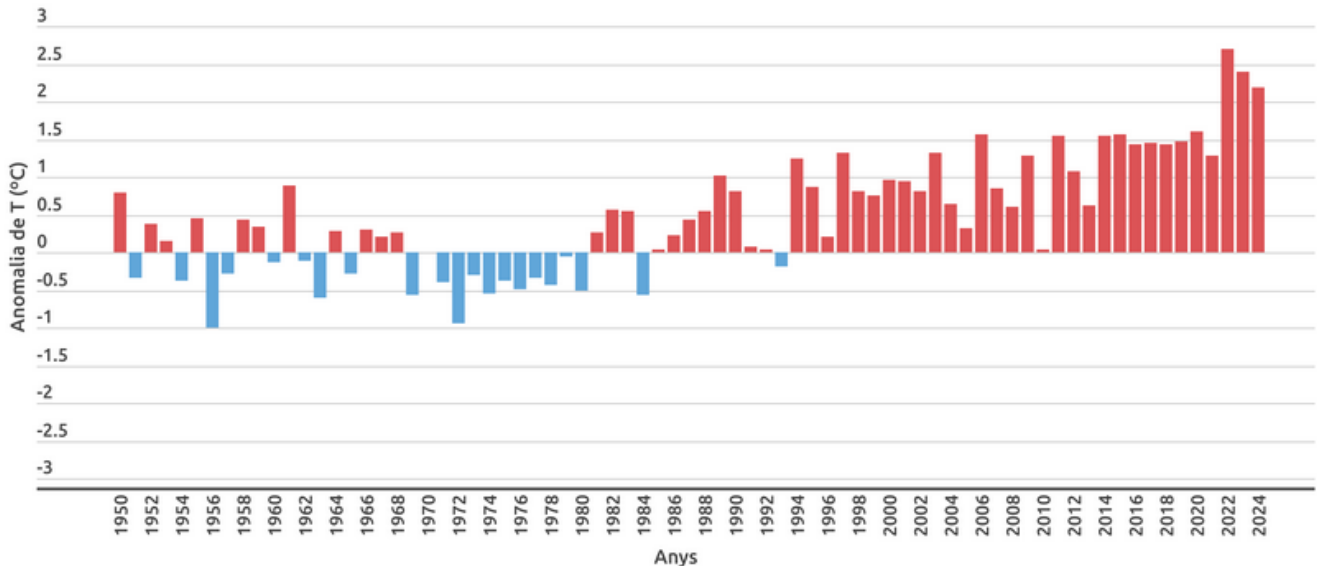
Efectes del canvi climàtic

El 2024 ha estat el tercer any més càlid registrat a Catalunya des del 1950, amb anomalies de 2,2 °C respecte del període de referència 1961–1990. Aquest valor encadena una sèrie de tres anys consecutius amb anomalies superiors als 2 °C, un fet inèdit.

²⁵⁴ Granda, M. (2025), "[Porsche, Mercedes-Benz, Ford o Stellantis: el automòvil da marcha atrás en cascada a sus planes de electrificación](#)", El País.

²⁵⁵ Parlament Europeu (2025), "[CBAM: Parliament adopts simplifications to the EU carbon leakage instrument](#)".

Figura 23. Anomalia de la temperatura mitjana anual a Catalunya (respecte del període de referència 1961-1990)

Font: Servei Meteorològic de Catalunya

L'estiu és, amb diferència, l'estació amb un ritme d'escalfament més elevat. La temperatura màxima diürna augmenta més de pressa que la mínima nocturna, fet que accentua l'impacte dels episodis de calor. Per la seva part, l'hivern 2023-2024 s'ha convertit en el més càlid registrat mai, amb anomalies mensuals de fins a 3,5 °C el febrer de 2024.

L'any 2024 va marcar el final d'una de les sequeres més prolongades i extenses mai registrades a Catalunya. La precipitació anual a Catalunya mostra una tendència a la disminució d'un 2 % per decenni per al període 1950-2024, valor que pot empitjorar en el futur.

Les dades de l'observatori de l'Estartit (el Baix Empordà) mostren que la temperatura de l'aigua superficial del mar en aquesta zona ha augmentat 1,8 °C en cinquanta anys, i el nivell del mar a la mateixa zona ha augmentat a un ritme de 3,1 cm per decenni des del 1990. Això suposa un augment d'uns 11 cm en els darrers trenta-cinc anys.²⁵⁶

Pel que fa a incendis, el 2025 ha estat el pitjor des del 2012, amb 8.600 hectàrees calcinades. L'estiu del 2025 ha estat marcat pels incendis de Torrefeta i Florejacs (Segarra) i de Paüls (Baix Ebre), que sumen el 86 % de les hectàrees cremades. Els grans incendis d'aquest estiu han tingut elements que fan que s'escapin de la capacitat d'extinció dels bombers. Són incendis que es propaguen a major velocitat i que formen pirocúmul, columnes de fum i

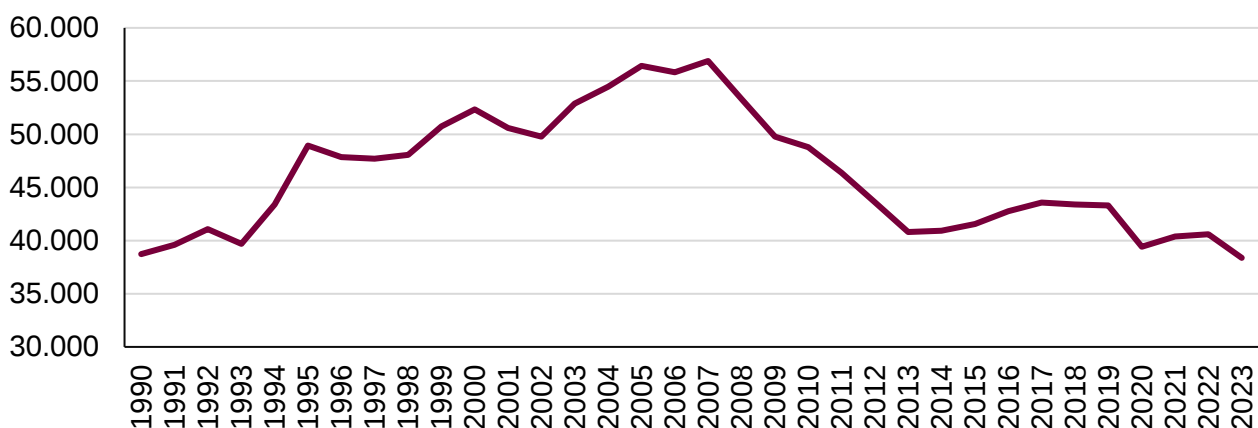
²⁵⁶ Generalitat de Catalunya (2025), "[Catalunya s'ha escalfat 2 °C des de 1950](#)".

cendres que arriben fins a capes molt altes de l'atmosfera i estenen el foc fora del perímetre.²⁵⁷ Els incendis a Catalunya han contribuït al fet que el 2025 sigui el pitjor any d'incendis a Espanya des que se'n tenen registres, i ha sumat més de 390.000 hectàrees cremades, el 0,8 % del territori. Els més greus es van localitzar a Galícia, Extremadura, Astúries i Castella i Lleó.²⁵⁸

Evolució de les emissions

Les emissions de gasos d'efecte hivernacle a Catalunya l'any 2023 (últimes dades disponibles) van ser de 38,4 milions de tones de CO₂, un 5,5 % menys respecte de l'any anterior, però només un 0,9 % menys respecte de les emissions de l'any 1990 (vegeu la figura 24). L'objectiu és reduir un 31 % les emissions de gasos d'efecte hivernacle el 2030 respecte dels nivells de 1990, segons els primers pressupostos de carboni aprovats pel Parlament de Catalunya i establerts a la Llei del canvi climàtic.²⁵⁹

Figura 24. Evolució de les emissions de gasos d'efecte hivernacle (1990-2023, en milers de tones de CO₂-eq)

Font: Oficina Catalana del Canvi Climàtic

Baix desplegament de les energies renovables

Les energies renovables han produït el 21,6 % del total d'energia elèctrica el 2024, 4,2 punts percentuals superior a l'any 2023, conseqüència de la major aportació hidroelèctrica (gràcies

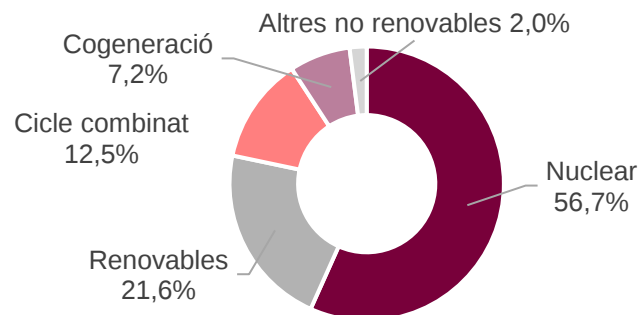
²⁵⁷ Oliveres, V. (2025), "[Menys incendis, més devastadors: 2025, el pitjor estiu dels últims 10 anys en àrea cremada](#)". 3CatInfo.

²⁵⁸ 3CatInfo (2025), "[La destrucció per l'onada d'incendis a Espanya, en imatges de satèl·lit i sobre el terreny](#)".

²⁵⁹ Generalitat de Catalunya (2025), "[El Govern proposa reduir un mínim del 31% les emissions contaminants d'aquí al 2030 respecte a les de 1990](#)"; "[Catalunya aprova al Parlament els primers pressupostos de carboni de la seva història](#)".

a la fi de la sequera) i fotovoltaica. La font d'energia renovable principal a Catalunya és la hidroelèctrica, amb un 8,9 % del total, seguida de l'energia eòlica (7,1 %) i l'energia fotovoltaica (4,5 %). Tanmateix, l'energia nuclear continua sent la font energètica majoritària per a la producció d'energia elèctrica, amb un 56,7 % del total, i les centrals de cicle combinat (gas natural) contribueixen amb el 12,5 %, més que la solar i l'eòlica combinades.²⁶⁰

Figura 25. Producció d'energia elèctrica a Catalunya (2024)

Font: ICAEN

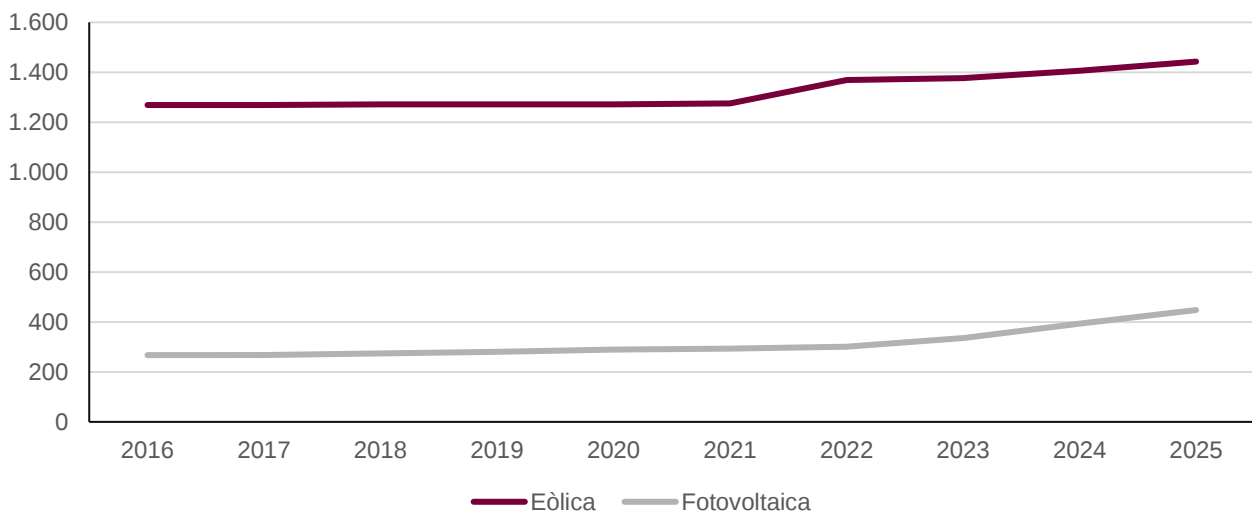
Malgrat el creixement interanual de la contribució de les renovables al *mix* elèctric, encara es troba molt per sota del 50 % que suposen les renovables a la generació d'electricitat a Espanya. Catalunya només ha aconseguit un 20 % de l'objectiu de generació elèctrica renovable previst per a l'any 2030, segons el darrer informe de situació presentat per l'Observatori de les Energies Renovables de Catalunya (OBERCat), corresponent al 2024. Per complir els objectius previstos cal multiplicar per cinc la generació d'energia eòlica i fotovoltaica. L'informe assenjala que Catalunya presenta els costos de tramitació de renovables més alts d'Espanya.

Segons la [PROENCAT 2050](#), el full de ruta energètic de Catalunya fins al 2050, cap al 2030 s'haurien d'assolir els 35,1 TWh d'electricitat renovable, és a dir, més de quatre vegades del generat el 2024, xifra que s'eleva als 115,9 TWh d'electricitat renovable de cara al 2050, més de tretze vegades de l'actualment generat.

Aquests objectius seran difícilment assolibles, ja que només s'ha crescut un 10 % en potència renovable instal·lada en els darrers deu anys. L'energia solar fotovoltaica i l'eòlica haurien de ser les grans contribuents al creixement futur, però les dades mostren com el desplegament ha estat insuficient: la fotovoltaica ha crescut un 67 % en els darrers deu anys, però encara suposa l'11 % del total de potència renovable instal·lada, mentre que l'eòlica ho ha fet únicament un 14 %.

²⁶⁰ ICAEN (2025), [Balanc elèctric de Catalunya](#).

Figura 26. Potència instal·lada a Catalunya d'energia eòlica i fotovoltaica (MW, 2016-2025)

Font: Red Eléctrica Española

Segons l'ICAEN, la dependència energètica de l'exterior de Catalunya se situa en el 66,0 % l'any 2023 (+0,1 p. p. respecte 2022). Si es treu l'energia nuclear de l'equació, cosa que passarà a partir de 2030, la dependència augmenta per sobre del 90%.

Per accelerar el desplegament de les renovables, a finals del 2025 la Generalitat va aprovar un nou [decret de renovables](#) que regula per primera vegada les instal·lacions d'emmagatzematge elèctric mitjançant bateries i simplifica la tramitació de projectes d'energies renovables i d'autoconsum. Ara bé, el desacord entre partits polítics ha fet que s'hagi eliminat del text el concepte d'"interès públic superior" per a les energies renovables, que facilitaria en gran mesura la problemàtica actual de dèficit de desplegament de panells solars i molins eòlics provocat per l'excessiva burocràcia i l'oposició ciutadana. Malgrat això, aquest concepte és indispensable segons una directiva europea, que encara s'ha de transposar a l'ordenament jurídic espanyol.

També ha presentat el PIVE (Pla d'impuls al vehicle elèctric) amb l'objectiu de triplicar el ritme de penetració del vehicle elèctric a Catalunya (actualment, del 13,8 %) i doblar el desplegament actual d'estacions i punts de càrrega. També es preveu electrificar el 90 % de la flota de vehicles de l'Administració catalana i facilitar l'adopció del vehicle elèctric per a particulars i empreses. El pla inclou la mobilització de 1.400 milions d'euros.²⁶¹

²⁶¹ Generalitat de Catalunya (2025), "[President Illa: "Amb el Pla d'Impuls del Vehicle Elèctric mobilitzarem més de 1.400 milions d'euros en cinc anys"](#)".

L'apagada nuclear

El desmantellament de les centrals nuclears a Catalunya començarà el 2030 amb el tancament d'Ascó I, seguirà amb Ascó II i acabarà el 2035 amb Vandellòs II. La resta de centrals nuclears espanyoles començaran els tancaments el 2027 i els conclouran el 2035, cosa que tindrà un fort impacte en la generació d'electricitat a Espanya.

Un informe de PwC afirma que el tancament de nuclears a Espanya tindria un impacte en la sobirania energètica, ja que augmentaria la dependència de les importacions de gas natural, produiria un augment de les emissions i hi hauria un augment del preu de l'electricitat que situaria el país a nivells fins i tot superiors als d'Alemanya després del seu tancament nuclear. L'estudi conclou que l'energia nuclear estalvia uns 8.000 milions d'euros a l'any i que sense el parc nuclear la factura elèctrica augmentaria un 23 % per al sector domèstic i les pimes, i un 35 % per a la indústria. Aquest encariment es produiria perquè serien els cicles combinats, que funcionen amb la combustió de gas natural, els que assumirien pràcticament tota la pèrdua de generació de les nuclears.²⁶²

La manca de generació renovable que substitueixi l'energia nuclear a Catalunya farà que l'energia hagi de venir d'altres territoris. En aquest sentit, Red Eléctrica impulsarà una nova línia elèctrica d'alta tensió que permetrà transportar fins a 3.000 MW d'energia a Catalunya des d'Aragó, una potència equivalent a tres reactors nuclears. La infraestructura serà de 181 quilòmetres i connectarà la subestació d'Escatrón, a Saragossa, amb les d'Els Aubals i La Secuita, a Tarragona. Es preveu iniciar les obres el 2028 i la posada en funcionament, a finals del 2030, coincidint amb el tancament previst de la central nuclear d'Ascó I. Aquesta connexió renovarà el traçat actual, amb capacitat limitada a 500 MW, i facilitarà el subministrament energètic al complex petroquímic de Tarragona i a futurs projectes industrials. El nou eix afectarà 42 municipis i 1.300 propietaris. Amb aquest moviment, Aragó reforça la seva posició com a bateria renovable al nord-est espanyol, de la que Catalunya serà cada vegada més dependent.²⁶³

També s'hauran d'avaluar les conseqüències de l'apagada elèctrica que va patir Espanya el 28 d'abril i que ha provocat un encariment de la llum a Espanya: Red Eléctrica aplica el que denomina operació reforçada, que suposa utilitzar més centrals tradicionals (gas i nuclear) capaces de controlar la tensió.²⁶⁴ Aquests serveis d'ajustament han augmentat la factura del consum d'energia elèctrica, especialment a la indústria electrointensiva, per sobre d'Alemanya, malgrat que el preu de mercat de l'energia elèctrica a Espanya és inferior que a Alemanya.²⁶⁵

²⁶² Martín, A. (2025), "[L'anunciat tancament de les nuclears faria pujar el preu de la llum](#)", El Periódico.

²⁶³ Heras, J. (2025), "[Aragón enviará a Catalunya tanta energía como tres nucleares a través de una nueva línea eléctrica](#)", El Periódico.

²⁶⁴ Cruz, J. (2025), "[España encabeza el alza de la luz en Europa por la subida del IVA y el sobrecoste vinculado al apagón](#)", El País.

²⁶⁵ AEGE (2025), [Barómetro Energético en España](#).

Capítol 6.

Els impactes econòmics de les
polítiques de Trump:
desacceleració i riscos

6. Impactes econòmics de les polítiques de Trump: desacceleració i riscos creixents

6.1. L'impacte de la política aranzelària: resiliència econòmica però amb fragilitats

En els primers mesos del seu segon mandat, Trump ha complert amb la promesa electoral d'augmentar els aranzels de manera unilateral i universal, amb diversos objectius: reduir l'elevat dèficit comercial nord-americà, impulsar la reindustrialització del país, augmentar els ingressos fiscals i com a mesura de coerció (vegeu l'apartat 3.1).

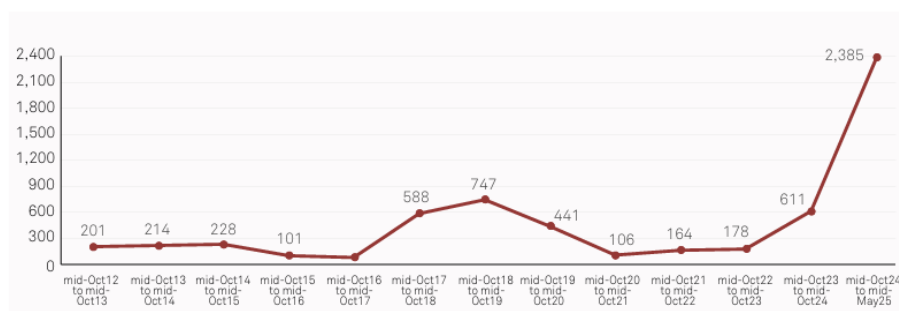
Els efectes de les contínues amenaces i ordres executives de Trump s'han anat traspasant als mercats i l'economia. A tall d'exemple, l'anunci el 2 d'abril de 2025 (*liberation day*) dels anomenats “aranzels recíprocs”, va provocar el col·lapse dels mercats financers: les borses mundials es van desplomar (Wall Street va perdre 2,5 bilions de dòlars en capitalització borsària i l'Stoxx 600 europeu va baixar un 5,1%, la seva major caiguda diària des del 2020), el dòlar es va enfonsar i la prima de risc dels Estats Units va pujar substancialment.²⁶⁶ Aquesta reacció dels mercats va obligar Trump a posposar durant noranta dies l'aplicació dels aranzels “recíprocs” i obrir la possibilitat de possibles negociacions, per així poder calmar els mercats i que les borses recuperessin la seva tendència a l'alça.

L'aplicació dels aranzels de Trump ha impulsat un augment del proteccionisme arreu del món i ha “obert les portes” a mesures restrictives més enllà del comerç bilateral amb els Estats Units, sigui en forma d'aranzels, però també amb altres mesures com barreres no aranzelàries, quotes a la importació, drets antidúmping, subvencions a la indústria nacional, etc., que han augmentat substancialment durant el primer semestre de 2025. Segons l'OMC, des d'octubre de 2024 fins a maig de 2025, les mesures proteccionistes es van disparar i van afectar gairebé 2,4 bilions de dòlars, el 15% de les importacions mundials.²⁶⁷

²⁶⁶ Financial Times reporters (2025), “[Donald Trump's sweeping tariffs ignite \\$2.5tn rout on Wall Street](#)”, Financial Times.

²⁶⁷ WTO (2025), “[WTO Trade Monitoring Update: Latest Trends](#)”.

Figura 27. Importacions afectades per mesures restrictives al comerç (milers de milions de dòlars)

Font: OMC (valors no acumulables)

La primera implicació de la política aranzelària de Trump i l'augment del proteccionisme global és l'increment de la incertesa, sempre un enemic del creixement econòmic. Índexs econòmics d'incertesa reconeguts internacionalment com el de política comercial i el de política econòmica han assolit màxims històrics el 2025, cosa que històricament va vinculat a desacceleracions del comerç i l'economia mundial, i inclús potencials recessions.²⁶⁸

Tanmateix, de moment, l'economia mundial ha mostrat una resiliència sorprenent, i l'impacte de la política comercial dels EUA sembla que no serà tant imminent com es pensava. L'OMC preveu que el comerç mundial resisteixi el 2025 (creixement previst del 2,4%) per l'avançament de les exportacions als EUA abans de l'entrada en vigor dels aranzels i la manca de represàlies per part dels països, que ha evitat el bloqueig del comerç. Tanmateix, l'organització estima que el creixement del comerç mundial el 2026 serà quasi nul (preveu un creixement de tan sols el 0,5%).

Els fluxos mundials d'inversió estrangera directa (IED), en canvi, sí que han començat a notar la incertesa econòmica i han caigut un 38% durant el segon trimestre de 2025 en els països de l'OCDE.²⁶⁹

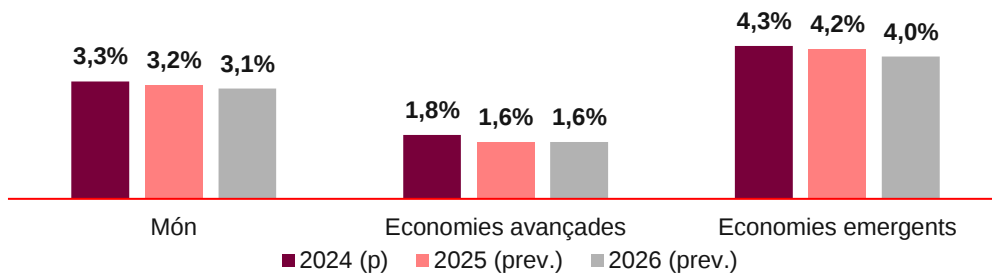
Pel que fa al creixement econòmic, l'FMI estima una desacceleració de l'economia global: del 3,3% el 2024 al 3,2% el 2025 i el 3,1% el 2026. Tot i que aquestes previsions (octubre de 2025) són més optimistes que les anunciades prèviament, pel fet que les polítiques aranzelàries s'han anat aclarint, l'FMI preveu un creixement "ombrívol" pels propers anys, amb un creixement mundial feble i amb molts riscos potencials.²⁷⁰

²⁶⁸ IMF (2025), "[Toward a Better Balanced and More Resilient World Economy](#)", International Monetary Fund.

²⁶⁹ OCDE (2025), "[FDI in Figures, October 2025](#)".

²⁷⁰ IMF (2025), "[World Economic Outlook, October 2025](#)".

Figura 28. Taxa de creixement del PIB mundial. 2024-2026 (% de variació interanual)

(p) provisional, (prev.) previsió

Font: FMI

La política aranzelària impulsada per Donald Trump possiblement tindrà molts perdedors i cap guanyador.²⁷¹ En el cas dels Estats Units, es preveu un estancament o inclús un lleuger descens de les importacions i de les exportacions aquest mateix 2025. Pel que fa a la inflació, si bé s'ha mantingut força continguda en el conjunt del 2025 als EUA, hi ha certes evidències que els aranzels estan impactant a l'alça en els preus,²⁷² i la inflació mensual s'ha anat enfilant des de la seva entrada en vigor (del 2,3% a l'abril al 3% al setembre); a més, els aranzels generen més pressió a la sostenibilitat del deute i dubtes fonamentats sobre si realment aconseguiran reduir el dèficit comercial i generar l'ocupació prevista per Trump.²⁷³ Amb tot, s'estima que el PIB dels Estats Units es desacceleri del 2,8% del 2024 al voltant del 2% el 2025 i el 2026.

A la Unió Europea, l'impacte directe dels aranzels s'estima moderat. El Banc Central Europeu estima un descens del 9% de les exportacions als EUA degut als aranzels derivats de l'acord comercial signat amb els EUA (aranzels "recíprocs" del 15%), cosa que implica un descens de tan sols el 0,9% del comerç exterior total europeu.²⁷⁴ Tanmateix, els efectes indirectes com la caiguda de la confiança i la inversió poden ser més greus i reduir entre 0,2 i 0,7 p. p. el PIB de la zona euro.²⁷⁵ Les previsions de l'FMI pel creixement de la zona euro pel 2025 i el 2026 segueixen mostrant feblesa (1,2% i 1,1%, respectivament). Aquest creixement, però, no serà homogeni, i, contràriament a la tendència d'altres crisis, els països de la perifèria com Espanya, Grècia i Portugal tindran un major dinamisme, mentre que les principals economies (Alemanya i França) tindran un creixement molt més lleu.²⁷⁶ Alemanya, molt més exposada als xocs externs pel seu fort pes industrial i dependència de les exportacions, i França, amb

²⁷¹ López, D. (2025), "[Sin ganadores a la vista en la guerra comercial, pero algunos pierden más que otros](#)", El País.

²⁷² Canepa, F. i Schneider, H. (2025), "[How the United States is eating Trump's tariffs](#)", Reuters.

²⁷³ Wolf, M. (2025), "[Los aranceles de Trump no generarán muchos empleos](#)", Expansión.

²⁷⁴ Stumpf, A. (2025), "[El BCE cifra en 66.000 millones la caída del comercio con EEUU por los aranceles](#)", Expansión.

²⁷⁵ S&P Global, la Comissió Europea i el Banc Central Europeu.

²⁷⁶ Steinberg, F. (2025), "[Resiliencia y fragilidad: las dos caras de la economía mundial](#)", Real Instituto Elcano.

un endeutament elevat i una forta inestabilitat política, expliquen aquesta debilitat de la zona euro.

Pel que fa a l'Amèrica Llatina, Mèxic serà un dels països més perjudicats, ja que dirigeix el 83% de les exportacions als EUA. S'estima que els aranzels imposats pels EUA provoquin una caiguda del 21% en les exportacions mexicanes als EUA, que podrien reduir fins a 3 p. p. el PIB mexicà en tres anys, i abocar-lo a un creixement molt lleu (1% pel 2025).²⁷⁷ En comparació, Colòmbia exporta menys del 30% al mercat nord-americà, mentre que altres economies llatoamericanes com Brasil, Xile i Perú tenen un comerç més diversificat o més centrat en la Xina. Així, pel conjunt de l'Amèrica Llatina es preveu un creixement força estable al voltant del 2,4%.

Canadà, tot i que en menor mesura, és un cas similar al de Mèxic, ja que gairebé la meitat de les seves exportacions es dirigeixen als Estats Units. Els organismes internacionals han rebaixat les previsions de creixement del país fins l'1,2% el 2025. A més, la taxa d'atur ha arribat al 7,1%, el nivell més alt en nou anys.²⁷⁸ La revisió obligatòria de l'acord USMCA prevista pel 2026 obre una escletxa a Canadà i Mèxic per mitigar l'impacte aranzelari de Trump, tot i que també obre riscos en forma de concessions que l'Administració Trump pot imposar.

Àsia, la regió amb els aranzels "recíprocs" més elevats, pot acusar certa desacceleració, però seguirà sent la regió més dinàmica del món. La Xina, el país amb el nivell més elevat d'aranzels "recíprocs" fins l'octubre de 2025, ha patit una reducció i cancel·lació de comandes que ha propiciat una caiguda pronunciada de les seves exportacions als EUA (16,1% interanual al juny de 2025, 21,7% al juliol, 33% a l'agost i 27% al setembre).²⁷⁹ Tanmateix, però, la Xina ha aconseguit compensar la caiguda del mercat nord-americà (15% de l'exportació xinesa) amb forts augments de les exportacions a la resta del món, en especial a la Unió Europea i el sud-est asiàtic (vegeu l'apartat 3.5). Això, junt amb la reducció d'aranzels al 20% després de l'acord arribat amb els EUA a finals d'octubre (que posposen els aranzels "recíprocs" elevats fins al novembre de 2026), permetrà a l'economia xinesa resistir, però es seguirà desaccelerant per factors interns, com la crisi immobiliària, l'envelliment, l'endeutament elevat i el consum intern baix: del 5,0% el 2024 al 4,2% el 2026.

L'Índia, tot i ser, de moment, el país que té l'aranzel "recíproc" més elevat (50%), gràcies a la seva reduïda exposició als Estats Units (6,1% de les seves exportacions) i al seu dinamisme econòmic podrà mantenir un ritme de creixement econòmic elevat (per sobre del 6% tant el 2025 com el 2026). Els països del sud-est asiàtic, afectats amb una imposició aranzelària del 19-20% per part de Trump, tenen una major dependència del comerç exterior amb la Xina, i la seva exposició als EUA varia des del 4,2% a Vietnam al 12,2% a Singapur sobre el total de

²⁷⁷ Banco de España (2025), "[América Latina en el nuevo contexto de tensiones geopolíticas y Comerciales](#)".

²⁷⁸ Buchwald, E. (2025), "[Canada's economy is in serious trouble](#)", CNN.

²⁷⁹ Hale, T. (2025), "[La actividad industrial de China sufre la mayor caída en seis años](#)", Expansión.

les seves exportacions. Per tant, tot i que poden acusar certa desacceleració econòmica, mantindran xifres de creixement elevades al voltant del 5% de mitjana entre el 2025 i el 2026.

L'Àfrica, tret de casos concrets com Sud-àfrica, i l'Orient Mitjà són les regions menys afectades pels aranzels "recíprocs" de Trump, i les estimacions de creixement per al 2025 i el 2026 són a l'alça, amb taxes superiors al 4%.

L'Índia i l'ASEAN, doncs, juntament amb el creixement previst a l'Àfrica i l'Orient Mitjà, impulsaran el creixement mundial i permetran reactivar la convergència econòmica dels països emergents amb els avançats existent abans de la COVID-19.

6.2. La política monetària pendent de la inflació: divergència entre el BCE i una Fed sota pressió

La política aranzelària dels Estats Units no està tenint a curt termini l'impacte esperat en la inflació, però molts analistes apunten que a mig termini acabarà generant pressions inflacionistes. Un primer motiu és que les empreses o els importadors poden sostenir el cost de l'aranzel un temps, però a la llarga repercutirà una part o la seva totalitat al preu final; de fet, entre el 60% i el 80% de les empreses nord-americanes ja considera apujar els preus a finals de 2025.²⁸⁰

Un segon motiu és que en un món més fragmentat, les empreses localitzen la seva activitat per motius de resiliència i no d'eficiència. La producció, per tant, és cada cop menys elàstica enfront dels canvis de la demanda, de manera que l'economia serà més propensa a generar inflació.²⁸¹ Un tercer motiu és que, tot i el descens, la inflació als serveis continua sent elevada, i més que duplica la inflació als béns.

Als Estats Units, en concret, la inflació pot augmentar el 2026 per un altre motiu: l'anomenada "inflació sanitària". La reducció de la despesa pública en assistència sanitària deixarà 10,9 milions de persones addicionals sense assegurança mèdica (vegeu l'apartat 6.3.), cosa que obligarà la classe mitjana i la gent més pobre dels EUA a contractar assegurances privades, ja que la despesa sanitària és inelàstica (no es pot decidir no gastar-la). Es preveu que les primes d'assegurança es disparin un 18% el 2026,²⁸² i, per tant, augmenti la despesa en salut, component important de l'IPC. La "inflació sanitària", evident en el cas dels EUA, es podria

²⁸⁰ Ducrozet, F. i Cui, X. (2025), "[La inflación arancelaria no se ha evitado](#)", Expansión.

²⁸¹ Delle, L. (2025), "[Gaston Gelos: 'En un mundo más fragmentado, la economía será más propensa a la inflación'](#)", El País.

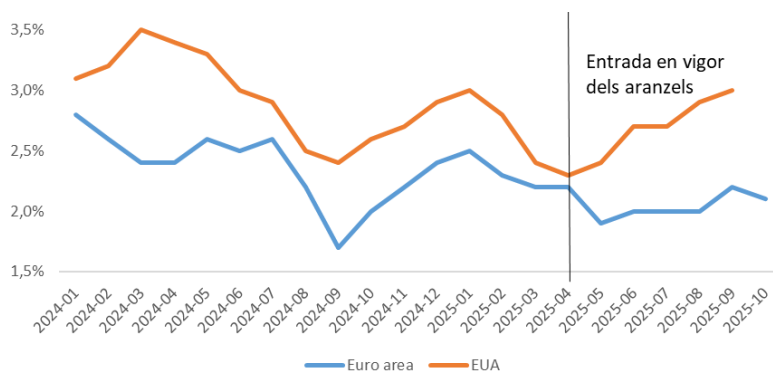
²⁸² Foroohar, R. (2025), "[Pursuit of profit bodes ill for US healthcare](#)", Financial Times.

contagiar a la UE, en el cas que l'augment de la despesa en defensa es compensi amb la reducció de la despesa en salut pública.

I, per últim, la política de deportacions i antiimmigració de Trump també pot impulsar a l'alça la inflació dels EUA. L'escassetat persistent de treballadors immigrants provoca una reducció de l'oferta laboral, cosa que obliga els empresaris a oferir salaris més alts, que repercuteix en els consumidors i provoca un augment dels preus. Existeixen ja anàlisis al respecte que evidencien que la reducció de la immigració influeix en l'augment de la inflació a curt i llarg termini als EUA i, si no es reverteix, pot comportar danys econòmics durant molts anys.²⁸³

La inflació als Estats Units ha pujat els darrers mesos fins al 3% al setembre, tot i que l'impacte, de moment, és inferior a l'esperat. A la UE també hi ha hagut un repunt inflacionari, però, de moment, els preus estan controlats al voltant del 2% que marca el BCE com a objectiu.

Figura 29. Evolució de la inflació. Zona euro i Estats Units. Gener 2024 - octubre 2025. (% de variació interanual)

Font: BCE i US Bureau of Labour Statistics

La lleugera pressió actual dels aranzels als preus fa que, de moment, les expectatives d'inflació dels EUA no estiguin gaire allunyades de l'objectiu d'inflació del 2% de la Fed. Junt amb els signes d'estrès del mercat laboral nord-americà,²⁸⁴ ha provocat que la Reserva Federal hagi rebaixat 75 punts bàsics els tipus d'interès (en tres tandes de 25 p. b. Els darrers mesos de l'any 2025) fins a fixar el preu del diner en una forquilla entre el 3,50% i el 3,75%.

Els propers passos de la Fed estan plens d'incertesa. Els alineats amb Trump argumenten que els riscos actuals sobre el mercat laboral són més rellevants que la inflació, i es plantegen retallar els tipus dues vegades més fins a situar-los en el 3%-3,25% el 2026.²⁸⁵ El bloc contrari considera erroni relaxar la política monetària, ja que la inflació fa mesos que es troba per

²⁸³ FWD (2024), "[To lower inflation, America needs more immigration to alleviate national labor shortages](#)".

²⁸⁴ Jones, Cl. (2025), "[Jay Powell signals support for more rate cuts as US job market cools](#)", Financial Times.

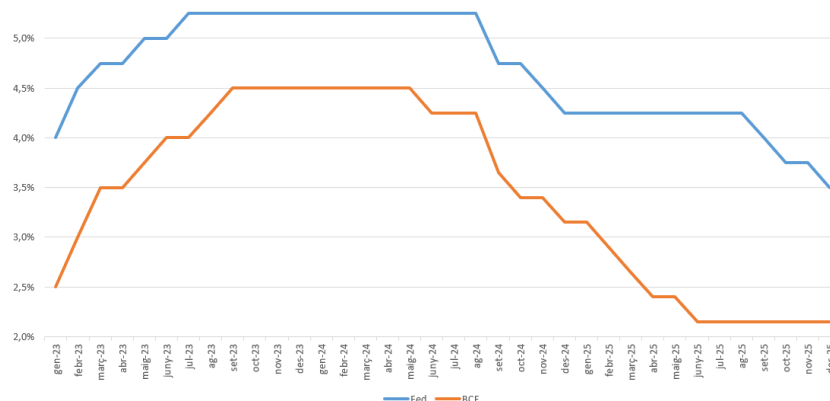
²⁸⁵ Saiz, S. (2025), "[La Fed recorta los tipos hasta el 3,5% y aleja las rebajas de 2026](#)", Expansión.

sobre del llindar del 2% i afloren majors pressions inflacionistes per al 2026. El president de la Fed segueix sotmès, doncs, a una intensa pressió per reduir els tipus d'interès. El mandat de Powell expira el maig de 2026 i, molt probablement, Trump nomenarà un nou president de la Fed de la seva afinitat, cosa que posaria en risc la independència de la Fed i seria un mal presagi per a la política econòmica dels EUA.

Per contra, el BCE manté i sembla que mantindrà els tipus d'interès sense canvis en el 2%, un valor que acontenta tant l'ala moderada del BCE, que prioritza el creixement i està conforme amb un tipus d'interès reduït, com l'ala dura, que prioritza combatre la inflació i que, de moment, no considera una pujada dels tipus ja que els preus segueixen continguts al voltant del 2% que té el BCE com a objectiu. De fet, el diagnòstic del BCE és que els aranzels ajuden a contenir la inflació, sigui pel seu efecte negatiu per al creixement econòmic o per la desviació cap a Europa de béns xinesos de baix cost que no van als EUA. Tanmateix, el BCE assumeix l'extrema incertesa econòmica actual i es compromet a actuar sobre els grans xocs inflacionaris de manera àgil, contundent i persistent, encara que sigui per qüestions exògenes, com ara una guerra comercial.²⁸⁶

Les divergències en política monetària entre els Estats Units i la UE, per tant, s'han accentuat a l'era Trump.²⁸⁷ Històricament, els dos grans bancs centrals coincidien gairebé sempre en el signe de les polítiques monetàries, amb la Fed en general decidint en primer lloc i el BCE seguint a remolc els seus passos. Sembla que els temps han canviat: des del juliol de 2024 fins al juny de 2025, el BCE va retallar els tipus vuit cops i la Fed, només tres. En canvi, els darrers mesos, la Fed ha retallat els tipus d'interès tres cops, mentre que el BCE els ha deixat intactes.

Figura 30. Evolució dels tipus d'interès entre la Fed i el BCE. 2024-2025

Font: Expansión

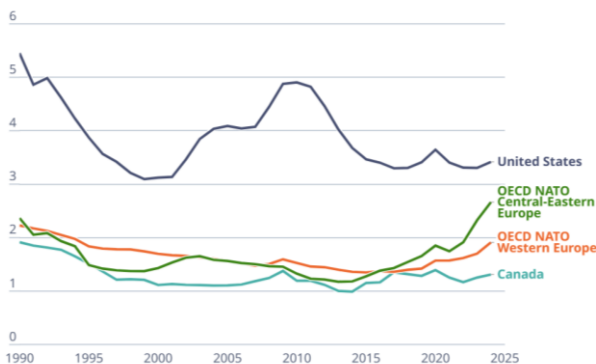
²⁸⁶ Stumpf, A. (2025), "[El BCE se compromete a actuar con más fuerza sobre los grandes 'shocks' inflacionarios](#)", Expansión.

²⁸⁷ ACCIÓ (2025), [Anàlisi de riscos i tendències globals 2025](#).

6.3. Augment del pressupost de defensa: pressió fiscal a Europa i “emergentització” als EUA

La despesa militar i de defensa ha augmentat els darrers anys en molts països avançats després de disminuir en les tres dècades posteriors al final de la Guerra Freda (vegeu l'apartat 2.3). L'augment ha estat especialment notori entre els països europeus fronterers amb Rússia, en especial a Polònia i als estats bàltics (Estònia, Letònia i Lituània), fruit de l'augment de la inseguretat que està exercint Rússia amb la guerra a Ucraïna.

Figura 31. Despesa pública en defensa (% sobre el PIB)

Font: OCDE

Aquesta tendència seguirà en el futur, ja que els països de l'OTAN (majoritàriament europeus) s'han compromès, pressionats per Trump, a augmentar la despesa en defensa fins al 5% del PIB el 2035, mentre que la mateixa Comissió Europea ha multiplicat per cinc la despesa en defensa, seguretat i espai en el pressupost 2028-2034.

La Comissió Europea estima que un augment de la despesa de defensa de fins a l'1,5% del PIB podria impulsar el PIB de tota la Unió Europea un 0,5% addicional el 2028,²⁸⁸ gràcies a la millora de la capacitat productiva, les infraestructures o la innovació per respondre a les demandes tecnològiques (que beneficiaria també altres indústries). Tanmateix, aquest augment de la despesa en defensa implicarà també un augment de 2 p. p. en la ràtio de deute públic respecte al PIB de la UE el 2028.

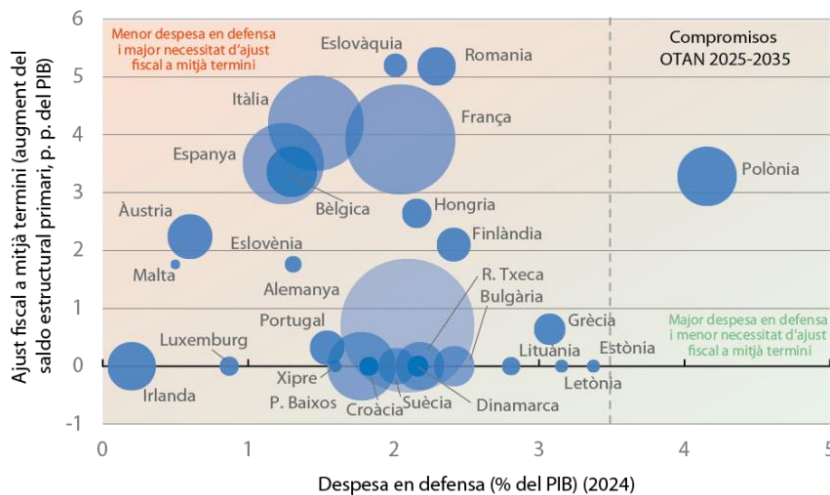
Entre els cinc pilars del *ReArm Europe Plan/Readiness 2030* destaca el nou instrument de préstecs per valor de 150.000 milions d'euros (SAFE) per afavorir les compres conjuntes i la possibilitat de fer ús de clàusules d'exempció en les normes fiscals de la UE (desviar-se del

²⁸⁸ E.C. (2025), "[The economic impact of higher defence spending](#)", European Commission.

pressupost i gastar un 1,5% adicional del PIB en defensa fins el 2028). Tot i aquestes facilitats, el finançament de l'augment de la despesa en defensa a la UE recaurà majoritàriament en els estats membres²⁸⁹ i podria absorbir fins al 15% dels ingressos fiscals dels països.²⁹⁰

Així doncs, els països europeus, molts d'ells amb un deute públic elevat, es veuran obligats a retallar la despesa no relacionada amb la defensa o a augmentar els impostos per no incórrer en majors costos d'endeutament. De fet, el 2024 molts estats membres ja van apujar l'impost de societats o aplicar gravàmens al sector financer.²⁹¹ Això pot ser un problema adicional per a aquells països europeus que actualment tenen una menor despesa en defensa i que hauran de fer majors ajustos fiscals com França, Itàlia, Espanya, Bèlgica o països de l'est com Eslovàquia, Romania o Hongria (vegeu l'apartat 8.1).

Figura 32. Despesa actual en defensa i ajust fiscal previst a mitjà termini. Països de la UE

Nota: Ajust fiscal dels plans estructurals a mitjà termini (4-7 anys).
La dimensió dels cercles és proporcional al PIB nominal en euros.

Font: CaixaBank Research

Es tracta de països ja “assenyalats” per la UE en el compliment dels plans fiscals. França, Itàlia i Bèlgica estan sotmesos a un procediment diferencial per dèficit excessiu, Romania ha rebut una valoració negativa per haver sobrepassat clarament el límit i no prendre mesures

²⁸⁹ Martínez, D. (2025), “[El 5% del PIB en defensa: per què?, amb quina finalitat?, és factible?](#)”, CaixaBank Research.

²⁹⁰ Conigrave, B. (2025), “[Higher defence spending brings forward hard fiscal policy choices and has an uncertain economic impact](#)”, OCDE.

²⁹¹ Sempere, P. (2025), “[Los países empiezan a subir el impuesto de sociedades para aumentar ingresos y sufragar la defensa](#)”, El País.

eficaces, Grècia o Eslovàquia, entre d'altres, arrossegueu desequilibris macroeconòmics²⁹² i Espanya, Bulgària i Hongria incompleixen les normes fiscals de la UE en els pressupostos de 2026.²⁹³

Tanmateix, només el 14% de les CSR (*Country-specific Recommendations*) fiscals de la UE s'han implementat completament o substancialment els darrers anys, cosa que demostra la desconexió creixent entre les prioritats de la UE i els sistemes fiscals nacionals. És necessari, doncs, una priorització més clara i un compromís sostingut dels països si no es vol convertir les CSR en un mirall polític en lloc d'un motor de reformes duradores.²⁹⁴

Molts d'aquests països, a més, es veuran afectats pel canvi de prioritats estratègiques de la Unió Europea. El fort augment del pressupost de defensa de la UE 2028-2034 anirà en detriment de la dotació a la Política Agrària Comuna (PAC), que es redueix de 387.000 a 300.000 milions d'euros, en perjudici dels agricultors dels principals països receptors com França, Espanya, Itàlia o Polònia, i dels fons de cohesió per a les regions menys desenvolupades, que passen de 330.000 a 218.000 milions d'euros, i que perjudicarà principalment a països de l'est com Polònia, República Txeca, Romania i Hongria, i països del sud com Portugal i Grècia.

L'augment de la despesa militar i en defensa, junt amb la reducció d'ajuts socials, no és un tret únic de la Unió Europea, sinó una tendència general entre els països occidentals. El govern britànic, per exemple, ha anunciat retallades d'ajuts socials i acomiadaments de funcionaris per finançar l'augment de 2.630 milions d'euros en despesa militar.²⁹⁵

El cas més extrem és el dels Estats Units. El Congrés dels EUA va aprovar el juliol la llei *Big Beautiful Bill* (BBB), que incrementa la despesa en defensa i seguretat i, per contra, suposa una de les majors retallades socials des dels anys 90. Aquesta llei proposa la retallada de fins a 1 bilió de dòlars del programa de salut Medicaid i revoca elements clau de l'Obamacare²⁹⁶ i de les polítiques climàtiques de Joe Biden. Aquest ha estat un dels principals esculls entre demòcrates i republicans del que ha acabat sent el tancament del govern més llarg de la història dels EUA.

Juntament amb la baixada d'impostos a les empreses i als més rics, l'aplicació de la llei BBB alimenta un augment del dèficit fiscal, una agreujament del deute (es preveu un augment del

²⁹² European Commission (2025), "[2025 European Semester Spring Package sets out guidance to boost EU competitiveness](#)".

²⁹³ Tamma, P. (2025), "[Brussels warns Eurozone capitals over rise in spending](#)", Financial Times.

²⁹⁴ Dom, R., Greppi, C. i Saint-Amans, P. (2025), "[Shifting priorities, slow progress: an analysis of EU tax recommendations](#)", Bruegel.

²⁹⁵ Campos, R. (2025), "[El Govern britànic retalla ajuts socials i augmenta la despesa militar](#)", La Vanguardia.

²⁹⁶ Obamacare, de nom oficial Llei de la Cura de Salut a Baix Preu (*Affordable Care Act* o ACA), és una llei del 2010 de reforma sanitària dels EUA promoguda per Barack Obama amb l'objectiu de fer les assegurances mèdiques més accessibles i assequibles, sobretot per a les persones i famílies amb ingressos baixos.

deute públic dels EUA en 3,3 bilions de dòlars, que se sumen als 29 bilions ja existents)²⁹⁷ i un augment de les desigualtats al país. S'estima que la BBB reduirà en 1.600 dòlars anuals els recursos per al 10% més baix dels assalariats i augmentarà en 12.000 dòlars anuals els salaris del 10% més ric; de fet, els treballadors amb sous més baixos ja estan patint actualment una forta desacceleració del creixement salarial.²⁹⁸

D'aquí ve el bateig del concepte d'"emergentització" dels Estats Units, en el sentit que els EUA amb Donald Trump es poden arribar a assimilar a un mercat emergent, amb una economia incerta i molt polaritzada socialment.²⁹⁹

6.4. La reducció de l'ajuda exterior: més pressió sobre els països més pobres

Els principals organismes internacionals anticipen una forta retallada de l'ajuda exterior cap als països més pobres (en especial pel que fa a l'assistència humanitària, la resposta a emergències i el suport financer i governamental a llarg termini), cosa que pot suposar la fi de l'ajuda al desenvolupament tal com la coneixem. Segons l'OCDE, la contribució dels principals donants ja va baixar un 7,1% el 2024, després de cinc anys de creixement, i el 2025 es podria registrar la caiguda més gran de la història en l'ajuda oficial al desenvolupament (entre el 9% i el 17%). L'ONU preveu xifres encara més alarmants per a aquest 2025 (previsió de caiguda de fins al 20%).³⁰⁰

De fet, les reduccions a escala mundial anunciades de l'assistència oficial al desenvolupament fins a mitjans d'abril de 2025 van en aquesta línia i registren una caiguda d'entre el 15% i el 22% respecte el 2023 (d'entre 41.000 i 60.000 milions de dòlars). Països com els Estats Units, Bèlgica, França, els Països Baixos, Suècia, Suïssa i el Regne Unit han anunciat reduccions dels pressupostos d'ajuda exterior. A més, l'augment de la despesa en defensa i les conseqüents pressions fiscals poden provocar disminucions substancials addicionals.³⁰¹

²⁹⁷ Ara (2025), "[El Congrés dels EUA aprova el pla econòmic de Trump que desmantella el sistema públic de salut](#)".

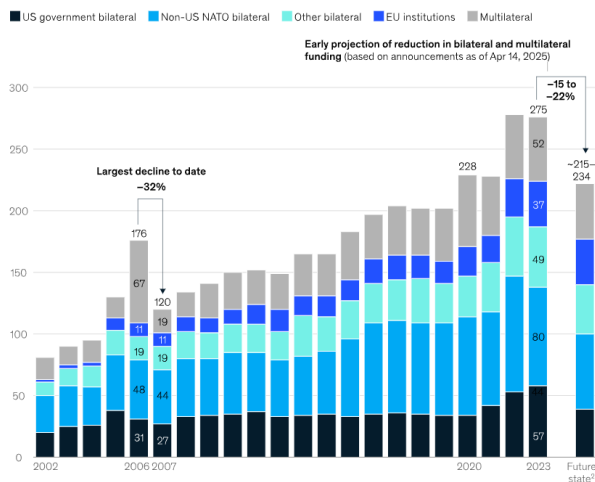
²⁹⁸ Strauss, D., Jones, C. i Chávez, S. (2025), "[Poorest US workers hit hardest by slowing wage growth](#)", Financial Times.

²⁹⁹ Foroohar, R. (2025), "[America the Unstable](#)", Financial Times.

³⁰⁰ Caruncho, d. (2025), "[Occidente recorta en ayuda al desarrollo mientras se rearma](#)", La Vanguardia.

³⁰¹ Sabow, A., Craven, M., Wilson, M., Conway M., i Holt, M. (2025), "[A generational shift: The future of foreign aid](#)", McKinsey.

Figura 33. Assistència oficial al desenvolupament (milers de milions de dòlars)

Font: McKinsey

Els programes de salut són els principals exposats a les reduccions de l'ajuda exterior. S'estima que el 18% de l'assistència al desenvolupament per a la salut (DASH) està en risc de retirada. A principis d'any, l'Administració Trump va rescindir els programes de VIH, malària i altres programes relacionats amb la salut infantil finançats per l'USAID (United States Agency for International Development), i al juliol va decidir tancar definitivament l'USAID. L'agència s'encarregava de les ajudes destinades a alleujar la pobresa, combatre malalties i abordar les necessitats humanitàries, però també a l'educació i al desenvolupament dels països més pobres. Les fortes retallades de finançament actuals podrien comportar més de 14 milions de morts addicionals el 2030 (de les quals 4,5 milions serien nens menors de cinc anys) i posen en risc dècades de progrés en salut i desenvolupament socioeconòmic als països de renda baixa.³⁰²

L'Àfrica subsahariana és la regió més vulnerable a la reducció de l'assistència al desenvolupament en salut. Més enllà dels problemes vitals, es tracta de països amb sobreendeutament o amb alt risc de fallida de deute i, per tant, amb molta dificultat per mobilitzar amb despesa sanitària pública nacional el volum necessari per revertir la caiguda de l'ajuda exterior (vegeu l'apartat 8.1). Mozambique, Tanzània, Uganda, la R. D. del Congo o Etiòpia reben una ajuda exterior que equival a més del 25% de la seva despesa sanitària nacional total i, per tant, són molt vulnerables fiscalment. Altres països com Kenya o Nigèria

³⁰² Medeiros, D., de Oliveira, L., Ferreira, A., Landin, E., Pena, D., Monti, C., Barreix, G., J Silva, N., Vaz, P., Saute, F., Fanjul, G., Bassat, Q., Naniche, D., Macinko, J. i Rasella, D. (2025), "[Evaluating the impact of two decades of USAID interventions and projecting the effects of defunding on mortality up to 2030: a retrospective impact evaluation and forecasting analysis](#)". The Lancet.

també presenten, tot i que en menor mesura, vulnerabilitat fruit de la reducció de l'ajuda exterior.

L'ONU estima un volum de 3,7 bilions d'euros per cobrir les necessitats urgents de desenvolupament, cosa que passa per reestructurar l'ecosistema de desenvolupament global, mobilitzar recursos no tradicionals com el sector privat, prioritzar programes i inversions en funció de l'impacte, la urgència o el potencial catalític, explorar associacions o fusions entre programes, departaments i organitzacions internacionals i millorar l'eficiència operativa.

6.5. Impacte a Catalunya

La política aranzelària de Trump, de moment, ha afectat de forma moderada el comerç exterior de Catalunya, degut a l'avançament de les vendes durant el primer trimestre de 2025, previ a l'entrada en vigor dels aranzels a l'abril. És de preveure que l'impacte negatiu s'accentuï a mesura que es dilueixi l'efecte de l'avançament de vendes (vegeu l'apartat 3.6). Els impactes indirectes en l'economia i les empreses catalanes poden ser superiors als efectes directes (vendes als EUA). En aquest sentit, els principals socis comercials europeus de Catalunya tenen una major exposició a la política proteccionista dels EUA, fet que pot comportar, per una banda, una reducció de les vendes de les empreses exportadores catalanes proveïdores de productes intermedis o components a les multinacionals europees i, per l'altre, una possible reducció de la inversió industrial.

A aquesta situació s'hi afegeix una pèrdua relativa de competitivitat de les empreses catalanes davant de països competidors que han estat gravats amb aranzels inferiors. Per contra, s'obren oportunitats enfront dels països, especialment asiàtics, més afectats pels gravàmens "recíprocs".

S'estima que l'impacte econòmic de la política aranzelària de Trump es mogui al voltant de les dues dècimes del PIB.³⁰³ L'impacte pot ser més gran a llarg termini (entre tres³⁰⁴ i cinc dècimes)³⁰⁵ si s'amplifiquen els efectes dels aranzels a la caiguda de les borses o l'increment de la incertesa.

De moment, Catalunya ha resistit bé la desacceleració econòmica global i creix molt per sobre del creixement de la zona euro. Tanmateix, l'economia catalana s'ha començat a desaccelerar: s'estima un creixement d'entre el 2,7% i el 2,9% per al 2025, per sota del 3,6%

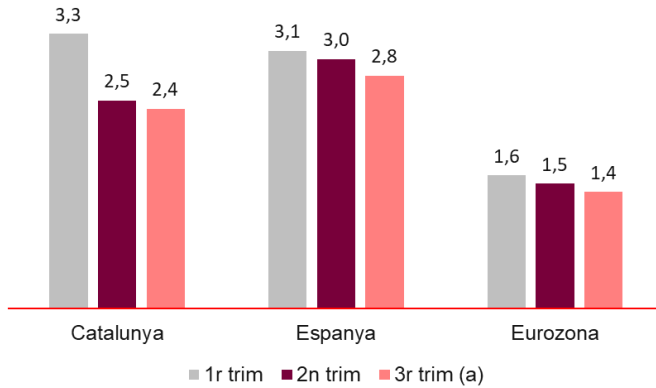
³⁰³ Direcció General d'Anàlisi i Prospectiva Econòmica de la Generalitat de Catalunya (2025), [Informe anual de l'economia catalana 2024](#).

³⁰⁴ La Vanguardia (2025), "[El Banc d'Espanya tem més l'impacte de la incertesa que els aranzels](#)".

³⁰⁵ Valls, F. (2025), "[La Autoridad Fiscal estima que la amenaza de aranceles de Trump podría restar medio punto a la economía española](#)", La Vanguardia.

de l'any 2024, i d'entre el 2,1% i el 2,4% per al 2026.³⁰⁶ De fet, les dades dels PIB trimestrals de 2025 evidencien aquesta desacceleració: l'economia catalana va créixer un 3,3% interanual el primer trimestre de 2025, un 2,5% el segon trimestre i un 2,4% el tercer.

Figura 34. Taxa de creixement del PIB. 1r, 2n i 3r trimestre de 2025 (% variació interanual)

Font: Idescat, INE i Eurostat

El creixement actual de l'economia catalana, per sobre del de l'Eurozona, es deu a la fortalesa de la demanda interna (el consum privat i la inversió es preveu que creixin al voltant del 2,5%-3% el 2025), mentre que la demanda externa es veu cada cop més afectada per les polítiques proteccionistes creixents i la ralentització del turisme (l'arribada de turistes i les pernoctacions hoteleres van a la baixa)³⁰⁷. Aquestes dades anticipen un canvi de tendència en l'economia catalana, que els darrers anys es veia impulsada per la demanda externa.

³⁰⁶ El Govern de la Generalitat de Catalunya preveu un creixement del 2,7% per al 2025 i del 2,1% per al 2026 i la Cambra de Comerç de BCN, del 2,9% i 2,4%, respectivament.

³⁰⁷ Martín, C. (2025), "[L'arribada de turistes internacionals encadena tres mesos de baixades](#)", La Vanguardia.

Capítol 7.

La baixa productivitat a
Europa: avenç lent i insuficient

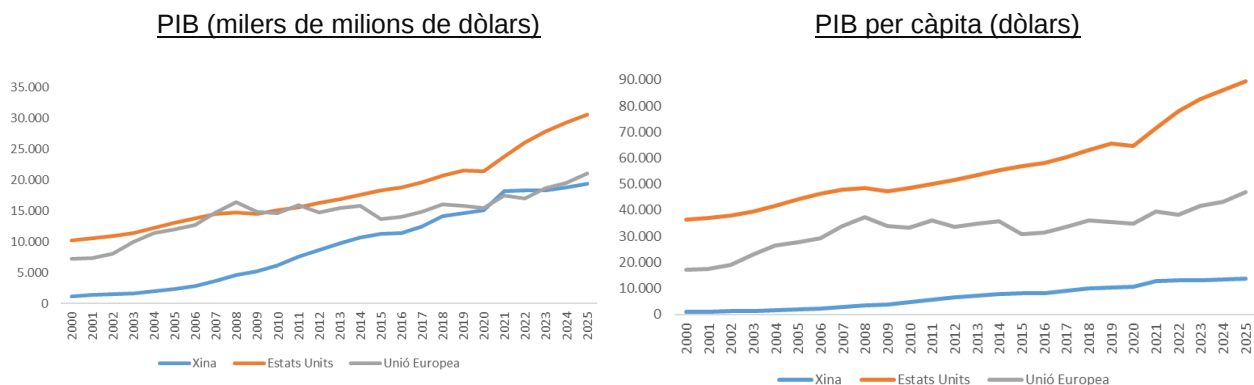

7. La baixa productivitat a Europa: avenç lent i insuficient

7.1. Els reptes de productivitat de la UE

L'economia europea continua amb un creixement pla, amb Alemanya, l'economia més gran del bloc, de nou en territori recessiu³⁰⁸ i França, el segon membre més gran, immers en turbulències polítiques i una greu crisi de deute. Això fa que la bretxa econòmica (PIB) i de riquesa (PIB per càpita) s'accentuï encara més entre la Unió Europea i els EUA i la Xina. El PIB de la Xina ja s'igualava al de la UE i els EUA superen en un 50% el PIB europeu i doblen el seu PIB per càpita; de fet, el PIB per càpita a la UE es troba estancat, cosa que, junt amb l'augment de la inflació, està afectant el poder adquisitiu de les famílies.³⁰⁹

Figura 35. Evolució del PIB i PIB per càpita dels EUA, la UE i la Xina. 2000-2025 (en dòlars)

Font: FMI (estimacions per al 2025)

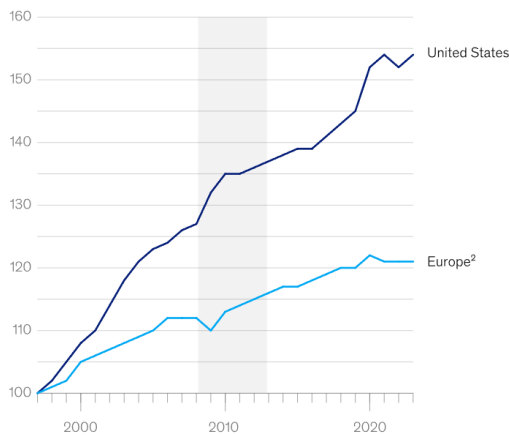
Un dels principals motius de l'endarreriment econòmic de la UE és la baixa productivitat, que ha esdevingut un dels principals reptes econòmics d'Europa. El creixement de la productivitat laboral per hora treballada d'Europa ha disminuït des de principis de segle (d'una mitjana de l'1,5% anual entre 1999 i 2008 a tan sols el 0,5% després de la crisi i a menys del 0,4% el 2024). El creixement de la productivitat dels principals països europeus des del 1997 està 33 punts percentuals per darrere de la dels Estats Units.³¹⁰

³⁰⁸ Storbeck, O. (2025), "[Germany falls back into 'recessionary territory' as second-quarter GDP revised down](#)", Financial Times.

³⁰⁹ Ibar, L. (2025), "[Els sous encara no s'han recuperat de la inflació en la majoria d'economies desenvolupades](#)", Ara.

³¹⁰ Heimes, H., Marcos, I., Bengtsson, J. i Heuss, R. (2025), "[To unleash productivity growth in Europe, rewire your operations](#)", McKinsey.

Figura 36. Evolució de la productivitat laboral. EUA i Europa*. (PIB per hora treballada, 1997=100)

*Mitjana de cinc economies europees: França, Alemanya, Itàlia, Espanya i Regne Unit.

Font: McKinsey

La menor dimensió i dinamisme empresarials, la menor capacitat d'inversió i manca d'integració financera, el baix nivell d'inversió en R+D i l'endarreriment tecnològic, l'excés burocràtic i de marc regulador, i els costos energètics elevats, junt amb altres factors com l'envelliment o la manca de talent, són les principals causes d'aquesta baixa productivitat de la UE.³¹¹ A això se li afegeix l'actual desavantatge militar i en defensa respecte als EUA i la Xina i els danys colaterals que suposen la necessitat d'augmentar la despesa en aquest àmbit (vegeu l'apartat 2.3).

Tant la Comissió Europea com els 27 estats membres són conscients del repte d'impulsar la competitivitat de la UE i evitar, encara més, el deteriorament econòmic del bloc.³¹² A més, a diferència d'altres àmbits, sembla que existeix la voluntat política per afrontar-lo.³¹³

En aquest sentit, la Comissió Europea ha impulsat la Brúixola per a la Competitivitat, on destaquen mesures com el *Single Market Roadmap to 2028*, per superar els obstacles interns del mercat únic, principalment en l'àmbit financer, l'energia i les telecomunicacions (l'FMI estima que equivalen a un aranzel del 45% sobre les mercaderies i del 110% sobre els serveis). La CE calcula que la major integració del mercat únic pot generar un increment d'entre 3 i 4 p. p. del PIB de la UE i generar 3,6 milions de llocs de treball.³¹⁴

La CE també ha presentat el *28th Regime and European Innovation Act* per aprofundir en la "cinquena llibertat" de la UE, el coneixement i la innovació, la *Union of skills*³¹⁵ per donar suport al desenvolupament del capital humà dins la Unió i atraure i retenir talent, així com

³¹¹ ACCIÓ (2024), [Anàlisi de riscos i tendències globals 2025](#).

³¹² European Comision (2025), [State of the Union 2025](#).

³¹³ CESCE (2025), [Panorama Internacional 2025](#).

³¹⁴ EC (2025), ["A simpler Single Market to make companies choose Europe"](#), European Commission.

³¹⁵ EC (2025), ["A Union of Skills to equip people for a competitive Europe"](#), European Commission.

altres mesures més concretes com l'*Industrial Accelerator Act*, l'*EU Cloud and AI Development Act* o la *Clean Industrial Deal*, per impulsar sectors i tecnologies estratègiques clau, o l'*European Grids Package*, per reformar i reforçar les xarxes d'electricitat, de distribució i d'emmagatzematge. Una de les mesures estrella de la UE és la de simplificació administrativa (dins els programes Omnibus) que es calcula que permetrà estalviar a les empreses de la UE 400 milions d'euros més a l'any.³¹⁶

Tot això es farà amb el braç financer del Fons Europeu de Competitivitat 2028-2034 (451.000 milions d'euros).³¹⁷ Relacionat amb aquest, el programa de recerca de la UE (*Horizon Europe*), dotat amb 175.000 milions d'euros, continuarà finançant innovacions de primer nivell.

Tot i els diagnòstics, les prioritats i els plans d'acció polítics portats a terme, la UE només ha implementat una petita fracció (11%) de les propostes fetes per l'ex primer ministre italià Mario Draghi el setembre del 2024, que exigia una inversió de 800.000 milions d'euros per revitalitzar l'economia del bloc en la carrera contra rivals mundials com la Xina i els Estats Units. El mateix Draghi eleva actualment a 1,3 billons d'euros la necessitat d'inversió a la UE, ja que la situació és encara més complexa que un any enrere.³¹⁸

L'ex primer ministre italià critica la lentitud a l'hora d'aplicar les reformes i insta la UE a reaccionar ja que no s'han reduït les dependències estratègiques.³¹⁹ Demana que el Fons Europeu de Competitivitat 2028-2034 disposi d'una major dotació pressupostària, i considera insuficient la proposta econòmica per a l'*Horizon Europe*. A part reitera la necessitat d'un "endeutament conjunt" per al finançament de projectes de gran escala en àrees com la innovació puntera, la recerca en defensa o les interconnexions energètiques.

Draghi considera que la UE hauria d'aprofitar tot el potencial de la contractació pública per crear indústria a Europa, particularment en sectors com els semiconductors, la indústria de defensa o l'acer i l'alumini. A més, critica el retard en la revisió de les ajudes d'Estat i les normes de competència per a les fusions, prevista per al 2027, que dificulta la creació d'empreses gegants europees. Tot i la voluntat de la CE de flexibilitzar les normes de competència, els governs nacionals continuen reticents a cedir el control d'empreses estratègiques a altres països europeus (la resistència política a les fusions bancàries n'és un bon exemple).³²⁰

³¹⁶ EC (2025), "[Commission proposes simplification measures to save EU businesses a further €400 million per year](#)", European Commission.

³¹⁷ EC (2025), "[Driving prosperity via competitiveness, research and innovation](#)", European Commission.

³¹⁸ Pérez, C. (2025), "[Draghi sube a 1,3 billones la necesidad de inversión en la UE e insta a proteger el Estado del bienestar](#)", El País.

³¹⁹ Montes, L. (2025), "[Draghi ataca la "lentitud" de la UE para impulsar las reformas en competitividad](#)", elEconomista.

³²⁰ Casado, R. (2025), "[Europa recurre al M&A para competir con Estados Unidos y China](#)", Expansión.

L'FMI, en la mateixa línia de Draghi, adverteix que Europa no es pot permetre perdre més temps i recomana eliminar les friccions fronterisses del mercat laboral, l'energia i les finances per crear un verdader mercat únic europeu.³²¹

7.2. La IA com a palanca de productivitat

La intel·ligència artificial (IA), amb la seva capacitat de ràpida expansió, pot emergir com una *General Purpose Technology (GPT)*, tecnologia amb un impacte profund, ampli i durador sobre l'economia i la societat, comparable a tecnologies digitals com ara Internet o els ordinadors o innovacions revolucionàries anteriors com la màquina de vapor o l'electricitat. Sens dubte aquestes tecnologies i innovacions van desembocar en períodes de creixement econòmic accelerat. El dubte és si la IA pot tenir un paper similar i reactivar el creixement de la productivitat.

Els nous avenços en IA, en particular la IA generativa (*genAI*), s'estan estenent ràpidament, cosa que està suposant una democratització creixent d'aquesta tecnologia.³²² De moment ja ha permès millores en el rendiment dels treballadors en diverses tasques: s'estima una millora del rendiment del 14% entre el personal d'atenció al client, de gairebé un 40% entre els consultors empresarials i de més d'un 50% entre els programadors de *software*.³²³

Un dels elements que es presenta com el gran disruptor en el camp de la intel·ligència artificial és la IA agèntica, és a dir, agents d'IA que treballen braç a braç amb els humans i automatitzen tasques de manera independent (sense instruccions) i inclús prenen decisions (partint d'instruccions prèvies). Les organitzacions ja estan començant a desplegar agents virtuals d'IA, des d'eines senzilles fins a l'automatització completa de fluxos de treball. De totes maneres, la IA agèntica es troba en una fase molt incipient: no més del 10% de les empreses estan escalant l'ús d'agents d'IA. En paral·lel, emergeixen agents físics d'IA (drons, vehicles autònoms i robots humanoides).³²⁴

Tot i aquests microguanys en tasques concretes, costa encara veure el trasllat de la IA als beneficis empresarials. Si bé la major part dels empresaris (86%) esperen que la IA impacti en la seva organització el 2030,³²⁵ la majoria reconeix que encara es troba en les fases més primerenques de desenvolupament de la IA: el 32% està experimentant, el 30% està fent

³²¹ IMF (2025), [World Economic Outlook, October 2025](#).

³²² McKinsey (2025), ["The state of AI in 2025"](#).

³²³ OCDE (2025), [Miracle or Myth? Assessing the macroeconomic productivity gains from Artificial Intelligence](#).

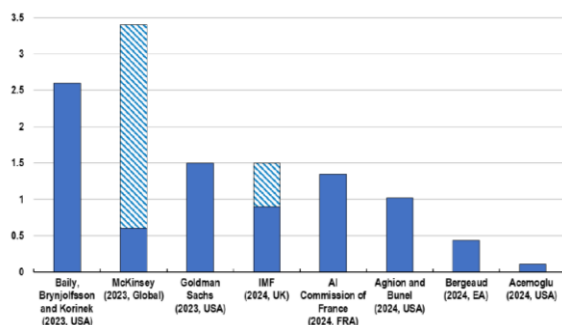
³²⁴ McKinsey (2025), ["The agentic organization: Contours of the next paradigm for the AI era"](#).

³²⁵ WEF (2025), [Jobs of Tomorrow: Technology and the Future of the World's Largest Workforces](#).

proves pilot, el 31% està ja escalant l'ús de la IA a tota l'organització i només un 7% té la IA plenament integrada a tota l'organització.³²⁶

Més dubtós és encara l'impacte de la IA en la macroeconomia. Treballs recents que quantifiquen els guanys de productivitat de la IA proporcionen avaluacions molt diferents: des de guanys anuals de productivitat de només 0,1 punts percentuals fins a guanys anuals de més de 2,5 punts percentuals. De mitjana, la IA pot proporcionar guanys de productivitat d'1 p. p. anual en els propers 10 anys, xifra encara inferior al creixement total anual de la productivitat de les últimes dècades (1,5 p. p.).

Figura 37. Estimació del guany de productivitat degut a la IA per als propers 10 anys (en punts percentuals de creixement anual de la productivitat laboral)

Nota: l'àrea ombrejada fa referència a intervals d'estimacions.

Font: OCDE

De fet, l'OCDE apunta que el creixement de la productivitat laboral es va estancar al voltant del 0,4% el 2024 als països de l'OCDE, un rendiment moderat que contrasta amb l'optimisme i les esperances que la IA generativa impulsessin la productivitat. Caldrà estar atents a l'evolució d'aquest binomi IA-productivitat els propers anys, però, de moment, no queda garantit que l'impacte de la IA desemboqui en un període de creixement general accelerat. En primer lloc, perquè la IA és molt aplicable a activitats intensives en coneixement (TIC, finances, serveis professionals) però no a d'altres com les que tenen un fort component físic (construcció, parts de la indústria manufacturera i serveis personals). En segon lloc, tot i la utilitat rutinària de la IA en els treballadors, les dades encara no mostren l'augment substancial de plans estratègics i d'inversió en IA per part de la direcció de les empreses.

Obtenir guanys de productivitat a llarg termini a partir de la IA dependrà, per tant, de la combinació del desenvolupament del capital humà i del desenvolupament tecnològic.³²⁷ El "salt de productivitat" passa per un cercle virtuós d'ambdós desenvolupaments ràpids (tecnològic i humà) que permeti un creixement econòmic accelerat i millores equitatives en el

³²⁶ McKinsey (2025), "The state of AI in 2025".

³²⁷ WEF (2025), [Global Economic Futures: Productivity in 2030](#).

nivell de vida. L'OMC calcula que, en el seu màxim potencial, la IA podria impulsar el valor del comerç internacional en un 35% el 2040 i elevar el PIB mundial un 13% el 2040.³²⁸

Es corre el risc, però, d'un desenvolupament tecnològic ràpid de la IA sense un desenvolupament dels treballadors i empresaris al mateix ritme, cosa que ens abocaria a una “sobrecàrrega d'automatització”. La IA afavoreix la producció intensiva en capital i dades, motiu pel qual les economies que depenen de mà d'obra poc qualificada i de baix cost podrien patir una pèrdua de competitivitat. Aquest escenari també comportaria una concentració de la riquesa i del poder i un augment de la bretxa de productivitat entre regions, sectors i tipus d'empreses. Alguns ja anticipen una nova era del “tecnofeudalisme”.³²⁹

Per evitar aquesta bretxa, l'OMC recomana la implementació de polítiques adequades. Aquestes haurien d'incentivar una adopció ràpida i generalitzada en llocs on la IA pugui tenir un impacte positiu en la productivitat però ajudant els treballadors a fer la transició a sectors i rols més valorats en el nou panorama de la IA, amb programes de reciclatge eficaços i altres accions actives del mercat laboral.

A més, són necessàries unes normatives clares (s'ha d'abordar la seguretat, la fiabilitat i la privadesa per generar confiança en les tecnologies de la IA) però amb unes fronteres obertes que no limitin els serveis digitals ni l'accés als models d'IA més avançats. L'OMC alerta que les restriccions de béns relacionats amb la IA, com semiconductors, equips de computació d'alt rendiment i serveis al núvol, han augmentat (de 130 el 2012 a gairebé 500 el 2024), i posa l'accent en la necessitat d'implementar polítiques comercials “obertes i predictibles”.³³⁰

En aquest sentit, la Comissió Europea proposa suavitzar i retardar parts de la seva llei d'intel·ligència artificial (*AI Act*) arran de la forta pressió del govern dels EUA, les *big tech* i empreses europees. L'objectiu de la Comissió és evitar que la *AI Act* deixi Europa sense accés als serveis d'IA més avançats i generi un impacte negatiu al mercat europeu en plena competició en IA amb EUA i la Xina, de la qual ja parteix amb molt de retard i desavantatge.³³¹ La CE s'alinea així amb Draghi, que demana el desbloqueig de la regulació del sector digital, i amb França i Alemanya que aposten per retardar la llei d'IA i un canvi de rumb de la UE, que fins ara ha imposat multes a grans corporacions tecnològiques per violacions antimonopoli i abusos de dades.³³²

³²⁸ WTO (2025), [World Trade Report 2025: Making trade and AI work together to the benefit of all](#).

³²⁹ Steinberg, F. (2025), “Resiliencia y fragilidad: las dos caras de la economía mundial”, Real Instituto Elcano.

³³⁰ WTO (2025), [World Trade Report 2025: Making trade and AI work together to the benefit of all](#).

³³¹ Moens, B. (2025), “EU set to water down landmark AI act after Big Tech pressure”, Financial Times.

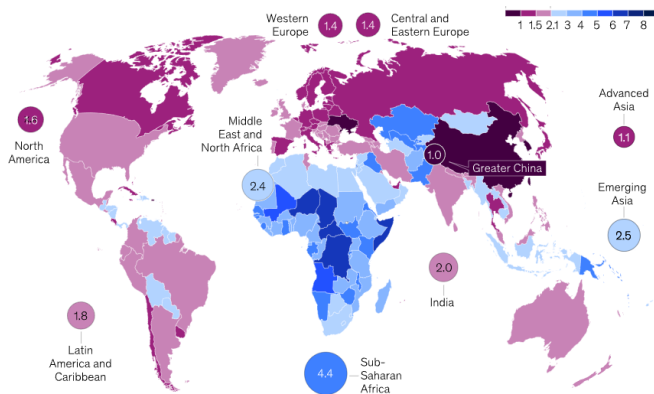
³³² Foy, H. (2025), “France and Germany circle the wagons on EU-made AI”, Financial Times.

7.3. Envelliment i escassetat laboral: la productivitat com a solució

La caiguda de les taxes de fertilitat està impulsant les principals economies cap al col·lapse de la població. La taxa de fertilitat ha disminuït en el 90% dels països els últims 25 anys i, actualment, dos terços de la població mundial viuen en països amb una fertilitat inferior a la taxa de reemplaçament (2,1 fills per família).³³³

Els països avançats, junt amb la Xina, són els que presenten una taxa de fertilitat més baixa. Per contra, l'Àfrica subsahariana és l'única regió on les taxes de fertilitat es mantenen altes i es mantindran per sobre de la taxa de reemplaçament més enllà del proper quart de segle.³³⁴

Figura 38. Taxes de fertilitat per països 2023 (fills per dona)

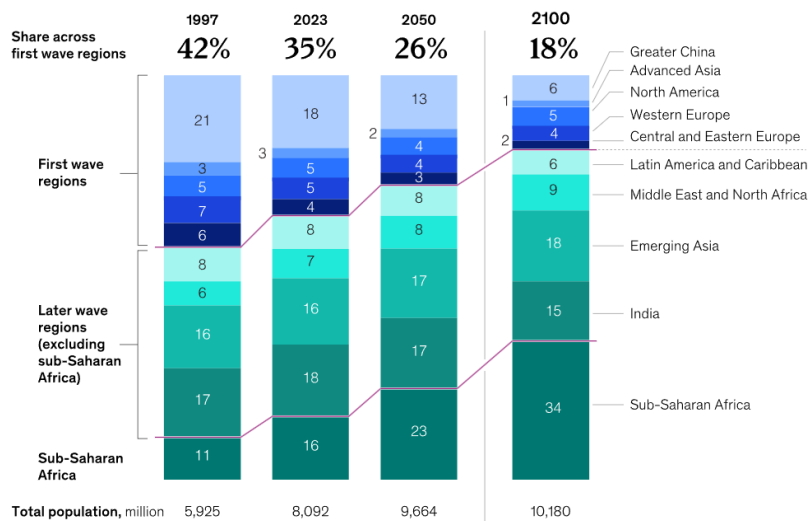
Font: McKinsey

Això farà que, segons les projeccions de l'ONU, les poblacions de les principals economies disminueixin entre un 20% i un 50% el 2100. Les poblacions de països com el Japó, la Xina, Itàlia, Grècia i molts països de l'Europa central i de l'Est ja s'estan reduint. Les economies avançades i la Xina només representaran el 18% de la població mundial el 2100, la meitat del que representen actualment. Per contra, l'Àfrica subsahariana i l'Àsia emergent representaran dues tercers parts de la població mundial el 2100.

³³³ Es preveu que la mida de la població es mantingui estable si la taxa de fertilitat es manté al nivell de reemplaçament, definit per les Nacions Unides com aproximadament 2,1 fills per dona.

³³⁴ McKinsey (2025), "[Dependency and depopulation? Confronting the consequences of a new demographic reality](#)".

Figura 39. Població mundial per regions (en %)

Font: McKinsey

Les estructures d'edat de la població s'estan invertint —de piràmides a obeliscs— a mesura que creix el nombre de persones grans i disminueix el nombre de persones joves. La proporció de població de 65 anys o més i la taxa de dependència de la gent gran (nombre de persones de 65 anys o més per cada 100 persones en edat laboral) s'han més que duplicat entre 1960 i 2022 als països de l'OCDE.³³⁵

Aquest canvi demogràfic està afectant les economies avançades i la Xina, on la proporció de persones en edat laboral caurà fins al 59% el 2050, en comparació amb el 67% actual. L'Àfrica subsahariana torna a ser l'excepció i proporcionarà una quota creixent de l'oferta de treball mundial.

Des d'una perspectiva fiscal, l'envelliment de la població té conseqüències econòmiques profundes, ja que la despesa pública en pensions, assistència sanitària i atenció a la gent gran, exerceix una pressió substancial sobre les finances públiques dels països i posa en risc la sostenibilitat del sistema. La pressió fiscal en els països de l'OCDE s'estima que augmentarà en més de 6 p. p. del PIB fins el 2060, amb l'envelliment representant més del 40%. Els costos relacionats amb l'envelliment poden augmentar per sobre de 5 p. p. addicionals del PIB a països europeus molt afectats com Hongria, Bèlgica o Espanya, o 9 p. p. en el cas de la Xina, de cara al 2070.³³⁶ Per aquest motiu, la CE ha posat en marxa un paquet per impulsar l'adopció de pensions complementàries (plans de pensions professionals i

³³⁵ Koutsogeorgopoulou, V i Morgavi, H. (2025), "[The fiscal impact of population ageing: How can we afford getting older?](#)", OCDE.

³³⁶ Pinkus, D. i Kirkegaard, J. (2025), "[The macroeconomic impact of ageing, eu immigration policy and pension expenditures](#)", Bruegel.

personals), actualment molt baixes (només el 20% dels europeus té un pla de pensions professional i el 18%, un de personal).³³⁷

L'envelliment de la població comportarà també un nivell de vida més baix. S'estima que l'envelliment pot restar, de mitjana, fins a 1,1 p. p. al creixement del PIB per càpita anual fins al 2050 a Corea del Sud, 0,7 p. p. a Itàlia i Espanya, 0,6 p. p. a la Xina i el Japó, i 0,4 p. p. a Alemanya i els països d'Europa de l'Est.³³⁸

Des del punt de vista laboral, els governs han de prendre mesures per a un futur amb escassetat de treball. Tenint en compte que un augment de les taxes de fecunditat actuals només augmentaria la proporció de treballadors en unes dues dècades (quan el nounat d'avui entrés a treballar), principalment es pot incidir en tres palanques: la intensitat laboral, la immigració i la productivitat. Possiblement no serà suficient a utilitzar-ne només una, sinó que caldrà combinar les tres per minimitzar els efectes de l'envelliment i l'escassetat de mà d'obra.

La primera palanca, la intensitat laboral, es pot augmentar amb més persones treballant o més hores treballades per persona. La primera opció té un marge reduït ja que la taxa d'atur en els països avançats és ja de per si molt baixa. Tanmateix, es poden mobilitzar recursos laborals en grups infrautilitzats, en especial les dones, els joves i les persones amb discapacitat,³³⁹ incidir en les polítiques de conciliació entre la vida laboral i familiar i invertir en educació i formació per adequar millor l'oferta a la demanda de treball.

La segona opció (més hores treballades per treballador) és bastant inviable perquè les tendències recents en els països avançats van justament en la direcció contrària. L'única opció aquí passa per allargar la vida laboral, pas que ha fet recentment la Xina i que s'afegeix a altres països europeus que ho han fet anteriorment com Dinamarca, Alemanya, Suècia Espanya o Bèlgica. Es preveu que l'edat de jubilació augmenti en el 60% dels països de l'OCDE i passi, de mitjana, dels 64,4 anys als 66,3 anys.³⁴⁰ El futur, però, passa per un nou concepte de jubilació, amb horaris laborals més flexibles per donar oportunitat als jubilats a treballar a temps parcial. Es calcula que entre el 19% i el 25% dels majors de 65 anys volen treballar però no ho fan per manca d'oportunitats atractives o barreres socials.³⁴¹

La segona palanca és la immigració centrada en l'ocupació. És important des del punt de vista econòmic que la migració generi una contribució neta positiva a les finances públiques, fet que passa per augmentar la proporció de migració basada en l'ocupació en la migració total, en detriment de la basada en l'asil i la família.³⁴² En aquest sentit, l'EU Talent Pool (dins del

³³⁷ EC (2025), "[Remarks by Commissioner Albuquerque on the package of measures on the supplementary pensions](#)", European Commission.

³³⁸ Romei, V. (2025), "[Ageing populations will lead to lower living standards, warns study](#)", Financial Times.

³³⁹ European Commission (2025), "[Women, older people, migrants and persons with disabilities are key to tackling EU skills and labour shortages](#)".

³⁴⁰ OCDE (2023), [Pensions at a Glance 2023](#).

³⁴¹ McKinsey (2023), "[Age is just a number: How older adults view healthy aging](#)", McKinsey.

³⁴² Pinkus, D. i Kirkegaard, J. (2025), "[The macroeconomic impact of ageing, eu immigration policy and pension expenditures](#)", Bruegel.

Pacte sobre Migració i Asil), oferirà oportunitats de mobilitat laboral i ajudarà els estats membres a atraure i retenir talent de tot el món.³⁴³

Tanmateix, compensar la reducció de la força laboral via immigració implicaria taxes netes d'immigració més elevades que les actuals, i la meitat de la població dels països avançats seria nascuda a l'estranger el 2050.³⁴⁴ Això xoca amb les polítiques antiimmigratòries del panorama polític actual, on els populismes i l'extrema dreta guanyen cada cop més terreny amb exemples evidents com la política de deportacions de Donald Trump, que ja està afectant la mà d'obra de sectors de baix valor afegit i l'atracció de talent internacional, tant laboral com universitari.³⁴⁵

Donades les dificultats per augmentar la intensitat laboral i els problemes derivats de l'augment de la immigració, els països sí o sí hauran d'impulsar el creixement de la productivitat, la tercera palanca clau. Es calcula que, enmig de les caigudes de les taxes de natalitat, les economies avançades hauran de, com a mínim, duplicar el creixement de la productivitat per mantenir les millores històriques en el nivell de vida (PIB per càpita). Les tecnologies d'automatització i la IA tenen un gran potencial per augmentar la productivitat però no hi ha signes evidents que això passi de forma significativa (vegeu l'apartat 7.2). De fet, les noves tecnologies tenen un paper contradictori davant el repte demogràfic: per una banda, les poblacions més envellides poden trigar més a adoptar les noves tecnologies i, d'altra banda, l'escassetat de mà d'obra derivada de l'envelliment demogràfic pot impulsar una adopció més gran de la IA i la robòtica.

Tanmateix, entre els llocs de treball més demandats i més difícils de cobrir de cara al 2030, destaquen, a banda de les ocupacions amb clara necessitat física com les del sector primari i les relacionades amb la sanitat, la cura i l'educació, les ocupacions tecnològiques.³⁴⁶ El talent continua sent una limitació clau per a l'avenç de la IA; actualment existeix una bretxa del 50% entre la demanda i l'oferta de talent qualificat en IA i es preveu que s'eixampli en el futur. En semiconductors, per exemple, la indústria podria afrontar un dèficit global de 400.000 enginyers el 2030.³⁴⁷

³⁴³ European Commission (2025), "[Commission welcomes political agreement on the EU Talent Pool, making the EU more attractive to skilled talent from outside the EU](#)".

³⁴⁴ Domenech, J.M. (2025), "[Demografia i destí: el món que ens espera el 2050 amb menys naixements i amb més longevitat](#)", CaixaBank Research.

³⁴⁵ Foroohar, R. (2025), "[Maga vs the billionaires](#)", Financial Times.

³⁴⁶ WEF (2025), [The Future of Jobs Report 2025](#), World Economic Forum.

³⁴⁷ Council on Foreign Relations (2025), [US Economic Security. Winning the Race for Tomorrow's Technologies](#).

7.4. Catalunya: reptes persistents

Històricament, Catalunya i Espanya s'han caracteritzat per tenir una productivitat inferior a la dels principals països de la UE i molt per sota de les principals regions avançades del centre i el nord d'Europa.³⁴⁸ Tot i el dinamisme econòmic dels darrers anys, no s'ha produït una millora en els salaris reals per l'augment de la inflació,³⁴⁹ cosa que no ha permès augmentar el poder adquisitiu de la població ni corregir les desigualtats socials. En aquest sentit, el PIB per habitant està estancat i Catalunya necessita augmentar la productivitat.³⁵⁰

Cert és que la productivitat a Catalunya ha augmentat un 2,4% en el període 2021-2024, en contrast amb la caiguda de la productivitat de l'Eurozona (-1,2%)³⁵¹ i ha recuperat els nivells previs a la pandèmia.³⁵² Cal tenir en compte, però, que el creixement recent de la productivitat (i de l'economia) ha estat en part vinculat als fons Next Generation (que han impulsat les inversions i la R+D). Tot i que l'impacte transformador dels fons NGEU està en entredit,³⁵³ la seva aportació d'impuls a l'economia després de la pandèmia ha estat evident, i sorgeixen preocupacions per quan acabin el 2026.

La prioritat pressupostària de la Comissió Europea establerta pel proper Marc Plurianual Financer 2028-2034 està centrada en la defensa i en el Fons de Competitivitat 2028-2034. Si bé aquests Fons de Competitivitat es podrien concebre com un substitut dels fons NGEU, compten amb un pressupost inferior (450.000 milions d'euros vs. 650.000 milions d'euros dels NGEU) i no sembla que tindran el mateix impacte en l'economia catalana que han tingut els primers.

Els motius principals de l'endarreriment de Catalunya en productivitat són la poca dimensió empresarial, una estructura econòmica amb un pes relativament alt de sectors de poc valor afegit respecte de les regions avançades del nord d'Europa, i una inversió més minsa en R+D+I i tecnologia.³⁵⁴ A Catalunya només el 35% de les pimes ha augmentat la seva dimensió els darrers cinc anys i les organitzacions empresarials demanen menys burocràcia i una llei per facilitar el creixement empresarial.³⁵⁵

Tot i que Catalunya segueix depenent de sectors de baixa productivitat com el turisme, la construcció o el comerç, la voluntat política és que viri cap a un model de creixement més

³⁴⁸ ACCIÓ (2025), [Anàlisi de riscos i tendències globals 2025](#)

³⁴⁹ Cambra de Comerç de Barcelona (2025), [Memòria Econòmica de Catalunya 2024](#).

³⁵⁰ Expansión (2025), El Govern prevé cerrar el año con una alza del PIB del 2,7%.

³⁵¹ Cambra de Comerç de Barcelona (2025), [Memòria Econòmica de Catalunya 2024](#).

³⁵² Mercader, Al. (2025), ["La productividad de la economía catalana recupera los niveles previos al Covid"](#), elEconomista.

³⁵³ Torres, R. (2025), ["El tejido productivo español: mejoras y rémoras"](#), El País.

³⁵⁴ ACCIÓ (2025), [Anàlisi de riscos i tendències globals 2025](#)

³⁵⁵ Delgado, I. (2025), ["Sólo el 35% de las pymes catalanas incrementa su tamaño en los últimos cinco años"](#), Expansion

productiu, amb l'augment de sectors de major valor afegit com la indústria i les TIC (genera més del doble de valor afegit un treballador en la indústria manufacturera i en el sector de les TIC que en l'hostaleria),³⁵⁶ i en aquest sentit els fons NGEU hi han estat ajudant els darrers anys.

A més, Catalunya ha esdevingut en els darrers anys una regió *Strong Innovator* segons la Comissió Europea.³⁵⁷ Tanmateix, encara té camí per recórrer en comparació amb les regions del centre i del nord d'Europa (la R+D/PIB de Catalunya és de l'1,82%, per sota encara de la mitjana de la UE: 2,26%).

Serà clau com Catalunya sigui capaç d'aprofitar part del pastís del guany de productivitat de la IA. El percentatge d'empreses catalanes que inverteix en IA s'ha doblat (del 12,6% el 2023 al 24,0% el 2024),³⁵⁸ i això pot tenir efectes positius en la productivitat laboral.³⁵⁹ A més, Catalunya avança per posicionar-se com una regió de referència tecnològica en IA al sud d'Europa, amb la nova Estratègia Catalunya IA 2030 i una bona massa crítica: gairebé 500 empreses catalanes presten serveis d'IA. Catalunya també disposa del Barcelona Supercomputing Center, que ha estat escollit per la Comissió Europea per liderar un dels set centres d'impuls de la IA a la UE, i se li pot sumar, si la CE ho aprova, la gigafactoria europea d'IA a Móra la Nova, una infraestructura d'IA amb una inversió prevista superior als 3.000 milions d'euros (vegeu l'apartat 4.3).

Catalunya comparteix amb la UE altres reptes estructurals com l'envelliment de la població o l'escassetat de talent. Dos de cada tres pimes catalanes tarda més de tres mesos a cobrir les vacants i gairebé la meitat de les vacants són difícils de cobrir degut a l'escassetat de candidats adequats, en especial en l'àmbit científic, tecnològic i d'enginyeries.³⁶⁰

Per solucionar-ho, el Govern espanyol ha començat a retardar l'edat de jubilació de forma progressiva a partir del 2025. En aquest sentit, l'OCDE també ha recomanat ampliar el període de càlcul de les pensions dels darrers 25 anys actuals als 35.³⁶¹

La principal solució, però, recau en la població immigrant. Catalunya depèn cada cop més de la immigració: representa el 97% dels llocs de treball creats des de 2018 i ja ocupa un terç de la força de treball.³⁶² I hi seguirà depenent: s'estima un dèficit d'1,1 milions d'empleats el 2035 (diferència entre les persones que actualment tenen entre 6 i 15 anys i les que es jubilaran en

³⁵⁶ Cambra de Comerç de Barcelona (2025), "[La Cambra revisa a l'alça el creixement del PIB, fins al 3,4% el 2024 i 2,7% el 2025](#)".

³⁵⁷ European Commission (2025), [Regional innovation scoreboard](#).

³⁵⁸ ACCIÓ (2025), [Baròmetre de la innovació i la transformació digital i verda a Catalunya 2025](#).

³⁵⁹ COTEC (2025), [Inteligencia artificial y efectos en la productividad laboral. Evidencia de las empresas españolas](#).

³⁶⁰ Europa Press (2025), "[El 66% de las pymes tarda más de 3 meses en cubrir las vacantes, según Pimec y la UOC](#)".

³⁶¹ Asensio, C. (2025), "[La OCDE recomienda ampliar el cálculo de la pensión a 35 años para garantizar la sostenibilidad financiera de España](#)", El Economista.

³⁶² Oliver, J. (2025), [Transició demogràfica, immigració i envelliment a Catalunya 2024-2050](#).

10 anys), que pot ser cobert per la immigració (s'estima l'arribada d'entre 1,5 i 1,8 milions d'immigrants els propers deu anys). Aquesta onada migratòria caldrà gestionar-la bé per seguir impulsant el creixement econòmic i, a l'hora, mantenir l'equilibri social. Cal tenir en compte que la població immigrant ocupa, majoritàriament, feines de menys valor afegit i salaris que la població autòctona.³⁶³

L'accés a l'habitatge ha esdevingut una altra rèmora per la productivitat catalana. Barcelona és, junt amb Madrid i Lisboa, de les ciutats europees en què una major proporció del salari s'ha de destinar a l'habitatge.³⁶⁴ El BCE estima que l'habitatge a Espanya val un 17% més del que correspon. El valor dels habitatges a Catalunya (2.500 €/m² de mitjana) ja supera el valor previ a la crisi immobiliària de 2008. Aquest fet evidencia la sobrevaloració i la delicada situació que viu el mercat immobiliari espanyol, que representa un límit a la immigració i al creixement econòmic a llarg termini (a Espanya manquen 700.000 habitatges per fer front a la demanda).³⁶⁵ En aquest sentit, el Govern de Catalunya ha impulsat mesures de construcció d'habitatges: un pla de 50.000 habitatges públics per al 2030, i un pla per mobilitzar el màxim de sòl disponible en la comunitat per construir fins a 214.000 habitatges amb col·laboració público-privada.³⁶⁶

Un altre “problema recurrent” és el cost energètic. Les empreses catalanes, en especial les electrointensives, paguen, en general, un preu més elevat que les seves homònimes europees. Un problema que es pot agreujar per l'endarreriment de Catalunya en energies renovables (vegeu l'apartat 5.4), la necessitat energètica dels centres de dades d'IA, el buit que deixaran les nuclears el 2030 (que es cobrirà principalment amb gas natural, una font més cara i contaminant) i el sobrecost vinculat a l'apagada general de l'abril a Espanya.³⁶⁷

Un darrer obstacle de la productivitat és l'excés normatiu i burocràtic, alertat recentment per Enrico Letta.³⁶⁸ De mitjana, a Espanya es triga fins a 26 mesos a obrir una fàbrica nova (22 a Itàlia) i les pimes dediquen 27,7 hores al mes a tràmits burocràtics (26,2 hores a Itàlia o 12,3 a Polònia). A això se li afegeix un sistema judicial lent. A Espanya els processos judicials han augmentat, de mitjana, un 36% en durada des de 2015, mentre que a Itàlia s'ha reduït un 8,5%.

³⁶³ La Vanguardia (2025), “[La brecha salarial entre trabajadores inmigrantes i españoles es del 29%](#)”.

³⁶⁴ Stumpf, A. (2025), “[El Consejo Europeo sitúa a Barcelona y Madrid en el 'top 3' de la crisis de vivienda](#)”, Expansión.

³⁶⁵ Adelantado, D. (2025), “[España es la gran economía de la UE donde más crecen los precios de la vivienda](#)”, Expansión.

³⁶⁶ Mercader, A. (2025), “[Illa promete otras 214.000 viviendas en Cataluña, la mitad de protección oficial, sin fecha ni presupuesto](#)”, El Economista.

³⁶⁷ Peña, J.C. (2025), “[España encabeza el alza de la luz en Europa por la subida del IVA y el sobre coste vinculado al apagón](#)”, El País.

³⁶⁸ Adelantado, D. (2025), “[La fragmentación y la baja productividad frenan la oportunidad de España de liderar Europa](#)”, Expansión.

Capítol 8.

Riscos financers: una amença creixent

8. Riscos financers: una amenaça creixent

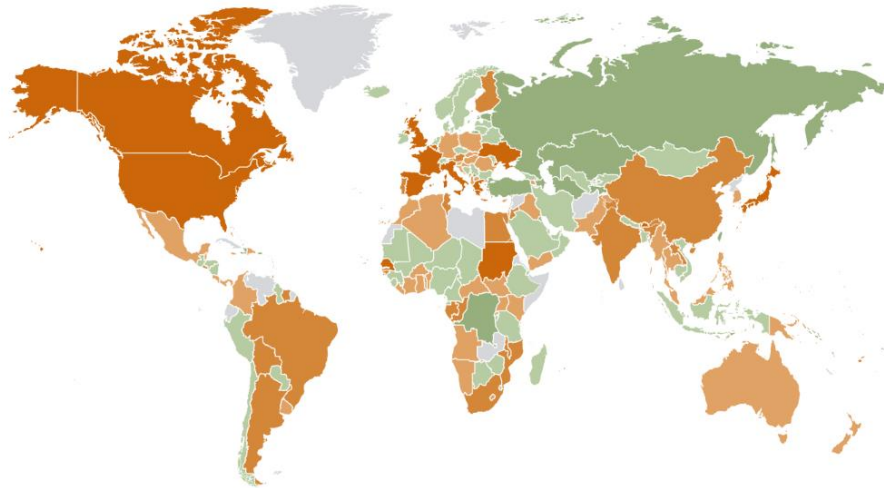
8.1. Desbordament del deute públic

El volum global de deute públic dels governs continua augmentant i ha batut un nou rècord històric. El deute públic mundial se situa al voltant del 95% del PIB el 2025 i l'FMI preveu que superarà el 100% del PIB mundial el 2029. Això eleva el risc d'impagament dels països, afecta el finançament de les polítiques públiques i redueix el marge de maniobra dels governs per a futures crisis.³⁶⁹

Els països avançats acaparen els deutes públics més grans el 2025. S'estima que l'emissió de bons sobirans als països de l'OCDE assolirà un rècord de 17 bilions de dòlars el 2025, més del doble que deu anys enrere.³⁷⁰ L'organització alerta de la càrrega que representen els interessos del deute en els països avançats (3,3% del PIB el 2024), xifra que supera la despesa en defensa i habitatge d'aquestes economies.³⁷¹

Figura 40. Deute públic 2025 (en percentatge del PIB)

● 100% or more ● 75% - 100% ● 50% - 75% ● 25% - 50% ● Less than 25% ● no data

Font: FMI

³⁶⁹ IMF (2025), [Global Financial Stability Report](#).

³⁷⁰ OCDE (2025), [Global Debt Report 2025](#).

³⁷¹ Herbert, E. (2025), ["Government debt interest costs hit highest level since 2007"](#), Financial Times.

Als Estats Units, l'acumulació de deute cada cop és menys sostenible. Se situa ja en el 125% del PIB i s'estima que amb les polítiques de l'Administració Trump augmenti dramàticament fins al 140% el 2030. El projecte de llei *One Big, Beautiful Bill*, principal motiu del tancament del Govern a finals del 2025, el més llarg de la història dels EUA, pot afegir 5,5 bilions de dòlars addicionals al dèficit dels EUA a la propera dècada. Aquest continuarà sent el més ampli entre els dèficits dels països avançats (es preveu que arribi al 7% del PIB), i posarà així en perill el creixement a mitjà i llarg termini del país. Moody's ha rebaixat la qualificació creditícia del mercat del deute nord-americà (de Aaa a Aa1) i l'FMI insta els EUA a controlar el seu deute i dèficit creixent per contribuir a la bona salut dels mercats financers mundials.³⁷²

En contra del previst per l'Administració Trump, les projeccions mostren que els ingressos aranzelaris dels EUA no impediran l'augment del dèficit nord-americà pels propers anys.³⁷³ Primer, pels impactes directes adversos dels aranzels a l'economia: encareixen les importacions, cosa que pot frenar el consum intern i retallar el creixement econòmic (menys recaptació d'impostos). Segon, pels impactes indirectes: fins ara, països com el Japó, Corea del Sud i la Xina compraven deute del tresor nord-americà per evitar enfortir excessivament la seva moneda i perdre competitivitat. Actualment els inversors globals busquen alternatives davant la pèrdua de confiança en l'economia dels Estats Units i el dòlar (vegeu l'apartat 8.4).

Això suposa una oportunitat per a la UE per emetre eurobons com a actiu segur i alternatiu per als inversors, cosa que li permetria finançar projectes de gran volum i impulsar-se com a actor geopolític.³⁷⁴ De fet, en l'emissió de bons del mes d'octubre de 2025 de la UE, la demanda (86.000 milions d'euros) va ser disset vegades superior a l'oferta (5.000 milions d'euros). Amb aquest mecanisme, la UE ha recaptat 148.000 milions d'euros des d'inici de 2025 per finançar el desemborsament dels fons NGEU, projectes mediambientals (bons verds) o l'ajuda a Ucraïna, entre d'altres.³⁷⁵

A Europa, l'augment de la despesa en defensa està comportant tensions del deute. La principal preocupació recau sobre França, immersa en una contínua inestabilitat política que es plasma amb el pas de cinc primers ministres en dos anys. El deute del país ha augmentat 7 punts percentuals en dos anys fins al 116,5% del PIB, i el dèficit públic arriba al 5,8% del PIB, gairebé el doble del límit del 3% que marquen les normes fiscals de la UE. El rendiment dels bons públics a deu anys de França (cost del deute) registra màxims des de 2011 i ha superat els d'Itàlia, Grècia i Espanya, els països històricament amb les primes de risc més elevades de la zona euro. Aquest fet es deu al fet que aquests tres països han anat reduint el deute públic en els darrers anys.

³⁷² IMF (2025), [Global Financial Stability Report](#).

³⁷³ Jacobson, L. (2025), "[Trump tariffs would not 'pay off our deficit,' as commerce secretary said](#)", Polityfact.

³⁷⁴ Steinberg, F. (2025), "[Eurobonos y poder monetario europeo](#)", Expansión.

³⁷⁵ European Commission (2025), "[European Commission issues €5 billion in its 10th syndicated transaction of 2025](#)".

En el cas d'Espanya s'ha reduït fins al 101,8% del PIB, després del pic del 120% assolit durant la pandèmia, cosa que ha permès que les agències de *rating* com S&P hagin millorat la qualificació creditícia d'Espanya fins a l'A+, per primer cop en sis anys. Tanmateix, però, la ràtio de deute/PIB d'Espanya segueix sent superior al conjunt de la zona euro (87,4% del PIB) i el 2025 torna a repuntar fins al 103,2% del PIB (setembre de 2025).³⁷⁶ L'FMI preveu que el deute de l'economia espanyola tornarà a incrementar degut a l'augment de la despesa militar.³⁷⁷

Al Japó, el país més endeutat del món (230% del PIB), els rendiments dels bons a deu anys han augmentat fins al seu nivell més alt des de la crisi financera mundial de 2008. El paquet d'estímuls de 135.000 milions de dòlars del nou govern de Takaichi per estimular l'economia augmentarà més el deute públic japonès, cosa que ha generat preocupació en els mercats financers.³⁷⁸

A la Xina, Fitch va rebaixar la qualificació creditícia del país (de A+ a A) i va advertir d'un augment del risc del deute enmig de les tensions comercials. El deute públic xinès s'ha convertit en una de les principals preocupacions econòmiques del país, al créixer enormement: del 59% del PIB el 2019 al 96% actual, conseqüència de la crisi immobiliària i els rescats als governs i empreses locals. Es preveu que el deute xinès segueixi creixent fins al 116% del PIB el 2030, el doble que fa poc més de deu anys.³⁷⁹

Als països emergents, el deute públic ha anat augmentant ràpidament des del 2010 i, conjuntament, ja arriba als 12 bilions de dòlars, el 60% del PIB d'aquests països. Tot i que el risc de crisi de deute en els països de baixos ingressos i més endeutats en dòlars s'ha moderat el 2025 per la reducció dels tipus d'interès i la depreciació de la moneda nord-americana³⁸⁰ (vegeu l'apartat 8.4), el risc es manté elevat per la reducció de l'ajuda externa i els potencials efectes inflacionistes als EUA de les polítiques de Trump, que poden pressionar a l'alça de nou els tipus d'interès el 2026 (vegeu l'apartat 6.2).

³⁷⁶ Banco de España (2025), "[La deuda de las Administraciones Públicas se situó en julio de 2025 en el 102,3% del PIB, 1,9 pp menos respecto al mismo período del año anterior. Avance mensual](#)".

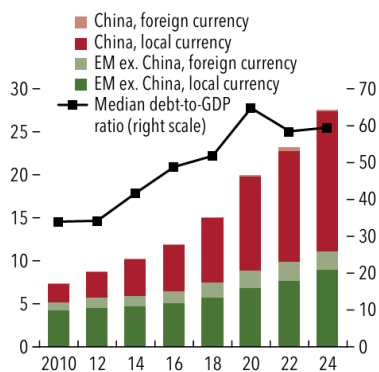
³⁷⁷ Portillo, J. (2025), "[El FMI prevé que la presión fiscal suba en 6.500 millones en España en 2026](#)", Expansión.

³⁷⁸ Lewis, L. (2025), "[Takaichi estimulará la economía de Japón con un plan de 135.000 millones de dolares](#)", Expansión.

³⁷⁹ Yao, K. (2025), "[Fitch cuts China credit rating on debt risks amid trade tensions](#)", Reuters.

³⁸⁰ IMF (2025), [Global Financial Stability Report](#).

Figura 41. Deute públic en els països emergents (bilions de dòlars (esquerra) i % del PIB (dreta))

Font: FMI

Les retallades a l'ajuda exterior poden abocar el 60% dels estats de renda baixa a una crisi de deute, especialment a l'Àfrica, on el deute públic gairebé assoleix el 70% del PIB, molt per sobre del 50% que el Banc Mundial considera prudent per a aquesta regió.³⁸¹ De fet, el continent africà aglutina 17 dels 24 països que l'FMI considera amb alt risc de sobreendeutament (destaquen Ghana, Kenya, Moçambic o Zàmbia) i set dels nou països en situació d'estrès de deute (República Democràtica del Congo, Djibouti, Etiòpia, Malawi, São Tomé i Príncipe, Sudan i Zimbàbue).³⁸²

Un dels principals problemes recau sobre la càrrega dels interessos: un total de 3.400 milions de persones viuen en 46 països que gasten més en pagaments d'interessos que en salut o educació.³⁸³ El cost dels interessos s'ha encarat considerablement degut a la major rellevància de la Xina i l'emergència de nous creditors com Rússia, Turquia i els països del golf Pèrsic o bancs privats. Antigament entre el 80% i el 90% del deute era suportat pel Club de París (principalment països avançats) i organismes multilaterals com l'FMI o el Banc Mundial, però avui en dia hi ha països on el 60% del deute està en mans d'economies emergents, cosa que complica enormement la reestructuració del seu deute.

A la 4a Conferència Internacional sobre Finançament per al Desenvolupament celebrada a Sevilla el 2025,³⁸⁴ no només es va plantejar la necessitat d'alleujar el deute sinó també tornar a fundar un sistema considerat injust i caducat, amb la necessitat de noves institucions. El Marc Comú del G20 continua sent un mecanisme insuficient (tal com s'ha vist en els *defaults* de Ghana i Zàmbia) i cal una nova arquitectura financera global. El document final de Sevilla obre la porta a la creació d'un mecanisme intergovernamental de l'ONU, tal com demanen els països africans.

³⁸¹ CESCE (2025), [Panorama Internacional 2025](#).

³⁸² IMF (2025), "[List of LIC DSAs for PRGT-Eligible Countries](#)".

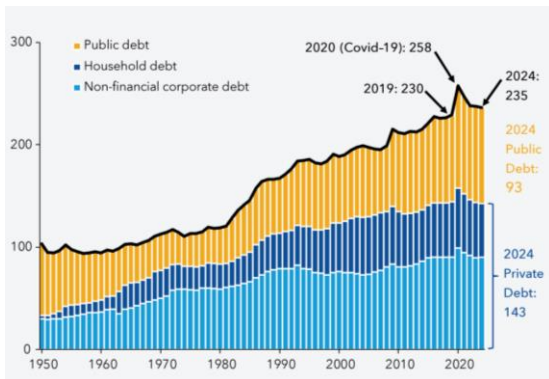
³⁸³ UNCTAD (2025), [A World of Debt](#).

³⁸⁴ ONU (2025), [4ª Conferencia Internacional sobre Financiación para el Desarrollo](#).

8.2. Vulnerabilitat del sistema financer no bancari

El deute privat (llars més empreses no financeres) s'ha mostrat, de moment, resilient i ha disminuït un 22% els darrers anys fins al 143% del PIB el 2024, el nivell més baix des de 2015. Tanmateix, l'augment del deute públic compensa la caiguda del privat i manté en nivells elevats el deute global (235% del PIB).³⁸⁵

Figura 42. Deute global (en percentatge del PIB)

Font: FMI

La principal preocupació radica en la Xina, on el deute privat respecte al PIB va augmentar 6 punts percentuals el 2024 fins al 206% del PIB, com a conseqüència del deute de les empreses. A la debilitat del sector immobiliari, se li afegeix una oferta de crèdit molt àmplia, per donar suport a sectors estratègics.

En els països avançats, en canvi, el deute privat es redueix com a resposta a les perspectives de creixement moderades i a l'augment del deute públic, que limita la disponibilitat de crèdit per al sector privat. Els grans inversors estan reduint la seva exposició al deute corporatiu més arriscat (*distressed debt*),³⁸⁶ i han optat per bons governamentals més segurs. Els bons corporatius als EUA i Europa ofereixen ara tan sols 0,8 punts percentuals de rendiment addicional respecte al deute públic, prop del nivell més baix des de la crisi de 2008.

³⁸⁵ Gaspar, V., Goncalves, C. i Poplawski-Ribeiro, M. (2025), "[Global Debt Remains Above 235% of World GDP](#)", IMF.

³⁸⁶ Edlich, A., Croke, C., Dahlqvist, F i Teichner, W (2025), "[Global Private Markets Report 2025: Braced for shifting weather](#)", McKinsey.

Figura 43. Diferencial sobre els bons governamentals (en punts percentuals)

Font: Financial Times

Les taxes d'impagament dels EUA, tant dels bons d'alt rendiment com, especialment, dels préstecs apalancats (finançament que es concedeix a empreses amb un endeutament alt) han anat baixant,³⁸⁷ una dada tranquil·litzadora tenint en compte l'efecte bola de neu que els EUA han tingut en les diferents crisis econòmiques anteriors. Tanmateix, les empreses no estan exemptes d'incertesa i la vulnerabilitat que les envolta és enorme. A tall d'exemple, la fallida de Tricolor, empresa nord-americana finançadora d'automòbils de segona mà, i el col·lapse del fabricant de components d'automoció First Band han afectat bancs rellevants dels EUA com Jefferies o JPMorgan Chase, i han impulsat els temors sobre la inconsistència dels préstecs bancaris laxos, en especial els préstecs apalancats.³⁸⁸

Una de les principals fonts de risc actuals recau en el creixement de l'activitat financera fora del sector bancari (menys regulada) i la seva interconnexió creixent amb el sector bancari. Els bancs estan prestant cada cop més diners a fons de cobertura (*hedge funds*), fons de crèdit privats i altres institucions financeres no bancàries (assegurances, fons de pensions, immobiliàries, etc.) perquè ofereixen rendiments més alts que els préstecs comercials i industrials tradicionals. Tant és així que els bancs dels EUA i d'Europa tenen 4,5 bilions de dòlars en exposicions no bancàries; en concret, més del 40% dels bancs tenen exposicions no bancàries superiors al seu capital i, en un bon nombre de bancs, multipliquen per més de cinc vegades el seu capital.³⁸⁹

L'FMI ha advertit que els responsables polítics haurien de reforçar la supervisió del sistema financer no bancari, ja que podrien amplificar qualsevol crisi dels mercats financers i transmetre tensió al sistema bancari. Tanmateix, però, els fons financers no bancaris, amb el suport de Trump, rebutgen un control més estricte, al·legant que utilitzen menys apalancament que els bancs i que no es beneficien de les garanties que tenen els contribuents i les empreses.

³⁸⁷ Armstrong, R. (2025), "[Credit cockroaches](#)", Financial Times.

³⁸⁸ Platt, E., Duguid, K. i Pollard, A. (2025), "[Investors warn on leveraged loan risks after First Brands collapse](#)", Financial Times.

³⁸⁹ IMF (2025), [Global Financial Stability Report](#).

A més, l'FMI també proposa reforçar els estàndards de Basilea III (normes internacionals de regulació bancària dissenyades per reforçar la resiliència del sistema financer després de la crisi de 2008), millorar els marcs de resolució bancària i enfortir la liquiditat d'emergència per protegir el sistema financer.

En aquest sentit, el BCE confia en la solidesa de la banca europea per fer front a problemes d'estabilitat financera derivats de la guerra comercial amb els EUA i la inestabilitat econòmica.³⁹⁰ El Banc, junt amb la Comissió Europea, aposta per la concentració del sector bancari i dona suport a la recent onada de fusions i opes hostils a Europa, sovint frenades, però, per la resistència política dels estats membres, que temen la pèrdua de competència, ocupació i sobirania econòmica. A Alemanya, Itàlia, Espanya i Portugal, els governs han vetat fusions bancàries o hi han posat traves,³⁹¹ fet que xoca i alenteix la necessitat d'integració del mercat financer europeu (unió bancària i del mercat de capitals), promoguda per Letta per guanyar competitivitat global.³⁹²

8.3. El risc d'esclat de les borses: la bombolla de la IA

L'FMI alerta que els mercats borsaris mundials corren el risc d'una correcció sobtada. L'All Countries World Index (ACWI), d'MSCI, l'índex que recull l'evolució dels mercats principals, s'ha situat a finals de 2025 en nivells de màxims històrics, en especial als països avançats, cosa que accentua el risc de caiguda davant la incertesa i les previsions de desacceleració econòmica mundial.

³⁹⁰ Strumpf, A. (2025), "[El BCE confía en que la solidez de la banca contendría una crisis financiera derivada de la guerra comercial](#)", Expansión.

³⁹¹ De las Heras, I. (2025), "[Las fusiones bancarias bullen en Europa entre opas hostiles y resistencia política](#)", La Vanguardia.

³⁹² De Rojas, C. (2025), "[Letta: "Los cinco grandes países de la UE deben liderar la unión financiera y del ahorro"](#)", Expansión.

Figura 44. Evolució de l'All Countries World Index, 2010-2025

Font: MSCI

La major part de l'explicació d'aquests nivells borsaris alts recau en les empreses nord-americanes. Els anomenats “Set Magnífics”, en referència a les grans empreses tecnològiques dels EUA (Nvidia, Microsoft, Apple, Amazon, Alphabet, Meta i Tesla), van obtenir conjuntament 276.400 milions de dòlars en beneficis econòmics entre el 2020 i el 2024, gairebé una quarta part de tots els beneficis econòmics generats a escala mundial.³⁹³ Per contextualitzar la rellevància d'aquestes empreses, Nvidia ha superat els 5 bilions de dòlars de capitalització,³⁹⁴ una xifra que supera el PIB de tots els països del món excepte el dels EUA i la Xina.

Aquestes grans empreses nord-americanes estan abocant centenars de milers de milions de dòlars en servidors, centres de dades i xips relacionats amb la IA. L'optimisme impulsat pel boom de la IA estaria sobrevalorant els mercats i, de fet, s'estima que gairebé tot el creixement del PIB dels EUA en el primer semestre de 2025 es deu a l'impuls de la inversió en centres de dades d'IA. Les accions de les empreses vinculades a la IA han eclipsat la resta de l'S&P 500: les deu empreses que més inverteixen en IA ja representen el 40% del valor de l'S&P 500,³⁹⁵ cosa que reflecteix la fragilitat del mercat en cas que es produeixi una venda massiva coordinada.³⁹⁶

Els crítics, a més, han alertat de la circularitat dels acords entre empreses d'IA, cosa que alimenta el risc de “bombolla” i les potencials reaccions en cadena. Com exemples d'acords creuats, Nvidia ha invertit 100.000 milions de dòlars en OpenAI (la matriu del ChatGPT) per construir nous centres de dades i, a canvi, OpenAI es compromet a comprar xips a la mateixa Nvidia. A part, OpenAI també ha signat acords amb un altre fabricant de xips com AMD, o amb Oracle que, al seu torn, ha signat contractes amb CoreWeave, l'empresa de lloguer de centres de dades, que també ha signat acords amb Nvidia.

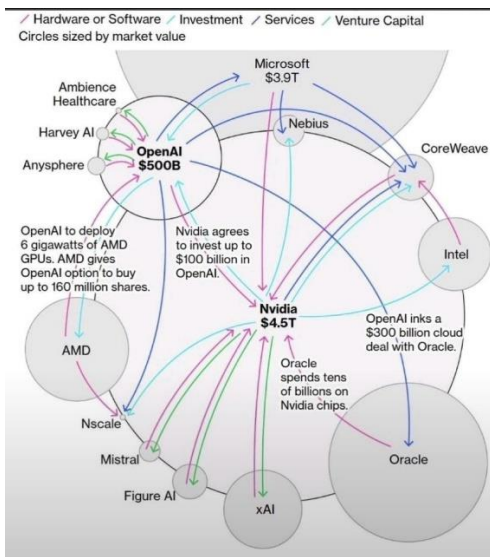
³⁹³ De Jong, M. (2025), “[Global economic profit bounces back to an all-time high](#)”, McKinsey

³⁹⁴ Prieto, M (2025), “[Nvidia alcanza los 5 billones de dólares de capitalización](#)”, Expansión.

³⁹⁵ Ara (2025), “[Sense la IA, l'economia dels EUA no creixeria aquest any](#)”.

³⁹⁶ Herbert, E. (2025), “[\\$100bn stock swings expose 'fragility' beneath Wall Street rally](#)”, Financial Times.

Figura 45. Inversions circulars en IA entre empreses

Font: Bloomberg

La majoria d'experts coincideixen en el fet que la febre de la IA podria estar gestant una nova bombolla financera. El BCE alerta d'un risc real de correcció brusca a les borses per les altes valoracions i la forta concentració de grans valors en el sector de la IA i adverteix que el mercat podria patir una correcció a la sobrevaloració.³⁹⁷ Tanmateix, un esclat eventual de la "bombolla de la IA" sembla que tindria efectes més continguts que les crisis anteriors, ja que la inversió actual en IA està finançada en gran part amb capital i no amb deute com la crisi financera de 2008. En aquest sentit, la bombolla actual s'assimila més a la crisi de les puntcom de fa 25 anys, tot i que amb menys probabilitat de provocar un col·lapse sistèmic en l'economia mundial.³⁹⁸

Les borses nord-americanes del sector tecnològic presenten ràtios de valoració elevades (molt per sobre de les mitjanes històriques i dels nivells europeus i asiàtics) però no desbordades i, per tant, no hi ha senyals inequívocs d'una bombolla generalitzada. El desenllaç dependrà de l'efecte real de les expectatives de la IA: si es genera un salt de productivitat com preveuen els optimistes (vegeu l'apartat 7.2), les valoracions actuals podrien estar justificades. Si no, hi haurà correccions, siguin sobtades o graduals.³⁹⁹

Alguns protagonistes, com Nvidia o Amazon (clarament beneficiats per aquesta sobrevaloració del mercat de la IA), declaren inclús que no es tracta de cap bombolla, ja que la IA, a diferència de la bombolla dels 2000, desemboca en inversió productiva útil en un futur

³⁹⁷ M.Sandri, P. (2025), "[El BCE entreveu una caiguda abrupta de les borses si la IA defrauda el mercat](#)", La Vanguardia.

³⁹⁸ IMF (2025), [Global Financial Stability Report](#).

³⁹⁹ Arnal, J., Steinberg, F. (2025), "[¿Hay una burbuja en la capitalización de las empresas tecnológicas estadounidenses?](#)", Real Instituto Elcano.

(centres de dades, servidors, xips, etc.); en tot cas, argumenten que es tracta d'una bombolla industrial i no financera.⁴⁰⁰

8.4. La guerra de divises: el procés de desdolarització incipient

La depreciació del dòlar

El dòlar es va enfortir abans de les eleccions nord-americanes per la sensació que les polítiques de Trump enfortirien l'economia dels EUA i la seva moneda. Això es va desfer dràsticament a principis d'any, quan els anuncis de les polítiques comercials i fiscals de Trump van augmentar la incertesa econòmica i van sacsejar els mercats de divises, amb el pitjor començament d'any del dòlar des dels anys setanta.⁴⁰¹ L'ICE U.S. Dollar Index, índex ponderat que mesura el valor del dòlar nord-americà en relació amb una cistella de sis de les principals monedes (euro, ien, lliura esterlina, dòlar canadenc, corona sueca i franc suís), va caure un 11,5% entre principis d'any i juny de 2025. El dòlar s'ha recuperat lleugerament des de l'estiu, impulsat pel repunt de les accions nord-americanes de Wall Street, però segueix en nivells baixos respecte de les divises principals. La depreciació del dòlar pot no ser un fet conjuntural i algunes estimacions pronostiquen que es segueixi depreciant entre un 6% i un 7% els propers anys.⁴⁰²

Figura 46. ICE U.S. Dollar Index

Font: Tradingview

⁴⁰⁰ Bradshaw, T. (2025), "[Jeff Bezos hails AI boom as 'good' kind of bubble](#)", Financial Times.

⁴⁰¹ Herbert, E., Smith, I. i Duguid, K. (2025), "[Dollar volatility tumbles as currency markets move past 'Trump shock'](#)", Financial Times.

⁴⁰² Casado, R. (2025), "[La cuestión clave para el mercado de aquí a 2035: ¿llega el descalabro del dólar?](#)", Expansión.

La moneda nord-americana, que fregava la paritat respecte de l'euro a principis de 2025, s'ha depreciat fins als 0,85 euros a finals d'aquest any (a la inversa, l'euro s'ha apreciat fins als 1,17 dòlars), i ha arribat a mínims des de 2021. Aquesta apreciació de l'euro, si bé en part és positiva perquè reflecteix la confiança dels mercats en la divisa europea, pot refredar l'economia, ja que les exportacions s'encareixen i les empreses perden competitivitat. De fet, s'estima que el creixement econòmic del 2026 es podria reduir en dues dècimes per cada apreciació del 3% de l'euro respecte del dòlar. Alguns membres del consell del BCE han expressat la necessitat de vigilar l'apreciació de l'euro i actuar amb retallades dels tipus d'interès en cas que l'euro arribi a l'1,25-1,30 dòlars (les previsions de bancs i entitats de *rating* pronostiquen que l'euro seguirà fort i es mourà al voltant de l'1,20 dòlars el 2026).⁴⁰³

El dòlar també s'ha depreciat respecte del iuan xinès fins als 7,04 iuans actuals, una depreciació del 4% des de principis de 2025. Pequín ha tingut un dilema important a l'hora de decidir si devaluar la seva moneda (com va tantejar a l'abril). Per la banda positiva, això permetria compensar els efectes negatius dels aranzels de Trump. Per la banda negativa, una devaluació important del iuan suposaria una escalada seriosa de la tensió comercial global i podria provocar sortides de capital i afectar l'estabilitat econòmica interna. De moment, la resposta de la Xina ha estat continguda i ha optat per no devaluar la seva moneda. Els mercats, però, no descarten una devaluació gradual del iuan si les friccions amb els EUA s'accentuen.⁴⁰⁴

Els mercats emergents són els beneficiats principals de la debilitat del dòlar. La revalorització de monedes emergents respecte al dòlar redueix la inflació en aquests països i permet als seus bancs centrals relaxar les polítiques monetàries, cosa que beneficia el deute d'aquestes regions en moneda local, alhora que en els més endeutats en dòlars es redueix la càrrega del deute (vegeu l'apartat 8.1). A la vegada, una relaxació monetària impulsa també la inversió i les borses dels mercats emergents. Alguns exemples de països amb divises que s'han revalorat respecte al dòlar són el Brasil, Colòmbia o Mèxic, que acumulen pujades de més del 10% respecte al dòlar des de principis de 2025 o, en menor mesura, Sud-àfrica o Singapur (pujades per sobre del 5%). Per contra, l'Argentina, Turquia, l'Índia, Indonèsia i les Filipines són dels pocs països amb monedes que han perdut valor enfront del dòlar.⁴⁰⁵

La desdolarització: un debat creixent

La depreciació del dòlar ha accentuat el debat sobre la pèrdua de centralitat de la moneda nord-americana en el sistema monetari internacional. L'acumulació del deute dels EUA, la

⁴⁰³ Rodrigo, N. (2025), "[El euro apunta ya a los 1,2 dólares y pone en alerta al BCE](#)", CincoDías.

⁴⁰⁴ Alim, A., Hale, T. i Cotterill, J. (2025), "[China offers first hint of devaluation with weak renminbi fix](#)", Financial Times.

⁴⁰⁵ Quiñonero, V. (2025), "[La caída del dólar impulsará a los emergentes en 2026](#)", Expansión.

política aïllacionista de Trump i els seus atacs a la independència de la Reserva Federal alimenten encara més el debat de la desdolarització de l'economia mundial.⁴⁰⁶

En aquest sentit, el BCE s'ha postulat per augmentar el paper de l'euro com a moneda de reserva internacional, cosa que ha fet reaccionar a Trump i ha amenaçat la UE amb més aranzels si intenta desafiar l'hegemonia del dòlar.⁴⁰⁷ De moment, però, l'euro continua sent principalment una moneda regional utilitzada com a mitjà d'intercanvi en el comerç i les finances a Europa. A més, hi ha reptes estructurals perquè l'euro pugui convertir-se en moneda de reserva global, en especial pel que fa a la fragmentació del mercat de capitals. Un compromís europeu real per integrar els mercats de capitals oferiria als inversors l'escalabilitat necessària per apostar per l'euro. La presidenta de la CE, Ursula von der Leyen, ha fet de la integració dels mercats de capitals europeus una prioritat clau en el seu segon mandat, però per assolir-ho cal superar els obstacles tecnocràtics de 27 sistemes legals i reguladors diferents.

Per la seva banda, el governador del banc central de la Xina ha manifestat la voluntat que sorgeixi un nou ordre monetari global amb el iuan competint en un "sistema monetari internacional multipolar".⁴⁰⁸ La Xina està intensificant els seus esforços per ampliar el paper de la seva moneda en les finances internacionals i reduir l'exposició del país al dòlar nord-americà. Una prova d'això és la major presència del iuan en el finançament internacional, el comerç i els sistemes de pagament internacionals.

Els préstecs a l'estranger de la Xina (actius de renda fixa externa dels bancs xinesos) s'han més que duplicat l'última dècada fins als més d'1,5 bilions de dòlars, dels quals gairebé 500.000 milions de dòlars estan ja denominats en iuans, quatre vegades més que fa cinc anys. Països com Kenya, Angola o Etiòpia han convertit els deutes sobirans antics en dòlars a iuans, mentre que Indonèsia i Eslovènia han anunciat recentment plans per emetre bons en iuans.⁴⁰⁹

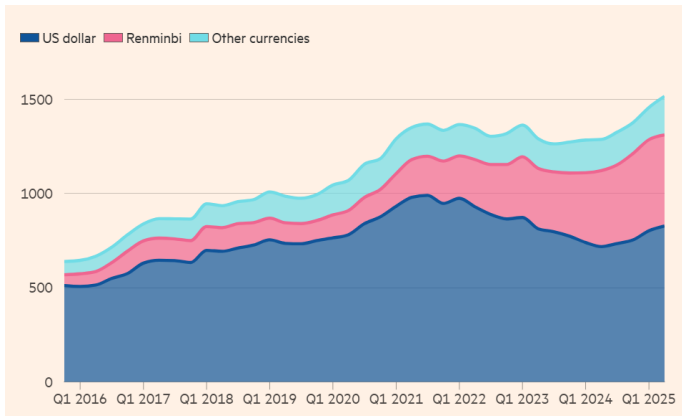
⁴⁰⁶ Steinberg, F. (2025), "[Resiliencia y fragilidad: las dos caras de la economía mundial](#)", Real Instituto Elcano.

⁴⁰⁷ Stumpf, A. (2025), "[Trump amenaza el plan de Lagarde de desbancar al dólar de su trono global](#)", Expansión.

⁴⁰⁸ Hale, T. i Leng, C. (2025), "[China's central bank chief expects new currency order to challenge dollar](#)", Financial Times.

⁴⁰⁹ Sandlund, W i Ko, H. (2025), "[Overseas renminbi lending surges as China steps up campaign to de-dollarise](#)", Financial Times.

Figura 47. Actius de renda fixa externa de la Xina (milers de milions de dòlars)

Font: Financial Times

Les transaccions de comerç internacional en iuans també ha augmentat la darrera dècada i actualment prop del 30% del comerç de la Xina es liquida en iuans. La quota del iuan en el finançament del comerç mundial s'ha quadruplicat en els darrers tres anys fins al 7,6% al setembre de 2025, i s'ha convertit en la segona moneda més utilitzada després del dòlar.

La Xina també ha impulsat el seu propi sistema de pagaments transfronterers (CIPS, per les seves sigles en anglès), amb el desig de passar d'un sistema monetari global basat en el dòlar a un de multipolar. El valor de les transaccions en el sistema CIPS ha augmentat i, en paral·lel, s'ha reduït el pes del iuan en els pagaments globals mitjançant el sistema Swift, cosa que indicaria una migració de pagaments al sistema CIPS xinès. Darrerament, sis institucions financeres estrangeres, entre les quals hi ha el banc singapurès OCBC i el tercer més gran del Kirguizstan, Eldik Bank, han confirmat que s'unirien al sistema CIPS xinès.

Tot i aquest auge de la moneda xinesa en el panorama internacional, no sembla, però, suficient per substituir el dòlar. Els controls de capitals de la Xina han obstaculitzat durant molt de temps l'atractiu internacional del iuan: segons l'FMI, la moneda xinesa només representa el 2,1% de les reserves oficials. Els responsables polítics xinesos estan prenent mesures per abordar-ho: han iniciat un pla per convertir la ciutat de Hong Kong en un centre de renda fixa i comerç de divises, han obert el seu mercat interbancari nacional a inversors estrangers i han expandit el programa QDII, que permet a inversors xinesos adquirir actius estrangers.

Per tant, tot i la reducció del pes del dòlar en el panorama internacional (ha passat de presentar el 80% de les reserves mundials a la dècada del 1970 al 58% actual), tot sembla indicar que ni l'euro ni el iuan xinès poden disputar-li l'hegemonia, ja que el dòlar es segueix utilitzant aproximadament en el 90% de totes les transaccions de divises i serveix com a moneda vehicular principal per a la facturació del comerç internacional.

Altres propostes sorgides de la multilateralitat com els drets especials de gir de l'FMI (DEG en anglès, actiu referenciat a una cistella de cinc divises internacionals fortes) han demostrat

ser una eina útil i flexible en contextos de crisis globals, però no com a reserva global, ja que el sistema monetari internacional segueix basat en monedes nacionals.

També caldrà veure si l'aparició de les monedes digitals oficials o l'auge de l'or poden suposar una alternativa a l'hegemonia del dòlar o si, per contra, les *stablecoins* poden accentuar la dolarització de l'economia.

La consolidació de les *stablecoins* i l'impuls de les monedes digitals oficials

El valor de les criptomonedes, a l'alça des de 2023, va assolir màxims històrics a l'octubre de 2025, impulsats per la promesa de Trump de convertir els Estats Units en una "superpotència del bitcoin". A finals de 2025, però, està patint una forta correcció, la segona de l'any després del descens experimentat arran de l'entrada en vigor dels aranzels de Trump a l'abril.

La volatilitat del sector exposa a un gran risc les empreses amb una elevada tresoreria en criptomonedes. Les accions de Strategy, el major propietari corporatiu de bitcoins del món, s'han desplomat un 50% entre setembre i novembre de 2025. En el mateix sentit, les accions de Metaplanet, el propietari més gran de bitcoins del Japó, s'ha desplomat un 80% i The Smarter Web Company, el major comprador de bitcoins del Regne Unit, ha patit una caiguda del 44%. Els inversors temen que el model de negoci basat en un cercle virtuós d'augment dels preus de les criptomonedes i l'emissió massiva d'accions i deute s'estigui enfonsant, i posi així en perill la viabilitat de moltes empreses.⁴¹⁰

Davant la volatilitat del mercat de les criptomonedes, el mercat de les *stablecoins* i les monedes digitals oficials (CBDC, *Central Bank Digital Currency*) s'estan tornant cada cop més populars, cosa que pot revolucionar els sistemes de pagament i redibuixar la geopolítica de les divises.⁴¹¹

Les *stablecoins*, monedes digitals privades (criptomonedes) ancorades a un actiu estable (dòlar) per evitar la volatilitat, s'utilitzen per l'intercanvi d'altres cryptoactius, el pagament de béns o l'enviament de diners internacionals. Impulsada per l'interès creixent dels inversors i el desenvolupament global de regulacions, la capitalització de mercat de totes les *stablecoins* ha assolit un màxim històric i supera els 280.000 milions de dòlars; algunes projeccions suggereixen que podria arribar als 2 bilions de dòlars el 2028.⁴¹² Aproximadament el 99% de totes les *stablecoins* que circulen al món estan denominades en dòlars,⁴¹³ amb Tether (USDT)

⁴¹⁰ Asgari, N. i Shah, R. (2025), "[Criptocrisis: las empresas venden tokens para recomprar acciones](#)", Expansión.

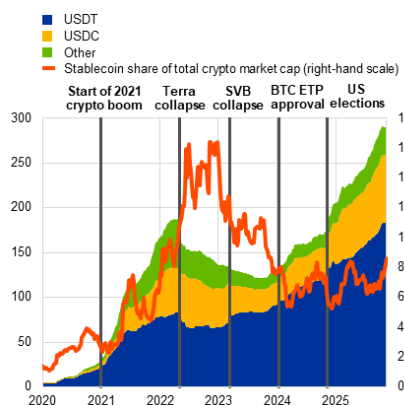
⁴¹¹ Steinberg, F. (2025), "[Resiliencia y fragilidad: las dos caras de la economía mundial](#)", Real Instituto Elcano.

⁴¹² Aerts, S., Lambert, C. i Reinhold, E. (2025), "[Stablecoins on the rise: still small in the euro area, but spillover risks loom](#)", European Central Bank

⁴¹³ Mars, A. (2025), "['Make the Dollar Great Again': Trump impulsa una nueva dolarización](#)", El País.

i USD Coin (USDC) dominant el mercat (63% i 26% de la capitalització de mercat de les *stablecoins*, respectivament).

Figura 48. *Stablecoins* en l'ecosistema de criptoactius (escala esquerra: milers de milions de dòlars, escala dreta: percentatges)

Font: Banc Central Europeu

Els EUA estan desenvolupant agressivament aquest mercat i Trump pressiona per establir les *stablecoins* com a pilar de les finances. Amb un marc regulador favorable (al juliol de 2025 es va aprovar la *GENIUS Act*), permetrà augmentar la demanda de bons del Tresor (USDT i USDC es troben entre els vint majors tenidors de lletres del tresor dels EUA), rebaixar els costos de finançament nord-americans i reforçar el paper del dòlar com a moneda de reserva. Així, el govern dels EUA utilitza les *stablecoins* com una forma indirecta de dolarització.

Conscient que l'èxit de les *stablecoins* està consolidant el domini del dòlar, la Xina (a través de Hong Kong com a banc de proves) té previst el llançament de les seves primeres *stablecoins* en un intent d'internacionalitzar el iuan i competir amb el dòlar. El desig de la Xina de desenvolupar una tecnologia que pugui ampliar l'ús del iuan xoca, però, amb la seva necessitat de controlar el seu sistema financer, alhora que es reconeix la dificultat de competir amb el sistema de *stablecoins* recolzat en dòlars nord-americans.⁴¹⁴

El mercat de les *stablecoins* a Europa és pràcticament inexistent. Les *stablecoins* denominades en euros assoleixen només els 395 milions d'euros (el 0,16% de la capitalització de mercat de les *stablecoins*). Tanmateix, desenes d'entitats financeres de la UE, amb el vistiplau dels bancs centrals, planegen llançar *stablecoins* en euros el 2026, en especial per

⁴¹⁴ Sandlund, W., Leng, C. i Ho-him, C. (2025), "[China tests out stablecoins amid fears of capital outflows](#)", Financial Times.

pagaments transfronterers (a Espanya, BBVA, CaixaBank i el Banc de Santander tenen plans al respecte).⁴¹⁵

L'FMI i el BCE alerten dels perills del creixement ràpid de les *stablecoins* per a l'estabilitat financera. L'adopció de les *stablecoins* pot suposar que els bancs centrals perdin part del control sobre els diners en circulació. En les economies més febles, pot provocar la substitució de la divisa local pel dòlar i una menor eficàcia de la política monetària dels bancs centrals. A més, un potencial esgotament de la confiança en les *stablecoins* per part dels inversors afectaria els mercats de les criptomonedes i l'efecte podria contagiar-se al mercat del tresor dels EUA i a les finances tradicionals. Les discrepàncies entre les diferents reglamentacions constitueixen una altra font de risc, en especial per aquelles emissions conjuntes entre entitats de diferents països.

Per tant, es recomana abordar els riscos que les *stablecoins* plantegen a l'estabilitat macroeconòmica i financera, incloent-hi la garantia de les autoritats pertinents de tenir les competències que necessiten, l'establiment de marcs reguladors alineats a escala mundial i la salvaguarda de les mesures contra el blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme.⁴¹⁶ Això es pot aconseguir mitjançant la implementació del full de ruta dels criptoactius del G20, que inclou les recomanacions del Consell d'Estabilitat Financera del BCE sobre la regulació dels mercats i les activitats dels criptoactius.

En el cas de la zona euro, els riscos d'estabilitat financera derivats de les *stablecoins* són limitats ja que, de moment, no s'utilitzen àmpliament. A més, el fet d'estar denominades en dòlars limita les interconnexions de les *stablecoins* amb els mercats financers de la zona euro. Tanmateix, el seu ràpid creixement justifica una vigilància acurada, i la UE ha elaborat un marc regulador estricte (MiCAR) que mitigaria els riscos potencials.⁴¹⁷

Per oferir als ciutadans una alternativa segura a les *stablecoins* privades, el BCE està implementant l'euro digital. L'objectiu més rellevant de l'euro digital és el de garantir la sobirania financera europea i minimitzar la pèrdua de control sobre la política monetària. En aquest sentit, pretén reduir la dependència actual en el pagament electrònic d'empreses nord-americanes com Visa o Mastercard.

L'euro digital del BCE es troba ja en fase de desenvolupament, amb una inversió prevista de 1.300 milions d'euros i un cost de manteniment anual de 320 milions. Es preveu l'aprovació de la legislació per a l'any 2026, les proves pilot per al 2027 i una potencial emissió i adopció el 2029.⁴¹⁸

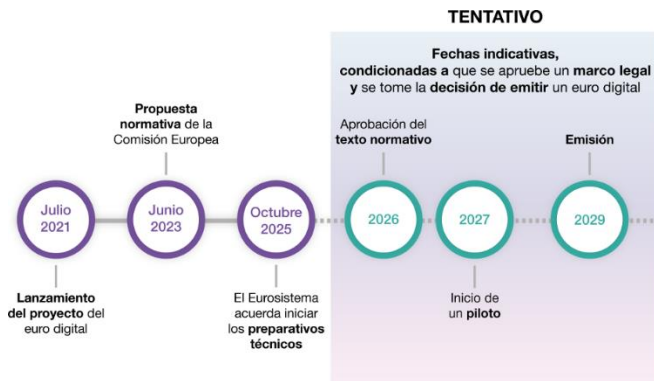
⁴¹⁵ Tasca, E. (2025), "[La banca europea abraza las 'stablecoins' con el visto bueno de las autoridades monetarias](#)", Cinco Dias.

⁴¹⁶ IMF (2025), [Global Financial Stability Report](#).

⁴¹⁷ Aerts, S., Lambert, C. i Reinhold, E. (2025), "[Stablecoins on the rise: still small in the euro area, but spillover risks loom](#)", European Central Bank.

⁴¹⁸ Ayuso, J. (2025), "[Avanzando hacia el futuro de nuestro dinero: el euro digital](#)", Banco de España.

Figura 49. Calendari de l'euro digital

Font: Banc d'Espanya

L'euro digital redefinirà el model de la banca, ja que permet als ciutadans tenir els seus diners directament en una infraestructura del BCE, fora dels bancs comercials. La banca ho veu amb cautela: la inversió requerida és elevada (s'estima en uns 18.000 milions d'euros amb un cost mitjà per banc de 110 milions d'euros) i els marges de benefici previstos són menors que els actuals ja que desapareixerien les comissions amb targetes de dèbit i crèdit.⁴¹⁹

Les pressions de la UE per al desenvolupament de l'euro digital es deuen al temor que les *stablecoins* privades dels EUA o els iuans digitals de la Xina arribin massivament a Europa abans que l'euro digital. En el cas nord-americà, Trump, amb la voluntat de reduir el control de la Reserva Federal, ha deixat en mans privades l'emissió de monedes digitals. Inclús ha prohibit que qualsevol agència del govern nord-americà "estableixi, emeti o promogui" una moneda digital de la Fed.⁴²⁰

La Xina, en canvi, sí que té el iuan digital oficial emès pel banc central (e-CNY), i el seu desenvolupament va molt per davant de l'euro digital. El banc central xinès va començar amb les primeres proves pilot l'any 2019 i actualment el iuan digital ja està implementat i s'utilitza en diverses regions. Tot i el creixement exponencial, l'adopció de l'e-CNY entre la població encara és relativament baixa: s'apunta a 180 milions de persones (la Xina té 1.400 milions d'habitants i un volum de transaccions d'aproximadament 1 bilió de dòlars).⁴²¹ Recentment, la Xina ha inaugurat un centre d'operacions per al iuan digital, per impulsar-ne la integració internacional i els pagaments transfronterers.

⁴¹⁹ Gómez, M., Tasca, E. i Sobrino, R. (2025), "[La UE aprieta el paso con el euro digital mientras la banca busca el encaje de sus sistemas de pago electrónicos](#)", El País.

⁴²⁰ The White House (2025), "[Presidential Actions: Strengthening american leadership in digital financial technology](#)".

⁴²¹ Criptotendencias (2025), "[China impulsa el yuan digital con 180 millones de billeteras registradas y transacciones por ¥7,3 billones](#)".

L'auge de l'or com a actiu refugi

El preu de l'or acumula un increment del 62% el 2025 i va superar per primer cop els 4.000 dòlars l'unça a l'octubre de 2025, cosa que l'encamina cap al seu millor any des del 1979. Les previsions de futur sobre el preu de l'or varien en funció de les anàlisis. Uns asseguren que el valor que ha assolit l'or és excessiu i d'altres, en canvi, preveuen que seguirà pujant i que pot assolir els 5.000 dòlars l'unça el 2028.⁴²²

Figura 50. Preu de l'or (dòlar per unça)

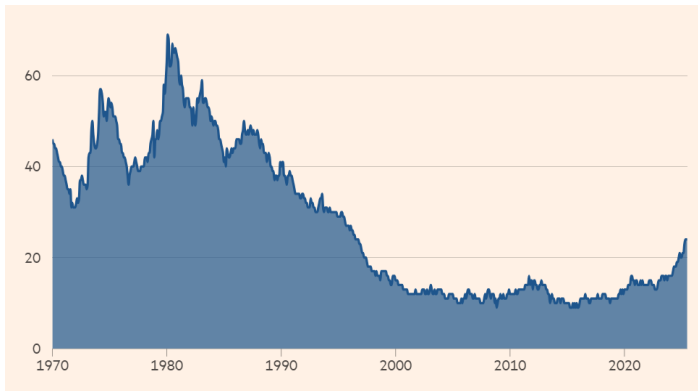
Font: Financial Times

L'or s'està disparant com a actiu refugi perquè els inversors volen protegir-se contra la inestabilitat política creixent als EUA i l'augment de les tensions geopolítiques. L'or també s'ha vist beneficiat per la depreciació del dòlar, que abarateix la compra de metalls (referenciats en dòlars), les expectatives de noves retallades de tipus d'interès per part de la Fed (que redueixen l'atractiu de mantenir deute públic), els nivells de deute disparats i la inflació. A més, els bancs centrals han comprat or de forma massiva; aquest ha passat de representar el 10% de les reserves dels bancs centrals de fa deu anys fins al voltant del 24% a finals de juny de 2025 i ja supera l'euro com a segon actiu de reserva mundial. El BCE alerta, a més, que la demanda d'or dels bancs centrals seguirà augmentant.⁴²³

⁴²² Santamaría, A. (2025), "[El oro sufre su mayor caída desde 2020](#)", Expansión.

⁴²³ Smith, I, Hook, L i Dempsey, H. (2025), "[How long will gold mania last?](#)", Financial Times.

Figura 51. Pes de l'or en les reserves oficials globals (en percentatge sobre el total)

Font: Financial Times

Més enllà de l'or, el repunt de preus també s'ha estès a altres metalls preciosos. El preu de la plata ha assolit el seu màxim històric i ha superat els 60 dòlars per unça a finals de 2025. A part de l'aspecte purament inversor, el preu del metall blanc es veu impulsat per la demanda d'indústries com l'electrònica i els panells solars.⁴²⁴

No és descabellat, doncs, preguntar-se si els preus elevats de l'or i altres metalls preciosos estan en territori de bombolla i poden ser un factor addicional de risc financer. La conclusió és difícil de determinar: a diferència de les accions d'una empresa, l'or no genera beneficis que es puguin mesurar i, a diferència d'un bo, no paga cap renda que es pugui comparar amb els rendiments d'altres actius. El que sí que sembla evidenciar la història és que un pic alt del preu de l'or és sinònim de recessió econòmica posterior.⁴²⁵

L'ascens de l'or i altres metalls preciosos és una mostra més del procés de desdolarització de l'economia. Històricament, es manté una relació inversa entre l'evolució de l'or i el dòlar (els períodes d'augment de l'or coincideixen amb un dòlar baix). A més, és un indicador de reordenació geopolítica; l'augment de la demanda d'or de la Xina i dels països del Sud global s'entén des de la voluntat de disposar d'una reserva reconeguda globalment, aliena al deute sobirà i que contribueixi a reduir el pes hegemònic de dòlar.⁴²⁶

Tanmateix, l'or mai ha esdevingut un substitut del dòlar com a actiu referent en el panorama financer internacional ja que el seu paper d'actiu refugi en període d'incertesa és "conjuntural" i no "estructural". Avui dia, a més, aquesta substitució encara és menys probable, tenint en compte que l'or continua sent un actiu físic i tangible i el sistema financer internacional cada cop és més digital.

⁴²⁴ Hook, L. (2025), "[Silver price hits record amid scramble in London market](#)", Financial Times.

⁴²⁵ Smith, I, Hook, L i Dempsey, H. (2025), "[How long will gold mania last?](#)", Financial Times.

⁴²⁶ Servent, R. (2025), "[El Sur Global construye un nuevo orden con lingotes](#)", Diari de Tarragona.

Els continguts d'aquest document estan subjectes a una llicència Creative Commons. Si no s'indica el contrari, se'n permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública sempre que se'n citi l'autor, no se'n faci un ús comercial i no se'n distribueixin obres derivades. Podeu consultar un resum dels termes de la llicència a: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>.

Realització: Unitat d'Estratègia i Intel·ligència Competitiva d'ACCIÓ

Barcelona, desembre de 2025

Passeig de Gràcia, 129
08008 Barcelona
accio.gencat.cat
catalonia.com

@accio_cat
@Catalonia_TI

/acciocat/
/invest-in-catalonia/